

2022RAKO EAE-KO AURREKONTU OROKORREI BURUZKO LEGE- PROIEKTUAREN GENERO-INPAKTUARI BURUZKO TXOSTENA

Ekonomia eta Ogasun Saila

2021eko urriaren 20an

AURKIBIDEA

1. ESPARRU ARAUEMAILEA.....	5
2. EUSKO JAURLARITZAREN 2022RAKO AURREKONTU OROKORRAK. ESTRATEGIA.....	8
3. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO DIAGNOSTIKO SOZIOEKONOMIKOA.....	10
4. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO AURREKONTU OROKORRAK	23
5. GASTUEN AZTERKETA (1): EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ADMINISTRAZIOKO LANGILEAK. ..	24
6. GASTUEN AZTERKETA (2): SAILAK ETA HORIEN GASTUEN AURREKONTU-PROGRAMAK	30
6.1. SOLDATA-ARRAKALAREN AURKAKO PLANA. 2022KO AURREKONTUAK.....	34
6.2. III. ESKU-HARTZE ARDATZEKO JARDUERAK: "EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK GABEKO BIZITZAK"	39
6.3. ESTRATEGIA DUALA: GENERO-IKUSPEGIA ETA EKINTZA POSITIBOAK	45
6.4. SAILAK, ERAKUNDE AUTONOMOAK, PATZUERGOAK, EITB ETA OSAKIDETZA	59
7. ONDORIOAK	139
8. ERANSKINAK.....	141
TRESNA METODOLOGIKOEN LABURPENA	142

1. ESPARRU ARAUEMAILEA

Nazio Batuek, erakundea sortzeko gutunean jadanik, funtsezko printzipiotzat hartzen dute emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna. Horren ondorioz, hainbat tresna juridiko landu dituzte, eta horiek, hain zuzen, eskualde-mailako eta tokiko ondorengo lege-garapenerako oinarriak ezartzen dituzte.

Nabarmentzekoa da emakumeen aurkako diskriminazio mota guztiak ezabatzeko Konbentzioa (CEDAW), oro har 1981 ezker indarrean dagoena eta Espainiak 1983ko abenduan berretsitakoa. Nazioarteko lehen lege-tresna da, unibertsalki aplikatzekoa, eta bidea ematen du bizitzaren esparru guztietan (zibila, kulturala, soziala, politikoa eta ekonomikoa) izatezko berdintasuna lortzeko neurri bereziak hartzeko, horrek berekin diskriminaziorik ekarri gabe.

Emakumeari buruzko Nazio Batuen IV. Mundu Konferentziak (1995ean egin zen Beijing-en) jauzi kualitatibo garrantzitsua ekarri zuen, tratamendu sektorialetik “gender mainstreaming” deritzon eta “genero-zeharkakotasuna edo ikuspegia” izenaz ere ezaguna den ikuspegi funtsezko eta estrategikora igaro baitzen. Horrek eskatzen du berdintasunaren helburua herrialde kideetako politika publiko eta programa guztietan txertatzea. Geroago, zeharkakotasun-printzipioa eta ekintza positiboak Europako ordenamendu juridikoari gehitu zitzaizkion 1999ko maiatzaren 1ean, Amsterdango Tratatu indarrean jarri zenean (2. eta 3. artikulua), eta ordutik funtsezko elementua bilakatu da Europar Erkidegoko politika guztiak diseinatzeko. Nizan (2001), genero-zeharkakotasuna Europar Batasuneko Funtsezko Eskubideen Gutunean jaso zen, eta horrek aintzatespen juridikoa jaso zuen, bete-betean aplikatzekoa, Estrasburgon 2007an Lisboako Tratatu sinatzearekin batera.

2006. urtean, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiak bere egin zuen emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako eskubidea funtsezko eskubide gisa. Horretarako, eskubide hori bermatzeko asmoz tratatuak interpretatu eta berrinterpretatu zituen.

Emakumeei buruzko NBEren 2000ko Mundu Konferentziak —Beijing +5 delakoa— bere ebazpen orokorrean estatu kideak behartzen ditu genero-ikuspegia aurrekontu publikoetan txertatzera, gobernu-maila guztietan, EBren aurrekontuan barne. Europar Batasuneko estatu kideek, horri erantzuteko, 2015. urtea epemuga gisa ezarri zuten, 2015ean administrazio-maila guztietan aurrekontuak genero-ikuspegiaren abiarazteko.

Beijingo Ekintza Plataformaren sorreratik bi hamarkada baino gehiago igaro ondoren, NBE Emakumeak erakundeak **"Berdintasun Belaunaldia: emakumeen eskubideen alde eta berdintasunezko etorkizunaren alde"** kanpaina jarri du abian, aldarrikapen hauek eskatzeko: berdintasuna ordainsarrietan, berdintasuna etxeko lanak eta ordaindu gabeko zaintza partekatzeak, sexu-jazarpenari eta emakumeen eta neskatuen aurkako indarkeria mota guztiei amaiera emateko, osasun-zerbitzuek beren beharrei erantzuteko eta berdintasunez parte hartzeko bizitza politikoan eta baita erabakiak hartzen diren bizitzaren eremu guztietan ere. Euskadin, Emakunde¹ bultzatzen du ekimen hori, eta zeinu ezberdinetako ehun bat euskal erakunde parte hartzen dute dagoeneko: udalek, ikastetxeek, enpresek, elkarteek, sindikatuak, unibertsitateak...

Azkenik, gaurdaino, indarkeria matxistaren arloko trataturik garrantzitsuena gauzatu zen emakumeen aurkako indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren aurkako prebentzioari eta borrokari buruzko Europako Kontseiluaren Hitzarmenean. Istanbulko Hitzarmena izenaz ere da ezaguna, eta 2014tik dago indarrean Europan. Hitzarmen horretan, emakumeen aurkako indarkeria giza eskubideen urraketa larritzat aitortzen da, horren forma guztietan (fisikoa, psikologikoa eta sexuala, emakumeen mutilazio genitala, behartutako ezkontza, jazarpena, behartutako abortua eta behartutako esterilizazioa).

¹ <https://www.emakunde.euskadi.eus/sentsibilizazioa/-/beijing-berdintasuna/>

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

Euskal Autonomia Erkidegoan, hau dugu funtsezko erreferentzia-esparrua: 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa. Printzipio orokorreari buruzko 3. artikuluan, bi estrategia hauek jasotzen ditu:

- ❖ Batetik, genero-ikuspegia txertatzea euskal aginte publikoen politika eta ekintza guztietan; eta argiro adierazten du horiek guztiek ezarri behar dutela desberdinkeriak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra.

Lege horren ondorioetarako, genero-ikuspegia txertatzeak esan nahi du:

“emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrian ezberdinak modu sistematikoan kontsideratzea, eta, horretarako, politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horien plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan, ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta jarduera zehatzak txertatzea”.

- ❖ Bestalde, ekintza positiboak hartzea, emakumeen eta gizonen arteko benetako berdintasuna sustatzeko. Lege horren arabera:

“herri-aginteez denboran ondo mugatutako berariazko neurri zehatzak abiarazi behar dituzte, bizitzaren eremu guztietan sexuaren zioz gertatzen diren egitatezko ezberdintasunak ezabatzeko edo murrizteko”.

Gainera, 4/2005 Legeak honako hau ezartzen du 18.1 artikuluan:

“Arauek garatu eta aplikatzerakoan, bai eta planak, programak eta politika publikoak, diru-laguntzen programak eta administrazio-egintzak formulatzeko beste tresna batzuk garatu eta aplikatzerakoan ere, euskal herri-aginteez modu aktiboan izango dute kontuan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzearen helburua”.

Lege horrek honela aintzatesten du Emakunde – Emakumearen Euskal Erakundea:

“Emakunde – Emakumearen Euskal Erakundea da Euskal Autonomia Erkidegoan emakumeen eta gizonen berdintasunerako politikak bultzatu, taxutu, ebaluatu eta horiei buruzko aholkuak emateko ardura duena”.

Eta berdintasunerako unitateak sortzea aurreikusten du:

“saileko zuzendaritza eta arloak eta horri atxikitako erakunde autonomo, ente publiko eta organoak sustatzea, koordinatzea eta horiekin elkarlanean aritzea, horrela lege honetan eta Eusko Jaurlaritzak onetsitako berdintasun-planean xedatutakoa betetzeko. Unitateok posizio organiko eta harreman funtzional egokia izan behar dute, bai eta beren helburuak bete ahal izateko aurrekontu-zuzkidura nahikoa ere”.

Azkenik, 19. artikulua hau ezartzen du euskal aginte publikoei dagokienez:

“Administrazio-arau edo -egintza bat egiten hasi aurretik, hori sustatzen duen administrazio-organismoak ebaluatu egin behar du zein den proposamen horrek emakumeek eta gizonek kolektibo gisa bizi duten egoeran izan lezakeen eragina. Horretarako, aztertu behar du administrazio-arau edo -egintzan proiektatu den jarduerak ondoren positiboak edo kontrakoak izan litzakeen emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunak ezabatzeko eta horien arteko berdintasuna sustatzeko helburu orokorrean”.

Aurrekoa betetzeko, Gobernu Kontseiluaren 2012ko abuztuaren 21eko Erabakiaren bidez, honako erabaki hauek hartu ziren:

“Genero-eraginaren aurreko ebaluazioa egiteko eta gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak ekidin eta berdintasuna sustatzeko neurriak hartzeari buruzko jarraibideak”.

Aurreko guztia kontuan hartuta, Ogasun eta Ekonomia Sailak txosten hau egin du, 2022rako Euskal Autonomia Erkidegoko Aurrekontu Orokorreari buruzko Lege Aurreproiektuari atxikitzeko. Horretarako, sailen ezinbesteko lankidetzan izan da, eta, oso bereziki, haien berdintasunerako unitate teknikoena.

2. EUSKO JAURLARITZAREN 2022RAKO AURREKONTU OROKORRAK. ESTRATEGIA

Eusko Jaurlaritzaren estrategiaren zati bat da politika publikoak ez direla generoari dagokionez neutroak, hau da, bestelako eragina izan dezaketela emakumeengan eta gizonengan, eta, beraz, ikuspegi kritikoa behar dutela, desberdinkerien murrizketan duten inpaktua zehazteko.

Esparru horretan, aurrekontuei genero-ikuspegia gehitzeak dakar honako hau kontuan izanda planifikatzea: politika publikoen hartzaile diren emakumeak eta gizonak ez dira abiatzen baldintza- eta aukera-berdintasunean, ez dituzte behar eta helburu berak eta, beraz, espero diren emaitzak aintzat hartuta kontuan izan behar da errealtate-aniztasun hori. Beraz, prozesu horrek zenbait fase ditu, eta, horien artean, nabarmentzekoa da aurrekontuen gainean generoak duen inpaktuari buruzko txostena. Izan ere, dokumentu horrek laburbiltzen du administrazio baten politika publikoetan generoa zein neurritaraino txertatuta dagoen, zein aurrerapen egin diren eta hurrengo ekitaldiari begira hobekuntza-proposamenak zein diren jakiteko.

Horrela, aipatutako txostena, gure Administrazioan nabarmentzen ari den bezala, baliagarria da politikaren arloko prozeduran, plangintzan eta ebaluazioan hobekuntzak bultzatzeko. Aldaketa sakonak dira, politika publikoak eraldatzen dituztenak eta epe luzerako horizonte bat eskatzen dutenak, genero-ikuspegiak egindako aurrekontu orokorrak diseinatu ahal izateko.

Eraldaketarako bide horrek sinergiak aurkitzen ditu 2018ko apirilaren 10ean Gobernu Kontseiluak onartutako Euskadi Basque Country 2030 Agendarekin. Bertan, honako hau jasotzen da berariaz:

“Basque Country 2030 Agenda honek lotu egiten ditu Eusko Jaurlaritzak bere gobernu-programan hartutako konpromisoak garapen iraunkorrerako 17 helburuekin² eta 2030 Agendaren xedeekin, eta aukera ematen du gure politika aktiboak lerrotzeko agenda unibertsal horrekin, eta agerian jartzeko Euskal Autonomia Erkidegoak egiten duen ekarpena 2030 Agenda gauzatzeko eta garapen iraunkorraren helburuak lortzeko”.

Garapen Jasangarriko 17 helburuetatik, bosgarrena "genero-berdintasuna" da, eta helburu hau du: "Generoen arteko berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahaldunduztea". Nabarmentzekoa da, halaber, 8. helburua, "Hazkunde ekonomiko inklusibo eta jasangarria, guztiontzako enplegua eta lan duina sustatzea", "Balio bereko lanagatik ordainsari berdina ematea" barne hartzen duena.

Konpromiso hori berriro hartzen da 2020-2024 Gobernu Programa berriarekin (Euskadi martxan), izenekoarekin, honakoa dioenean:

“Printzipio horiek oinarri hartuta, Eusko Jaurlaritzak lau jarduera-ardatzetan egituratzen ditu Jaurlaritzaren programa-konpromisoak, Nazio Batuen Garapen Jasangarriko Helburuekin eta gure errealtate ekonomiko, sozial eta instituzionalarekin bat etorriz.”

Printzipio hauek aipatzen ditu: osasuna bermatzea, ekonomia eta enplegua suspertzea, eta inor atzean ez uztea. Azken horretan, berariaz aipatzen da "gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna zalantzarik gabe defendatzea eremu guztietan".

Hauek dira lau jarduera-ardatzak:

- I. ardatza: oparotasuna. Enplegua eta suspertze ekonomikoa.
- II. ardatza: pertsonak. Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte- eta kultura-politikak, bizikidetzak eta giza eskubideak.
- III. ardatza: planeta. Trantsizio energetiko eta klimatiko justua.
- IV. ardatza: autogobernua. Autogobernu gehiago eta hobe.

² Garapen Iraunkorraren Helburua (GIH), 5.a: "Genero-berdintasuna".

Legealdi berrirako 10 herri-helburuak honako hauek dira:

1. Langabezia % 10etik behera jaistea.
2. BPGaren % 40 gainditzea industrian eta zerbitzu aurreratuetan.
3. I+G arloko konbergentzia lortzea Europako batez besteko mailarekin.
4. Euskadi desberdintasun sozial txikiak dituzten Europako 5 herrialdeen artean kokatzea (Gini indizea).
5. Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten Europako 6 herrialdeen barruan kokatzea.
6. Eskola uztearen tasa % 7tik behera finkatzea, eta euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea.
7. Bizi-itxaropena 85 urtera arte luzatzea.
8. Berotegi-efektuko gasen isurketa %30 murriztea.
9. Energia berriztagarrien kuota energiaren azken kontsumoaren % 20 izan dadin lortzea.
10. Jaiotza-tasa %10 handitzea.

Genero-berdintasunaren indizean aurrera egiteko helburua nabarmentzen du, baina hori lortzeko helburu guztiak genero-ikuspegitik diseinatu behar direla nabarmendu behar da.

2021eko ekainaren 8ko bilkuran Gobernu Kontseiluak 2022ko Aurrekontu gidalerroak onartu zituen, Euskal Autonomia Erkidegoko (EAE) 2022rako Aurrekontu Orokorrek egiteko prozesua abian jartzeko oinarritzko dokumentua, eta horien helburua COVID-19ren pandemiak eragindako osasun-krisiari eta haren ondorio ekonomiko eta sozialei erantzuna ematea da. Horregatik, Eusko Jaurlaritzaren 2022rako aurrekontuek hedapen-posizioari eusten diote, beharrezkoa baita krisiaren irteera sendotzeko eta pandemiak gizarte- eta erakunde-egituretan dituen inpaktuak konpontzeko. Ildo horretatik, 2022 aurrekontuak osasun- eta hezkuntza-sistema, enpresa-sarea (ETEEi bereziki), kalitatezko enplegua eta krisiak gehien kaltetutako eta bere eraginpean dauden kolektiboen premiei erantzutera bideratuta daude. Familia- eta lan-bizitza bateragarri egitea, etengabeko lanbide-kualifikazioa, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bermatzen duten eta gazteen ibilbide profesionalak prekarizatuko ez dituzten soldata justuak, eta berregituraketek mugitutako hainbeste profesionalen gaikuntzari ekitea funtsezko lan-ildo gisa planteatzen dira.

Sailek, bestalde, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako abenduaren 18ko 4/2005 Legearen 15. artikulua arabera, 2018-2021 aldirako Berdintasun Planak egin dituzte, estrategia duala gauzatzeko formula gisa, eta ekintza positiboko eta politika eta ekintzetan genero-ikuspegia txertatzeko neurriak ezarri dituzte. Gaur egun, sailak 2022-2024 aldirako Berdintasun Planak diseinatzeko ari dira.

Txosten hau egiteko, eta administrazio-prozedura arruntaren barruan, sail eta erakunde autonomo guztiek, EITB, partzuergoek eta Osakidetza, txosten bat bidali dute Ekonomia eta Ogasun Sailera, 2022ko aurrekontuen estrategia globala eta jarduteko lehentasunak azaltzeko. Aurreko ekitaldian bezala, eta denboran zehar jarraipena egiteko asmoz, EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren III. Esku-hartze ardatzaren esparruan ("emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak") egitea aurreikusten diren jardunak eta 2022ko aurrekontuetarako "soldata-arrakalaren" aurka ezarriko direnak laburbiltzeko eskatu zaie.

Aldi berean, sail guztiek, salbuespenik gabe, ohi bezala, Ogasun eta Ekonomia Sailaren Aurrekontu Zuzendaritzari bidali dizkiote dagozkien txostenak eta P22-Gen formularioak. Informazio horrek edukiz hornitu du txosten hau.

Gainera, txosten honetan aztertutako aurrekontua pixkanaka handitze aldera, lehen aldiz informazioa eskatu zaie Osakidetza eta EITBri. Orain arte, Administrazio Orokorreko 1. eta 12. arteko ataletara (EAEko Administrazioa osatzen duten beste erakunde batzuentzako transferentziak kenduta) eta haren erakunde autonomoen eta partzuergoen aurrekontuetara mugatzen zen azterketa hori.

3. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO DIAGNOSTIKO SOZIOEKONOMIKOA

2020ko martxoaren 11n, Osasunaren Mundu Erakundeak (OME) COVID-19 pandemia izendatu zuen. Adierazpen horretan, haren zuzendari nagusiak, Adhanom Ghebreyesus doktoreak, sektore guztietan izan ditzakeen ondorioez ohartarazi zuen, herrialdeek oreka bila zezaten bultzatu zuen osasunaren babesaren, nahasmendu sozial eta ekonomikoen minimizazioaren eta giza eskubideen errespetuaren artean, eta, batez ere, pertsonak daudela gogorarazi zuen.

Izan ere, pandemiaren etorrerak eta hura kontrolatzeko hartu diren neurriek aurrekaririk gabeko osasun-, gizarte- eta ekonomia-krisia eragin dute, eta horrek modu desberdinean eragiten die emakumeei eta gizonei, adinekoei, lan prekarioak edo informalak dituztenei, migratuei, pobrezia-egoeran daudenei... Biztanleria konfinatzea, funtsezkoa ez den jarduera oro gelditzea, mugikortasunaren murrizketak (tokikoa, nazionala eta nazioartekoa) Inpaktu handia izaten ari dira biztanleriaren osasunean, bereziki pertsona kalteberenetan.

Garrantzitsua da gogoraraztea emakumeek eta gizonek ez dugula abiapuntu bera gizartean. Izan ere, lan-merkatuari, partaidetza soziopolitikoari, etxeko lanak egiteari eta zaintzari, emakumeen aurkako indarkeriari, pobrezia- eta abarri buruzko datuek oraindik ere erakusten dute hierarkizazioa dagoela gizonen eta emakumeen arteko harremanetan eta posizio sozialean. Hierarkizazio horrek (desberdinkeriaaren erroa) sexuaren arabera jokabide, estereotipo eta patroizko soziokulturaletan du jatorria. Horiek emakumeei esleitzen diete etxearen esparruko erantzukizuna, eta gizonezkoei esparru publikoaren ardura, balorazio eta aintzatespen ekonomiko eta sozial oso desberdina oinarri hartuta. Interseksionalitate-ikuspegi batetik, gainera, garrantzitsua da kontuan hartzea emakume askok diskriminazio anizkoitza jasaten dutela; izan ere, sexuaren ondoriozko diskriminazioarekin batera, beste diskriminazio batzuk jasaten dituzte, beste faktore batzuen artean, honako hauen ondoriozkoak: jatorri etnikoa, hizkuntza, adina, dibertsitate funtzionala, ondarea, sexu-orientazioa, etab. Horrek guztiak emakumeei baldintzatu egiten die, sarritan, herritartasunak berezkoak dituen eskubideak bete-betean baliatzea.

Izan ere, joan den azaroaren 17an, Nazio Batuen Batzar Nagusiaren Hirugarren Batzordeak "emakumeak, neskatoak eta COVID-19" ebazpena adostu zuen. Ebazpen horretan, emakumeengan eta neskatoengan neurritz kanpoko eragina duela nabarmentzen da. Indarkeriaaren hazkundea, emakumeek osasun-erantzunaren lehen lerroan duten partaidetza nagusia, zainketen ekonomiaren garrantzia eta birbanaketa, baita pandemiak ekonomia informalean lan egiten duten emakumeengan izan duen eragina edo sexu- eta ugalketa-osasuneko zerbitzueterako sarbidea dira nabarmentzen diren eta gako garrantzitsu batzuk ematen dizkiguten gaietako batzuk.

Horrela, atal honetan, eta testuinguru horretatik abiatuta, osasun-, gizarte- eta ekonomia-krisiak Euskal Autonomia Erkidegoko emakume eta gizonengan duen eragin berezia aztertuko da, biztanleria horri zuzentzen baitzaizkio nagusiki euskal administrazioako politika publikoak. Emaitzak abiapuntua dira aurrekontu-programek EAEko emakumeen eta gizonen bizi-baldintzetan duten eragina ezagutu ahal izateko, hau da, gauzatzen ari diren jarduerekin emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunaren fenomeno estruktural eta unibertsal hori ezabatzeko zer neurritan eragiten den jakiteko.

Ezinbestekoa da bizi dugun errealitate berri horren genero-eragina aztertzea, ikuspegi interseksionaletik, erantzun koordinatuak, integralak eta eraginkorrak emateko. Ondorio negatiboak neutralizatuko dituztenak eta inor atzean utzi gabe berdintasunaren bidean aurrera egitea ahalbidetuko dutenak.

2020ko urtarilaren 1ean, 1.132.495 emakume (%51,5) eta 1.067.216 gizon (%48,5) bizi dira EAEn.

1. taula. EAEko biztanleria, adin-taldean eta sexuaren arabera. 2020/01/01

Adina	Biztanleak	%	Emakumeak		Gizonak		Sexu-ratioa (E/G)
		Guztira	Zenbat	%	Zenbat	%	
≥ 65	494.364	22,4	284.126	57,5	210.238	42,5	1,35
20-64	1.303.818	59,3	653.592	50,1	650.226	49,9	1,00
≤ 19	401.529	18,3	194.777	48,5	206.752	51,5	0,94
Guztira	2.199.711	100,0	1.132.495	51,5	1.067.216	48,5	1,06

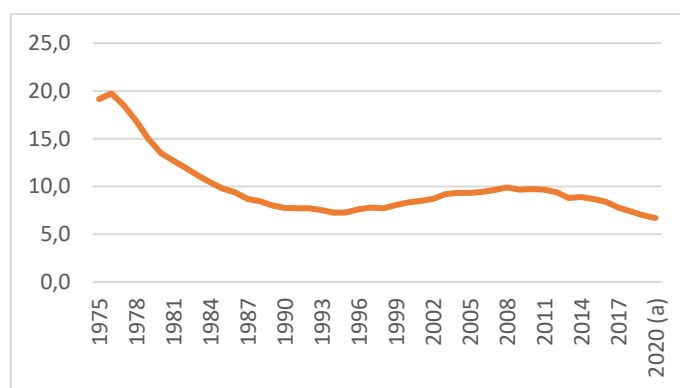
Iturria: Eustat

Adin-tartean arabera, modu argian ikusten da 65 urtetik gorako pertsonetan emakumeen kopurua (% 57,5). Gizonen artean, berriz, gehixeago dira gazteak (19 urtetik beherakoak). Lurraldeka, Bizkaia da lurralde historikorik zahartuena eta Araba gazteena.

2019an, EAEko biztanleen batez besteko emantzipazio-adina 30 urtekoa zen (zehazki, 30,2), 18 eta 34 urte bitarteko gazteek emantzipatzeko egokitzen duten adina baino 6 urte gehiago (2017an, batez beste, 23,9).

Jaiotza-tasak behera egiten jarraitzen du, 2020an markak hautsi arte, lehen aldiz 7 puntutik behera kokatzen baita. 2021eko lehen hiruhilekoan, jaiotzen kopurua % 12,5 jaitsi zen, aurreko urteko aldi beraren aldean.

1. irudia. Jaiotza-tasa 1.000 biztanleko Euskadin. 1975-2020

Iturria: Eustat

20 urtetik beherakoen eta 64 urtetik gorakoen egungo proportzioa 0,8 da Euskadin, eta horrek biztanleria pixkanaka zahartzen ari dela adierazten du. Alde hori areagotu egiten da emakumeen artean, bizi-itxaropen handiagoa dutelako eta emakumeak gizonak baino gehiago direlako.

Gainera, nabarmentzekoa da 60ko hamarkadako baby-boomaren azterna eta biztanleriaren zahartzea, EUSTATen 2026ko Proiekzio Demografikoen txostenak egiaztatzen duen bezala:

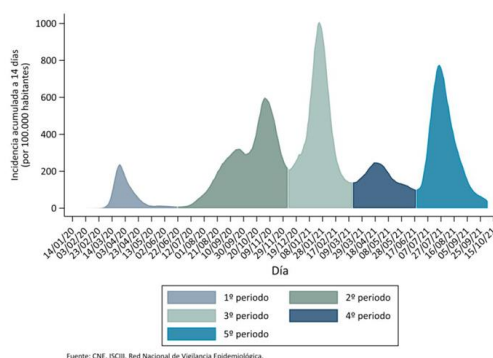
- 2026rako, ia 102.000 pertsona galduko direla aurreikusten da, 2013. urtearekin alderatuta. Urteko batez besteko tasa -3,7 da
- 2025erako jaiotzako bizi-itxaropenaren pronostikoa 82,6 urtekoa da gizonen kasuan eta 88,4 urtekoa emakumeen kasuan; horrek esan nahi du 3,4 eta 2,7 urteko igoerak izan direla 2011ko balioekin alderatuta.
- Biztanleriaren batez besteko adina 2013an 44 urte izatetik 2026an 47,5 urte izatera igaroko da. Aldi berean, batez besteko adina 2013an 43,2 urte zen, eta 6,2 urte igoko da; hala, 2025ean, euskal biztanleriaren ia erdiak gutxienez 50 urte izango ditu.

- 65 urtetik gorako biztanleriak biztanleria osoan duen pisu erlatiboa % 20,2tik % 26,5era igoko da. Aldi berean, barne-egituraren "gainzahartze-prozesua" areagotuko da. 2013tik 2026ra bitartean, 65 eta 74 urte bitarteko biztanleen hazkunde erlatiboa %26koa izango da, eta 75 eta 84 urte bitartekoena %15ekoa; 85 eta 94 urte bitartekoena, berriz, %39koa izango da, eta 95 urtetik gorakoena hirukoiztu egingo da.
- Adineko biztanlerian emakumeen kontzentrazio handia mantentzea aurreikusten den arren, desoreka pixka bat murriztuko dela uste da, baita bizi-itxaropenaren aldea ere. Horrela, 65 urterekin, gainerako bizi-itxaropenak % 14 igoko dira gizonen kasuan eta % 10 emakumeen kasuan.
- Azken hamarkadetan izandako jaiotza-tasaren beherakadak eragin negatiboa izango du jaiotzen kopuruaren etorkizuneko bilakaeran, ugalkortasunaren beherakada handiaren ondorioz. Fenomeno hori azaltzen duten faktoreetako batzuk honako hauek dira: emakumeak lan-munduan sartzea prekarietatean eta erantzunkidetasunik gabe, 0-3 urteko haurtzaindegiak ez izatea, etxebizitza egokia lortzea edo belaunaldi berrietan kultura-aldaketak izatea.
- Epe laburrean etorkin kopuruaren bilakaeran uzkurdura handia aurreikusten da; epe ertainean suspertuko da, nahiz eta azken urteetako balioen azpitik dagoen argi eta garbi.

COVID-19AREN ERAGINA OSASUNEAN BIZTANLERIAN

"COVID-19ren egoera Espainian 2021eko urriaren 6an" txostena. COVID-19 taldea. RENAVE. CNE, CNMk (ISCIII) pandemiaren aldi desberdinetako egoera epidemiologikoari buruzko informazioa ematen du, hasieratik 2021eko urriaren 6ra arte. Guztira, bost aldi aipatzen dira txosten honetan.

2. irudia. COVID-19 epidemia-aldiak Espainian

2020ko ekainaren 21ean amaitu zen Espainiako alarma-egoera, COVID-19ren lehen epidemia-olatua gainditu ondoren, eta, azkenik, 2021eko urriaren 7an, Euskadiko osasun-larrialdiko egoeraren amaiera deklaratu zen. Bien bitartean, isolamenduak, ospitaleratzeak, heriotzak, ziurgabetasunak, COVID-19k eragindako beldurrak, eragin handia izan dutenak pertsonen osasunean eragin handia izan dutenak, fisikoan eta emozionalean.

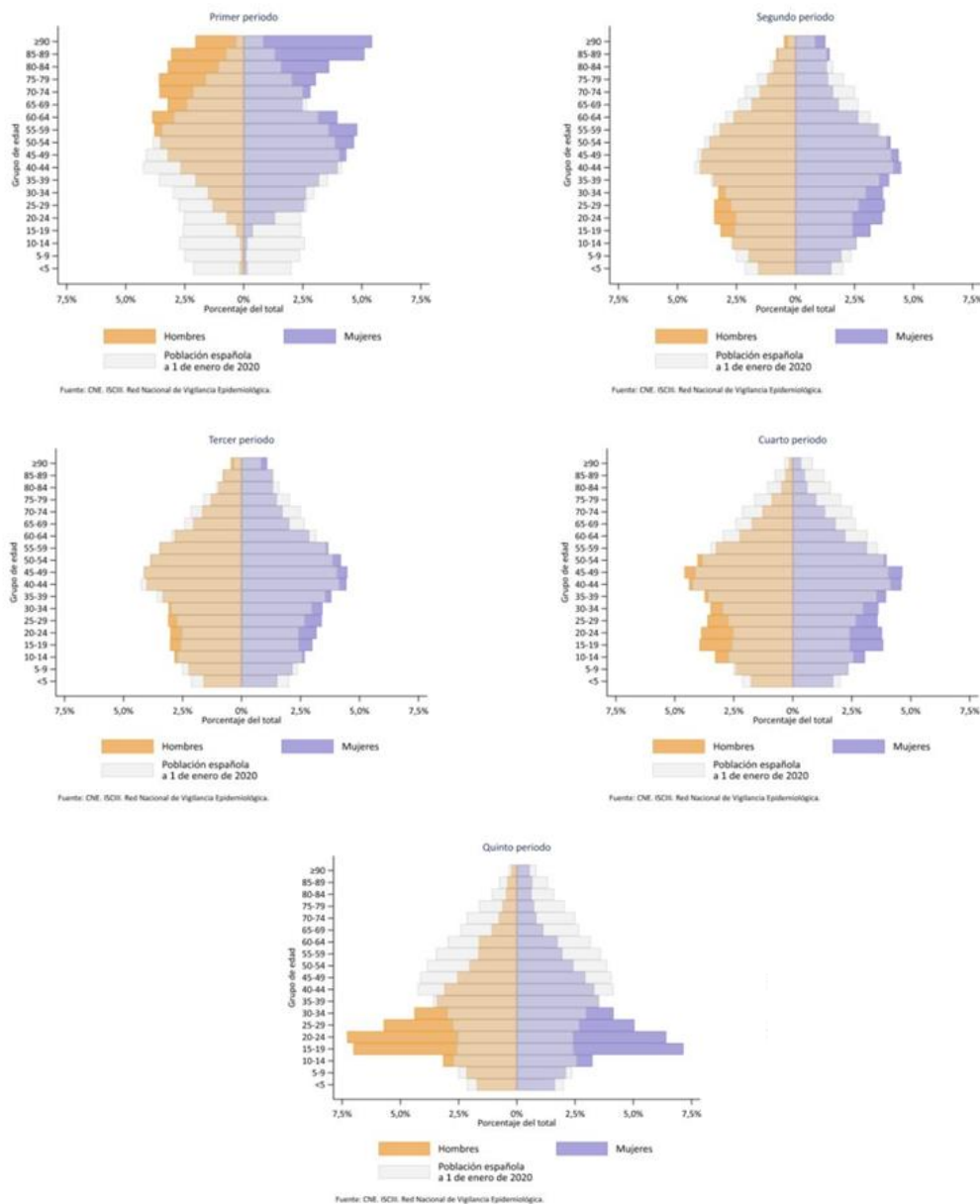
COVID-19aren pandemia 2020ko martxoaren lehen egunetan hasi zen EAEn. Ordutik 260.777 pertsonari eragin die birusak; % 51,6 emakumeak dira. Alde hori askoz nabariagoa da 84 urtetik gorakoen artean, % 69 emakumeak dira eta. Ingresuei dagokionez, datu hauek ditugu: 29.613 ospitaleratze, eta horietatik 2.868 ZIUetan. Ospitalizazioan, emakumeak % 45,4 izan dira, eta ZIUetan, berriz, % 31,4. Hilkortasunari dagokionez, handiagoa izan da gizonen artean, hala ospitalizazioan nola ZIUetan. Unitate horretako batez besteko egonaldia txikiagoa izan da, halaber, emakumeetan.

Eguneroko hilkortasuna monitorizatzeko sistemaren (MoMo) arabera, Euskadin gehiegizko hilkortasun-aldiak 9 dira, 65 urtetik gorakoen adin-taldeetan kontzentratuta.

COVID-19 kasuen sexuaren eta adinaren arabera banaketak, Espainiako biztanleriari dagokionez, adierazten du, lehen aldian, 45 urtetik gorako emakumeek (batez ere 75 urtetik gorakoek) eta 55 urtetik gorako gizonen gehiegizko ordezkartza dutela. Bigarren eta hirugarren epealdietan, 15-34 urteko gizonen, 15-54 urteko emakumeen eta 89 urtetik gorakoek ordezkartza handiegia dute. Laugarren aldian, 10 eta 54 urte bitarteko

gizonak eta emakumeak gainordezkatuta daude. Eta, bereziki, bosgarren aldian, talde gazteenak gainordezkatuta daude, 10 eta 34 urte bitarteko gizonetan zein emakumeetan.

3. irudia. Adinaren eta sexuaren arabera banaketa. Pandemia hasi zenetik RENAVEri jakinarazitako COVID-19 kasuak.

Zaintza Epidemiologikoko Sare Nazionalak (RNVE) egindako txostenaren arabera, COVID-19ak sintomatologia desberdina du emakumeengan eta gizonengan. Gizonen kasuan, sukarra eta disnea dira nagusi, baina eztarriko mina eta digestio-klinika (gorakoak eta beheakoa) nabarmen ohikoagoak dira emakumeen artean. Hainbat ikerketaren arabera, sistema immunologiko eta endokrinoak erantzun desberdinak eman ditzake sexuaren arabera, baina baita gizarte-ohiturek eraginda ere, hala nola tabakismoa.

Long COVID ACTS eraginpeko kolektiboekin lankidetzan Mediku Orokorren eta Familiaren Espainiako Sozietateak egindako COVID-19 inkesta iraunkorraren emaitzaren arabera, COVID iraunkorrek edo iraupen luzearekin bateragarriak diren sintomak dituzten pertsonen profila, batez beste 36 sintoma pertsonako, 43 urteko emakumea da (kasuen % 79), eta 185 egun baino gehiago daramatza sintoma iraunkorrekin. Gaixotasunaren kutsatua Patologia psikiatrikoa (antsietatea, depresioa, trauma osteko estresa) ere handiagoa da emakumeen artean gizonen artean baino.

UPV/EHuko Nekane Balluerka Lasa katedradunak COVID-19ren eta konfinamenduaren ondorio psikologikoei buruz egindako azterlanaren arabera, gizonak baino ondorez psikologiko eta depresio- eta erruduntasun-sentimendu handiagoa, kontzentratzeko zailtasun handiagoa, lo- eta osasun-arazo, narritadura- eta haserre-maila handiagoak eta kontsumoen gorakada handiagoa izan dute emakumeek. Antsietatearekin, depresioarekin eta haserrearekin batera agertu ohi diren sintoma fisikoek okerrera egin dute, emakumeengan ez ezik, bakarrik bizi diren pertsonengan ere.

EAEko emakumeen osasun mentalaren indizea 72,4 puntukoa da, eta gizonena 77,5 puntukoa; horrek esan nahi du genero-aldea ehuneko -5,1 puntukoa dela. Antsietate- eta depresio-sintomen prebalentziaren arabera, 2018an, emakumeen % 11 eta % 27,5i eragiten zien, eta ohikoagoa da adinean gora egin ahala, eta gizonen % 4 eta % 14,9 artean.

Osakidetzaaren baheketa-programei dagokienez³:

1. **Bularreko minbizia goiz detektatzeko programa.** 2020ko martxotik, 7,5 hileko batez besteko atzerapena egon da emakumeak programara deitzeko orduan. Progresiboki berreskuratu da zitak emateko prozesua, eta, gaur egun, pandemia aurretik zegoen lan-erritmoa dute jada unitateen % 82k.
2. **Umetoki-lepoko minbizia bahetzeko programa.** Programa 2020an (martxoa-iraila) etenda egon zen aldian 43.000 emakume gelditu ziren parte hartzera deitu gabe. Gaur egun, 2021eko urrian, konpondu egin da atzerapen guztia..
3. **Kolon eta ondesteko minbiziaren behaketa.** Neurriak hartu dira 2020an eta 2021ean baheketan parte hartzeko deiak eta parte-hartzea bera aurretik zegoen mailara itzul daitezen. Hala ere, zailagoa da programa hori aurreko mailara itzultzea, endoskopiako zein Lehen Mailako Arretako profesionalak eta baliabideak COVID-19a zuten pazienteak artatzen jarri baitziren, batez ere erreferentziatzko ospitaleak zituzten erakunde sanitario integratuetan (ESlak). Parte-hartzeak murrizketa txiki bat izan zuen gizonen eta emakumeen artean (guztira, % 70,9; emakumeen artean, % 73,5, eta gizonen artean, % 68,2) 2018ra arte izandakoaren aldean (guztira, % 72,5; emakumeen artean, % 74,9, eta gizonen artean, % 69,9). Lehen Mailako Arretako profesionalak esku hartzeak egiten ari dira oraindik parte-hartze horrek gora egin dezan.

MIGRAZIOA ETA ASILOA

2019tik, larrialdi humanitarioko egoeran gaude. Europara gatazketatik edo muturreko pobreziako egoeretatik ihes egiten duten pertsonen migrazio-mugimenduak etengabe hazten ari dira. Egoera horren aurrean, euskal erakundeek, Gurutze Gorriarekin lankidetzan, larrialdiko harrera-aterpeen sistema ezarri zuten: lau aterpetxe iragaitzazko pertsonak hartzeko, eta aldi baterako harrera-zentro bat migratzaileei eta errefuxiatuei zabaldua Berrizko udalerrian. Egoitza-baliabide bat da, eta aldi baterako arreta humanitarioa behar duten eta/edo nazioarteko babesa eskatzen duten iragaitzazko migratzaileak hartzea du helburu, egoera ahulean daudenak eta/edo migrazio-proiektuarekin jarraitzeko egonaldi luzeagoa behar dutenak. 58 plaza ditu guztira; horietatik, 2020an, 11 zaurgarritasun-egoeran dauden nazioarteko babesa eskatu zuten familientzat izan ziren, eta 47 ostatu-ekosistemetan zeudenentzat. 58 plaza horietatik, okupazioaren batez bestekoa 9 gizonetan, 22 emakumetan, 14 mutiletan eta 13 neskatotan sailakatu ziren.

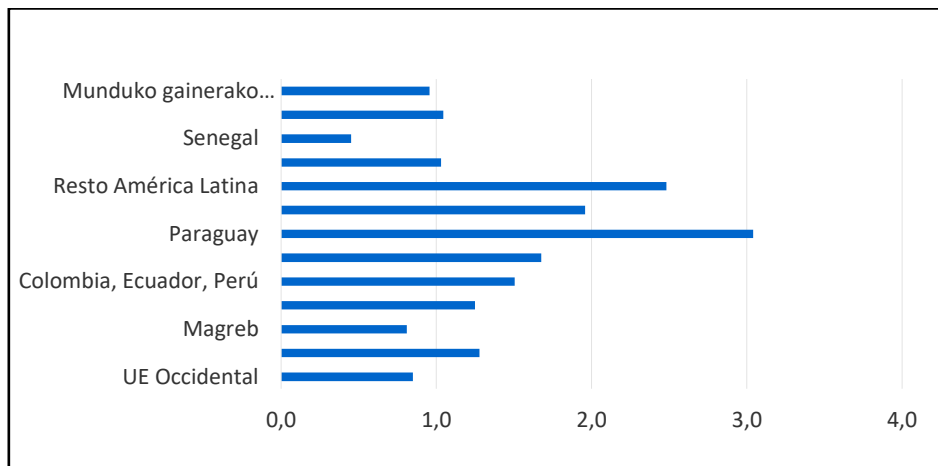
EAEko migrazio-saldoa positiboa izan zen 2020an, 4.512 pertsona ekarri baitzituen biztanleriara. Horrek esan nahi du migrazioek azken urteetan erregistratutakoa baino ekarpen txikiagoa egin diotela biztanleriari, Eustatek landutako datuen arabera. Pandemiaren urtean, emigrazioak % 6,5 murriztu dira, eta neurri handiagoan, inmigratioak % 32,7. Sexuari dagokionez, aldeak neurritzkoak dira: gizonak etorkinen % 53 dira, eta emakumeak % 47; antzera, emigratzaileak % 54 gizonak dira, eta emakumeak % 46.

Eustaten arabera, EAEn bizi diren pertsonen %9,4 atzerrian jaio da. Jatorriaren arabera: Maroko (%10,8), Kolonbia (%9,2), Errumania (%8) eta Bolivia (%5,7). Horietatik, % 52,3 emakumeak dira, eta % 47, gizonak(batez besteko adina 36,8 urtekoa dute). Adinez nagusiak eta gazteak dira; 50 urtetik gorakoak gutxiago.

³ Iturria: Osakidetza

Nazionalitate guztietan emakumeak dira nagusi. Bereziki garrantzitsua da Latinoamerikako herrialdeetako artean emakumeak duen presentzia; atzetik Errumaniakoak dira. Hain zuzen ere, horiek dira ordaindutako zaintza-lanetan jarduten dutenak.

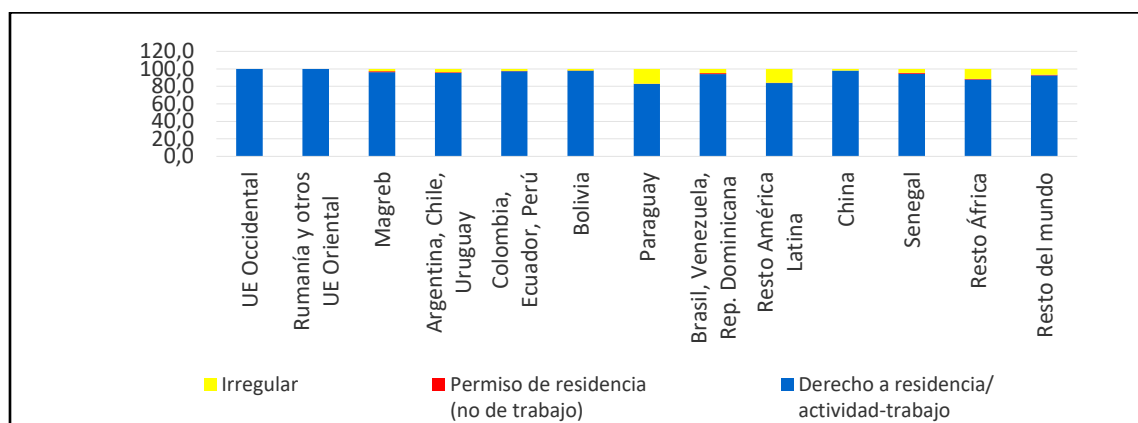
4. irudia. Atzerritar jatorriko biztanleak EAEn, jatorrizko eremu geografikoaren eta sexuaren arabera (E/G) 2018

Iturria: Eustat

Aurreko irudian ikus daitekeenez, emakumeen presentzia handiena duten bi eremu geografikoak (Paraguai eta Latinoamerikako gainerako herrialdeak) dira irregulartasun-egoerak gehien pairatzen dituztenak. Egoera administratiboa faktore erabakigarria da emakume horien bizi-proiektuetarako. Haien erabakiak eta ongizatea baldintzatzen ditu. Egoera irregularrean dauden emakume asko lanik gabe geratzeko beldurrarekin bizi izan dira, eta eten egin behar izan dituzte egoitza-baimenak berritzeko, gizartean errotzeko edo familia elkartzeko prozesuak. Egoera irregularrean bizi eta lan egiten dutenek ezingo dute salbuespenezko neurririk hartu. Hori, beraz, kalteberatasun handiko aldagaia da bizi dugun krisian.

5. irudia. Atzeritar Jatorri atzerritarreko biztanleak Euskal Autonomia Erkidegoan, jatorrizko eremu geografikoaren eta administrazio-egoeraren arabera (2018)

Iturria: Eustat

GIZA ESKUBIDEAK, BIKTIMAK ETA ANIZTASUNA

Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailak jakinarazi duenez, 2020an terrorismoaren 287 biktimazeuden, horietatik 165 emakumeak ziren eta 122 gizonak (% 36), eta giza eskubideen urraketen biktimen 89 espediente izapidetu ziren; horietatik 73 gizonenak izan ziren (% 82) eta 16 emakumeenak (% 18).

Aniztasunari dagokionez, **ERABEREAN**, Tratu Berdintasunerako eta Diskriminaziorik EZerako Sarea, Eusko Jaurlaritzako Giza Eskubideen eta Aniztasunaren Zuzendaritzak bultzatutako sarea, hirugarren sektoreko *hainbat erakunderekin zuzeneko lankidetzan (gaur egun, 11 gizarte-erakundek osatzen dute)*. Sare horren helburua da Tratu Berdintasunaren eta Diskriminaziorik EZaren Printzipioa politika publikoetan eta Euskadiko gizarte zibilean aplikatzea. 2020an zehar 51 kasu artatu zituen; horietatik 18 gizonak egin dituzte, 28 emakumeek eta 5 bitarrak ez diren pertsonak. Bestalde, Zuzendaritzak sexu- eta genero-aniztasunarekin lotutako gaietarako informazio- eta arreta-zerbitzua du, **BERDINDU**. Zerbitzu horrek, 2021eko urtariletik ekainera, 199 pertsonari eman zien arreta bulegoetan (113 emakume, 69 gizon eta genero ez-binarioko 10 pertsona), eta 1.071 pertsonari eman zitzaizen prestakuntza ikastetxeetan (825 emakumezko eta 246 gizonazko, guztiak irakasleak) eta lehen eta bigarren hezkuntzako 2.671 ikasleri (1260 neska eta 1337 mutil eta genero ez-binarioko 74 pertsona) prestakuntza eman zitzaizen.

ZAINTZA LANAK

Zaintza-lantzat hartzen ditugu bizitzaren arretan eta zaintzan zentratutako jarduera guztiak (ordainduak edo ordaindu gabeak). Ikuspuntu biologikotik, premia handieneko etapak haurtzaroa eta heldutasun aurreratua dira; hala ere, pertsona guztiek behar dituzte zainketa fisikoak, psikologikoak eta emozionalak bizi-zikloan zehar, gure gizakiaren berezko premia da.

Emakume gehienek beren gain hartu dute etxe barruan eta kanpoan bizitzak mantentzeko ardura. Historikoki, zaintza-lana emakumeei esleitu izan zaie, zaintza ikusezin, sozialki desbalorizatu eta ekonomikoki zigortu. Hala ere, pandemiak iraun duen bitartean, gizarte-onarpen zabala izan dute, eta herrialdeko bizitzarako eta ekonomiarako ezinbestekotzat jo dute.

Eustaten Denbora Aurrekontuen Inkestaren arabera, 2018an emakumeek gizonak baino ordubete eta 11 minutu gehiago ematen zuten etxeko lanetan (garbiketa, erosketak, janaria prestatzea ...), eta egunean 38 minutu gehiago egunean mendeko pertsonak zaintzen. Bestalde, familia askok zailtasun handiak lana eta familia bateragarri egiteko: EAEko biztanleria landunaren % 30,2k zailtasun handiak zituen lan-bizitza eta seme-alaba adingabeen zaintza kontziliatzeko, eta % 37k mendeko beste pertsona batzuen zaintza-premiei erantzuteko. Hala ere, 2020an familia eta lana bateragarri egiteko laguntzen eskaerek behera egin zuten, seguruenik telelanaren, TEEen eta COVID-19ren ondorioz enpleguan izandako beherakada handiaren ondorioz. Gainera, alarma-egoera hasi zenetik maiatzaren amaierara arte ezin izan ziren laguntza-eskaerak aurrez aurre aurkeztu Zuzenean zerbitzuko bulegoetan.

Gainera, Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailak emandako datuen arabera, 2020an 11.097 emakumek (% 89,35) eta 1.323 gizonak (% 10,65) jaso zuten adingabeak zaintzeko eszedentziagatiko edo lanaldi-murrizketagatiko laguntza. Mendetasun-egoeran edo osasun-egoera oso larrian dauden senitartekoak zaintzeko eszedentzia edo lanaldi-murrizketa harteagatik laguntzak eskatu zituztenen artean, emandako 462 laguntzetatik, 355 emakumeek eskatu zituzten, eta 69 gizonak. Bestalde, seme-alabak zaintzeko langileak kontratatze laguntzei erreparatzen badiugu, ikusten dugu 2020an 276 pertsonari eman zitzaizela diru-laguntza; horietatik 195 emakumeak ziren (% 70,65) eta 81 gizonak. Azken batean, oraindik ere emakumeak dira zaintzaren erantzukizuna beren gain hartzen dutenak, beren lan- eta lanbide-karrera zigortuz, baita osasun fisikoa eta emozionala ere, mendeko pertsonak (haurrak, adinekoak...) zaindu eta zaintzeko.

Birusa kontrolatzeko hartutako neurrien ondorioz, zaintzak berriz familiara ekarri dira, etxeko lanak eta ordaindu gabeko zainketak areagotu egin dira etxeetan, eta, ondorioz, lan-karga emozionala eta psikologikoa askoz handiagoa da emakumeentzat gizonentzat baino. Hori guztia, batez ere, arrazoi hauengatik:

- Gizonek ez dute erantzunkidetasunik etxeko lanak egiteko eta pertsonak zaintzeko.
- Ikastetxeak ixtea. EAEn familien % 24k 16 urtetik beherako pertsonaren bat dute. Horietatik %46k (%11k) 6 urtetik beherako adingabeak dituzte. 2020-2021
- Zainketarako laguntza-sareen murrizketak (aitona-amonak, lagunak, auzokideak, eta abar). 15 urtetik beherako biztanleriaren % 40,4 inguru familiartekoei edo ordaindu gabeko beste pertsona batzuek zaintzen zuten normalean, zaintza eta lan-bizitza uztartzeko formula gisa.
- Kontziliazioa errazten duten zerbitzuak etetea:
 - Haurrak eskola-ordutegitik kanpo zaintzeko: eskolaz kanpoko jarduerak, kirol-instalazioak, jantoki-zerbitzuak, kanpamentuak, ludotekak, etab.
 - Adinekoei eta desgaitasunen bat edo beste gizarte-premia batzuk dituzten pertsonen arreta emateko zerbitzu publiko eta pribatuak etetea edo aldatzea. EAEko Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeek % 81ek, normalean zerbitzu horietako asko ematen dituztenek, beren jardueretako batzuk bertan behera utzi edo eten behar izan dituzte (prestakuntza-ikastaroak, aisialdi-jarduerak, eskola-errefortzuko programak, atsedeen-programak, eguneko zentroak, okupazio-zentroak, etab.). EAEko biztanleriaren % 9,7k jardueraren muga kronikoren bat du, eta horrek guztiz edo partzialki eragozten dio jardura. 2017an, EAEn 77.618 pertsona zeuden mendetasun-egoeran, eta horietatik % 63,16 emakumeak ziren.
- Kutsatutako pertsonen etxeko isolamendua.
- Kutsatzea saihesteko gomendatutako higie-neurriak (etxean, arropa eta oinetakoak ...).

Zaintzarekin lotutako lan-jardura gehienak emakumeak dira: osasun-arretarekin, farmaziekin, egoitza-establezimenduetako laguntzarekin, etxez etxeko laguntzarekin, garbiketa-zerbitzuekin, elikagaien txikizkako merkataritzarekin eta abarrekin lotutako jarduerak. Izan ere, emakumeak Osakidetzako plantillaren % 80 dira, eta gehiengoa dira adin-talde guztietan, baita osasun-langileen eta pertsonal ez-sanitarioaren artean ere. Gainera, egoitzetan adinekoak zaintzen dituzten langileen artean gehiengoa dira. Bestalde, EUSTATEN arabera, ordaindu gabeko etxeko lanaren balioa EAEko BPGaren % 27,7 zen 2018an; beraz, EAEko emakumeen ekarpena BPGaren % 18,6 izango litzateke, gizonen ekarpenarekin alderatuta (% 9.1).

ORDAINDUTAKO LANA

LANEren Behatokiaren arabera, COVID-19ren krisia iristeak neurritz kanpoko eragina du emakumeengan, eta ohartarazi du atzerakada bat gerta daitekeela lortutako aurrerapen batzuekin alderatuta, eta lan-merkatuan irauten duten genero-desberdintasunek okerrera egin dezaketela. Izan ere, funtsezkotzat jotzen du politikek ahalik eta laguntza handiena ematea kolektibo kalteberenei, bereziki migratzaileei, emakumei eta sektore informalean lan egiten duten pertsonen, eta azpimarratzen du enplegu-galerak gehiago eragiten diela emakumei gizonen baino.

EAEri dagokionez, Ekonomia eta Ogasun Sailak egindako aurreikuspenen arabera, Euskadiko eragin ekonomikoaren ondorioz BPGa % 9,5 jaitsi da 2020an, azken hamarkadetan inoiz ez bezala. Jardueraren beherakadak, oro har, sektore guztiei eragin die, eta bereziki, eskariaren murrizketak eta mugikortasun-murrizketek gehien eragindako sektoreei, hala nola ostalaritzari, txikizkako merkataritzari, arte- eta jolas-jarduerari eta beste zerbitzu batzuei. 2022rako, EAEko BPGaren hazkunde zenbatetsia % 5,7koa da, eta horri esker pandemiaren aurreko jardura-maila berreskuratu ahal izango litzateke.

Langabezia-tasa: 2021eko abuztuaren 69.326 emakume erregistratu ziren langabezian, 2020. urtearekin alderatuta gora egin du kopuru horrek, langabezian dauden pertsona guztien ia % 57 izanik. Lanbidek jakinarazi duenez, iraupen luzeko langabezian emakumeak dira nagusi, eta langabezia motzean, berriz, gizonak. Gainera, emakumeen ehunekoak gora egin du, bai luzaroko langabeziari dagokionez, bai iraupen laburreko langabeziari dagokionez.

2021eko lehen hiruhilekoan, gizonen **jardura-tasa** % 60,8koa zen; emakumeena, berriz, % 51,6koa; eta emakumeen enplegu-tasa % 64,7koa, gizonena baino 7,5 puntu txikiagoa. Bi kasuetan, aldeak areagotu egiten dira beren kargura bi haur edo gehiago daudenean.

EAEko emakumeen **enplegu-tasa** %45,8 da, 2021eko lehen hiruhilekoko datuen arabera, eta gizonen enplegu-tasa baino 8,4 puntu beherago dago (%54,2). EAEn lan egiten zuten emakumeen erdia baino gehiago krisiaren oso eraginpean zeuden sektoreetan biltzen ziren, lehen ia ikusezinak ziren lanpostuetan, prestigio sozial txikia zuten eta baldintza prekarizatueta garatzen ziren (soldata baxuak, gainkarga, behin-behinekotasuna ...). Gizarte Segurantzaren afiliatutako pertsona guztien % 46,8 emakumeak dira, eta alde hori areagotu egiten da adinarekin.

Emakumeak gehiengoa dira enplegua galtzeko arrisku handia duten lau jardueretatik hirutan: ostalaritzan (%51,61), merkataritzan (%50,44) eta higiezineta jardueretan (%55,89). Arrisku ertain-altua duten jardueretan, etxeko zerbitzuan (%87,59) eta beste zerbitzu batzuetan (%67) ere garbitasun-zerbitzua, elkarte-mugimendua eta ile-apaindegiak daude talde horretan, bi jarduera horietan emakume asko baitaude. Jarduera sanitarioetan (% 76,53) eta Hezkuntzan (% 66,26) lan galtzeko arrisku txikia dute emakumeek.. Arreta berezia merezi du adineko pertsonen egoitzetan lan egiten duten emakumeen egoerak, gaixotasunaren eragina erabatekoa izan baita. Espainian sektore horretan lan egiten duten 10 pertsonatik 8 baino gehiago emakumeak dira.

Aldi baterako kontratazio-tasak, oro har, gora egin du azken urteetan, baina zertxobait gehiago igo da gizonena emakumeena baino; beraz, **tasen arteko portzentaje-aldea murriztu egin da**. Emakumeen eta gizonen aldi baterako kontratazio-tasaren portzentaje aldea 8,6 puntukoa zen 2009an, 5,4 puntukoa 2016an y gaur egun, 2019an, **emakumeen aldi baterako kontratazio-tasa gizonena baino % 4,4 handiago da**.

Lanaldi partzialeko kontratazio-tasak bere horretan jarraitu du emakumeen kasuan azken urteetan, eta gizonen kasuan, berriz, gora egin du. 2009an, emakumeen eta gizonen lanaldi partzialeko kontratazio-tasaren portzentaje aldea % 23,1ekoa zen, 2016an % 20,5koa, eta 2019an eskuragarri zegoen azken datak adierazten du kontratazio partzialak % 20,2 handiagoa izaten jarraitzen duela emakumeen artean gizonen artean baino (azken hiru urteetako bilakaerak ez du hobekuntza esanguratsurik erakusten).

2016an, **langile bakoitzeko urteko batez besteko irabaziaren arabera soldata-arrakala** % 24,4 ingurukoa zen, eta 2019an % 19,5,6ra jaitsi da, hau da, ehuneko 5 puntuko murrizketa izan da. Zehazki, emakumeek batez beste 26.197,62 € jasotzen dituzte urtean, eta gizonak, berriz, 32.529,17 €.

Soldata-arrakala lanaldi osoko enpleguan zein lanaldi partzialeko enpleguan gertatzen da, baina zertxobait handiagoa da azken horretan. ISEAKek Euskadiko lan-merkatuko genero-arrakalei buruz 2019an egindako azterlanean egiaztatu zen gizonak emakumeek baino % 24 soldata handiago jasotzen dutela, batez beste, hileko soldata. Alde horren arrazoia da, alde batetik, gizonak emakumeek baino ia % 14 ordu gehiago lan egiten dutela eta, bestetik, gizonak emakumeek baino % 11 gehiago kobratzen dutela lan egindako ordu bakoitzeko.

Emakumeek gizonak baino askoz proportzio handiagoan egiten zuten **lan lanaldi partzialean** (% 27,2 eta % 7, hurrenez hurren), eta aldi baterako kontratazioa ohikoagoa zen emakumeetan (% 26,5 eta % 22, hurrenez hurren). Neurri handi batean, gure lan-merkatuan aurretik zegoen segregazio horizontal eta bertikalaren ondorioz, emakumeek gizonak baino % 24,3 soldata gutxiago jasotzen zuten batez beste.

Krisia baino lehen, biztanleria landunaren % 4,3k soilik egiten zuen **telelana**, eta ehuneko hori emakumeen % 31ra eta gizonen % 23ra igo zen apirilean; aldi hori bat dator nahitaezko konfinamenduari. Telelana baliabide garrantzitsua izan da enpresen jarduerari eusteko. Hala ere, gizartearen dauden genero-rolen ondorioz, zainketa-lanaren karga handia izan da emakumeentzat, batez ere ikastetxeak, eguneko zentroak eta pandemiaren kontrolerako gomendatutako muturreko garbiketa-errituak ixtearen ondorioz. Gainkarga hori bereziki nabarmena da guraso bakarreko familien kasuan (80.000 inguru), horien % 90 inguru emakume baten kargura baitago.

Etxeko langileen egoera nabarmendu behar da; izan ere, sektore horrek prekarietate eta segurtasun-gabezia handiko, ikusezin bihurtutako eta gutxietsitako lan-baldintzak izan ditu historikoki. Kasu batzuetan, beren lanpostuan konfinatuta bizi behar izan dute, familiek kutsatzeko beldur direlako; beste batzuetan, bat-batean kaleratu dituzte. Kalkuluen arabera, EAEn etxeko zerbitzua duten 67.000 etxe baino gehiago egon daitezke (horien % 9 inguruk barneko etxeko zerbitzua dauka). Hala ere, 2017an, sektore horretan 29.683 pertsona baino ez zeuden Gizarte Segurantzaren afiliatuta: %95,6 emakumeak ziren, eta %38 migratzaileak.

Lan eta Enplegu Sailak jakinarazi duenez, enpresen % 10ek soilik du gaur egun berdintasun plan bat. Errealitate hori oztopatuta geratzen da berdintasun planak oso gutxi ezarri direlako mikroenpresen artean (% 5,1 baino ez, eremu horretako planarekin) eta 6-15 enpleguko enpresa txikien artean (% 10). Nolanahi ere, 201 enplegutik gorako enpresen artean proportzioa % 71-81eraino igotzen da, nahiz eta 250 enplegutik gorako enpresek, indarrean dagoen lege-esparruaren arabera, berdintasun plan bat izan beharko luketen jada beren antolaketa. Gainera, 2019tik aurrera, 50 langile baino gehiago dituzten enpresek plan hori txertatu beharko dute, beren dimentsioaren arabera, 2022ra arte ezarritako gehieneko epean.

Erantzunkidetasunik eza, kristalezko sabaia, soldata-arrakala, lan-prekarietatea, emakumeen ekarpenaren gutxiespena, eta genero-rol eta estereotipo iraunkorrak dira emakumeak lan-merkatuan gizonetikiko desberdintasun-egoeran mantentzen dituzten faktoreetako batzuk.

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA ⁴

Emakumeen aurkako indarkeria giza eskubideen urraketatzat hartzen da nazioartean, eta emakumeen kopuru handi bati eta haien seme-alabei eragiten die. Argitaratutako azken inkestaren arabera, Espainiako emakumeen % 15,1ek tratatu txarrak edo beldurra pairatu ditu bizitzan noizbait bere bikotekidearengandik edo bikotekide ohiarengandik, eta % 2,7k indarkeria fisikoa edo sexuala pairatu du azken urtean. 10etik 6k, gutxi gorabehera, seme-alabak zituzten indarkeria gertatu zen unean.

Konfinamenduarekin eta mugikortasun-murrizketekin lotutako neurriei esker birusaren hedapena kontrolatu ahal izan bada ere, erasotzailearekin bizi ziren emakume askoren bizitza, osasuna eta segurtasuna ere arriskuan jarri dira, beren etxeetatik irteteko edo laguntza sozial edo instituzionala bilatzeko aukera mugatuagoak ikusi baitituzte.

Fenomenoaren benetako garrantzia handiagoa dela jakin arren, Ertzaintzaren arabera, 2021eko lehen seihilekoan, 1.553 emakumeri egin diete eraso beren bikotekideek eta bikotekide ohiak, eta beste 507 emakumeri familia-inguruneke beste gizon batek. 188 emakumek sexu-askatasunaren aurkako delituak jasan dituzte. Guztira, 2021ean, urtearen lehen erdian, 2.248 emakumek jarri dute salaketa. Horrek esan nahi du % 3,1eko igoera izan dela iazko seihileko beraren aldean.

2020an, 30 urte edo gutxiago zituen indarkeria mota hori pairatu duten emakumeen % 29,7k, eta horietatik % 7,67 neskak adingabeak ziren. Erasotzaile askok ez dituzte errespetatzen epaitegiek emakumeak babesteko emandako Neurriak, eta 2020an 803 biktimizazio erregistratu ziren guztira, segurtasun-neurriak, urruntze-aginduak eta abar urratzeagatik. Azkenik, 2002tik 2020ko amaierara arte, 48 emakume erail dituzte guztira EAEn.

Ertzaintzak konfinamendu-hilabeteetan erregistratu dituen emakumeen aurkako indarkeriaren salaketei buruzko datu ofizialek erakusten dute behera egin duela aurreko urteko aldi berarekin alderatuta (-% 17,7). Beherakada hori bereziki nabaria izan da bikotekidearen edo bikotekide ohiaren indarkeria-kasuetan (-% 25,71), nahiz eta konfinamenduaren azken zatian murrizten joan den (-% 11,28). Aurreko krisien ebidentziak erakusten duenez, estres sozialak gora egiten duenean, emakumeen aurkako indarkeria-kasuek ere gora egiten dute; horregatik, salaketen beherakada ez da indarkeria-egoeren murrizketarekin lotu behar, horien ikusezintasuna areagotzearekin eta emakumeek aukeratutako babes-estrategiak aldatzearekin baizik. Testuinguru horretan, baliteke emakumeek lehentasuna ematea telefono bidezko laguntza psikologikoari eta eusteari, aldaketara bideratutako beste ekintza batzuen aurretik, hala nola salaketa, haustura, etxetik irtetea eta abar.

Aitzitik, emakumeen aurkako indarkerian espezializatutako telefono bidezko arreta-zerbitzuak (SATEVI) jasotako kontsultak igo egin dira, Aldundiek eskaintako laguntza psikologikoko zerbitzuen esku-hartzeak bezala.

Segurtasun Sailak 2021eko irailaren 15ean emandako datuen arabera:

- 3.501 emakumek dute babes-agindua Euskadin.
- 60 emakumek eskolta behar dute, modu iraunkorrean edo puntualean.
- 66 erasotzailek lokalizazio-eskumuturreko bat dute aktibatuta (telematikoa).
- 356 emakumek dute bizirik babestutako emakumeen telefonoetan instalatzen den Bortxa aplikazioa.
- 123 kontrazaintza-zerbitzu daude aktibo.
- Euskadiko Ertzaintzaren patruila guztiek beren eguneroko lanaren % 8,26, gutxienez, indarkeriari aurre egiten dioten emakumeak babesteko erabiltzen dute.

Hainbat faktorek bat egiten dutenez, desgaitasuna duten emakumeek (eta bereziki desgaitasun larria dutenek edo ikasteko eta komunikatzeko zailtasunak dituztenek) indarkeria-motaren bat pairatzeko arrisku handia dute, desgaitasunik ez duten emakumeen tasak nabarmen gaituz (azterlan batzuek % 23,3ko erlazioa adierazten dute, eta beste batzuek, berriz, % 15,1ekoa). Metal-gaixotasuna duten emakumei ere aipamen berezia egin behar zaie. Emakume horietako batzuen mendetasun-egoerek desgaitasunik gabeko emakumeen artean hain ohikoak ez diren indarkeria-moduak errazten dituzte, hala nola zaintzari uko egitea edo umiliazio-egoerak. EAEn, emakumeen % 11 inguruk mendetasun edo mugaren bat du.

Adineko emakumeek oso luzaroan jasan ditzakete beren bikotekideen indarkeria egoerak, eta egoera horretaz jabetzeko zailtasun gehigarriak izan ditzakete, eta, aldi berean, isolamenduarekin lotutako oztopo handiagoak izan ditzakete.

Era berean, testuinguru horretan, emakume migratzaileek, errefuxiatuek, asilo-eskatzaileek eta itzultakoek arrisku handiagoak izan ditzakete eraso fisikoak, psikologikoak eta sexualak jasateko, bai eta indarkeria instituzionala jasateko ere. 2019an, Ertzaintzak erregistratu zuenaren arabera, indarkeria jasan zuten emakumeen %38,8 atzerritarrek ziren. Gizartean, xenofobia, estigma eta diskriminazioa areagotu ditzakete, eta zerbitzuak eskuratzeko zailtasunak, hainbat premia asetzeko, besteak beste, haien osasun-premiak, areagotu egin daitezke, haietako batzuen administrazio-egoera irregularren ondorioz. Zailtasun horiek sexu-salerosketaren eta esplotazioaren biktimei ere eragin diezaiekete.

Prostituzioan ari diren emakumeen egoera ere bereziki delikatu da. Kontuan hartu behar da alarma-egoeran diru-sarrerak izateari utzi diotela eta ezkutuko ekonomiaren esparruan mugitzen direla. Zaurgarritasun handiagoko egoera horrek abusu eta esplotazio handiagoen biktima izatea eragiten die. Gainera, kutsatzeko arriskua handiagoa da emakumeentzat.

Bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen buruzko azterlan berriek azpimarratzen dutenez, urteetan zehar ikusezin bihurtu den genero-indarkeria batek markatzen ditu etxerik gabeko emakumeen esperientziak. Kalkuluen arabera, kalean lo egin duten emakumeen % 20k sexu-indarkeria jasan du, eta % 30ek eraso fisikoak. Pandemiak berak agerian utzi du orain arte egindako azterlanen zenbaketek arazoaren dimentsioaren argazki osatugabea eskaintzen zutela, baina esan daiteke 2016an 2.000 pertsona inguru bizi zitezkeela kalean edo ostatu-baliabideetan, eta % 21,5 emakumeak zirela (% 8 baino gutxiago kalean). Era berean, arreta jarri behar zaio emakume horiek ostatu-baliabideetan ere indarkeria jasateko duten arriskuari.

Genero-indarkeriaren biktimen DSBEren batez besteko nomina 828,3 €da. DSBEren titular guztiei dagokien batez besteko nomina 635,7 €da. Genero-indarkeriaren biktimen artean pentsiodunak gutxi izateak (% 3,3) eta familia-unitate zabalagoen eta etxebizitza-osagarria kobratzen dutenen prebalentzia handiagoak azaltzen dute lotutako kostu handiagoa. Genero-indarkeriaren biktima diren emakume gehienak gazteak dira, gainerako titularren batez bestekoaren azpitik.

Osasun Sailak emandako datuen arabera, 2019an Emakumeen Genitalen Mutilazioaren (EMG) 62 kasu detektatu ziren lehen mailako arretaren eta ospitaleen artean, eta horietatik 16 (% 25,8) 14 urtetik beherakoak ziren.

Pandemia-osteko krisi-testuinguru batean, pentsatzekoa da areagotu egingo dela baliabide publikoen gaineko presioa, oro har indarkeriaren biktima diren emakumeen eta, bereziki, bazterketa-prozesu gero eta konplexuagoetan kontingentzia anitzek eragindako emakumeen kasuen arretari dagokionez. Horregatik, bereziki garrantzitsua izango da adi egotea, emakumeen aurkako indarkeria mota guztiak kontuan har daitezen.

Osasun-, ekonomia- eta gizarte-krisiak pobrezia-, desberdintasun- eta bazterketa-mailak handitzeko arrisku handia du. Generoaren eta interseksionalitatearen ikuspegitik, haien egoeraren ezagutzatik abiatuta, erabaki politikoak hartzeak kolektibo kalteberenek jasaten dituzten desberdintasunak murriztera eramango gaitu. Pobreziako eta gizarte-bazterketako egoerak modu esanguratsuan sendotzeko edo areagotzeko arriskua dago. Pobreziak emakume-aurpegia du.

Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko 2020ko azken Inkestak agerian uzten du, 2018an bezala, EAEko biztanleriaren % 8 mantenu-pobreziako arriskuan zegoela. Izan ere, oinarritzko premiei aurre egiteko diru-sarrerak nahikorik ez zuten etxeetan bizi zen. Hala ere, kalkuluen arabera, benetako pobrezia % 5,6koa izan daiteke 2020an, eta % 6,1koa izan zen 2018an, berriz. Bestalde, ongizaterik ezaren tasa, hau da, gure gizartean espero den gutxieneko ongizate-mailari eusteko behar diren gastu-premiei aurre egiteko diru-sarrerak nahikoak ez izatea, % 22,4tik (2018) % 19,6ra murriztu da (2020).

Datuek **pobreziaren feminizazioa** ere erakusten zuten. Pobreziako arrisku-tasa handiagoa zen emakumeen artean (% 8,5 eta % 7,4, hurrenez hurren) eta emakume bat buru zuten etxeetan (mantentze-pobreziaren arriskua % 11ra igotzen zen etxe horietan, eta benetako pobrezia % 7,3ra). 2020an, benetako pobrezia-egoeren % 73,8 lau familia-etxe mota nagusiri dagokie: Europar Batasunetik kanpoko atzerritarren etxekoak unitateak (% 41,7); lan egonkorrik gabeko emakumeak buru dituzten guraso bakarreko familiak (% 14,9); lan egonkorrik gabeko 45 urtetik beherako pertsonen familia-taldeak (% 11,2); eta bakarrik bizi diren 65 urtetik beherako eta lan egonkorrik gabeko gizonak (% 6,0). Eustaten arabera, EAEn gutxi gorabehera ia % 90 emakumeak buru dituzten 80.000 guraso bakarreko familia daude. 2018an, kolektibo horren benetako pobreziaren tasa (% 15) batez bestekoa (% 5) baino hiru aldiz handiagoa zen

Benetako pobreziaren tasaren igoera oso deigarria da 2018 eta 2020 artean: % 34,0tik % 44,6ra EBtik kanpoko pertsonen etxekoak unitateetan, eta % 12,2tik % 32,2ra okupazio egonkorrik gabeko 45 urtetik gorako emakumeen aguraso bakarreko familietan.

Krisiaren aurreko pobrezia-arriskua batez bestekoaren oso gainetik zegoen emakume migratuen eta razializatuen artean. Erreferentziazko pertsona atzerritarra duten etxeetan, benetako pobreziaren tasa % 30,7koa zen; Espainiako nazionalitatea zuten etxeetan, berriz, % 4,2koa. Gainera, desgaitasuna duten emakumeek, gaixotasun mentalen bat dutenek, adinekoek, etxerik gabekoek, prostituzio-egoeran daudenek, indarkeriaren biktimek eta ezkutuko ekonomian lan egiten dutenek zaurgarritasun eta bazterketa-arrisku handiagoak zituzten pandemiaren aurretik. Garrantzitsua da kontuan hartzea askotan emakume urratuenak direla krisiaren eragin negatiboari eusteko onartutako prestazio eta neurri bereziak eskuratzeko muga gehien dituztenak.

Eragin negatiboa Lanbideak jakinarazi duenez, **Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DBE) eta Etxebizitzarako Prestazio Osagarria prestazioek** EAEko biztanleriaren % 4,5 artatzen dute, eta % 58,5 emakumeak dira. Gaur egun, 2021eko abuztuko datuekin, 53.024 dira DSBEren titularrak. 2018an, guraso bakarreko prestazio osagarria jasotzen duten bizikidetza-unitateen % 95 emakume baten kargura dago.

Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta jasotzen duten pertsona gehienak emakumeak dira, eta seme-alabak dituzte ardurapean. Adina, jaiotzea eta kotizazio gabeko pentsioen eta alarguntasun-pentsio kontributiboen onuraduna izatea aldagai garrantzitsuak dira prestazioen sistemaren barruan egoteko. DSBE kobratzen duten pertsona guztien % 18,3k lan prekarioa du, % 24,0 pentsioduna da, % 44,5 langabezian dago eta % 13,2 lan-merkatuan bitartekotza egitetik baztertuta dago. Pentsiodunak DSBEan dauden emakume guztien % 25,6 dira, eta gizonak, berriz, % 21,7laboral. Las pensionistas son el 25,6% del total de mujeres en la RGI, los hombres pensionistas son el 21,7%.

Azkenik, 2021ean, diru-sarrerak bermatzeko DSBE errenta jasotzen duten eta genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen kopurua nabarmen handiagoa izan da enplegu-eskatzaile gisa, aurreko urteekin alderatuta.

Pandemian erabakiak hartzen parte hartzean ikusten diren desorekak aurretiko egoera desberdin baten isla dira. Hala erakusten du Genero Berdintasunaren Indizearen "boterea" dimentsioak. Eustaten arabera, 2017an dimentsio horrek du genero-arrakala handiena (58 puntu) osaeran, batez ere emakumeek botere ekonomikoaren dimentsioan duten ordezkaritza eskasagatik, enpresen eta bankuen zuzendaritzari dagokionez (41,3 puntu) eta botere sozialaren dimentsioari dagokionez (53,9 puntu).

Bestalde, botere politikoaren dimentsioan positiboki nabarmentzen den balio bat ere erregistratzen du Indizeak (87,7 puntu, EB-28ko batez bestekoaren oso gainera), gure autonomia-erkidegoan eremu politikoan azken urteetan izandako aurrerapen garrantzitsuen berri ematen duena, eta horren ondorioz, emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatua izan da autonomia, lurralde historiko eta udal mailako organo legegile eta exekutibo gorenetan.

Emakumeek presentzia handiagoa izan dute sektore ekonomikoetan, pandemiaren aurkako borrokan zeregin esanguratsuagoa izanik: osasun-sistemako langileak eta egoitza-zentroetako langileak, farmaziako profesionalak, gizarte-zerbitzuetako langileak, garbitzaileak eta etxeko langileak, elikagaien sektoreko langileak, eta abar. Halaber, funtsezkoak izan dira adingabeen zaintzari eta etxeko eremuan mendeko beste pertsona batzuen zaintzari eusteko.

Hala ere, pandemia horren krisiak eragindako une latz honetan, zenbait desoreka antzeman dira erabakiak hartzeko garaian, batez ere larrialdiaren kudeaketaren eremuan. Garrantzitsua da kontuan izatea erabakiak hartzeko boterearen desorekak eragina duela emakumeen premia espezifikoak kontuan hartzen diren mailan, bai epe laburrean, bai epe ertain eta luzerako laguntzak eta neurriak diseinatzeko eta ezartzeko fasean. Zehazki, EAEEn, LABiren Aholku Batzordea 10 gizonak eta 2 emakume osatu dute. Hala ere, azpimarratu behar da esku-hartze publikoaren lidergoari dagokionez, parte-hartzea orekatuagoa izan da EAEEn.

EAEko ordezkaritza politikoari dagokionez, eta Segurtasun Sailak jakinarazi duenez, 2020ko hauteskunde autonomikoetan hautetsien % 50,7 emakumeak izan ziren. Hala ere, beste eremu batzuetan, hala nola udal-, foru- edo estatu-mailan, egoera ez da hain positiboa, izan ere, esate baterako, inoiz ez da ahaldun nagusirik izan, ezta alkaterik ere hiriburu bakar batean ere. Ildo beretik, orain arte izan diren lehendakari guztiak gizonezkoak izan dira.

Alderdien barne-bizitzari dagokionez, 2016ko hauteskunde autonomikoetan, alderdi politikoetako hauteskunde-administratzaile guztien % 31 baino ez ziren emakumeak izan eta ahaldun guztien % 40 eta artekari guztien % 42 baino ez ziren izan. 2020ko uztailako hauteskundeei dagokionez, ahaldunak eta artekariak guztizkoaren % 40,6 izan dira.

EAEEn ordezkaritza handiena duten lau sindikatuak dagokionez, 2021ean, % 44,9 emakumeak dira eta % 55,1 gizonak. Adierazi behar da kasuren batean emakumeen eta gizonen presentziaren arteko aldea % 20koa dela gizonen alde. Erabakiak hartzeko organoei dagokionez, LABek bakarrik du emakume bat idazkari nagusi gisa.

Enpresa-erakundeei dagokionez, emakumeen parte-hartzea ere txikiagoa da. Emakume bakarra da 3 lurralde-erakundeetako presidentea, CEBEK, CONFEBASK eta ADEGI eta SEA, gizonak buru dituztela. EAEEn egoitza duten Ibex 35eko enpresei dagokionez (BBVA, Gamesa eta Iberdrola), 2021ean, gizonak betetzen dituzte presidentetzak, eta administrazio-kontseilu guztietan, emakumeak % 18,9 dira.

COVID-19 pandemiak emakumeei eta gizonei modu desberdinean eragiten diela onartzea funtsezkoa da erantzun eraginkorra, pertsonengan zentratua eta generoarekiko sentikorra bermatzeko, bai eta emakumeak erantzun-planetan eta erabakiak hartzean inplikatzeko ere.

4. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO AURREKONTU OROKORRAK

Aurrekontu Publikoak urte naturalerako aurreikusitako gastuak eta gutxi gorabeherako diru-sarrerak islatzen ditu, kontzeptuen arabera banakatzen ditu eta kopuru orokorrak orekatzen ditu.

EAEko Aurrekontu Orokorraren kasuan, diru-sarrerak hiru Foru Aldundietatik jasotzen dira nagusiki, eta horiek, era berean, zuzeneko eta zeharkako zergen bidez biltzen dituzte funtsak beren lurraldeetan. Horrenbestez, foru-aldundiei dagokie diru-bilketako eskumena. Eusko Jaurlaritzak, bestalde, baliabide horien zati bat zentralizatzen du, eta, ondoren, gastuaren aurrekontu-programen artean banatzen du. Nahiz eta biek, zerga-ezarpenak eta gastuak, eragin berezia izan gure erkidegoan, txosten honen azterketa gastu-partidetan zentratuko da, hori baita Eusko Jaurlaritzaren eskumen nagusia.

Egitura ekonomikoa 8 gastu-kapitulutan banatuta dago:

1. Langile-gastuak
2. Funtzionamendu-gastuak
3. Finantza-gastuak
4. Gastu arrunten transferentziak eta diru-laguntzak
6. Inbertsio errealak
7. Kapital-eragiketen transferentziak eta diru-laguntzak
8. Finantza-aktiboak gehitzea
9. Pasibo finantzarioak gutxitzea

Txosten honen ondorioetarako, bereziki interesgarria da kapitulu hauek aztertzea:

- ❖ Langile-gastuak: 1. kapitulua
- ❖ Funtzionamendu-gastuak: 2. kapitulua
- ❖ Gastu arrunterako diru-laguntzak: 4. kapitulua

1. kapitulua (langile-gastuak) bi ikuspegitatik aztertzen da. Alde batetik, langileen egoerari buruzko hurbilketa bat eginez, emakumeen eta gizonen berdintasunari dagokionez (txosten honen 5. atala). Bestalde, sartuta dauden aurrekontu-programak gauzatzeko garatzen duten lanaren bitartez (6. atala).

5. GASTUEN AZTERKETA (1): EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ADMINISTRAZIOKO LANGILEAK.

Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak 43.000 euroko aurrekontu espezifiko du 2022rako, Administrazio Orokorreko eta haren erakunde autonomoetako "Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako I. Planeko ekintzak" garatzeko. Hura diseinatzeko, genero-arrakalak hautemateko lehen diagnostiko bat egin zuen, eta horietako batzuek indarrean jarraitzen dute.

Hona hemen Administrazioarentzat lan egiten duten langileen ezaugarri orokorretako batzuk:

Goi-kargudunak

Oro har, emakume adina ia gizon daude goi-kargudunen postuetan. Hala eta guztiz ere, sailen arabera desberdin ikusten dira.

2. taula. Goi kargudunak sailaren arabera 2021eko uztailaren 1ean

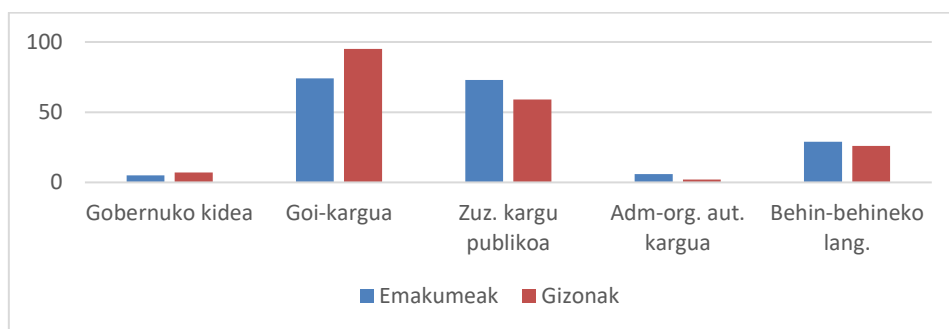
Saila	Emakumeak	Gizonak	Guztira
Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politikak	15	11	26
Ekonomia eta Ogasuna	9	17	26
Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	14	23	37
Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	15	17	32
Hezkuntza	13	13	26
Kultura eta Hizkuntza Politika	12	13	25
Lana eta Enplegua	12	7	19
Lehendakaritza	9	14	23
Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	6	14	20
Osasuna	62	42	104
Segurtasuna	11	9	20
Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	6	7	13
Otros	3	2	5
Guztira	187	189	376

Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

Gizonezko kargu gehien (%70) dituen saila Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila da, eta haren atzetik Ekonomia eta Ogasun Saila (% 65,4) eta Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila (% 62,2) daude. Bestalde, goi-kargudun emakume gehien dituen saila, %63,2, lana eta enplegua da. Badirudi saila feminizatua edo maskulinizatua izatea lotuta dagoela garatzen duen jarduera motarekin, eta horrek berresten du tradizionalki sexuei lotutako lanbideek eragina dutela lanaren sexu-banaketan. Errealitate hori egiaztatzen da, halaber, funtzionarioak eta lan-kontratudun langileak kolektiboki aztertzean (Administrazio Orokorra, Hezkuntza, Justizia eta Segurtasuna), hurrengo taulan ikus daitekeen bezala.

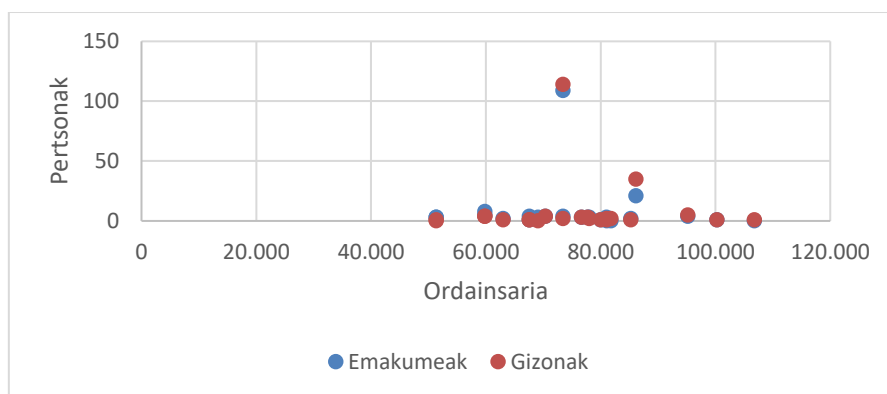
Kargu motaren araberako azterketan, goi-kargudunaren kategorian izan ezik, gainerako gehienak gizonak dira. Ordainsarien batez bestekoa apur bat handiagoa da gizonen alde, termino absolutuetan eta ehunekoetan (% 51 gizonen ordainsarrietan eta % 49 emakumeen ordainsarrietan).

6. irudia. Saitetako eta erakunde autonomoetako goi-kargudunak, kargu motaren eta sexuaren arabera, 2021eko uztailaren 1ean

Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

7. irudia. Goi-kargudunen Sailen eta erakunde autonomoen ordainsariak, sexuaren arabera. 2021eko uztailaren 1a

Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

Argi eta garbi feminizatutako plantilla

Administrazioaren zerbitzura dagoen plantilla oso feminizatuta dago, batez ere Justizia, emakumeen %78k arrakala handitzen jarraitzen du, eta Hezkuntza % 74rekin. Salbuespena Segurtasunaren kolektiboan aurkitzen dugu, oso maskulinizatuta baitago.

3 taula. EAEko administrazio langileak, taldearen eta sexuaren arabera

FUNTZIONARIOAK ETA LAN-KONTRATUDUNAK								
Kolektiboak	2021eko ekainaren 30a				2020ko ekainaren 30a			
	Emakumeak	%	Gizonak	Guztira	Emakumeak	%	Gizonak	Guztira
Administrazio Orokorra	4.777	65%	2.592	7.369	4.731	64%	2.639	7.370
Hezkuntza	23.301	74%	8.221	31.522	19.166	74%	6.829	25.995
Justizia	1.997	78%	565	2.562	1.981	77%	578	2.559
Segurtasuna	1.612	19%	6.866	8.478	858	13%	5.813	6.671
Guztira	31.687	63%	18.244	49.931	26.736	63%	15.859	42.595

Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

Aztertutako aldian (2020ko ekaina eta 2021eko ekaina) plantilla 7.336 pertsonatan handitu da. Horietatik 5.527 Hezkuntza kolektiboan sartu dira, konfinamenduaren ondoren ikastetxeak indartzeko, eta 1.807 Segurtasunean. Sexuen arabera ordezkaritza-ehunekoak 2020koen antzekoak izan dira, Segurtasunean izan ezik, plantillako emakumeen kopurua bikoiztu egin baita, nahiz eta oso urrun dagoen oraindik emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatua lortzeki.

Gaur egun, 5.995 gizonak eta 1.046 emakumeak osatzen dute Ertzaintza, eta horien %85,14 gizonak dira eta %14,86 emakumeak. Emakumeen presentzia nahi baino askoz txikiagoa da; hala ere, nabarmentzekoa da presentzia horrek gora egin duela urteetan zehar, eta 2017an % 12,29koa izan dela. Genero-ikuspegitik sakonago aztertuz gero, oraindik ere segregazioa dagoela kolektiboan ikusten da, bai bertikala bai horizontala.

Joan den urriaren 1ean, Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailak espetxeen eskumena hartu zuen bere gain, eta, beraz, espetxeetan lan egiten duten langileak erakunde horretan sartuko dira (734 lanpostu lan-kontratuko langileentzat eta funtzionarioentzat). 2022ko aurrekonturako jarduketaren artean, nabarmentzekoa da espetxeetako administrazioaren berdintasun-plana egitea, 60.000 euroko zuzkidurarekin.

Osakidetzan, Langileen % 80 emakumeak dira, eta % 84 kategoria sanitarioetan. Plantillaren izugarri feminizatu den arren, aldea handitzen ari da, gizonen presentzia pixkanaka murrizten ari baita adin txikiagoko taldeetan. 2020ko uztailetik 2021eko uztailera bitartean, Zuzendaritzako emakumeak gehiago dira gizonenak baino balio absolutuetan (54 emakume eta 35 gizon). Datuak erlatibizatzen baditugu sexu bakoitzak plantilla osoan zer proportzio duen kontuan hartuta, desagertu egiten da emakumeen abantaila, emakumeek zuzendaritzako postuen % 61 inguru betetzen baitituzte, langile guztien % 80 badira ere.

Osakidetza langileak **41.505** ziren batez beste 2020ko uztailetik 2021eko uztailera bitartean. Emakumeen % 78k edo lanpostu finkoa betetzen dute. Urteko soldataren arrakala osoa, 2020ko datuekin, **% 18,48koa** izan zen; hau da, emakumezko langile baten batez besteko soldata osoa % 18,48 txikiagoa izan zen gizonenak baino, plantilla osoa aintzat hartuta (langile finkoak eta ez-finkoak). Gizonak, gizonen guztizko plantillaren aldean, kontzentrazio-indize handiagoa dute ordainsari handiagoko taldeetan (pertsona medikoa eta aginte-postuak) eta horrek azaltzen du ordainsarien arteko alde hori. Horregatik, lanbide-kategoria bereko emakumeen eta gizonen arteko ordainsari-aldeei begiratzen badiegu, horietako bakoitzaren barruko arrakala askoz txikiagoa da arrakala globala baino, eta arrakalarik ere ez dago kategoria batzuetan. EITBn Zuzendaritzako organigraman emakumeak % 31 dira, eta goi-karguetan (goi-zuzendaritza/zuzendaritza), % 41. Alde horiek murriztu egiten dira plantilla gaztetzen den heinean. Plantillaren banaketa emakumeen eta gizonen % 40-60koa da, eta aldaketa txikia izan du epe ertain laburrean.

Lan-ezegonkortasuna

Bitartekotasun mailari dagokionez, Administrazio orokorra nabarmentzekoa da, langileen % 55,8rekin, horietatik % 69 emakumeak dira; eta Segurtasunean aurkako egoera dago, %100 karrerako langileak baitira.

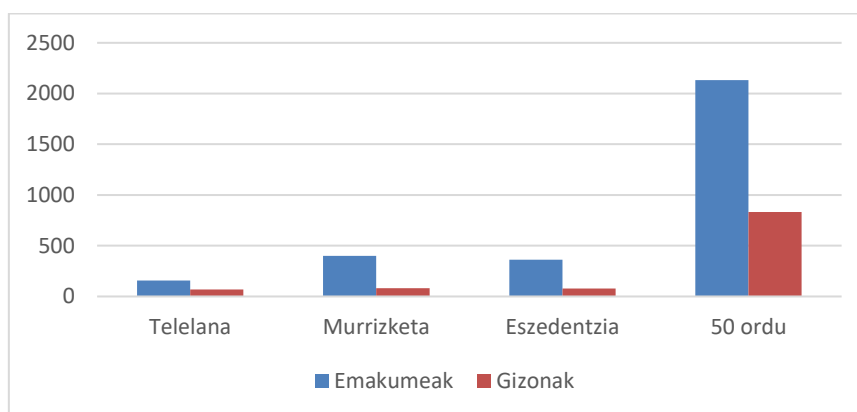
Osakidetzan, 2021eko lehen seihilekoan, % 15koa zen, eta % 81 emakumeak ziren. Aldi berean, % 33 aldi baterako langileak ziren, eta % 81 emakumeak.

EITBn, lanaldi osoko aldi baterako kontratuak ia berdin osaturik daude emakumeen eta gizonen artean; hala ere, lanaldi partzialeko aldi baterako kontratuen % 70 emakumeak dira.

Ez dago erantzunkidetasunik zainketetan

Emakumeek eskatzen dituzte gehien hirugarren pertsonak zaintzeko baimenak, murrizketak eta eszedentziak, modalitate guztietan eta kolektibo guztietan, hurrengo irudian ikus daitekeen moduan:

8. irudia. Baimen-mota, sexuaren arabera, kolektibo guztietan. 2021eko lehen sei hilekoa.

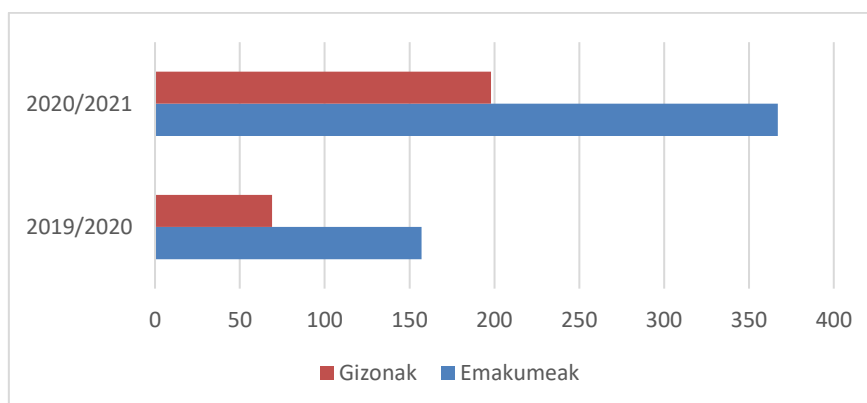
Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

Lanaldi-murrizketek eta eszedentziek, hau da, familia eta lana bateragarri egiteko neurriek, eragin negatiboa dute Administrazioaren soldata-arrakalean, kontuan hartuta murrizketa duten plantilla osoaren % 89 eta zaintzarako eszedentzia dutenen % 92 emakumeak direla.

Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak emandako datuen arabera, telelana hartzen duten pertsonen % 70 emakumeak dira, % 45ek 50 orduko baimena dute gaixotasun kronikoa duen senideren bat zaintzeko, eta % 70ek adingabeak dituzte ardurapean. Azken kolektibo horretatik, % 74 emakumeak dira.

2020/21eko deialdian, 867 pertsonak eskatu zuten telelana egitea, aurreko deialdiko 275 pertsonen aldean. Eskaeren gehikuntza hori Covid-19 pandemiaren ondorio zuzena da. Azkenik, % 65 eman ziren, hau da, 565 baimen; horietatik 367 emakumeei eman zaizkie (% 65) eta 198 gizonei (% 35). Aurreko deialdietan baino % 5 gizon gehiagok hartu du telelana.

9. irudia. Telelanerako baimen baimenduak, sexuaren eta deialdiaren arabera

Iturria: Funtzio Publikoaren Zuzendaritza. Gobernantza Publikoa eta Autogobernu Saila

Telalanaren modalitateari heltzen dion pertsonaren profila honako hau da: 41-50 urte bitarteko emakumea, bere kargura bi adingabe dituen, 5 eta 10 urte bitartekoak, Gasteizen lan egiten duena baina lan-herrian bizi ez dena, "A" atxikipen-taldeko kide dena, eginkizun teknikoak betetzen dituen eta goi-mailako teknikarien kidegokoa.

Osakidetzan, kontziliazio-neurriak gehienbat emakumeek eskatzen dituzte. Izan ere, legezko zaintzagatiko lanaldi-murrizketen % 92 eta ahaideak zaintzeko eszedentzien % 96 emakumeei dagokie.

EITBn, kontziliazio-neurriak emakumeek ere erabiltzen dituzte bereziki. Horrela, 2020an, 144 pertsonak heldu zieten uztartze-neurriari; 96 emakumezkoak izan ziren, hau da, % 67. Neurri ohikoenak dira seme-alabak zaintzeko lanaldia murriztea, arrazoi beragatiko eszedentzia, jaiotzengatiko bajak eta bularreko haurra zaintzeko baimena. Aitzitik, mendekotasuna duten beste senide batzuk zaintzeko eszedentziak eta lanaldi-murrizketak eragin txikiagoa dute, baina gehienbat emakumeek erabili dituzte.

Neurri horiek, ordainsarrietan eragina dutenez, eragin negatiboa dute emakumeen eta gizonen arteko soldata-arrailean.

Berdintasunaren arloko prestakuntza-ikastaroetan parte hartzea, oso feminizatuta

Sail guztiek ekintza espezifiko gisa jasotzen dute plantillak parte hartzen duen emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko ikastaroak ez zenbatzea prestakuntzan baimendutako urteko gehieneko kopuruaren barruan.

Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak emandako informazioaren arabera, emakumeek gehiegizko ordezkaritza dute IVAPei eskainitako prestakuntzetara joateko. Halaber, autoprestakuntzaren eta online prestakuntzaren modalitatean, gehiago dira emakumeak gizonak baino (% 41,6 eta % 30, hurrenez hurren). Modalitatearen aukeraketan eragiten duen faktorea, honako hau da: antolamendu-malgutasun handiagoa eta familia, lana eta bizitza pertsonala hobeto uztartzea.

2019an, presentzia oso feminizatua mantentzen da IVAPei eskainitako berdintasun-ikastaroetan, eta lidergoari buruzko ikastaroetan, berriz, gizonen ordezkaritza handiagoa ikusten da. Berdintasun-ikastaroari dagokienez, 2021ean guztira 11 eskaini dira.

Euskarazko ikastaroari eta hizkuntza-gaikuntzako ikastaroari dagokienez, IVAPen datuen arabera, 2020/2021 ikasturtean emakume gehiago bertaratu ziren gizonak baino, bai autoprestakuntzako modalitatean, bai presentzian.

Osakidetzan, 2021 honetan, urtariletik uztaile bitartean, berdintasunaren, genero-indarkeriaren eta genero eta osasunaren arloko prestakuntzaren bat jaso dute **2.139 lagunek (% 84 emakumeak dira)**. 2016tik 2020a bitartean, Osakidetzako langileen % 34k prestakuntzaren bat jaso dute aipatutako hiru gai horietan.

2020an, EITBk 13,46 prestakuntza-ordu eskaintzen ditu, batez beste, pertsona bakoitzeko. Emakumeek gizonak baino prestakuntza-ordu gehiago jasotzen dituzte lanbide-eremu guztietan.

4/2005 LEGEA, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa, honako hau ezartzen du 11. artikuluan:

“Autonomia Erkidegoko Administrazioak bere egiturak egokitu beharko ditu, eta horren bidez, Eusko Jaurlaritzako sail bakoitzean administrazio-unitate bat egongo da, eginkizun hauek betetzeko: saileko zuzendaritza eta arloak eta horri atxikitako erakunde autonomo, ente publiko eta organoak sustatzea, koordinatzea eta horiekin elkarlanean aritzea, horrela lege honetan eta Eusko Jaurlaritzak onetsitako berdintasunplanean xedatutakoa betetzeko. Unitateok posizio organiko eta harreman funtzional egokia izan behar dute, bai eta beren helburuak bete ahal izateko aurrekontu-zuzkidura nahikoa ere”.

Ondoren, 213/2007DEKRETUA, azaroaren 27koa, Eusko Jaurlaritzako sailetan, organismo autonomoetan eta erakunde publikoetan berdintasun-politikak bultzatu eta koordinatzeko ardura duten unitate administratiboak arautzen dituena. 3. artikuluan ezarri zuenez,

“Sail bakoitzeko unitateez gain, ondorengo organismo autonomo eta erakunde publiko hauetan ere berdintasun-politikak bultzatu eta koordinatzeko ardura izango duten unitate administratiboak egongo dira:

- Eustat-Euskal Estatistika Erakundean.
- IVAP-Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundean.
- HABE- Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundean
- Euskal Autonomia Erkidegoko Ertzain Akademian.
- Osalan-Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundean.
- EITB- Euskal Irrati Telebistan.
- Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzuan.
- ETS- Euskal Trenbide Sarean”.

Gaur egun, Eusko Jaurlaritzako sail guztiek dute berdintasunerako administrazio-unitate bat. Gainera, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak, gainera, berdintasunerako beste administrazio-unitate bat du, Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana kudeatzeko. Berdintasunerako administrazio-unitateak dituzten erakunde autonomoak, berriz, Eustat, IVAP, HABE eta Euskal Herriko Poliziaren Ikastegia eta Osalan dira.

Azkenik, Emakunden lan egiten duten langileen % 100ek zuzenean laguntzen du berdintasuna sustatzen eta emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak ezabatzen. Guztizko horretatik, lanpostuen zerrenda (LZ) erreferentziatut hartuta, 14 emakume eta 2 gizon daude dedikazio eskusiboko funtzio teknikoekin, eta 5 emakume eta 2 gizon dedikazio partzialarekin.

Emakumeen eta gizonen berdintasuna bultzatzeko dedikazio eskusiboa duen kolektiboaren I. kapitulua betetzeko aurrekontua 2.000.000 eurokoa da.

Berdintasun-unitateek 25 III-C maila dute, gehienbat zerbitzu-zuzendaritzetan kokatutako pertsona batek osatzen ditu, eta % 95 emakumeak dira. Erakunde horiek guztiek berariazko aurrekontua dute beren sailetan eta erakunde autonomoetan berdintasun-politikak bultzatzeko eta koordinatzeko. Aurrekontua 5.000€ eta 60.000€ bitartekoa da, eta, batez beste, 22.500 €-koa.

Osakidetzan, Berdintasuneko Unitate Korporatiboa Berdintasun eta Parte-hartze Zerbitzuan dago, Osakidetza Zuzendaritza Nagusiaren Giza Baliabideen Zuzendaritzako Garapeneko eta Prestakuntzako Zuzendariordetzaren barruan. Honako hauek osatuta dago: 2 berdintasun-teknikari, zerbitzuburu bat eta administrari bat, Biek % 70eko dedikazioarekin, eta garapen eta prestakuntzako zuzendariorde batek % 25eko dedikazioarekin.

EITBn, berdintasunaren sustapenean dedikazio partziala duen teknikari bat. Hala ere, 2019-2022 aldirako III. Berdintasun Planaren jarduera-ildoan artean, erakundeak berdintasunerako organoak sortzeko eta indartzeko konpromisoa hartzen du (1. programa. 1.2. Jarduera-ildoan).

6. GASTUEN AZTERKETA (2): SAILAK ETA HORIEN GASTUEN AURREKONTU-PROGRAMAK

2022KO AURREKONTU OROKORRA

Jarraian, EAEko 2022rako Aurrekontu Orokorra xehatzen da:

4 Taula. EAEko aurrekontu orokorra 2022, atalka

EAE-KO AURREKONTU OROKORRA ATALKA			
Atala	IZENA	AURREKONTUA €	Guztizkoaren gaineko %
00	LEGEbiltzarra	32.445.000	% 0,2
01	LEHENDAKARITZA	35.545.000	%0,3
02	SEGURTASUNA	725.078.000	%5,5
03	LANA ETA EMPLEGUA	936.227.000	%7,1
04	GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	139.189.000	%1,1
05	EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	777.378.000	%5,9
06	EKONOMIA ETA OGASUNA	128.576.000	%1,0
07	HEZKUNTZA	3.235.015.000	%24,7
08	LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOAK	564.408.000	% 4,3
09	OSASUNA	4.352.022.000	%33,2
10	BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	528.622.000	%4,0
11	KULTURA ETA HISKUNTZA POLITIKA	322.435.000	%2,5
12	TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	52.086.000	%0,4
51	3131. LAN HARREMANEN KONTSEIKUA. Gizarte Solaskidetzaren Garapena	2.688.363	%0,02
52	1124. EUSKADIKO EKONOMIA ETA GIZARTE ARRAZOETARAKO BATZORDEA	1.628.664	%0,01
53	3213. EUSKADIKO KOOPERATIBEN GOREN KONTSEILUA	1.097.243	%0,01
54	1112. HERRI KONTUEN EUSKAL EPAITEGIA	8.278.025	%0,1
55	1113. DATUAK BABESTEKO EUSKAL BULEGOA	1.871.779	%0,01
90	0111. ZOR PUBLIKOA	929.488.625	%7,1
95	9119. ERAKUNDEEN BALIABIDEAK ETA KONPROMISOAK	80.584.631	%0,6
99	1221. HAINBAT SAIL	253.136.670	%1,9
GUZTIRA		13.107.800.000 €	%100

Aurrekontua, gobernuaren lehentasunen isla, honela banatzen da:

- ❖ 1etik 12rako atalak Eusko Jaurlaritzaren egitura organikoa osatzen duten sailei dagozkie. Politika publikoak gauzatzeko, aurrekontu osoaren % 90 jasoko dute.
- ❖ Aurrekontuaren % 58 Osasun Saitetan biltzen da, eta ondoren, Hezkuntza Sailean. Lan eta Enplegu Saila eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Saila batuz gero, aurrekontu-kontzentrazioa %69koa da.
- ❖ Emakunderen aurrekontua pixka bat handitu da, hau da, 403.000€ gehiago.
- ❖ % 10 eskas honako atal hauetarako gordeko da: 0 (Legebiltzarra), 51 (Lan Harremanen Kontseilua), 52 (Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea), 53 (Euskadiko Kooperatiben Goren Kontseilua), 54 (Herri Kontuen Euskal Epaitegia), 55 (Datuak Babesteko Euskal Bulegoa), 90 (Zor Publikoa), 95 (Erakundeen baliabideak eta konpromisoak) eta 99 (hainbat sail). Gastua, Zor Publikoaren eta hainbat sailen kasuan izan ezik, IV. kapituluaren kokatzen da nagusiki (gastu arruntetarako transferentziak eta diru-laguntzak).

TXOSTEN HONETAN AZTERTUTAKO AURREKONTUA

Sailek beren politikak lantzen dituzte, gauzatu beharreko helburu eta ekintza garrantzitsuenak zehaztuta, esleitzen zaizkien aurrekontu-baliabideekin. Plangintza-lan hori "aurrekontu-programetan" islatzen da. Programa horiek, 2022ko aurrekontuak genero-ikuspegitik aztertze sailetako txostenekin batera, txosten hau aztertze funtsezko elementuak dira.

Aurreko aurrekontuei buruzko genero-eraginari buruzko txostenetan azaldu den bezala, aurrekontuekin ezartzen diren politika publikoen azterketa konplexua denez, epe luzerako hobekuntza-prozesu gisa planteatzen da. Hau esan nahi du:

- ❖ Aurrekontu-esleipenek emakumeen eta gizonen aukera sozioekonomikoetan dituzten eraginak aztertzea, euskal administrazio publikoaren jardun-arlo guztietan, plangintza-, egikaritze- eta ebaluazio-fase guztietan.
- ❖ Emakumeen eta/edo gizonen egoerak eta/edo posizioak gure gizartean eragindako diskriminazio-egoerak mantentzen edo areagotzen dituzten partidak berregituratzea.

Illo horretan, Ekonomia eta Ogasun Sailaren estrategia EAEko aurrekontu orokorra faseka aztertzean datza. Horrela, azterketetan sakondu eta aurrekontuak genero-ikuspegiarekin egiteko prozesua finkatu ahala, aztertu beharreko aurrekontu-zenbatekoa handitzen joango da.

2022ko aurrekontu horietarako, azterketa honako hauen gainean egiten da:

- a) Eusko Jaurlaritzako sailen aurrekontua (1-12 sekzioak, EAEko Administrazioa osatzen duten beste erakunde batzuei egindako transferentziak kenduta): 6.238.003.098 €
- b) Eusko Jaurlaritzako sailei atxikitako erakunde autonomoen eta partzuergoen aurrekontu osoa: 1.119.037.726€
- c) Osakidetza Taldearen (aurrerantzean Osakidetza) ustiapen-aurrekontua: 3.472.526.353 €
- d) EITB Taldearen (aurrerantzean EITB) ustiapen-aurrekontua: 163.058.744 €

Garrantzitsua da adieraztea zuzenbide pribatuko erakunde publikoak (Osakidetza eta EITB) aztertze metodologian desberdina dela. Horrela, sailek eta haien erakunde autonomoek eta partzuergoek kudeatutako aurrekontu-programen kasuan, analisia aurrekontu-programei eta aurkeztutako txostenei buruzko P-21Gen formularioetan oinarrituta egin da. Osakidetza eta EITBren kasuan, azterketa genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenetan oinarrituta egin da, erakunde bakoitzaren berezitasunak kontuan hartuta. P21-Gen inprimakiak eta aipatutako txostenak 2022ko Aurrekontu Orokorra egiteko arau teknikoaren bidez eskatu dira.

Illo horretatik, aztertutako aurrekontua honela bana daiteke:

- 7.357.040.824⁵ € (%67): Administrazio Orokorra (1-12 sekzioak, EAEko Administrazioa osatzen duten beste erakunde batzuei egindako transferentziak kenduta), haren erakunde autonomoak eta partzuergoak
- 3.472.526.353 € (%32): Osakidetza Taldearen ustiapen kontsolidatuaren aurrekontua
- 163.058.744 € (%1): EITB Taldearen ustiapen kontsolidatuaren aurrekontua

Ondorengo fase baterako geratzen dira 00: 00ak eta 51-99: 00ak, genero-eraginaren azterketa eta gainerako erakunde, fundazio eta sozietate publikoak.

Laburbilduz, txosten honetan aztertzen ari garen aurrekontua EAEko aurrekontu osoaren % 84 da.

5. taula. Aztertutako aurrekontua sailen arabera.

SAILIK SAIL AZTERTUTAKO AURREKONTUA.			
(Erakunde autonomoak eta partzuergoak, EITB eta Osakidetza barne)			
Atala	Izena	Aurrekontua €	Gutizkoaren gaineko %
01	LEHENDAKARITZA	34.720.748	% 0,3
02	SEGURTASUNA	720.600.975	%6,6
03	LANA ETA ENPLEGUA	959.941.629	%8,7
04	GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	76.221.640	%0,7
05	EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	527.129.449	%4,8
06	EKONOMIA ETA OGASUNA	72.600.860	%0,7
07	HEZKUNTZA	3.207.669.010	%29,2
08	LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOAK	211.930.077	%1,9
09	OSASUNA	4.373.796.508	%39,8
10	BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	449.733.198	%4,1
11	KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	316.097.244	%2,9
12	TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	42.184.583	%0,4
GUZTIRA		10.992.625.921 €	%100

Azalpen-oharra: sail bakoitzean, haien mendeko organismo autonomo eta partzuergoei dagokien aurrekontu osoa gehitu da. Gainera, Osasun Sailean Osakidetza Taldearen Administrazio Aurrekontua sartu da, eta Kultura eta Hizkuntza Politika Sailean EITB Taldearen Administrazio Aurrekontua.

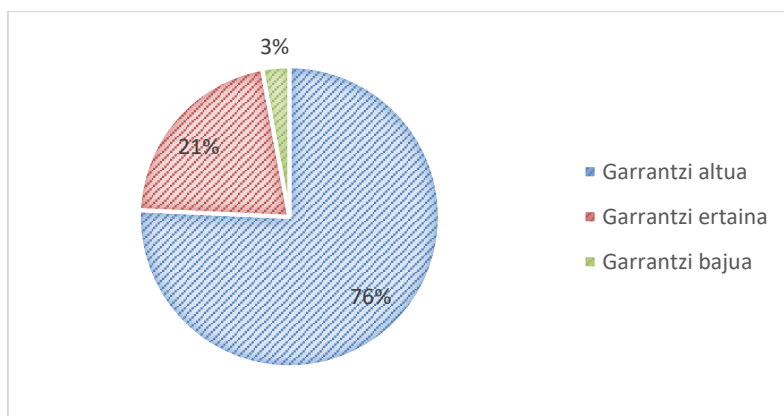
Aزتتutako aurrekontuaren % 40 Osasun Sailean biltzen da, eta Osakidetzak kudeatzen du % 79. Osasun eta Hezkuntza Sailek kudeatzen dute aztertutako aurrekontuaren % 69.

1229 programa, "COVID-19ak eragindako krisiaren aurkako neurriak", ez da P-Gen inprimakiaren bidez aztertu, hala ere, txostenean informazioa eman da.

Aزتتutako aurrekontuaren %99,8 egoki ikusi da generoari dagokionez, eta aurrekontuaren %97 garrantzi ertain-altuko jo da.

⁵ 7.357.040.824 euroak 6.238.003.098 euroak eta 1.119.037.726 euroak batuta lortzen da.

10. Irudia. Aztertutako aurrekontua, generoak duen garrantziaren arabera

Generoak duen garrantziaren araberako aurrekontua, nagusiki, honako hauetan biltzen da:

- Garrantzi handia: Hezkuntza Sailean (% 54), Segurtasun Sailean (% 13) eta Lan eta Enplegu Sailean (% 12), eta, ondoren, Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailean eta Osasun Sailean (% 7).
- Garrantzi ertaina: Osasun Sailean (% 35), Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailean (% 25) eta Lan eta Enplegu Sailean (% 19).
- Garrantzi baxua: Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailean (% 40), Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailean (% 32) eta Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailean (% 20).

6.1. SOLDATA-ARRAKALAREN AURKAKO PLANA. 2022KO AURREKONTUAK

Eusko Jaurlaritzaren lehentasunezko helburuetako bat da Euskadi, 2030. urterako, soldata-desberdintasunik txikiena duten Europako bost herrialdeen artean kokatzea. Era berean, Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuen 8. helburuko 8.5 jomuga lortu nahi du, besteak beste, balio bereko lanagatik 2030erako ordainsari berdina izatea deitzen duena.

Gainera, konpromiso hori XII. Legegintzaldirako Gobernu Programan, 2030 Estrategian eta Emakundek egindako EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planean islatu da.

Erronka hori funtsezkoa da emakumeen eta gizonen benetako berdintasun eraginkorrerantz aurrera egiteko, eta 2030ean Euskadik honako helburu hauek lortu nahi ditu:

- Soldata-diskriminazioa desagertu den euskal lan-merkatua,
- Gizartea (herritarrak eta eragile instituzional, sozial eta ekonomikoak) erabat konprometitu dago ordainsari-berdintasunarekin, berdintasunean oinarritutako hezkuntza eta garatutako berdintasun-balioekin koherenteak diren gizarte-portaerak oinarri hartuta.

Hala, emakumeen eta gizonen arteko soldata-desberdintasunak ezabatzeke, honako helburu hauek planteatzen ditu:

- Soldata-diskriminazioa ezabatzea
- Lanbide-segregazioa murriztea.
- Berdintasunean eta berdintasunerako oinarritutako hezkuntzan sakontzea
- Zaintza antolaketak sozial berri bat babestea, zaintza horiek birbanatzeko.
- Euskal gizartea sentsibilizatzea eta helburu hori ulertzea.

Horretarako, Gobernu Kontseiluak, 2018ko azaroaren 27an, Euskadin Soldata-Arrakala murrizteko Estrategia eta Plan Operatiboa onartu zituen, eta 2021az geroztik, **2021-2025 Ekintza Plan Operatiboa** prestatzen eta ezartzen ari da.

Ildo horretan, aurreko ekitaldietan egin zuten bezala, sailek hainbat jarduera txertatu dituzte 2022ko plangintzan. Taula honetan zehazten dira txosten honetarako jakinarazitako jarduerak:

6.taula. Sailek Euskadin soldata-arrakala murrizteko aurreikusitako jarduerak.

SOLDATA ARRAKALAREN AURKAKO PLANA	
2022RAKO AURREIKUSITAKO EKINTZAK	Identifikatutako aurrekontua (2022)
SAIL GUZTIAK	
Gobernu Kontseiluak 2019ko martxoaren 5ean onartutako "emakumeen eta gizonen ordainsari-berdintasunerako klausulak eta soldata-arrakalaren aurkako neurriak kontratazio publikoan txertatzeari buruzko jarraibidearen" aplikazioa	
SEGURTASUNA	
Ertzaintzan Emakumeak Sustatzeko I. Plana	
LANA ETA ENPLEGUA	4.760.000
SAILA	560.000
Lehentasunezko jarduerak:	560.000
1. Jarduera-kanpainak egitea genero-ikuspegiarekin honako arlo hauetan: ezbeharrak, behin-behinekotasuna, lanaldi partzialeko kontratazioa, desgaituen kontratazioa.	
2. Lan Ikuskaritzak gizonen eta emakumeen berdintasunarekin zerikusia duten arloetan egiten dituen jarduera-kanpaina espezifikoekin jarraitzea	
3. Lan Ikuskaritzako ordainsari-berdintasunerako plan espezifikoarekin jarraitzea, eta soldata-auditoriako sistema bat abian jartzearekin batera	
4. Sexuagatiko soldata-diskriminaziorik ez jasateko eskubideari buruzko sentsibilizazio- eta informazio-kanpainak garatzen jarraitzea, bai enpresentzat, bai herritar guztientzat.	
5. Negoziazio kolektiboan gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren egoerari buruzko azterlan bat egitea	
7. EAEko hitzarmen kolektiboen genero-inpaktuari buruzko txostenak egitea	
8. Lan-harremanen eremuan soldata-berdintasunari eta emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko I. Biltzarra antolatzea	
8. "Balio bereko Lanari buruzko" gida zabaltzea, 2020an egina	
9. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko berariazko prestakuntza-plana garatzea Euskal Autonomia Erkidegoko Lan Ikuskaritzarentzat	
10. Gizarte-eragileei zuzendutako berdintasunaren arloko prestakuntza- eta trebakuntza-programak bultzatzea, enpresetan berdintasun-planak negoziatzeko, berdintasun-planak eta haien erregistroa arautzen dituen 901/2020 Errege Dekretua betez.	
Beste jarduketa batzuk:	
1. Diru-laguntzen agindua, gizarte-ekonomian ekiteko eta gizarte-ekonomiako enpresen lurralde-sustapen planifikaturako laguntzak arautzen dituen eta laguntzetarako deialdia egiten duena.	
2. Diru-laguntzen agindua, gizarte-ekonomiako enpresetan bazkideak sartzeko laguntzak arautzen dituen eta laguntzetarako deialdia egiten duena.	
3. Enpresetan langileek parte hartzeko laguntzen deialdia egiten duen eta laguntza horiek arautzen dituen diru-laguntza Agindua	
4. Diru-laguntzen Agindua, EAEko Enpresen Gizarte Erantzukizuna hedatzeko eta ezartzeko laguntzen deialdia egiten duena eta laguntza horiek arautzen dituen	
LANBIDE	4.200.000
177/2010 DEKRETUA, ekainaren 29koa,familia eta lana bateragarri egiteko laguntzei buruzko	2.200.000
Emakumeen prestakuntza eta kontratazioa eremu maskulinizatueta 2021	1.484.000
Emakumeen prestakuntza eta kontratazioa eremu maskulinizatueta 2022	516.000

GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	
Soldata-arrakalaren eta administrazio publikoaren arloko prestakuntza-programa bat garatzea.	
Erakunde publikoetako zuzendaritza-postuetan eta administrazio-kontseiluetan emakumeen presentzia aztertzea	
Erakunde publikoetako zuzendaritza-postuetan eta administrazio-kontseiluetan emakumeen presentzia aztertzea	
Eusko Jaurlaritzako soldata-arrakalaren diagnostikoa egitea.	
EAEko erakunde, erakunde autonomo eta enpresa publiko nagusietako soldata-arrakalaren diagnostikoa egitea	
EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	30.000
Elkartek eta Emaitek programen talde ebaluatzaileetako prestakuntza- edo dibulgazio-ekintza, proiektuen plangintzan eta ebaluazioan genero-ikuspegia txertatzeari buruzkoa.	30.000
HEZKUNTZA	72.333.835
Orduko soldataren desberdintasuna murriztea	
1. Orientatzaileei zuzendutako bokazio-orientazio ez-sexistari buruzko prestakuntza garatzea eta ekintza-planetan ezartzea Berritzeguneen aholkularitzaren bitartez	
2. Lanbide Heziketako orientazio-jardueretan lanbide tekniko eta teknologikoetan erreferenteak diren emakumeen ereduak aurkeztea. Horretarako, proiektu funtzionalean eta Lanbide Heziketako Ikastetxe Integratuen Plan Estrategikoan Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana sartuko da eta, ikastetxearen urteko planaren barruan ere sartuko da. Plan horretan, ikasturte bakoitzerako lehentasunezko jarduera-ildoak jasotzen dira, emakumeen eta gizonen arteko berdintasunarekin zerikusia duten bi ekintza gutxienez, orientazio-jardueretan eta jarduera teknikoetan emakumeen presentzia eta lekukotza teknologikoetan sustatuko da.	
3. Ate irekien programa, laneratze eta laneratze indize handiena duten sektoreetako enpresak dituzten Lanbide Heziketako ikastetxeetan.	50.000
4. Lanbide Heziketari eta enpleguari buruzko sentsibilizazioa, tradizioz maskulinizatuta eta feminizatuta egon diren lanbide-adarretan.	50.000
Desberdintasuna murriztea lanaldiari dagokionez	
1. Diru-laguntzen bidezko laguntza ekonomikoak, familiek haur-eskola pribatuetan eta gizarte-ekimeneko eskoletan sartzeko aukera izan dezaten.	25.500.000
2. Plan Zuzentzailea, 0-3 urteko hezkuntzaren estaldura unibertsala bermatzeko. Matrikulako hobarien sistema, familien errenta estandarizatuaren arabera modulatu, 18.000 €-tik beherako errentak dituzten familientzako tarifen salbuespenaren bidez.	45.000.000
Gizarte-hezkuntza eta -sentsibilizazioa	
1. Ikastetxe publikoetan hezkidetza-proiektuak diseinatzeko deialdiak	1.333.835
2. Itunpeko ikastetxeetan hezkidetza-proiektuak egiteko deialdia	100.000
3. II. Hezkidetza Plana hedatzea	50.000
4. Irakasleen konpetentzia-profilaren etengabeko prestakuntza, hezkidetza-ereduen arabera	50.000
5. STEAM deialdia ikastetxe publikoetan eta emakumeen parte-hartzearen garrantzia	200.000
OSASUNA	
OSAKIDETZA	
Osakidetzako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako I. Plana 2021-2024	
BERDINTASUNA, JUSTITZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	11.843.702
SAILA	10.914.900
Gurasotasun positiboko programak, adingabeak zaintzeko lanetan gizonak gehiago inplikatu daitezen lortzeko.	269.900
Kontzilia Zerbitzua kudeatzea	60.000
Enpresa txiki eta ertainentzako laguntza-programa, soldata-arrakala murrizteko neurriak diagnostikatzeko eta ezartzeko	65.000

3 urtetik beherako seme-alaben zaintzaileak kontratatzea	420.000
Lana eta familia bateragarri egiteko laguntzak, amatasun-lizentziarik izan ez duten gurasoentzat	4.700.000
14 urtetik beherako seme-alaben zaintzaileak kontratatzeako laguntzak (dekretu berria)	4.000.000
Guraso bakarreko familien buru diren pertsonen eszedentziarako laguntzak, seme-alaba jaiotzeagatiko baimena guraso biko familienekin parekatzeko (Dekretu berria)	1.000.000
Enpresen akreditazioa eta ziurtagiri kontziliazio erantzukidea: akreditazioko eta ziurtapeneko esperientziei eta enpresetan kontziliazio-neurrien eraginkortasunari buruzko azterlana	50.000
Enpresetan kontziliazio erantzukidea sustatzeko azterlanak egitea	75.000
Enpresentzako laguntzen lerroa, diagnostiko-diseinurako laguntza teknikoaren kontratazioa eta ondorengo uztartze-plana batera finantzatzeko	275.000
Zaintzaileei familia-ingurunean laguntzeko estrategia	
EMAKUNDE:	928.802
Euskadin soldata-arrakala murrizteko 2021-2025 aldirako ekintza-planaren ezarpena, koordinazioa eta jarraipena	
Enpresetan eta erakunde pribatuetan berdintasun-politiken garapena sustatzea, aholkularitzaren, prestakuntzaren, laguntza ekonomikoaren eta aintzatespen sozialaren bidez.	
Berdintasunerako, errespeturako eta indarkeriarik ezerako NAHIKO HEZKUNTZA-PROGRAMAREN garapena kudeatzea.	
GIZONDUZ EKIMENA garatzea, gizonak emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde gehiago inplika daitezen sustatzeko.	
Herritarrek defendatzea eremu pribatuan gertatzen diren sexuagatiko DISKRIMINAZIO-EGOEREN aurrean, informazioa eta aholkularitza emanez, ikertuz eta gomendioak emanez.	
Elkarrikeria Sozialeko Mahaiko genero-taldea koordinatzea	
EKONOMIA ETA OGASUNA	
Elkargi, SGR eta Luzaro, SGR sozietateekin berdintasun-planak egin daitezen sustatzea.	
Kontratazio publikoan informazioa lortzeko modua hobetzea, Soldata Balioaren aurkako Planaren jarraipena eta ebaluazioa errazteko, Kontratisten Erregistrotik lortutako txostenak automatikoki sortuz	
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKOA	
EITB	
EITBren Berdintasunerako III. Plana 2019-2022	
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	30.000
Berdintasun-programa turismo-sektoreko enpresetan	30.000
GUZTIRA	88.997.537

Taulari buruzko oharra:

1. Emakumeak Ertzaintza Sustatzeko I. Planak lehentasuna emango dio Ertzaintza Oinarriko Eskalan sartzeari dagozkion neurriak ezartzeari. Besteak beste, honako eremu hauetan jarduerak aztertu eta ezarriko dira: Hautaketa-prozesua eta -irizpideak, hedapen-kanpainak, proben azterketa, talde ebaluatzaileen prestakuntza, etab.).
2. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren jarduerak Administrazioaren Berdintasun Planari dagozkio. Plan horrek 43.000 euroko urteko aurrekontua du.
3. Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailaren gurasotasun positiboko programak 14.000 euroko aurrekontua du, familia-eremuan erantzukidetasunaren alde lan egiteak duen garrantziari buruz gizartearen sentsibilizatzeko. Horren arabera, gizonak eta emakumeak gogoan izan dezaten zainketa- eta hazkuntza-lanak guztion erantzukizuna direla, eta norberaren bizitza, familiakoa eta lanekoa bateragarri egiteko neurriak langile guztientzat irekita dauden zainketez gozatzeko eta horiek banatzeko aukera bat direla.
4. Taulan agertzen diren jardura batzuek ez dakarte aurrekontu espezifikorik, ez langileria-gastuen I. kapituluaren kargura doazelako, ez aurrekontu zabalagoen parte direlako.

5. Ez dakigu zer aurrekontu espezifiko duten Osakidetzak eta EITBk, baina beren erakundeetan soldata-arrakalari aurre egiteko helburuak eta jarduketak dituzte.

Osakidetzak honako hau proposatzen du 2022rako:

- Zuzendaritzako postuetan emakume gehiago egon daitezen sustatzea.
- Soldata-arrakalan eragiten duten faktoreak zehaztea eta hura desagerrarazteko neurriak ezartzea, % 5etik gorako arrakala duten kategorietatik hasita.
- Erantzunkidetasunean aurrera egitea: ordu-malgutasunari eta telelanari buruzko azterketa; plantillari sentsibilizazioa/prestakuntza ematea.
- Kontratazio publikoan berdintasun-klausulen jarraipena egitea.
- Osakidetzako ikerketaren eta berrikuntzaren eremuan emakumeen presentzia proportzionala sustatzea.

EITBk soldata-arrakala monitorizatzea eta murriztea aurreikusten du bere berdintasun-planetan, soldata-arrakala %3,86 dela kalkulatu egin da. Gainera, Berdintasunerako III. Planeko beste jarduera batzuen artean, honako jarduera hauek nabarmentzen dira:

1. Pertsonen kudeaketaren eremuan:

- EITBko pertsonen lana, bizitza pertsonala eta familia uztartzeko eskubidea erabili ahal izatea bermatzeko jarduerak abian jartzea, zuzeneko edo zeharkako diskriminaziorik eragin gabe
- EITBko gizon eta emakumeen arteko soldata-berdintasuna zaintzea.
- Emakumeen eta gizonen artean lanbide-kategorietatik edo -taldeetatik erator daitekeen diskriminazio zuzenik edo zeharkakorik ez dagoela bermatzea.

2. Edukien eremuan:

- Emakumeen eta gizonen presentzia parekatzea solasaldietan, programetako kolaborazioetan eta abarretan, eta, gainera, emakumeen parte-hartzea sustatzea tradizioz gizonekin lotura handiagoa duten gaietan (kirolak, politika) eta gizonena emakumeekin lotura handiagoa duten gaietan (gizartea, gizarte-gaiak, genero-indarkeria).
- EITB Taldeko hedabide guztietako informazio-agendan emakumeek egindako kirolaren presentzia eta tratamendu egokia sustatzea.

Aurreko guztia kontuan hartuta, 2022an soldata-arrakalaren aurka borrokatzeko identifikatutako aurrekontu espezifikoa bost milioi eta erdi inguru handitu da aurreko aurrekontuekin alderatuta. Aurrekontu horren % 81 Hezkuntza Sailak abian jarriko dituen neurriei dagokie, eta % 13, berriz, Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailari.

EAEko aurrekontu orokorraren % 0,68 eta Administrazio Orokorraren (1-12 sekzioak, EAEko Administrazioa osatzen duten beste erakunde batzuetara egindako transferentziak kenduta), haren erakunde autonomoen eta partzuergoen (7.357.040.824 €) aztertutako aurrekontuaren % 1,26 ezabatzea bideratuko da soldata-arrakala.

6.2. III. ESKU-HARTZE ARDATZEKO JARDUERAK: "EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK GABEKO BIZITZAK"

Martxoaren 1eko 8/2013 Dekretuaren arabera, Emakunderi dagokio emakumeen aurkako indarkeriaren arloko politikak zuzentzea eta koordinatzea. Zehazki, honako hauekin koordinatzen da:

- Eusko Jaurlaritzako sailak: enplegua eta Gizarte Politikak, Osasuna, Segurtasuna, Lana eta Justizia, Hezkuntza eta Ingurumena, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza.
- Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Foru Aldundiak.
- Udalak – EUDEL.
- Organismo autonomikoak, nazionalak eta nazioartekoak.

Halaber, honako gune hauek koordinatzen ditu:

- Sailarteko Batzordea.
- Erakunde arteko Batzordea.
- Etxeko tratu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobea egiteko erakundearen arteko II. Akordioa.
- Berdinsarearen Indarkeria Batzordea (Eudel).
- Emakumeen eta neskatoen sexu-esplotaziorako salerosketaren aurkako mahaia.

Emakumeen aurkako indarkeriak egiturazko sustraiak ditu, eta bizitzako dimentsio eta eremu guztiei eragiten die. Horregatik, Eusko Jaurlaritzak eman beharreko erantzuna diziplinartekoa da. Ildo horretan, Sail guztiak batzen dira, nahiz eta bakoitzak bere eskumenen araberrataula honetan ikus daitekeen bezala:

7. taula. Esku-hartzeak "emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak" ardatzean

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK GABEKO BIZITZAK (III. Ardatza: emakumeen eta gizonen Berdintasunerako Plana)	
2022rako aurreikusitako jarduerak	Identifikatutako aurrekontua 2022
SAIL GUZTIAK	
Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan sexu-jazarpeneko eta sexuan oinarritutako jazarpeneko kasuetan jarduteko prozedura arautzen duen Gobernantza eta Autogobernu Sailaren 2021eko uztailaren 9ko Agindua aplikatzea.	
SEGURTASUNA	11.884.545
EBA proiektua, Emakumeen eta Etxekoen Babesa	80.000
Emakumeei zuzendutako autobabesaren arloko bideoak eguneratzea	80.000
"Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziaren arteko koordinazio-protokoloa, indarkeria matxistaren aurkako jokabidea hobetzeko" protokolo berria	30.000
Indarkeria matxistari aurre egiten dioten emakumeentzako arreta espezializatua (Bortxa aplikazioa, SOS Deiak 12. aplikazioa, ...)	
Babesa segurtasun pribatuarekin	7.800.000
74 ertzain arreta espezializatuarekin (VVG)	3.894.545
Giza Salerosketaren aurkako Planeko jarduerekin jarraitzea: haurren salerosketa/prostituzio bortxatzaile eta prostituzioko delituak prebenitzea, biktimak edo arriskuan dauden pertsonak babestea eta delitu horien egileak jazartzea	

LANA ETA ENPLEGUA	79.292
OSALAN	
Emakunderekin lankidetzan jarraitzea sexu-jazarpenari eta sexuan oinarritutako jazarpenari aurrea hartzeko eta horren aurka egiteko prestatutako materiala zabaltzen eta gai horri buruzko sentsibilizazioan eta prestakuntzan.	
LANBIDE	79.292
Genero-indarkeriaren eta sexu-esplotaziorako salerosketaren biktima diren emakumeak gizarteratzen eta laneratzen laguntzeko programa bat abian jarri	67.292
Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimei arreta ematen dieten profesionalei prestakuntza iraunkorra, nahikoa eta erantzukizun-eremu eta -maila guztietara egokitua bermatzea.	12.000
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	
EAEko Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan sexu-jazarpeneko eta sexuan oinarritutako jazarpeneko kasuetan jarduteko prozedura arautzen duen protokoloa zabaltzea	
Protokolo horren esparruan eginkizunak dituzten pertsona guztien prestakuntza	
KZguneetako prebentzio-plana	
IVAP	
Sexu-abusuen prebentziorako eta arretarako prestakuntza-plana	
HEZKUNTZA	110.620
Sexu-indarkeriaren biktima diren emakumeei arreta hobia emateko II. Akordioaren Erakundearteko Talde Teknikoan parte hartzea.	
Genero-indarkeriaren biktimak, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean genero-indarkeriaren biktimei laguntzeko koordinazio-mekanismoei buruzko martxoaren 1eko 29/2011 Dekretuaren babesean halakotzat jotzen direnak, eta haien kargura eta harekin batera bizi diren 25 urtetik beherako seme-alabak, unibertsitateko zerbitzu akademikoengatik prezio publikoetatik guztiz salbuestea	110.620
Emakumeen aurkako indarkeriaren biktima diren seme-alabak unibertsitatez kanpoko mailetan eskolatzearen ondoriozko gastuen ordainketa erraztea	
Emakumeen aurkako indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alaben eskola-garraioan lehentasuna ematea, behin-behineko baimena eskatzen duten ikasleen kopurua hutsik dauden plazena baino handiagoa denean	
Jarduera hauek egitea II. Hezkidetza Planaren esparruan:	
1. Prebentzio- eta sentsibilizazio-jarduerak egitea Emakunderekin lankidetzan indarkeria matxistaren arloan, barne-baliabideekin. Batez ere, hezkidetza-proiektuak egiteko deialdietan hautatutako ikastetxeen parte-hartzea erraztuko da, Emakunderen Nahiko eta Beldur Barik programetan, eta Emakundek egiten dituen kanpainak zabalduko dira.	
2. Emakumeen aurkako indarkeriaren adierazpenei buruzko materialak prestatzea, sortzen ari diren indarkeria-moduetan arreta berezia jarritz, horiek detektatzea bermatzeko	
3. Indarkeria matxistaren kasuak (sexu-indarkeria barne) hautemateko eta kasu horietan jarduteko jarraibideak eskaintzea ikastetxeei.	
4. Informazioa biltzeko sistema bat izatea, ikastetxeetan atxilotutako emakumeen eta nesken aurkako indarkeria-kasuei buruzko datuak izateko, era guztietako eraso sexistak, eraso sexualak, homofobikoak, lesbofobikoak eta transfobikoak barne hartuta.	
5. Indarkeria-matxistako kasuen kopuruari buruzko txosten bat egitea, mota guztietako eraso sexistak, sexualak, homofobikoak, lesbofobikoak eta transfobikoak barne hartuta Hezkuntza Ikuskaritzatik	
6. Genero-indarkeriako kasuen kopuruari buruzko txosten bat egitea, mota guztietako eraso sexistak, sexualak, homofobikoak, lesbofobikoak eta transfobikoak barne hartuta Hezkuntza Ikuskaritzatik	

HAURRESKOLAK PATZUERGEOA	
Sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako protokoloa berrikustea eta eguneratzea	
LURRALDE PLANGINTZA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	24.000
Etxeko tratu txarrak eta sexu indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobea egiteko erakundeen arteko II akordioan parte hartzea	
Alokairu-erregimeneko etxebizitzaren zuzeneko esleipena: genero-indarkeriaren biktimak diren emakumeei alokairu-erregimeneko etxebizitza bat esleitzen zaie, eta horren kuota diru-sarreraren arabera izango da. Neurri hori kasu larrietan eta salbuespenekoetan aplikatzen da, betiere baldintza batzuk betetzen badira.	21.000
Etxebideren alokairu-erregimenean: 10 puntu gehiago baremazio orokorrean; gutxieneko diru-sarrerak egiaztatetik salbuestea; etxebizitzarik ez izatearen betekizuna salbuesteko aukera; eskatzen duen edozein udalerritan erroldatzeko betebeharretik salbuestea; alokairu-erregimenean etxebizitza aldatzeko aukera arriskua dagoenean.	
Indarkeria matxistaren arloko sentsibilizazioa, Etxebizitza Sailburuordetzako langileak hedatzeko eta prestatzeko jardueren bidez	3.000
Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan, lurralde- eta hirigintza-plangintzako beste tresna batzuetan eta hiri-berroneratzeko prozesuetan genero-ikuspegia txertatzea. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek "genero-ikuspegia" kapituluaren eta gidalerroen barruan sartzen dute espazio publikoan segurtasuna bermatu beharra, eta hori lurralde- eta hirigintza-plangintzako gainerako tresnetara eraman beharko da.	
Etxebizitza genero-ikuspegiarekin eskuratzea bultzatzea: araudi horretan genero-indarkeriaren biktimatzat ematen den definizioa berrikusiz eta haren irismena zabalduz Istanbulgo Hitzarmenak ezartzen duen moduan.	
Genero-ikuspegia txertatzea Etxebizitza Sailburuordetzak kudeatutako etxebizitzak eraikitzeko prozesuetan: besteak beste, segurtasunik eza edo segurtasunik ezaren pertzepzioa eragin dezaketen elementu guztiak nabarmenduta.	
OSASUNA	20.000
Genero-indarkeriari buruzko sentsibilizazio-jardunaldia Osakidetza eta itunpeko osasun-sareko langileentzat	20.000
OSAKIDETZA	
Tratu txarren eta genero-indarkeriaren prebentzioa eta detekzio goiztiarra sustatzea, eta tratu txarrekin eta genero-indarkeriarekin lotutako emakumeen osasun mentaleko arazoak goiz detektatzeko ekintzak hedatzea	
Estrategiak indartzea eta diseinatzea elkarrekin eta erakundeen parte-hartzearekin, mutilazio genitala prebenitzeko eta praktika horren biktimak diren emakume eta neskatuen arreta hobetzeko.	
Langile asistentzialak genero-indarkeriari eta horren adierazpenei buruz prestatzea, identifikatzeko tresnak emanez eta datuak erregistratzeko garrantziaz sentsibilizatuz.	
Informazioa biltzeko sistemak hobetzea eta Erizaintzako sarbidea gaitzea, historia klinikoan genero-indarkeriari buruzko datuak erregistratzeko.	
Genero-indarkeriaren aurrean kalteberatasun bereziko egoeran dauden emakumeen behar espezifikoak aztertzea, kolektibo horiek ordezkatzeko dituzten elkarteekin lankidetzan	
Genero-indarkeriaren protokoloaren aplikazioaren jarraipena egitea	
Zerbitzuen arteko barne-koordinazioa hobetzea (batez ere Lehen Mailako Arretaren, Larrialdien, Osasun Mentalaren eta Pediatriaren artean), informazioaren zirkuitua zehaztuz eta edukiak eta erreferenteak identifikatuz.	
Genero-indarkeriari buruzko prestakuntza kolektibo espezifikoentzat	
BERDINTASUNA, JUSTITZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	16.216.509
SAILA	15.269.509

Gazteen sentsibilizazioa emakumeen aurkako indarkeria prebenitzeko: Gazteria Zuzendaritzak Gazteen Euskal Behatokiaren bidez egiten dituen jardueraz gain, indarkeria sexistaren prebentzioari buruzko prestakuntza-jarduerak egingo dira gazteriaren alorrean lan egiten duten langileentzat, eta indarkeria matxistaren eta sexu-aniztasunaren prebentzioari buruzko irakurketa-gidak egin eta argitaratuko dira.	
Indarkeriaren Biktima diren Emakumeentzako Telefono bidezko Arreta Zerbitzua (SATEVI), emakume biktimentzako laguntza ekonomikoak eta arretarako kudeaketa integratua kudeatzea eta koordinatzea	471.258
Emakumeen aurkako indarkeria matxista baloratzeko tresna. Emakundeko eta Gizarte Zerbitzuetako Zuzendaritzako langileek osatutako lantaldea ari da diseinatzen, eta 2022an amaitzea aurreikusten da.	
Genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako laguntza ekonomikoak	1.600.000
Hirugarren sektoreko erakundeentzako diru-laguntzak, helburu nagusitzat indarkeriaren biktima diren emakumeekiko esku-hartze soziala duten proiektuak	75.000
Erakundeen arteko koordinazio- eta lankidetzak-ekintzetan parte hartzea: parte-hartze politikoa eta teknika II. Erakunde Akordioaren ondoriozko egitura guztietan (Bizkaiko Genero Indarkeriaren Behatokia).	
Doako laguntza juridikoaren kalitatea eta eraginkortasuna eta ofiziozko txanda bultzatuko dira. Sinplifikazio administratiboaz gain, doako laguntza juridikoaren zerbitzua ematen parte hartzen duten abokatuen baldintzak hobetu dira, arreta berezia jarriz haien prestakuntza eta espezializazioari eta Doako Laguntza Juridikoaren Batzordeen lanari, horiek baitira eskubidea aitortzeko ardura duten organoak.	3.100.992
Euskadiko espetxe-eredu berria garatuko da, non berdintasuna eta genero-ikuspegia jardura-ildo eta oinarritzko printzipio diren. Eredu horren helburuak izango dira, berdintasunari dagokionez, genero-ikuspegia txertatzea; zehazki, arreta berezia eskainiko zaie emakumeen premia espezifikoari eta egoera bereziei (arreta berezia emango zaie immigrazioari, desgaitasunari, gaixotasun mentalari); Eredu horren helburu izango da, berdintasunari dagokionez, genero-ikuspegia txertatzea; zehazki, arreta berezia eskainiko zaie emakumeen premia espezifikoari eta egoera bereziei (arreta berezia emango zaie immigrazioari, desgaitasunari, gaixotasun mentalari); espetxeetako langile guztientzako genero-prestakuntza; eta arazo espezifikoari heldutara, hala nola genero-indarkeria, sexu- eta ugalketa-osasuna, amatasuna eta aitatasuna edo emakume askoren babes-saririk eza.	
Justiziari laguntzeko zerbitzu guztiak egokituko dira Istanbulgo Hitzarmenean jasotako emakumearen aurkako indarkeriaren definiziora.	
Epaitegietan behar besteko langile- eta material-hornidura bermatzea, biktimei babes osoa emateko, haien adierazpide guztietan, bereziki azpimarratuz emakumeen aurkako indarkeriaren arloko epaitegietako langileen prestakuntza, biktimak eta biktimagileak bereizteko instalazioak egokitzea, eta biktimei informazioa, arreta eta laguntza osoa emateko zerbitzuak indartzea.	240.000
Aplikazio informatiko berria, datuak kudeatzeko eta estatistikak eta txostenak egiteko Emakumearen aurkako Indarkeriaren Koordinazio Zentroari (EMZI), Zentru hau babes-aginduak jasotzen dituen eta biktimak eskatzen dituen edo beharrezkoak diren laguntzak bideratzen dituen koordinazio-puntua da, komunikazio-sistema telematiko baten bidez, egunean 24 orduz, 365 egunez.	100.000
Delituen biktimei arreta ematea bultzatuko da, Biktimari Laguntzeko Zerbitzuaren lanaren bidez. Zerbitzu horrek lehen mailako arreta integrala ematen du, baliabide espezializatuak bideratzen du eta delituen biktimen jarraipena egiten du, lehen mailako biktimizazioa arinduz eta bigarren mailako biktimizazioa saihestuz. Esparru horretan, biktimari laguntzeko zerbitzua indartuko da, bereziki indarkeria matxistaren biktimei laguntzeko, eta, horretarako, emakumeen aurkako indarkeriaren biktimei laguntzeko sailaren jardura-planean jasotako ekintzak garatuko dira. Horretarako, biktimei informazioa, arreta eta laguntza integrala emateko programa (Zurekin programa) finkatu da, biktima horiei babes osoa emateko, adierazpide guztietan.	1.200.000
Zigorrek Kudeatzeko Euskal Zerbitzuaren aurrekontua bideratutako da, Gakoa Programara bideratutako baliabideak espezifikoak handituz.	1.843.463

Biktimari Laguntzeko Zerbitzua	645.000
Presoak gizarteratzeko eta laneratzeko programak garatzea (diru-laguntzen deialdia)	500.000
Doako Laguntza Juridikoaren Legearen aplikazioa bermatzea, arreta berezia jarritz etxeko indarkeriaren, genero-indarkeriaren eta/edo sexu-agrasioen txandari eta espetxeetako lege-laguntzaren txandari	3.100.992
Doako laguntza juridikoko txandetan zerbitzua ematen duten abokatuen prestakuntza eta espezializazioa bermatzea, bai eta ofiziozko txandako prokuradoreen profesionalena ere.	44.000
Lege Soziologiako Nazioarteko Erakundea	550.000
Familia elkarguneak kudeatzen eta hobetu	1.798.804
EMAKUNDE	947.000
EAEn emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean jolasa koordinatzeko erakundearen arteko II. Akordioa eguneratzea	
Beldur barik prebentzio-programa bultzatzea eta kudeatzea	
Gizarte emakumeen aurkako indarkeriaren prebentzioan inplika dadin sustatzea, emakumeen aurkako indarkeriazko portaerei buruzko sentsibilizazio- eta prebentzio-jarduerak bultzatzen eta sustatzen dituzten erakunde, elkarte eta fundazioei diru-laguntzak emateko deialdien bidez.	
Emakumeen aurkako indarkerian esku hartzeko Deustuko Unibertsitateko master ofiziala egiteko laguntzak	
JABETUZ-Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimak artatzen dituzten profesionalentzako prestakuntza-programa ekimenaren barruko ikastaroen garapena sustatzea	
Erakundearen arteko koordinazioa emakumeen aurkako indarkeriaren arloan	
Sexu-esplotazioa helburu duten emakumeen eta nesken salerosketaren aurkako Mahaia koordinatzea	
Indarkeria Batzordean parte hartzea eta laguntzea Berdinsarearen esparruan	
KULTURA ETA HIZKKUNTZA POLITIKA	60.500
ZURE TALDEKOAK GARA. Kirolaren eremuan sexu-jazarpena, -abusua eta sexuan oinarritutako jazarpena artatzeko eta prebenitzeko zerbitzua	60.500
HABE	
Emakumeen aurkako indarkeria-motei eta horiek desberdinkeriarekin duten harremanari buruzko gizarte –pertzepzioa areagotzea euskara ikasten ari diren ikasleen artean. Euskara ikasi/irakasteko HABEk lantzen dituen baliabideen bitartez emakumeen aurkako indarkeriari buruzko sentsibilizazioa handituz	
EITB:	
Sexu-jazarpenik eta sexuan oinarritutako jazarpenik gabeko ingurunea bermatzea, eta horiek prebenitzeko eta egon daitezkeen salaketak edo erreklamazioak bideratzeko prozedurak ezartzea	
Indarkeria matxistari eta haren askotariko adierazpenei buruzko informazio-tratamendu egokia egitea, eta indarkeria hori testuinguruan kokatzen duen kontakizun bat eraikitzen laguntzea. Hori guztia, EITBren Estilo Liburuan eta Begiraren Komunikazio ez-sexistarako Kode deontologikoan definitutako printzipioak betez.	
Publizitatea onartzeko irizpideei eta emakumeentzako iraingarriak eta/edo diskriminatzaileak diren irudi edo mezuak ez erabiltzeko buruzko arau-tresnak betetzen direla zaintzea, bereziki emakumeen aurkako indarkeria justifikatzen, hutsaltzen edo bultzatzen dutenak.	
GUZTIRA	28.395.466

Taulari buruzko oharrak:

1. EBA, Emakumeen eta Etxekoen Babesa, proiektua Ertzaintzaren eta udaltzaingoen genero-indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren espediente guztiak elkarrekin kudeatzeko sistema digital berria da. Proiektu horrek aukera emango du:
 - Formatu berean sortzea eta partekatzea emakumeen aurkako indarkeriari buruzko espediente guztiak.
 - Emakume bakoitzaren arrisku-ebaluazio guztiak homologatzea, salaketa edozein polizia-kidegotan jartzen dela ere..
 - Seme-alaben arriskua modu berean ebaluatzea
 - Arrisku diagnostikoaren mailaren arabera babes egokia ezartzea

Gainera, EBA proiektua emakumeen aurkako indarkeria-gertakari bakoitzean parte hartzen duten gainerako eragileei ere zabalduko zaie: epailetzari, Fiskaltzari, Gizarte Zerbitzuei, Osakidetzari, Emakunderi, Auzitegiko Medikuntzako Institutuari, etab.

2. LANBIDEren 42 enplegu-bulegoetan orientazio-zerbitzu espezifiko dago, genero-indarkeriaren biktimen tutore bat, hain zuzen ere. Tutore horrek emakumeen datu konfidentzialak eta enpleguari buruzko datuak tratatzen ditu.
3. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren jarduerak Administrazioaren Berdintasun Planari dagozkio. Plan horrek 43.000 euroko urteko aurrekontua du.
4. SATEVIn (Berdintasun, Justifika eta Gizarte politiketako Saila), biktimei zuzeneko arreta emateaz gain, babes-lana egiten da emakumeen aurkako indarkeria-egoerei aurre egiteko, hurbilekoei eta profesionali zuzenduta, bai kasu jakin bati dagokionez, bai biktimekin zuzeneko loturarik izan gabe, baina arlo horri buruzko informazioa eskatuta. 2020an, kanal berria ezarri zuen, Svisual, desgaitasuna eta/edo hizketaren arazoak dituzten pertsonen eta arreta ematen dieten profesionalen komunikazioa hobetzeko, eta 2022rako zerbitzuaren aurrekontua handitzea aurreikusten da, haren kalitatea eta irismena hobetze aldera.
5. Etxebide Zerbitzuak (Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila) emandako datuen arabera, 2020ko 4. hiruherilekoan, 76.640 eskaeretatik, 33.052 eskabidek emakume titularra dute, 27.236 gizonen eta 16.352 emakumeek zein gizonen. Genero-indarkeriaren biktima gisa aitortutako 1.099 eskaera ere baditugu. 2020ko 4. hiruherilekoko datuekin, 41 baja eman dira Etxebiden, genero-indarkeriaren biktima diren emakumeei etxebizitza esleitzeagatik.
6. Jarduera batzuek ez dakarte aurrekontu espezifikorik, langileria-gastuen I. kapituluaren kargura egiten baitira, edo partida handiagoen parte dira..

Hala ere, 2022rako aurrekontua berriro handitu da. EAEko aurrekontu orokorraren % 0,22 da, eta aztertutako Administrazio Orokorraren (1-12 sekzioak, EAEko Administrazioa osatzen duten beste erakunde batzuei egindako transferentziak kenduta) eta haren erakunde autonomo eta partzuergoen % 0,36 (7.357.040.824 €). 2021eko ekitaldirako identifikatutako ehunekoak %0,20 eta %0,36 izan ziren, hurrenez hurren.

6.3. ESTRATEGIA DUALA: GENERO-IKUSPEGIA ETA EKINTZA POSITIBOAK

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearen printzipio orokorren 3. artikulua 4. idatz-zatiaren (genero-ikuspegia txertatzeari buruzkoa) eta 5. idatz-zatiaren (ekintza positiboari buruzkoa) jarraipena egin nahi da.

GENERO-IKUSPEGIAREKIN PLANIFIKATUTAKO JARDUERAK EDO GENERO-IKUSPEGIAREKIN DISEINATZEKO PROZESUAN DAUDENAK

Genero-ikuspegiarekin diseinatutako jardueratzat hartzen dira emakumeen eta gizonen artean dauden desberdintasunak kontuan hartuta planifikatu direnak, baliabideak baldintza berdinetan eskuratzea bermatzen dutenak eta benetako berdintasunerako bidean izandako emaitzak eta eraginak identifikatu eta ebaluatzen dituztenak.

Genero-ikuspegiarekin diseinatzeko prozesuan dauden jardueratzat hartzen dira etorkizunean jarduera horiek genero-ikuspegiarekin diseinatuta egotea ahalbidetzen dutenak.

Genero-ikuspegia duen plangintza-prozesu batean, kontuan hartu beharreko faktore askok esku hartzen dute, hala nola intersektionalitatearen ikuspegiak. Ikuspegi hori planifikatzerakoan zeharka txertatzeak denbora eskatzen du, eta esparru horretan justifikatzen da genero-ikuspegidun diseinu-prozesua.

Illo horretan, sailek hausnartu dute nola hartu duten kontuan genero-ikuspegia 2021eko aurrekontuen kargura garatuko dituzten jarduerak planifikatzean. Aurrekontua isolatzeko irizpide argirik ez dagoenez, jardueretarako aurreikusitako kostuaren zifra globalak eskaintzea erabaki da, eta ez I. kapituluaren (langileria-gastuak) kargura daudenak aurrekontuan sartzea, Emakunde izan ezik, horren guztizko aurrekontua genero-ikuspegiarekin diseinatuta baitago. Taula honetan, sailen araberrako laburpena ageri da. Informazio banakaturik txostenaren eranskinean ikus daiteke.

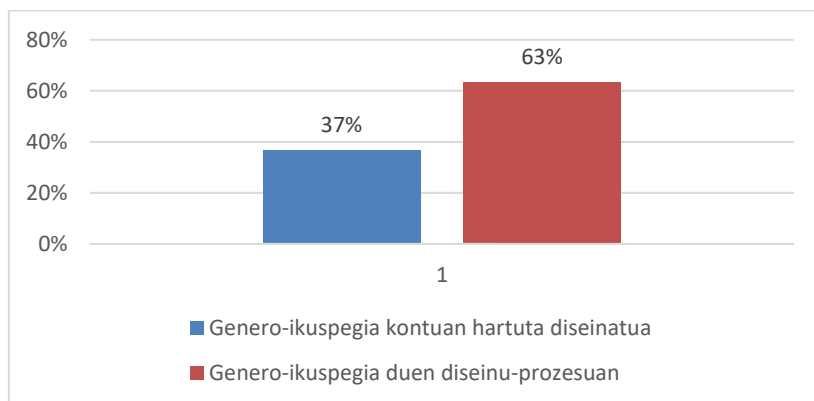
8. taula. Genero-ikuspegia duen aurrekontu planifikatua edo diseinu-prozesuan dagoena.

Genero-ikuspegiarekin diseinatutako edo identifikatutako aurrekontuarekin egoteko prozesuan dauden jarduerak. Administrazio Orokorra (1-12 atalak), bere erakunde autonomoak eta partzuergoak	Genero-ikuspegia kontuan hartuta diseinatua	Genero-ikuspegia duen diseinu-prozesuan	2022an identifikatutako guztizkoa
LEHENDAKARITZA	10.382.187	6.376.501	16.758.688
SEGURTASUNA	9.209.049	8.882.024	18.091.073
LANA ETA ENPLEGUA	20.213.561	473.463.000	493.676.561
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	336.000	59.144.867	59.480.867
GARAPEN EKONOMIKOA, IRAUNKORTASUNA ETA INGURUMENA	200.392.823	94.529.215	294.922.038
EKONOMIA ETA OGASUNA	43.720	15.639.167	15.682.887
HEZKUNTZA	103.783.424	2.210.000	105.993.424
LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOA	2.174.600	215.000	2.389.600
OSASUNA	4.110.855	137.711	4.248.566
BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE-POLITIKAK	92.433.365	56.813.821	149.247.186
KULTURA ETA HIZKUNTZA-POLITIKA	2.829.000	47.052.500	49.881.500
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	43.500	1.771.950	1.815.450
GUZTIRA	443.195.825	768.992.015	1.212.187.840
Aztertutako aurrekontuaren % (Osakidetza eta EITB kanpo)			%16

Genero-ikuspegia hainbat mailatan txertatuz planifikatutako eta sailek jakinarazitako aurrekontua aztertutako aurrekontuaren % 16,5 da, Osakidetza eta EITBren aurrekontua kenduta., 2021eko aurrekontuetan baino lau hamarren gehiago. Hala ere, kontuan hartu behar da, lehen azaldu den bezala, aurrekontu espezifikorik ez duten jarduerak gehitu beharko litzaizkiokeela, eta, beraz, I. kapituluaren (langile-gastuak) kargura doazela.

Diseinuan genero-ikuspegia txertatzeko prozesuan dagoen aurrekontuaren ehunekoa nabarmen handiagoa da. Izan ere, guztizkoaren % 63 da (1.212.187.840 €), hau da, 768.992.015 €. 2021ean genero-ikuspegiarekin diseinatutako jardueren aurrekontuak (%37) berriro behera egin du, izan ere, zorrotz jarraitu zaie 2020an genero-ikuspegidun plangintza aztertzeko adostutako irizpideei.

11. irudia. Genero-ikuspegia duen aurrekontu planifikatua edo genero-ikuspegia duen plangintza-prozesuan dagoena

Aurreko ekitaldian bezala, Lan eta Enplegu Sailak jarraitzen du nabarmentzen aurrekontutako jardueren aurrekontu-bolumenagatik, guztizkoaren % 40,7, nahiz eta ehuneko hori 9 puntu murriztu den 2021eko ekitaldiarekin alderatuta.

Azterketa xeheagoari helduz, ikusten da aurrekontua oso jarduera gutxitan kontzentratzen dela, eta hori, gainera, sail guztietan gertatzen da. Horrela, hona hemen sail bakoitzeko aurrekontuaren banaketari buruzko datu nabarmenenak:

- Lehendakaritza: %55,5 ZTBP Euskadi 2030 Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plan berriari dagokio, genero-ikuspegia kontuan hartuta diseinatu da, eta %20,3, berriz, 1122 programan (Trantsizio Soziala eta Agenda 2030), genero-ikuspegia txertatzeko diseinu-prozesuan.
- Segutasuna: %43,1 genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen segurtasun pribatuari dagokio, eta %22,6 sailpeko zentroak garbitzeko zerbitzuari.; azken zerbitzu hori genero-ikuspegiarekin diseinatzen ari da.
- Lana eta Enplegua: % 83 Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta gauzatzeari dagokio, eta % 11,5 emakumeen kualifikazio-maila handitzeari, biak ere genero-ikuspegia kontuan hartuta diseinatzen ari baitira.
- Gobernantza Publikoa eta Autogobernua: % 99,4 1214 programari dagokio. Informatika eta telekomunikazioak genero-ikuspegidun diseinu-prozesuan.
- Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena: % 66,5 Hazitek, Bikaintek eta Elkartek programei dagozkie, genero-ikuspegiarekin diseinatutakoei, eta % 11,9 7212 programari. Industria-garapena eta ekintzaileentzako laguntza, genero-ikuspegia duen diseinu-prozesuan.
- Ekonomia eta Ogasuna: %97,2 2022ko estatistika-programan biltzen da.
- Hezkuntza: aurrekontua genero-ikuspegiarekin banatuta dago. Hala, % 21,6 Bigarren Hezkuntzari eta Lanbide Heziketari dagokie, % 16,2 Araubide Bereziko irakaskuntzei eta % 9,6 Haur eta Lehen Hezkuntzari
- Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioa: 5141 programa. Garraioaren plangintzak aurrekontuaren ia %64 hartzen du, eta ondoren 4313, Lurralde Antolamendua eta 4312, Etxebizitza, biak % 18rekin.
- Osasuna: % 57 4114 programan biltzen da. Ikerketa eta Plangintza Sanitarioa, eta 12 eta 13 urteko neskei giza PAPILOMAREN birusaren aurkako txertoa jartzea (% 37); hori guztia genero-ikuspegitik diseinatuta.

- Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politikak: Hezkuntza Sailean gertatzen den bezala, genero-ikuspegidun plangintza-lana gehiago banatuta dago jardueren artean. Horrela, %34,2 3123 programari dagozkio. Gizarte Zerbitzuak, % 28,8 3124 programari. Familia-politika eta % 13,5, 1412 programari. Justizia. Emakundek prestatutako aurrekontuaren guztizkoa genero-ikuspegia kontuan hartuta diseinatu da.
- Kultura y Hizkuntza Politika: Aurkeztutako aurrekontua baino zertxobait gehiago, % 54,5 4513 programako diru-laguntza, kontratu eta hitzarmenetan berdintasun-klausulak sartzeari dagokio. Kultura sustatzea eta %21,5 EAEko museoetako parte-hartzea.
- Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa: Aurrekontuaren %52 turismo-enpresen ekintzailatzarako eta lehiakortasuna hobetzeko laguntzen programari dagokio; %17 Gipuzkoako eta Bizkaiko ostalaritzako enpresaburuak elkarrekin eta SEA (Arabako enpresei) emandako diru-laguntzetan; eta % 13,8 Turismo Ataria mantentzeari. Hori guztia genero-ikuspegidun plangintza-prozesuan.

Genero ikuspegia kontuan hartuta planifikatutako edo planifikatzeko dauden jardueren artean, batzuen **helburu bakarra emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzea** da. Alde horretatik, berdintasuna helburu bakarra duten jardueratzen hartzen dira genero-desberdintasunak ezabatzen eta/edo emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzen dutenak.

Jarraian, sailka, berariazko aurrekontua eta jarduketak horiek zehazten dira, identifikatu ahal izan direnean. I. kapituluko aurrekontua ez da kontuan hartu aurrekontua zehazterakoan.

9. taula. Emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzea helburu bakartzat duten jarduerak

EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA HELBURU BAKARTZAT DUTEN PARTIDAK.	Identifikatutako aurrekontua 2022
Administrazio Orokorra (1-12 atalak), bere erakunde autonomoak eta partzuergoak	
LEHENDAKARITZA	5.000
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 5.000 €	
SEGURTASUNA	198.800
Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana ezartzen laguntzeko ekintzak. Aurrekontua: 60.000 €	
Xedapen orokorren proiektuak egitea: Ertzaintzan emakumeak sustatzeko plana, uztailaren 22ko 1/2020 Legegintzako Dekretuaren bidez onartutako Euskal Herriko Poliziari buruzko Legearen testu bateginaren 44. artikuluan aurreikusia.	
Ertzaintzako lan-kontratuko langileentzako Berdintasun Plana. Aurrekontua: 12.000 €	
BORTXA aplikazioa	
EBA VDVG kasuen tratamendurako euskal kudeaketa-proiektua	
Udaltzaingoen Berdintasunerako Lantaldea	
Indarkeria matxistaren aurkako jokabidea hobetzeko protokoloak koordinatzea	
Ertzaintzan emakumeak sustatzeko plana egitea	
Euskadiko Demokrazia Paritarioa atalean sartzea EAEko 2020ko hauteskundeei eta 2003ko udal-hauteskundeei eta Batzar Nagusiei dagozkien datuak, sexuaren arabera bereizita. Aurrekontua: 70.000 €	
POLIZIA ETA LARRIALDIETAKO EUSKAL AKADEMIA	
Ikastegiko berdintasun taldea	
Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko prestakuntza-eskaintza sendotzea	
Berdintasunerako Administrazio Unitatea sortzea. Aurrekontua: 56.800 €	
LANA ETA ENPLEGUA	15.622.222
Diagnostikoa eta Berdintasunerako Prestakuntza Plana. Aurrekontua: 15.000 €	
Lan Ikuskaritzaren jarduera-kanpainak sektore espezifikoetan emakumeen eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten arloetan	
Lan Ikuskaritzako ordainsari-berdintasunerako plan espezifiko eta soldata-auditoriako sistema bat abian jartzea. Aurrekontua: 75.000 €	
Sexuan oinarritutako soldata-diskriminaziorik ez izateko eskubideari buruzko sentsibilizazio- eta informazio-kanpaina. Aurrekontua: 125.000 €	
Hauteskunde sindikaletan gizonen eta emakumeen arteko berdintasunak duen egoerari buruzko estatistika-azterlana	

EAEko hitzarmen kolektiboen genero-eraginari buruzko txostenak. Aurrekontua: 27.222 €	
Lan-harremanen arloko soldata-arrakalari eta emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko biltzarra. Aurrekontua: 125.000 €	
"Balio bereko Lanari" buruzko gida zabaltzea, 2020an egina. Aurrekontua: 25.000 €	
Euskal enpresen berdintasun-planen eta ordainsari-ikuskaritzen erregistroa	
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko berariazko prestakuntza-plana Euskal Autonomia Erkidegoko Lan Ikuskaritzarentzat. Aurrekontua: 75.000 €	
Enpresen eta erakunde zuzendaritza-organoetan emakumeen ekintzailatza eta talentua txertatzea sustatzeko diru-laguntzei buruzko agindua. Aurrekontua: 150.000 €	
LANBIDE	
Lanbideren Berdintasun Plana garatzea	
Familia eta lana bateragarri egiteko laguntzei buruzko, urriaren 22ko, 164/2019 Dekretuaren IV. kapituluaren 42. artikulua: Laguntzaren gehieneko iraupena luzatu egiten da ordeztutako pertsona gizona bada eta haren ordezkia emakumea bada. Aurrekontua: 2.200.000 €	
2020ko ekitaldirako enplegua sustatzeko tokiko ekintzetarako laguntzen 2. artikulua: Kontratutako pertsona guztien % 40, gutxienez, emakumeak izango dira (kontratazio horietarako gordeko da haiei dagokien diru-laguntzaren zenbatekoa). Aurrekontua: 12.800.000 €	
Emakumeen parte-hartzea handitzea tradizioz maskulinizatuta egon diren lanbide-arloei eta prestakuntza-espezialitateei zuzendutako prestakuntzetan	
Web orrian emakumeen ordezkartza nabarmen txikiagoa duten prestakuntzako familia edo espezialitateen urteko txostena argitaratzea	
OSALAN. LANEKO SEGURTASUNA ETA OSASUNA	
Berdintasuna sustatzeko jarduerak: OSALANeko langileei laneko segurtasun eta osasunari buruzko prestakuntza progresiboa ematea genero-ikuspegitik; materialak egitea. Aurrekontua: 5.000 €	
Berdintasunerako 2018-2021 plana ebaluatzea eta 2022-2024 plangintza egitea.	
Generoari eta laneko osasunari buruzko informazioa, azterlanak eta materialak argitaratzea eta zabaltzea webgunearen eta sare sozialen bidez, eta jardunaldietan parte hartzea.	
OSALANi dagozkion jarduerak garatzea Emakunderekin sinatutako hitzarmenaren esparruan, laneko segurtasunean eta osasunean genero-ikuspegia txerta dadin sustatzeko: sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako prebentzio-orientazioei buruzko material didaktikoa prestatzea, jardunaldian parte hartzea ...	
Hala eskatzen duten enpresei aholku ematea genero-ikuspegia prebentzioaren kudeaketan txertatzeko jarraibideei buruz.	
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	269.000
Berdintasunerako Unitatearen aurrekontua, aholkularitza, azterketa eta abarretarako. Aurrekontua:: 15.000 €	
Elaborazioari eta gauzatzeari buruzko 3/2018 Zirkularraren aplikazioaren jarraipena. Enkarguen jarraipena..	
Herritarrek Hartzeko eta Zerbitzu Digitaletako Zuzendaritzak (HHZDZ) konpromisoa hartzea, BUAK aholkulari gisa parte har dezan XII. legegintzaldian ezarri edo garatu behar diren PEGIP 2030eko proiektuetan.	
HHZDZek konpromisoa hartzea, genero-ikuspegia sartzeko PEGIP 2030 planaren kudeaketan, jarraipenean eta ebaluazioan	
Jarduerari buruzko datu-bilketa, Zuzenean Herritarrentzako Zerbitzuak bananduak	
IVAP- HAEE	
IVAPen Berdintasunerako plana egitea. Aurrekontua: 15.000 €	
Hautaketa-prozesuetako eta ikerketako sari eta dirulaguntzen epaimahaietan gizonen eta emakumeen presentzia parekidea bermatzea	
Berdintasunerako prestakuntza ibilbide bat diseinatzea. Aurrekontua: 39.000 €	
Erakundearen argitalpen eta zerbitzu guztietan hizkeraren eta irudien erabilera ez sexista ziurtatzea	
Eskaintzen den prestakuntza guztian genero ikuspegia txertatzea	

Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko bi prestakuntza-plana gauzatzeko: berdintasunaren eta indarkeria matxistarik gabeko bizitzaren arloko prestakuntza-plana eta sexu-abusuak prebenitzeko eta artatzeko prestakuntza-plan bat. (aurrekontua 200.000€)	
Erakundearen jardura guztietan (argitalpenak, web orria, sare sozialetan...), hizkera ez sexista bermatzea. Genero rolak eta estereotipoak ez erreproduzitu, eta berdintasun eta aniztasun balioak sustatu	
IVAPeko kide anitzeko organo guztietan emakume eta gizonen presentzia parekidea bermatzea	
Prestakuntza ekintzetan berdintasunaren ikuspegia uztartzea	
Prestakuntzaren hartzaileen azterketa estatistikoak egitea, gizonen eta emakumeen presentziari buruz. Horretarako, besteak beste, irizpideak bateratu eta eredu/fitxak eguneratu.	
Hizkuntza-prestakuntzaren alorrean genero-ikuspegiko estatistikak eta azterlanak egitea	
Hizkuntza-ebaluazioaren alorrean genero-ikuspegiko estatistikak eta azterlanak egitea	
IVAPeko aldizakri guztietan, administrazio-hizkerako materialetan eta itzulpenetan hizkeraren eta irudien erabilera ez sexista bermatzea	
Hizkuntza-prestakuntzaren hartzaileen azterketa estatistikoak egitea, gizonen eta emakumeen presentziari buruz.	
IVAPeko aldizkari guztietan idazle eta elkarrizketatuetan emakumeen eta gizonen presentzia parekidea bermatzea.	
Erakundeak eskaintzen dituen produktu, zerbitzu eta prozesu guztietan haurdunaldiarekin eta amatasunarekin lotutako desabantailak saihestea .	
GARAPEN EKONOMIKOA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA	200.000
Aurrekontuen genero-eraginaren ebaluazioa. Aurrekontua: 20.000 €	
Genero-ikuspegiari buruzko prestakuntza-ekintza I+G proiektuetan (Laneko Arrakalaren aurkako Plana) Aurrekontua: 30.000 €	
EMA laguntzak (1. eta 2. lerroak. 15 helburua) Aurrekontua: 100.000 €	
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 50.000 €	
EKONOMIA ETA OGASUNA	43.000
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 35.000 €	
Saileko langileak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan prestatzeko gordetako aurrekontua. Aurrekontua: 8.000 €	
Saileko berdintasun-plana diseinatzea 2022-2024	
Tresna informatikoak egokitzea, Soldata Bankuaren aurkako Planaren jarraipena eta ebaluazioa errazteko moduan.	
Elkargi, SGR eta Luzaro, SGR sozietateekin berdintasun-planak egin daitezen sustatzea	
LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA. LEA/AVC	
LEA/AVCko langileak prestatzea, politikariak barne, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan.	
HEZKUNTZA	432.765
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 18.000 €	
Orientazioa eta sentsibilizazioa gizonen eta emakumeen arteko desberdintasuna murrizteko industria-esparruko lanbide-heziketan. Aurrekontua: 100.000 €	
EHU/UPV; gizonen eta emakumeen arteko berdintasunerako ekintzak abian jartzea, genero-indarkeria kudeatzeko politikak indartzeaz gain	
Deustuko Unibertsitatea; kontzientziazio-, sentsibilizazio-, prestakuntza-, komunikazio- eta partaidetza-ekintzak eta -programak garatzea unibertsitate-politiketan eta berdintasunaren aldekoetan.	
Mondragon Unibertsitatea; Berdintasun Planari jarraiki, gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren arloko ekintzak garatzea	
HAURRESKOLAK PATZUERGOA	
Hezitzaileentzako prestakuntza-ikastaroak: “Haur eskolako espazioen diseinu, erabilera eta antolamenduaren azterketa genero ikuspegitik” (Genero-aniztasunari eta -berdintasunari arreta). Aurrekontua: 5.500 €	

Hezitzaileentzako prestakuntza-ikastaroak: “Nola egin aurrera zentro inklusibo baterantz” (Genero-aniztasunari eta -berdintasunari arreta). Aurrekontua: 8.250 €	
Langileentzako-prestakuntza ikastaroak	
IVAPek EHUren laguntzaz antolatzen dituen Hezkidetzeta eta Berdintasunari buruzko ikastaroak	
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako II. ekintza planaren ebaluazioa	
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako III. ekintza plana egin eta martxan jarri	
LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOA	286.000
Berdintasun-politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 15.000 €	
Genero-indarkeria (prestakuntza, etxebizitzaren zuzeneko esleipena eta genero-indarkeriagatiko baremazioa Etxebiden). Aurrekontua: 21.000 €	
Eraikuntza-prozeduretan genero-ikuspegia txertatzeko neurriak artikulatzea (gidak, egiaztapen-irizpideak, proiektu piloturako laguntza ...) Aurrekontua: 50.000 €	
Hirigintza-plangintzan genero-ikuspegia txertatzeko laguntzei buruzko agindua. Aurrekontua: 200.000 €	
Genero-ikuspegia hirigintzan txertatzeko jarraibideak erraztuko dituen gida	
Garraioaren eta logistikaren sektorean emakumeak duen presentziari buruzko azterlan proposamena eta hori aurkezteko jardunaldia.	
OSASUNA	52.210
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua	
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko prestakuntza	
Kontratazio-prozesuak indarreko araudira egokitzea. Gizonen eta emakumeen ordainsari-berdintasunerako irizpideak eta soldata-arrakalaren aurkako neurriak sartzea kontratazio publikoan, Gobernu Kontseiluaren akordio bidez onartutakoan.	
Genero-indarkeriari buruzko sentsibilizazio-jardunaldia Osakidetzako eta itunpeko osasun-sareko langileentzat. Aurrekontua: 20.000 €	
Jardueretan eta zerbitzuetan genero-ikuspegia txertatzea (datu-baseetan genero-ikuspegidun bilaketak egiteko genero-adierazleak ezagutzera emateko prestakuntza-ekintzak)	
2022ko deialdian osasunari eta generoari buruzko ikerketa-ildo berria sartzea	
Genero-ikuspegia, proiektua baloratzeko irizpidetzat hartzea	
Emakumeen arteko desberdintasunak kontuan hartzea, ikerketarako subjektu diren aldetik	
Adina modu desberdinean kontuan hartzea ikertzaile berrien kasuan. Normalki, amatasunaren ondorioz, emakumeak beranduago hasten dira ikertzen (adin-muga desberdina sartzea ikertzaile nagusi bat sortzeko)	
2023ko Osasun Inkestaren diseinua, generoa sistematikoki kontuan hartzen duena	
Xurgatzaileen eredu berri bat sartzea, genero-desberdintasunak arintzeko. Farmazia Zuzendaritzak tamaina estra-txikiko gurnu-inkontinentziako xurgatzaileen lote berri bat sartu du 2020tik. Biztanle talde batek, gehienak emakumeak, ez zituen bere beharrak beteta. Aurrekontua: 1920 €	
Urtean gutxienez medikamentuei buruzko informazio-fitxa bat egitea herriarrentzat (i-botika fitxa), emakumeen osasunari datzaten gaiei buruzkoa. Aurrekontua: 290 €	
Adikzioen Behatokia. Genero-ikuspegia sustatzea Adikzioen arloko azterlan eta ikerketetan. Aurrekontua: 25.000 €	
Adikzioen esparruan parte hartzen duten profesionalak prestatzea eta gaitzea, prestakuntzako eta informazioa trukatu eta trukatzeko esku-hartzeen bidez. Generoari eta adikzioei buruzko ikastaro eta jardunaldietarako kalkulaturako zenbatekoa zehazten da. Aurrekontua: 5.000 €.	
BERDINTASUNA, JUSTITZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	6.685.605
Justizia Administrazioaren Berdintasunerako Plana. Aurrekontua: 15.000 €	
Emakumeek hiru espesietan duten egoera aztertzea, berdintasunerako eskubidea eta genero-ikuspegia oinarri hartuta, askatasunik gabeko gurasoen seme-alaben egoerari eta horien eskubideak babesteko modurik onenari buruzko hausnarketa barne.	
Genero-indarkeriaren biktima diren emakume presoek arreta espezifiko eta jarraitua ematea, laguntza psikologikoa eta aholkularitza espezifiko emanez.	

Emakumeen autonomia eta ahalduntzea eragingo duten programak sustatzea, tratamenduko aukera berberak eskainiz, tailerretan eta ikastaroetan estereotipoak hautsiz.	
Genero-indarkeriako delituengatik kondenatutako gizonak tratatzeko programak izatea, baita barneratze-erregimenean ere	
Genero-ikuspegiari buruzko prestakuntza ematea espetxeetako langileei, hirugarren sektorekoei ere bai	
Espetxeetako administrazioaren berdintasun-plana egitea. Aurrekontua: 60.000 €	
BUA politikak bultzatzeko aurrekontua. Aurrekontua: 30.000 €	
Etxeko edo sexuagatiko biktimen diren emakumeentzako informazio- eta arreta-zerbitzua (SATEVI). Aurrekontua: 471.258 €	
Ordainketa bakarrek prestazio ekonomikoa, genero-indarkeriaren biktimen diren emakumeentzat. Aurrekontua: 1.600.000	
Genero-indarkeriaren biktimen diren emakumei arreta emateko kudeaketa integratua: – Genero-indarkeriaren biktimen diren emakumeentzako arretaren arloko aholkularitza-ekintzak gizarte-langileentzat – Genero-indarkeriaren biktimen diren emakumei laguntzen parte hartzen duten Eusko Jaurlaritzako sailekin eta gizarte-langileekin koordinatzeko ekintzak	
EMAKUNDE – EMAKUNDEAREN EUSKAL ERAKUNDEA	4.509.347
Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako, otsailaren 18ko, 4/2005 Legearen aplikazioa bultzatu: – 4/2005 Legean aurreikusitako aginduak ezagutu eta bete daitezzen sustatu – Berdintasunerako Legearen betetze-maila ebaluatu bost urtean behin	
Institutuaren kudeaketa hobetu: – Garatu Emakundeko emakumeen eta gizonen BERDINTASUNERAKO PLANA – Garatu AURRERABIDE PLANA Eusko Jaurlaritzaren Kudeaketa Publiko Aurreratuko Eredua ezartzeko Emakunden. – Garatu EUSKARAREN ERABILERAREN NORMALIZATZEKO PLANA Emakunden – Kudeatu Emakundeko ZUZENDARITZA KONTSEILUAREN garapen ezin hobea – Sustatu GARDENTASUNA ETA HERRITARREI KONTUAK EMATEA	
Ezarri berdintasunaren arloan euskal botere publikoen jardura bideratuko duten jarraibide orokorrak: – Adostu eta onartu EAE n berdintasunaren arloko plangintza bideratuko duten esku-hartze ildoak – Kudeatu udalerri, kuadrila eta mankomunitateek emakumeen eta gizonen berdintasunerako diagnostikoak egiteko eta/edo planak eta/edo plan sektorialak egiteko eta ebaluatzeko diru-laguntzen deialdia, bai eta emakumeen aurkako indarkeriaren arloko tokiko protokoloak egitea ere. – Aholkatu EAEko administrazio publikoak berdintasun-planak egin eta garatzeko, eta EAEko hedapenaren jarraipena egin	
Sustatu Administrazio Publikoko langile guztien berdintasun-trebakuntza	
Lagundu Euskal erakunde publikoei berdintasuna txertatzen beren erakundean, lan-prozeduretan eta politika espezifikoetan: – Aholkatu eta laguntza teknikoa eman Euskal administrazio publikoei arauen eta administrazio-egintzen generoaren araberako eragina ebaluatzeko prozesuak ezarri eta garatzeko. – Lankidetzan aritu Ogasun eta Ekonomia Sailarekin, Eusko Jaurlaritzaren aurrekontu-programetan genero-ikuspegia txertatzeko. – Aholkatu eta laguntza eman Europako Egitura eta Inbertsio Funtsekin batera finantzatutako esku-hartzeetan genero-ikuspegia txertatzeko. – Elkarlanean aritu Eusko Jaurlaritzako sailekin eta erakunde autonomoei eta sektoreko proiektuen/programen garapenean aholkatu	
Bultzatu koordinazioa EAEko berdintasun-politika publikoen garapenean: – Sustatu eta onartu Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Erakunde arteko Batzordearen kudeaketa teknikoa eta administratiboa – Sustatu eta onartu Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Sail Batzordeko kudeaketa teknikoa eta administratiboa. – Garatu EUDELein tokiko eremuan berdintasunerako politiketako hitzarmena.	
Gehitu Estatu eta nazioarteko lankidetzak: – Parte hartu Estatu berdintasunerako organoetan eta sarean – Ezarri Europako eta nazioarteko institutuaren antzeko helburuak dituzten beste erakunde batzuekin partaidetza eta lankidetzak	

Sustatu emakumeen ahalduzko pertsonala, kolektibo, soziala eta politikoa - Aholku Batzordeko buru izan eta haren kudeaketa tekniko eta administratiboa bere gain hartu. - Koordinatu EULEkin batera VIRGINIA WOLF BASQUESKOLA, Euskadiko emakume hautetsien ahalduzko Eskola - Lagundu berdintasuna lortzeko, autonomia sustatzeko eta emakumeen estatus soziala, ekonomikoa eta politikoa indartzeko jarduerak egiten dituzten emakumeen federazio, fundazio eta elkarteei, DIRU-LAGUNTZEN urteko deialdia kudeatuz eta aholkularitza emanez. - Ikustarazi emakumeen eta feminismoaren ekarpenak eta bizitzako eremu guztietan parte hartzen lagundu.	
Bultzatu Gizarte- eta ekonomia-antolamenduaren eraldaketa eskubideak bermatzeko - Sustatu Berdintasunerako eta indarkeria matxistaren aurkako GIZARTE-EKINTZA, Beijingeko IV. Konferentziaren 25. urteurrena ospatzeko garatutako "Generation Equality" proiektuaren esparruan. - Egin eta/edo lagundu emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko INFORMAZIO ETA SENSIBILIZAZIO SOZIALEKO kanpainak eta beste ekintza batzuk - Sustatu emakumeen eta gizonen berdintasunaren alorreko EZAGUTZA ADITUA, azterketa eta dokumentazioaren bidez, eta generoaren arloko ikerketari eta prestakuntzari lagundu ere. - Defendatu herritarrek eremu pribatuan gertatzen diren sexuagatiko DISKRIMINAZIO-EGOEREN aurrean, informazioa eta aholkularitza emanez, ikertuz eta gomendioak emanez. - Bere gain hartu eta zuzendu BEGIRA/publizitate eta komunikazio ez-sexista erabiltzeko Aholku Batzordearen lan-planaren kudeaketa eta garapena. - Kudeatu Berdintasunerako, errespeturako eta indarkeriarik ezerako NAHIKO HEZKUNTZA PROGRAMAREN garapena - Diseinatu, koordinatu eta jarraipena egin soldata-arrakala Euskadin murrizteko estrategiaren hedapena - Sustatu berdintasunaren politiken garapena ENPRESA eta erakunde pribatuetan, aholkularitza, prestakuntza, laguntza ekonomikoa eta aintzatespen soziala erabiliz - Garatu GIZONDUZ EKIMENA emakumeen eta gizonen berdintasunaren aldeko gizonen inplikazioa handiagoa sustatzeko - Koordinatu Elkarrizketa Sozialeko Mahaiko genero-taldea.	
Lagundu emakumeen aurkako indarkeria matxista murrizten eta prebentzioa, detekzioa eta arreta hobetzen - Bultzatu eta kudeatu BELDUR BARIK programa euskal gazterian, emakumeen aurkako indarkeria matxistaz ohartarazteko - Kudeatu emakumeen aurkako indarkeriazko portaerei buruzko sentsibilizazio- eta ohartarazpen-jarduerak bultzatzen eta sustatzen dituzten erakunde, elkarte eta fundazioentzako DIRU-LAGUNTZEN deialdia. - Sustatu emakumeen aurkako indarkeria matxistaren ezagutza eta haren eraginari eta dauden baliabideei buruzko datuak sistematikoki bildu eta zabaltzeko. - Sustatu emakumeen aurkako indarkeriaren biktimak artatzen dituzten profesionalentzako prestakuntza (JABETUZ). - Sustatu emakumeen aurkako indarkeria mota berriak (salerosketa, genitalen mutilazioa ...) ohartarazteko eta artatzeko programak, detekzioan eta erantzun integralean laguntzen duten erakundeentzako diru-laguntzen bidez. - Etxeko tratatu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobea egiteko Erakundearen arteko II. Akordioaren Jarraipen Batzordeko buru izan eta haren kudeaketa tekniko eta administratiboa bere gain hartu. - Kudeatu EAEko emakumeen aurkako indarkeriaren arloko beste koordinazio-jarduerak batzuk kudeatu	
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	27.748.500
Berdintasunerako saileko legegintzaldiko plana egin. Aurrekontua: 15.000 €	
Saileko Berdintasunerako Kudeaketa Planak egingo dira	
Sailean urtero erreplikatzeko diren kontratu handietan berdintasun klausulak eta hizkuntza klausulak txertatzeko lan-taldea sortu da zerbitzu zuendaritzan.	
Berdintasun ikastaroak antolatu eta eskainiko dira	

Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren eremuan genero-ikuspegia txertatzeko estrategia garatzea. Sentsibilizazio-kanpainak.	
- Prestakuntza.	
- JFKZko langileentzako sentsibilizazioa	
- Generoa eta Kirola uztartuko dituen jardunaldi bat antolatzea	
- ZURE TALDEKOAK GARA zerbitzua ematen jarraitzea, kirol-eremuan sexu-jazarpena, sexu-abusua eta sexuagatiko jazarpena prebenitzeko zerbitzua. Eta honen berri ematea.	
- Kirolaren eta emakumeen arloko foro espezializatueta parte hartzea.	
- Emakume eta kirolari buruzko material espezifikoa egitea eta zabaltzea	
- Ikerketak:	
• Emakumeen kirolaren presentzia eta tratamendua sare sozialetan • unibertsitate-adinean dauden 6 eta 16 urte bitarteko euskal gazteek kirola egiten duten bitartean hautemandako eta izandako indarkeriaren azterketa esploratzailea.	
Aurrekontua: 150.000 €	
Diru-laguntzetan, kontratuetan eta hitzarmenetan berdintasun-klausulak txertatzea eta horien jarraipena egitea. Aurrekontua: 27.188.500 €	
Kultura sektoreko diagnosi lanean aritu. Aurrekontua: 5.000 €	
Emakumeen ahalduntzea. Musika, arte eszenikoetan, eta liburutegintzan ekintzak diseinatu Aurrekontua: 60.000 €	
NOKA Programa. Aurrekontua: 50.000 €	
AUKERA Programa. Aurrekontua: 30.000 €	
BASQUE DISTRICT OF CULTURE AND CREATIVITY-KULTURA ETA SORMEN INDUSTRIEN BARRUTIA) proiektuaren barnean berdintasun diagnosiak eta planak kultura eta sormen industriaren enpresetan egiteko tresna sortuko da. Aurrekontua: 20.000 €	
Koordinazio eta bateratasuneko ekintzak. Aurrekontua: 10.000 €	
"Berdintzen" dirulaguntza beka. Aurrekontua: 30.000 €	
EABren "Hizkuntza eta Generoa" Batzordearen lana. Aurrekontua: 20.000 €	
Emakunde-HPS arteko bitariko Batzordea	
Generoa eta hizkuntza batzen dituzten argitalpenak eta jarduera askotarikoak, bereziki hedapenari begira. Aurrekontua: 100.000 €	
Jakin: Geruzak egitasmoa. Aurrekontua: 45.000 €	
HABE - HELDUEN ALFABETATZE ETA BERREUSKALDUNTZERAKO ERAKUNDEA	
Berdintasun politikak garatzeko aurrekontua (BUA): 25.000 €	
EAEko euskaltegietan emakume eta gizonen arteko berdintasunerako neurriak, politikak eta jarrerak ezagutzeko diagnostikoa – 2021ean hasita	
Berdintasunerako Plana, XII. legegintzaldia, 2022-2024 aldirako. Erreferentzia-esparrua VII.a da. Berdintasunerako plana.	
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	13.500
Berdintasun politikak garatzeko aurrekontua (BUA): 5.000 €	
Berdintasunari buruzko berariazko ikastaroak. Aurrekontua: 1.500 €	
KONTSUMOBIDE – KONTSUMOKO EUSKAL INSTITUTOA	
Langileentzako prestakuntza-ikastaroa. Aurrekontua: 7.000 €	
GUZTIRA	53.780.761

Emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko identifikatutako guztizko aurrekontua EAEko aurrekontu orokorraren % 0,4 da (13.107.800.00 €).

Ekintza positibotzat hartzen dira bizitzaren eremu guztietan sexuaren zioz gertatzen diren egitatezko ezberdintasunak ezabatzeko edo murrizteko emakumeentzat eta gizonentzat desberdinak diren berariazko eta aldi baterako neurriak.

Guztira, 9 sailek jakinarazi dute berdintasunerako ekintza positiboak daudela plangintzan, 2021eko aurrekontuaren kargura. Xehetasuna taula honetan ikus daiteke:

10. taula. Sailek emandako berdintasunerako ekintza positiboak

IDENTIFIKATUTAKO BERDINTASUNERAKO EKINTZA POSITIBOAK
Garai hartako Ogasun eta Herri Administrazio sailburuak, 2006ko maiatzaren 30ean emandako Aginduaren bidez, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorreko eta haren erakunde autonomoetako lanpostuak zerbitzu-eginkizunetan betetzeko, merituen ebaluazioan berdinketa hausteko klausula bat sartu zen. Klausula horren arabera, lehentasuna ematen zaio emakumeari, baldin eta emakumeak % 40 baino gutxiago badira postuari dagokion kidegoan, aukeran edo eskalan eta lanpostuaren kokapen-mailan.
SEGURTASUNA
2211. EGITURA ETA LAGUNTZA
Euskadiko Poliziari buruzko Legea, uztailaren 22ko 1/2020 Legegintzako Dekretuaren bidez onartua, bosgarren eta azken aldaketaren ondoren: – 66. artikulua ezartzen duenez, agentearen eta komisariondokoaren kategorietan txanda irekiaren bidez sartzeko hautaketa-prozeduretan, emakumeentzako plaza kopuru bat gorde behar da. – 44. artikulua polizia-kidegoetan emakumeak sustatzeko planak egitea aurreikusten du, sartzeko eta karrera profesionalean sartzeko aukera-berdintasuna bermatzeko, emakumeen ordezkartza txikia zuzentzeko eta poliziaren eraginkortasuna handitzeko. – 78. artikulua lanbide-karreraren aukera-berdintasuna sustatzearekin zerikusia duten neurriak aurreikusten ditu, hala nola seme-alabak edo senideak zaintzeko eszedentzian edo genero-indarkeriagatiko eszedentzian daudenek barne-sustapeneko prozeduretan aurkezteko aukera. – IV. tituluko IV. kapituluko 107. artikulua eta hurrengoak garatzeko, 180/2021 Dekretua eman da, uztailaren 20koa, Ertzaintzako langileen lanbide-garapenerako sistemari buruzkoa. 5.3 artikulua arabera, barne-sustapenerako behar den benetako zerbitzu-denbora kalkulatzeko, seme-alabak edo senitartekoak zaintzeko eszedentzia-egoeretan edo genero-indarkeriagatiko eszedentzia-egoeretan emandako aldiak hartuko dira kontuan.
2223. ERTZAINZA ZERBITZUAN
2022an abian jarriko den Ertzaintzan Emakumeak Sustatzeko Planak ekintza positiboak sartzea aurreikusten du.
2224. POLIZIA ETA LARRIALDIETAKO EUSKAL AKADEMIA
Indarrean dagoen legeriaren arabera, ekintza positiboko neurriak ezarri dira emakumeak polizia-kidegoetan sartzeko laguntzeko eta, horrela, gaur egun duten presentzia urria zuzentzeko. Polizia-kidegoetan emakumeak sustatzeko planak arautzen ari dira, sartzeko eta karrera profesionalean sartzeko aukera-berdintasuna bermatzeko, emakumeen ordezkartza txikia zuzentzeko eta poliziaren eraginkortasuna handitzeko. Oso eraginkorrak izan dira txanda irekiko hautaketa-prozeduretan emakumeen aldeko ekintza positiboko neurriak, egoera jakin batzuetan emakume hautagaia gizonaren aurretik lehenestea dakartenak, Europako Erkidegoko jurisprudentziak lege-aurreikuspenari, proportzionaltasunari eta arrazoizkotasunari buruz eskatzen dituen parametroekin bateragarri eginez. Neurria, lege formalaren mailako arau batean gauzatua, arrazoizkoa da, bere irismena txanda librean sartzera mugatzen duelako eta diskriminazio faktiko historikoa arintzen saiatzen delako; proportzionatua da, lehentasuna modu subsidiario eta murriztuan aplikatzen delako, betiere hautatutako hautagaiaren eta izangai atzeratuaren arteko nolabaiteko trebakuntza-baliokidetasuna bermatzen baita lehentasuna aplikatzean; eta salbuespenezko neurria da, bere behin-behinekotasunagatik, izan ere, ez da aplikatuko emakumeen presentzia % 33 iristen denean dagokion kidegoan, eskalan eta kategorian. Neurri horren helburua ez da sexuen arteko parekotasuna, baizik eta emakumeen presentziaren masa kritikoa lortzea gutxienez (% 33).

LANA ETA ENPLEGUA

3112. LANA

1. jarduera. Gizarte-ekonomiako enpresak sortzeko laguntza Lan eta Justiziako sailburuaren 2019ko ekainaren 11ko Aginduari dagokio. Agindu horren bidez, gizarte-ekonomian ekiteko eta gizarte-ekonomiako enpresen sustapen tritorial planifikaturako laguntzen deialdia egiten da, eta laguntza horiek arautzen dira.

Agindu horren 18. artikuluan diru-laguntzaren zenbatekoa ezartzen da, eta b) puntuan ekintza positibo bat azaltzen da: b) Aurreko atalean zehaztutako zenbatekoari 1.000 euro gehituko zaizkio honako kasu hauetako bakoitzeko:

- Emakumeak, erakundeko bazkide langileen edo lan-bazkideen gehiengoa badira.
- Guraso bakarreko familia bateko aita edo ama, hau da, Ordaindutako jarduerarik egiten ez duten ondorengo bat edo gehiago beren karguan.

- Etxeko indarkeriaren biktima izan diren pertsonak. Pertsona horiek edo haien seme-alabak ezkontidearen edo antzeko afektibotasun-harremana duen edo izan duen pertsonaren indarkeria fisiko edo psikikoaren biktima izan direnean joko dira egoera horretan daudela, betiere gertakari horiek dagokion polizia-instantzian salatu badira edo judiziala

2. jarduera. Lan eta Justiziako sailburuaren 2019ko ekainaren 18ko Aginduari dagokion gizarte-ekonomiako enpresen sozietate-oinarria zabaltzea. Agindu horren bidez, gizarte-ekonomiako enpresetan bazkideak sartzeko laguntzak arautzen dira eta laguntzetarako deialdia egiten da. Agindu horren 10. artikuluan ezartzen dira diruz lagundu daitezkeen gastuak, diru-laguntzen zenbatekoa eta zenbateko hori zehazteko irizpideak. Eta 3. puntuan ekintza positibo bat azaltzen da: 3. – Zenbateko hori hirurehun (300) euro handituko da hurrengo ataletan adierazitako kontzeptu bakoitzarengatik, eta metagarriak izango dira:

a) Emakumea izatea

e) Guraso bakarreko familia bateko aita edo ama, hau da, ordaindutako jarduerarik egiten ez duen seme edo alaba bat edo gehiago bere kargura duen pertsona. Egoera horretan daudela ulertuko da seme-alabak ezkontidearen edo antzeko afektibotasun-harreman baten bidez harekin modu egonkorrean lotuta dagoen edo egon den pertsonaren indarkeria fisikoaren edo psikikoaren biktima izan direnean, betiere gertakari horiek genero-indarkeriaren biktimak babesteko dagokion aginduaren bidez egiaztatu badira. Txosten horretan, Fiskaltzak Salatzaila genero-indarkeriaren biktima dela, babes-agindua edo.

3211. ENPLEGUA

Emakumeen enplegarritasuna hobetzearekin lotutako ekintza positiboko irizpideak txertatzea enpleguari laguntzeko hainbat programatan:

- Tokiko eta eskualdeko enplegu-planen bidez kontratatutako pertsonen % 40, gutxienez, emakumeak direla bermatzea.
- Ekintza positiboa finkatu, laguntza ekonomikoetan % 10eko gutxienera igoerekin, emakumeentzako kontratazioa sustatzeko eta ekintzailetza bultzatzeko programa jakin batzuetan.

LANBIDE

3121. GIZARTERATZEA

Medidas de acción positiva en la ejecución de la RGI para el colectivo de mujeres víctimas de violencia de género y familias monoparentales (90% mujeres)

3211. ENPLEGUA

30 urtetik gorako luzaroko langabeak kontratatatzeko laguntzen deialdiak aurreikusten du diru-laguntzaren zenbatekoa handitu egingo dela langabeak emakumeak direnean edo 45 urte edo gehiago dituztenean. Zehazki, helburua ez da emakumeen kontratazioa sustatzea ordezkartza txikia duten sektoreetan, baizik eta kontratazioa dinamizatzea, non sexua eta adina geldialdiak diren kontratazioarako, langabeziaren datuetan oinarrituta. Era berean, enplegu lagundurako laguntzen deialdiak eta gazteen itzulerarako laguntzek % 10eko pizgarria ematen dute, diru-laguntzaren zenbateko guztiak gehituta, kontratatutako pertsona emakumea bada.

Neurri horiek kontratazioari dagokionez berdintasun handiagoa lortzera bideratutako jarduerak dira. Diskriminazio positiboko neurri bat da, aldi baterakoa eta espezifikoa, Euskadiko emakumeen enplegu- eta jarduera-tasa handitzera bideratua, eta bereziki garrantzitsua da desgaitasuna duten emakumeen kasuan.

Enpresei ematen zaien zerbitzuak edo atxikita dagoen Laneratzea Aktibatze Zuzendaritzak ez du eraginaren ebaluaziorik aurreikusi epe ertain/luzera.

3231. LANBIDE-HEZIKETA ETA ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA
Prestakuntza-ekintzetan parte hartuko duten pertsonen hautaketan emakumeei lehentasuna emateaz gain, 2021ean prestakuntzarako eta enplegurako diru-laguntzen lerro bat sartu da, emakumeen kolektiboa tradizioz maskulinizatuta egon diren lanbide-jarduerako sektoreetan prestatzera soilik bideratua.
GARAPEN EKONOMIKOA, IRAUNKORTASUNA ETA INGURUMENA
7111. NEKAZARITZA ETA LANDAREN ETA ITSASERTZAREN GARAPENA
Kontratatziorako, etxebizitzarako eta ekintzailetzarako laguntzetan (oroharreko prezioan), laguntzaren zenbatekoa % 10 eta % 15 bitartean handitzea ezartzen da, onuraduna emakumea denean, edo onuraduna pertsona juridikoa denean, eta emakumeen esku dagoen ehunekoa edo partaidetza sozialak gutxienez % 50 direnean, bazkideak edo, gutxienez, orekatuak direnean. Besteetan Dibertsitate funtzionala eta langabezia-egoera ere kontuan hartzen dira.
7112. ARRANTZA
Arrantza-udalerrien jarduera ekonomikoa dibertsifikatzeko programaren barruan, zehazki, partaidetzazko toki-garapena kudeatzen duen arrantzako tokiko ekintza-taldea hautatzeko prozesuan, Kontratatziorako, etxebizitzarako eta ekintzailetzarako laguntzetan (oroharreko prezioan), laguntzaren zenbatekoa % 10 eta % 15 bitartean handitzea ezartzen da, onuraduna emakumea denean, edo onuraduna pertsona juridikoa denean, eta emakumeen esku dagoen ehunekoa edo partaidetza sozialak gutxienez % 50 direnean, bazkideak edo, gutxienez, orekatuak direnean. Besteetan Dibertsitate funtzionala eta langabezia-egoera ere kontuan hartzen dira. Arrantza-guneetako partaidetzazko toki-garapenerako laguntza-programa honen esparruan, proiektuak hautatzeko erabilitako balorazio-irizpideek puntuazio handiagoa jasotzen dute emakumeek sustatutako proiektuetarako. Gainera, enplegua sortzeko laguntza-lerro bat dago. Ildo horren barruan, tratamendu positiboa ematen zaio emakumea lan-merkatuan sartzeari, laguntzaren zenbaketan plus bat emanez, betiere sortutako lanpostua emakume batek betetzen badu; horrela, emakumeen presentzia handitu nahi da gizonen ordezkarietza berdina ez duten espazioetan. Partaidetzazko toki-garapenaren ildoari jarraituz, eta Europako funts berriaren (FEMPA) 2021-2027 programazio-aldiari begira, Arrantzarako Tokiko Ekintza Taldeak hautatzeko prozesuan, arrantza-sektorearekin lotutako kolektiboek hautagai-taldeetan eta estrategia berrien prestaketan parte hartzea ere kontuan hartuko du. Horren ondorioz, puntuazio handiagoa lortuko da taldeak eta estrategiak hautatzeko prozesuan. ITSASORATU deialdian, tratamendu positiboa ematen zaio emakumea programa horretan sartzeari, 1.000 euroko plus baten bidez, marea batean edo bitan praktikak egiteko emakume bat ontziratzen duten armadoreentzat.
EKONOMIA ETA OGASUNA
6112. ZERGA POLITIKA
Kirol-federazioak, kirol-erakunde asoziatiboak eta kirol-klubak salbuetsita egongo dira Ertzaintzaren zaintza-eta babes-zerbitzu bereziak emateagatiko tasa ordaintzetik, baldin eta, haien araudiaren arabera, irabazi-asmorik ez badute, ekitaldia egitea doakoa bada bertaratutako jendearentzat eta babesletzen edo beste kontzeptu batzuen bidez ez badute lortzen antolakuntza-gastuak baino diru-sarrera handiagorik, aldez aurretik egiaztatu ondoren ekitaldia egiteko egindako gastuak doiak eta egokiak direla. Halaber, antolatzaileek ez dute tasa ordaindu beharko administrazio publikoen kasuan, ezta irabazi asmorik gabeko erakundeen eta emakumeen kirol-ekitaldien kasuan ere.
HEZKUNTZA
4231. HEZKUNTZA SUSTAPENA
Genero-indarkeriaren biktima direnek, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean genero-indarkeriaren biktimei laguntzeko koordinazio-mekanismoei buruzko martxoaren 1eko 29/2011 Dekretuaren arabera halakotzat hartzen direnek, eta haien kargura dauden eta harekin bizi diren 25 urtetik beherako seme-alabek, unibertsitateko zerbitzu akademikoengatiko prezio publikoen erabateko salbuespenerako eskubidea izango dute. Unibertsitatez kanpoko beken deialdian artikulua bat jasotzen da, non adierazten den ezen, ikaslea bizikidetzak-unitate batekoa bada eta unitate horretako kideren batek genero-indarkeria jasan badu, laguntza emango

dela baldintza akademikoak bete ez arren. Eskola-garraioari buruzko 69/2015 Dekretuak ezartzen du eskola-garraiorako behin-behineko baimena emateko lehentasuna izango dutela, lehenik, genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alabek, baldin eta ikasleak plaza hutsak baino gehiago badira.	
OSASUNA	
4116. ADIKZIOAK	
Hitzarmenak egitea eta prebentzio-programak eta arriskuak murrizteko programak kontratatzea, Adikzioen VIII. Planaren helburuekin bat etorritik. (Programa horien emakume erabiltzaileak biztanleria osoaren % 20 dira; beraz, zenbatekoa termino horietan kalkulatu da). Aterpetxeetan gaua ematera joaten diren emakumeen lehentasuna ematean datza, gaua kanpoan igarotzeak dakartzaien arriskuagatik. (Aurrekontua: 77.646 €).	
BERDINTASUNA, JUSTITZIA ETA GIZARTE POLITIKAK	
3124. FAMILIA- ETA KOMUNITATE-POLITIKA	
Familia eta lana bateragarri egiteko laguntzei buruzko urriaren 22ko 164/2019 Dekretuan, lerro berri bat ezarri zen familia eta lana bateragarri egiteko laguntzen programan, jaiotzagatik eta urtebetetik beherako pertsona zaintzeagatik gurasoek jasotzen dituzten kotizaziopeko prestazioen aldiak parekatzeko. Ildo horren helburua zen aitzak beren aitatasunean bete-betean inplika zitezen sustatzea, zaintza-erantzukizunen banaketa berdinzaleago baterantz aurrera eginez, eta lan-merkatuan sartzeari eta bertan irauteari eta aurrera egiteari dagokionez oraindik ere emakumeek jasaten duten diskriminazioa murrizten laguntzea. Diskriminazio hori, askotan, amatasunari eta emakumeen pertzepzioari lotuta dago. Zaintzaile nagusiak Baina ez modu eksklusiboan, bi emakumek osatutako guraso bakarrek familiari eta guraso bakarrek familiari ere aplikatzen baitaie, gehienbat gizonari eragiten baitie. 2021ean, 7.000.000 euroko aurrekontu-zuzkidura aurrekusi da. Gainera, arau berean, eszedentziagatik edo lanaldi-murrizketagatik laguntza baliatzeko gehieneko denbora-mugak handitu ziren eskatzailea gizon bat denean, bai n lerroan, bai d lerroan. Ekintza horrek ez dakar kostua handitzea programan aurreko ekitaldiekin alderatuta, bikoteak laguntzak baliatzeko denbora-mugak bere horretan jarraitzen baitute (aurrekontua: 5.700.000€).	
EMAKUNDE	
Ahalduntze pertsonala, kolektiboa, soziala eta politikoa sustatu, elkarriketaren, aholkularitzaren, prestakuntzaren eta laguntza ekonomikoaren bidez, emakumeen asoziazionismoa sustatzeko: Aholku Batzordea, Jardunaldiak, emakumeen elkarlanean diru-laguntzak, elkarleen gida, elkarlanean prestakuntza-proiektuak ... (Aurrekontua: 450.000 €) Emakumeen eta feminismoaren ekarpenak ikusaraztea eta bizitzako eremu guztietan parte hartzen lagundu: Emakunde saria, elkarlanean diru-laguntza izendunak. (Aurrekontua: 38.400 €)	
LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOA	
4312. ETXEBIZITZA	
Alokairu-erregimeneko etxebizitza zuzenean esleitzea: genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen alokairu-erregimeneko etxebizitza bat esleitzen zaie, eta haren kuota diru-sarreraren arabera izango da. Neurri hori kasu larrietan eta salbuespenekoetan aplikatzen da, betiere baldintza batzuk betetzen badira. Etxebiden alokairu-erregimenean izena ematea: 4 puntu gehiago baremazio orokorrean eta lehentasunezko kupo batean sartzea; gutxieneko diru-sarrerak egiaztatzeak salbuestea; etxebizitzarik ez izatearen betekizuna salbuesteko aukera; eskatzen duen edozein udalerritan errolatzeko betebeharrak salbuestea; eta alokairu-erregimeneko etxebizitza aldatzeko aukera, arriskua egonez gero. (Aurrekontua: 21.000 €)	
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	
4513. KULTURA SUSTAPENA	
Sortzeko deialdia. Emakumeentzako kuota daude, eta gazteentzako kuota ere badaude deialdi berean. Kuoten sistema lana aztertu ondoren aplikatzen da; beraz, alde aurretik, lanak kalitatea bermatu behar du. (aurrekontua: 126.000 €) NOKA programa: Noka Mentoringen helburua Euskadin eta Nafarroan bizi diren emakume zuzendari hasiberrien film luzeen proiektuak tutorizatu, lagundu eta akonpainatzea da. AUKERA Programa: Euskal emakume gazteen film laburrak bultzatzeko mentoring programa	
GUZTIRA	6.413.046

Orokorrean, el Departamento de Sailik sail:

- Segurtasuna: emakumeei gorputzean sartzen laguntzera zuzenduak
Lana eta Enplegua: Ekintzailatzara, gizarte-ekonomiako enpresetan emakumeen parte-hartzea handitzera eta emakumeen enplegarritasuna hobetzera bideratuak. Lanbidek, gainera, ekintza positiboko neurriak erregistratzen ditu genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako eta guraso bakarreko familientzako DSBEa gauzatzeko, Baita eremu maskulinizatueta emakumeen presentzia areagotzeko ere.
Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena: Arrantza-eremuan emakumeen proiektuak bultzatzeko eta sektorean bete-betean parte hartzeko neurriak aurreikusten ditu.
- Ekonomia eta Ogasuna: . Emakumeen kirola sustatzeko.
- Hezkuntza: Genero-indarkeriaren biktimentzat.
- Osasuna: Aterpetxeetara lo egitera joaten diren emakumeentzat
- Berdintasuna, Justitzia eta Giarre Politikak Batez ere familia eta lana uztartzen laguntzera bideratuak. Emakunderen ekintza positiboak emakumeen elkartegintza sustatzera eta emakumeen eta feminismoaren ekarpenak ikusaraztera bideratuta daude..
- Lurralde plangintza, Etxebizitza eta Garraioak: Segurtasuna: emakumeei gorputzean sartzen laguntzera zuzenduak
- Kultura y Hizlimtza eta Hizkuntza Politkca: Emakume sortzaileak, ikertzaileak eta zinemagileak sustatzera bideratuak

6.4. SAILAK, ERAKUNDE AUTONOMOAK, PATZUERGOAK, EITB ETA OSAKIDETZA

01. LEHENDAKARITZA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioiko sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, 3. artikuluan Lehendakaritzaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu. Bere eginkizunak betetzeko, EAEko aurrekontu orokorraren %0,3 dauka.

Txosten honen ondorioetarako, hauxe da aztertutako aurrekontua:

11. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Lehendakaritza

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
LEHENDAKARITZA	34.720.748
1121. Lehendakaritzaren egitura eta laguntza	10.087.786
1122. Gizarte-trantsizioa eta 2030 Agenda	3.745.295
1311. Kanpo Ekintza	10.991.270
5414. Berrikuntzarako Funtsa	9.896.397

Aurrekontu guztia da generoarekiko egokia eta garrantzi handikoa, Kanpo Ekintza izan ezik, garrantzi ertainekotzat jo baita.

LEHENDAKARITZAREN ESTRATEGIA OROKORRA GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO

Genero-desberdintasunak murrizteko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko, Lehendakaritzaren Estrategia Orokorra Gobernuaren berdintasun-arloko plangintza-esparru desberdinetan kokatzen da, hala nola *EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planean* (2018-2021), *Lehendakaritzaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Planean* (2018-2021) eta *XII. Legegintzaldiko Gobernu Programan* (2020-2024), baita Plan sektorialetan ere. Hauek dira plan horietako batzuk:

- Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana 2030 (ZTBP 2030)
- 2025 Nazioartekotze Estrategia – Euskadi Basque Country
- Kanpo Ekintzako Plana 2025
- Mugaz Gaiendiko Politikako Plan Estrategikoa 2021-2027
- Euskal Gizataldeen Ekintza Institutuzionalerako Lau Urteko Plana
- 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa
- 2021-2030erako Erronka Demografikoari buruzko Plan Estrategikoa

Horrela, politikarien eta teknikarien borondatea eta konpromisoa islatzen da bakoitzak bere jardun-eremuan, berdintasunaren alde lan egiteko, jardun guztiak Covid-19tik eratorritako egoerara egokituz. Alde horretatik, Lehendakaritzak 2022rako helburu estrategiko hauek landu behar ditu emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde:

1. LEHENDAKARITZAREN EGITURAN BERDINTASUN-POLITIKAK SUSTATZEA.

Jarduera nagusiak EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planean jasotako neurriak inplementatuz gauzatuko dira, baita Lehendakaritzaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Planean Gobernu Onaren atalean jasotako neurriak ere, hau da, berdintasun-politikak garatzeko aurrekontuak handitzea, berdintasunerako plangintza hobetzea, prestakuntza sustatzea Langileak, genero-ikuspegia txertatzea lan-prozeduretan...

Illo horretan, eta komunikazioaren arloan Covid-19aren eraginaren ondoren, hainbat kanpaina koordinatuko dira herritarrak genero-ikuspegitik sentsibilizatzeko. Era berean, gaiari genero-ikuspegitik lotutako aldagaiak kontuan hartzen dituzten azterlanak egingo dira, gaixotasuna prebenitzeko aurrekontuaren eragina ere baloratuko da.

2. BERDINTASUNEAN OINARRITUTAKO BASQUE COUNTRY MARKA ZABALTZEA, EUSKADI BERDINTASUN-POLITIKEN ABANGOARDIAN DAGOELA IKUSARAZTEKO ELEMENTUAK TXERTATUTA

EAEko berdintasunaren arloko nazioarteko proiektzioaren eremuan egin beharreko jarduera nagusia, Eusko Jaurlaritzak legeingintzaldi honetarako duen helburuari erantzunez (Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea), Emakunderen Nazioartekotze Estrategiaren ezarpenean laguntzera bideratuta dago. Estrategia horrek jarduerak aurkezten ditu Euskadik berdintasun-politiketan duen posizionamendua hobetzeko, hainbat herrialderekin lankidetzak berriak bilatzean eta akordioak ezartzean zentratua. Bestalde, berdintasunaren alorreko prestakuntza-proiektu pilotu bat bultzatuko da, Euskal Etxeetako langileentzat.

3. AGENDA 2030EK ETA GIZARTE-TRANSIZIO NAGUSIEK ERAGINDAKO ESTRATEGIAK ETA JARDUERAK DINAMIZATZEA ETA KOORDINATZEA, GENERO-IKUSPEGITIK.

Idazkaritza berriaren jardueran genero-ikuspegia modu eraginkorrean integratzen dela bermatzeko, jarduera guztiek txertatuta izan dezaten lan egingo da: publizitate-kanpainak, pandemiari Erkidegoak emandako erantzuna, erronka demografikoari buruzko 2021-2030 Plan Estrategikoa egitea, migrazioaren arloko garapen-proposamenak, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa idaztea...

Kontuan hartuko diren beste neurri batzuk:

- Lehendik dauden desberdintasunak handitzen dituzten neurriak hartzea saihestuz. Horretarako, generoari buruzko ezagutza eta esperientzia sartzeko sustatuko da aholkularitza- eta erabakiak hartzeko talde teknikoetan.
- Saiatu aholkularitza teknikoaren eremuetan zein erabakiak hartzeko guneetan emakumeen presentzia proportzionala izan dadin saiatzea.
- Sustatu eztabaidarako eta iritzirako guneak, eragin-arloetan adituak diren emakumeekin.
- Atera ikasitako ikasgaiak. Pandemia honen eta beste batzuen politiken, inpaktu-azterlanen, iritzi-artikuluen eta genero-ikuspegidun giden bilaketa aktiboa eta irakurketa kritikoa egin. Etorkizuneko agerraldiei edo beste krisi batzuei erantzuteko politiketan ikasitakoa sartu.
- Bereizi krisi-testuinguruetako datu guztiak sexuaren arabera, ondorio partzialak eta ez-osoak saihesteko.
- Txertatu genero-ikuspegia sistematikoki azterlanetan, programetan eta abarretan; eta sexuaren/generoaren analisia prozesuaren fase guztietan integratzeko jarraipen- eta ebaluazio-mekanismoak sartu.

4. IKERKETAN ETA BERRIKUNTZAN GENERO-BERDINTASUNA SUSTATZEA.

Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzarako Euskadi 2030 Plan berria onartu zenetik, genero-ikuspegia txertatzen duten jarduerak sustatuko dira. Plan hori Horizonte Europa esparru-programa berriarekin lerrotatuta dago. Programa horrek "gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna eta ikerketaren eta berrikuntzaren edukian genero-dimentsioa modu eraginkorrean sustatzea bermatuko du" hiru helburutatik abiatuta: genero-oreka maila

guztietako ikerketa-taldeetan, genero-oreka erabakiak hartzean eta genero-dimentsioa ikerketan eta eduki-berrikuntzan txertatzea. Ildo horretan, Planaren jarduketak aipatutako hiru helburuekin lerrokatuko dira.

5. SUSTATU COVID-19 PREBENITZEKO NEURRIETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTA DADIN

COVID-19 ez da soilik osasun-krisi bat; izan ere, ondorio ekonomiko eta sozial garrantzitsuak ditu; horregatik, premia bakoitzari erantzungo dion jarduera espezifikoak behar da, eta, horretarako, ezinbestekoa da genero-ikuspegia txertatzea.

Krisiaren dimentsio hirukoitz hori – osasunekoa, ekonomikoa eta soziala – emakumeengan eta gizonengan eragin desberdina izaten ari da, eta hala izaten jarraituko du etorkizunean ere. Alde hori funtsezko lau alderditan dago, lehen aipatu den bezala: gainkarga osasun-lanean eta funtsezko zerbitzuetan, zainketen zentraltasuna, ekonomiaren moteltzea eta langabeziaren gorakada, eta emakumeen aurkako indarkeriaren eragina.

Horregatik, programa-memorian egitea aurreikusten diren jarduerak, hala nola komunikazio- eta sentsibilizazio-kanpainak eta gainerako jarduerak, generoaren ikuspegitik egingo dira; eta haien hedapena eta ondorioak kontrolatzeko neurriak eta estrategiak hartzen saiatuz egingo dira, osasunaren babesetik harago.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

1. EKINTZA: LEHENDAKARITZAREN EGITURAN BERDINTASUN-POLITIKAK SUSTATZEA

- Egin Lehendakaritzaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2022-2023 Plan berria
- Esleitu Berdintasun-politikak garatzera bideratutako aurrekontu espezifikoak, Berdintasunerako Unitatearen lana indartzeko estrategia gisa.
- Txertatu genero-ikuspegia 2023ko aurrekontuetan eta arlo horretako prestakuntza espezifikoak sustatu.
- Parte hartu berdintasunaren arloko lantalde teknikoetan eta sailen artekoetan.
- Lan-bilerak egin politikariekin eta teknikariekin, Lehendakaritzan berdintasun-politikek aurrera egin dezaten.
- Lehendakaritzaren kontratazioan emakumeen eta gizonen ordainsari-berdintasunerako klausulen eta soldata-arrakalaren aurkako neurrien jarraipena egitea.
- Txertatu araudian, estatistiketan eta azterlanetan berdintasunaren printzipioa.
- Berdintasunerako unitateak eta/edo berdintasunean adituak diren pertsonak legegintzaldi berrirako adostutako plan sektorial berrien prestaketan eta jarraipenean parte har dezaten sustatzea.
- Jaurlaritzaren plangintzak lerrokatzea, ezarritako genero-adierazleen jarraipena eginez.
- HAAEEK orokorrean eskaintzen dituen berdintasunerako prestakuntza-programa berrietan parte hartzea sustatzea, GIZONDUZ eta JABETUZ.
- Antolatu berdintasunaren alorreko sentsibilizazio-saioak sartu berri diren politikari, teknikari eta administrarientzat, printzipio hori Lehendakaritzaren lan-prozeduretan sartzeko.

Jarduera horiek, bestalde, analisi berezia izango dute Covid-19aren harira:

- Egin genero-ikuspegia eta Covid-19rekin lotutako aspektuak integratzen dituzten azterlanak.
- Sustatu komunikazio- eta sentsibilizazio-kanpainetan genero-ikuspegia txerta dadin, Covid-19 delakoa dela eta.

Berdintasuneko aurrekontu zenbatetsia – Kuantifikaezina: 1.208.038 €

Kalkulatutako aurrekontua - Berdintasuneko aurrekontu espezifikoak: 5.000 €

2. EKINTZA: BERDINTASUNEAN OINARRITUTAKO BASQUE COUNTRY MARKA ZABALTZEA, EUSKADI BERDINTASUN-POLITIKEN ABANGOARDIAN DAGOELA IKUSARAZTEKO ELEMENTUAK TXERTATUTA.

- Egin Euskadi Basque Country 2025 Estrategia berriaren jarraipena, bai eta Basque Country markaren Plan Eragile berriaren eta berdintasunaren alorreko jarduera zehatzen jarraipena.
- Emakunderen gidaritzapean, nazioarteko lankidetzak-ekintza bat sustatzea, lankidetzak berriak bilatzeko eta nazioarteko hainbat herrialde eta erakunderekin akordioak egiteko, bai eta lehendik daudenak sendotzeko ere
- Beken Programa sustatzea, oinarrietan eta hautaketa-prozesuetan emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko irizpideak edo klausulak txertatuz.

- Euskal diasporako emakumeen ekarpena Euskadin zabaltzea, haien errealitatea eta ekonomiari, kulturari eta euskal gizarte globalaren garapenari egiten dioten ekarpena ezagutzeko.
 - Lagundu Euskal Etxetako langileentzako berdintasunaren alorreko prestakuntza diseinatzeko
- Berdintasuneko aurrekontu zenbatetsia – Kuantifikaezina: 2.850.650 €

3. EKINTZA: AGENDA 2030EK ETA GIZARTE-TRANSIZIO NAGUSIEK ERAGINDAKO ESTRATEGIAK ETA JARDUERAK DINAMIZATZEA ETA KOORDINATZEA GENERO-IKUSPEGITIK.

- Txertatu genero-ikuspegia eraginkortasunez erronka demografikoari buruzko 2021-2030 Plan Estrategikoan.
- Sustatu, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren esparruan, irabazi asmorik gabeko elkarte eta fundazioentzako laguntzak eta diru-laguntzak 2030 Agenda Bonuen Programaren bidez, hedapen- eta/edo prestakuntza-ekintzak gara ditzaten GJHak ezartzeko eta herritarren elkarriketa eta parte-hartzea bultzatzeko 2030 Agenda Euskadi gizarte-kontratuaren inguruan. Eduki horien artean, ODS-5ekin lotutakoak sustatuko dira. Generoen arteko berdintasuna lortu eta emakume eta neska guztiak ahaldundu; azken hori, aldi berean, zeharkakoa izango da landutako gainerako ODS-ekiko.
- Sartu Euskadiko Transizio Sozialerako eta 2030 Agendarako Eragile Anitzeko Foroaren osaeran (GJHen sustapenean inplikaturako erakunde eta entitate guztien bateratze operatiborako gunea) berdintasunaren alorrean ezagutza duten erakunde-ordezkariek, bai eta GJHen sustapenean adituak diren eta arlo horretan prestakuntza duten pertsonak ere.
- Migrazioaren arloan jardura berriak proposatzea, Migrazioarako Euskal Itun Soziala genero-ikuspegitik garatzeko.
- Publizitate-kanpainak diseinatzea genero-ikuspegitik, eta ikuspegi hori aintzat hartzen duten azterlanak eta txostenak egitea.

Jardura horiek, bestalde, analisi berezia izango dute Covid-19aren harira:

- Sustatu genero-ikuspegia Erkidegoak pandemiari edo postpandemiari ematen dion erantzunean, baita inplikaturako Jaurilaritzako sailek proposaturako beste estrategia batzuen bitartez ere.

Berdintasuneko aurrekontu zenbatetsia – Kuantifikaezina: 3.400.000 €

4. EKINTZA: IKERKETAN ETA BERRIKUNTZAN GENERO-BERDINTASUNA SUSTATZEA

- Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzarako Euskadi 2030 Plan berria onartu ondoren, genero-ikuspegitik jarduerak sustatzea. Bultzatu Zientzia, teknologia eta berrikuntzaren eremuan genero-ikuspegia duten jarduerak, dagoen arrakala murrizteko eta aukera-, eskubide- eta erantzukizun-berdintasuna sustatzeko; horrela, garapen jasangarriari eta hazkunde ekonomiko inklusiboari lortzen lagunduko zaio Euskadin.
- Egin genero-ikuspegia barne hartzen duten txostenak eta azterlanak eta irtenbide berritzaileak diseinatu erronka globalei lotutako arloetan, hala nola klima-aldaketan edo osasunean, emaitzen kalitatea zehaztu dezakeen faktorea baita.
- Sustatu talentu zientifiko-teknologikoa, emakumeen artean bereziki, bokazio zientifiko-teknologikoen aldeko jardueren bidez, ingurune erakargarri eta estimulatzailerak sortuz, motibazioa eta garapen osoa errazteko txiki-txikitatik, baita ikerketa-karreraren garapena eta emakumeen erantzukizun-postuetarako sarbidea bultzatuko duten jardueren bitartez ere.
- Txertatu genero-ikuspegia sustatutako diru-laguntza lerroetan.
- Egin berrikuntzaren aldeko komunikazio-kanpainak genero-ikuspegitik.

Berdintasuneko aurrekontu zenbatetsia – Kuantifikaezina: 9.300.000 €

5. EKINTZA: SUSTATU COVID-19 PREBENITZEKO NEURRIETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTA DADIN.

- Bultzatu genero-ikuspegia txertatzen duten COVID-19ren informazio-, prebentzio- eta detekzio goiztiarreko kanpainak, arrisku-faktore eta sintomatologia desberdinak daudela kontuan hartuta eta segurtasun-neurriak buruzko informazioa pertsona guztientzat eskuragarria eta ulargarria dela ziurtatuz.
- Bermatu Lehendakarietzako langileen segurtasuna eta osasuna, emakumeen eta gizonen premia desberdinak kontuan hartuta.

Berdintasuneko aurrekontu zenbatetsia – Kuantifikaezina: 394.797 €

02. SEGURTASUN SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, 5. artikuluan zehazten ditu segurtasunaren alorreko egitekoak eta jardun-arloak. Bere eginkizunak betetzeko, EAEko aurrekontu orokorraren %5,5 dauka. Txosten honen ondorioetarako, hauxe da aztertutako aurrekontua:

12. taula Programen arabera aztertutako aurrekontua. Segurtasuna

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
Segurtasuna	720.600.975
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	4.005.000
2211. Segurtasuneko egitura eta laguntza	4.386.773
2221. Trafikoa	13.684.323
2223. Ertzaintza zerbitzuan	658.484.617
2231. Larrialdiei aurre egitea	4.658.430
4611. Hauteskunde-prozesuak	5.780.463
5512. Meteorologia eta Klimatologia	3.245.876
6113. Joko eta ikuskizunak	2.168.470
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:</i>	
Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademia	24.187.023
2224. Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademia	24.187.023

Aurrekontu guztia da kontuan hartzekoa eta garrantzi handikoa, Joko eta Ikuskizunak izan ezik, garrantzi ertainekoa baita.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Segurtasun Sailaren 2022rako aurrekontu-plangintzari eta genero-desberdintasunak murrizteko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko aurreikusitako estrategia orokorrari dagokienez, honako hauek dira hurrengo ekitaldian lehentasuna eman nahi zaien neurri nagusiak:

Lehenik eta behin, Euskal Autonomia Erkidegoko Polizian emakumeen ordezkartza txikia zuzentzeko, lehentasuna emanez Euskadiko Poliziari buruzko Legearen Testu Bateginean emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan hartutako neurriei, Segurtasun Sailaren (2018-2021) aldirako Berdintasun Planean ezarritakoarekin bat etorritik.

Testu bategin horren 47. bis artikuluan zehaztutakoaren arabera, Segurtasun Saila Ertzaintzan emakumeen Sustapenerako I. Plana egiten ari da, hurrengo promozioan, XXXI.lean, aplikatzekoa, 2021eko abendurako aurreikusia dagoena eta 2022an garatuko dena. Lehen plan horretan, Ertzaintza Oinarrizko Eskalan sartzeari dagozkion neurriak ezartzeari emango zaio lehentasuna. Besteak beste, honako eremu hauetan jarduerak aztertu eta ezarriko dira: hautaketa-prozesua eta -irizpideak, hedapen-kanpainak, proben azterketa, talde ebaluatzaileen prestakuntza, etab.

Era berean, lehen plan horrek lortu nahi den polizia-plantillako emakumeen ehunekoa ezarriko du, emakumeen ordezkaritza txikia zuzentzeko, eta lortu beharreko portzentajezko helburuak eta horien aldizkakotasuna ere zehaztuko ditu.

Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziak indarkeria matxistari aurre egiten dioten emakumeei ematen dizkien zerbitzuei dagokienez, zerbitzu horiek ezartzea eta hobetzea da sail honen beste helburu nagusietako bat.

2022an, bereziki azpimarratuko da indarkeria-egoera horiekiko polizia-erantzuna indartzea, bai eta arretan inplikaturako sektore guztien arteko koordinazioa indartzea ere. Horretarako, urratsak emango dira EBA (Etxekoen eta Emakumeen Babesa) proiektua sendotzeko, horren bidez, Ertzaintzak eta udaltzaingoen digitalki partekatzen dituzte emakumeen aurkako indarkeriaren espedienteak.

Hasieran, sistema pilotu bat ezarri zen, eta horretan, Ertzaintzak eta Bilbo, Donostia, Gasteiz, Basauri, Barakaldo, Erretera eta Getxoko udaltzaingoen parte hartu zuten. Hurrengo helburua udaltzaingo guztietara zabaltzea eta emakumeen aurkako indarkeriako gertakari bakoitzean inplikaturako gainerako agenteei irekitzea da: Epaileak, Fiskaltza, Gizarte Zerbitzuak, Osakidetza, Emakunde, Auzitegi Medikuntzako Institutua, etab.

Era berean, "indarkeria matxistaren aurkako jokabidea hobetzeko Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziaren arteko koordinazio-protokolo" berria ezartzeari emango zaio lehentasuna. Erreferentziazko tresna horretan oinarrituta, dauden protokoloak eguneratuko dira, lege- eta koordinazio-berrikuntzetara egokituta (Legebiltzarrean onartzeke dago emakumeen aurkako indarkeria matxista txertatzen duen 4/2005 Legearen aldaketa, eta Erakundearen arteko III. Akordioa egiteko prozesuan dago). Horretarako, protokolo berri horrek hainbat gai biltzen ditu, hala nola biktimak eta haien ingurunea berreskuratzea, prozedurako indarkeria motak, identifikatzeko aukeren, eskumenen eta gaitasunen arabera, eta intersektionalitatearen analisisian zein esku-hartzean (biktimentzako behar eta neurri egokiak identifikatuz, zirkunstantzien eta ahultasunen arabera).

Lehenik eta behin, eta EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren III. Esku-hartze ardatzari dagokionez, "emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak", Segurtasun Sailak honako jarduketak hauek egitea aurreikusi du 2022an:

Aurreko atalean aipatu bezala, Jarduera garrantzitsuenetako bat EBA, "Emakumeen eta Etxekoen Babesa" proiektua izango da. Horri esker, lehenik eta behin, emakumeen aurkako indarkeriaren espediente guztiak formatu berean sortu eta partekatu daitezke; bigarrenik, emakume bakoitzaren arrisku-ebaluazio guztiak homologatu daitezke, salaketa edozein polizia-kidegotan jartzen dela ere; eta, azkenik, seme-alaben arriskua modu berean ebaluatu daiteke. 2022an, helburua izango da VIOGEN sistemarekiko interkonexioa txertatzea, udaltzaingo guztietara zabaltzea eta inplikaturako gainerako agenteei irekitzea. Datorren urtean 80.000 euroko aurrekontua jarriko da proiektu horretarako.

Halaber, 2022an eguneratu egingo dira ertzain-etxean salaketa jartzeko unean dauden emakumeei zuzendutako autobabesaren arloko bideoak eguneratu egingo dira. Era berean, eta kontuan hartuta Sail honek biktimei arreta emateko duen garrantzi estrategikoa eta misioa, proiektu honetan iraupen laburreko ikus-entzunezko materiala egingo da indarkeria mota horren aurrean bereziki kalteberak izan daitezkeen emakumeen kolektibo espezifikoentzat (gazteak, askotariko jatorriak dituztenak, dibertsitate funtzionala dutenak, adinekoak, eskola-adinean dauden haurrak, etab.).

Material horien helburua, bai lehen kasuan, bai bigarrenetan, emakumeei helarazten zaizen edukiak informazio argia eta zehatza ematea izango da, eskura dituzten aukera eta baliabide instituzional eta sozialei buruz, baita ahalduntze- eta erresilientzia mezuak ere, biktimizazioa saihesteko. Indarkeria matxistari ematen zaion arreta hobetzeko funtsezko beste proiektu bat "Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziaren arteko koordinazio-protokolo berria" da, indarkeria matxistaren aurkako jokabidea hobetzeko. Aurreko atalean elementu estrategiko gisa aipatu da. Protokolo honek Istanbulgo Hitzarmenetik eratortzen diren lege-aldaketak jorratzen ditu, baita autonomia erkidegoko eta tokiko orientabideak eta araudia ere, esku hartzeko prozedurak beren ikuspegiaren arabera egokituz joan direnak. Horrela, harreman afektiboen esparruan baliatutako indarkeria ez ezik, emakumeei eragiten dieten indarkeria guztiak ere bildu nahi dira. 2022an 30.000 euroko aurrekontu-partida sartu zen, proiektu horri jarraipena emateko.

2021ean, Ertzaintzak indarkeria matxistari aurre egiten dioten emakumeei arreta espezializatua ematen jarraituko du. Kasu bakoitzerako ezarritako arriskuaren arabera (oinarrizkoa, moderatua, handia eta berezia), dagozkion babes-neurriak esleituko dira, besteak beste: autobabes-neurriei buruzko prestakuntza, Bortxa edo 12 SOS Deiak app-ak eskaintzea, Epaitegira lehen agerraldian laguntzeko eskaintza, errutinei eta eremuei buruzko zaintza, kontrazaintzak aktibatzea, Epaitegiaren aurrean eskumuturreko elektronikoa kudeatzea (urruntze-neurri iraunkorren kasuan) eta zaintza-eskaintza. Biktimak babesteari dagokionez, segurtasun pribatura bideratutako aurrekontu-partida azpimarratu behar da; 2022an 7.800.000 euro bideratuko dira horretarako.

Gizakien salerosketaren aurka ezarritako jardueri dagokionez, 2022rako aurreikuspena da Ertzaintzaren arlo honetako plan estrategikoaren hiru helburu orokorrei jarraipena ematea; haurren salerosketa/prostituzio hertsatzailea eta prostituzioa prebenituko dira, biktimak edo arriskuan dauden pertsonak babestuko dira eta delitu horien egileak jazarriko dira. 2022an, ertzain-etxeko TSH taldeetako kideentzako prestakuntza-saioekin jarraituko da, landa-lanaren ardura baitute delitu horiek prebenitzeko eta detektatzeko fasean, prostituzioa egiten den lekuetara bisita sistematikoak eginez, eta Agindu berri bat egingo da, Ertzaintzaren hasierako plana behar berrietara egokitzeko, haren berrikuspenean oinarrituta. Era berean, COVID-19 pandemiaren ondorioz sortutako erronka berriei aurre egingo zaie: prostituziorako lokalak ixtea eta pisuetara lekualdatzea, prostituzioan aritzen diren emakumeen mugikortasun handiagoa eta sare sozialekin lotutako salerosketa modu berriak, besteak beste. Azkenik, adierazi behar da Planari dagokionez 100 langile inguru arituko direla (dedikazio eskusiborik gabe). Ekimen horretarako 80.000 euroko aurrekontua erabiliko da.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

"Ertzaintza zerbitzuan" aurrekontu-programari dagokionez, indarkeria matxistaren arretaren arloko jardueraz gain. Azpimarratu behar da 2022an Berdintasunerako I. Plana ezartzen jarraituko dela. Plan hori SAASEko lan-kontratudun langileei zuzenduta dago (2021eko apirilean negoziatu eta onartu zen).

"Egitura eta laguntza" programari dagokionez, Sailaren arau-programa egiteko eta izapidetzeko jardueri dagokionez, nabarmentzekoa da uztailaren 22ko 1/2020 Legegintzako Dekretuaren bidez onartutako Euskaldiko Poliziari buruzko Legearen eragina eta garapena, bosgarren eta azken aldaketaren ondoren, eta lege horretan jasotako neurri positiboak sartzea. Berdintasunerako Administrazio Unitateari dagokionez, 2022an unitate horri egokituko zaio sail honen eskumen-eremuko diagnostikoa genero-ikuspegitik eguneratzea eta plan zuzentzaile berria egitea, egungo testuingurura egokituko dena eta datozen urteetan garatu beharreko helburu estrategikoak zehaztuko dituen. Horretarako, 18.000 euro erabiliko dira.

Hauteskunde-prozesuen esparruan, 2022ko ekitaldirako ere, Euskal Herriko Unibertsitatearekin lankidetzan, "Democracia Paritaria en Euskadi 2001-2016" azterlanaren datuak eguneratu nahi dira; izan ere, 2017 eta 2020 artean hauteskunde-ziklo oso bat garatu da: bi hauteskunde orokor egin dira, udalekoak, foralak, Europakoak eta autonomikoak. Era berean, hauteskunde-webguneko demokrazia paritarioari buruzko atal espezifikoan, gainerako hauteskundeei buruzko datuak jasoko dira laster, genero-ikuspegiarekin, hauteskunde autonomikoei buruzkoek gain.

"Joko eta Ikuskizunen" aurrekontu-programari dagokionez, arestian aipatu den eta Jokoaren Behatokiak ekingo dion sektorearen diagnostiko integralari esker, hautemandako genero-arrakalak murrizteko neurriak ezarri ahal izango dira (bereziki interesgarriak izango dira ludopatiari, emakumeek jokoaren sektorean duten parte-hartzeari eta abarri buruzko datuak). Aldi berean, genero-ikuspegia joko osasungarriaren sustapenean eta horren inguruan egiten diren kanpaina guztietan txertatuko da.

"Larrialdiei aurre egitea" aurrekontu-programari dagokionez, 112 SOS Deiak aplikazioaren funtzionaltasunetako bat lehenetsiko da. Aplikazio horrek larrialdiak "genero-indarkeria" eta/edo "sexu-erasoa" gisa pertsonalizatzeko aukera ematen du, eta hori aktibatuz gero, Larrialdiak Koordinatzeko Zentroari jakinaraziko zaio non dagoen, telefonoz deitu beharrik gabe. Antzemandako eten digitala murrizteko neurriak landuko dira, eta funtzio hori herritarrei eta erakunde interesdunei zabalduko zaie.

Amaitzeko, eta aurreko atalean aipatu den bezala, Trafiko Zuzendaritzari dagokion aurrekontu-programak **"bide Segurtasunerako, Mugikortasun segururako eta Iraunkorrerako Plan Estrategikoa"** jarriko du martxan 2022an. Plan hori genero-ikuspegiarekin idatzi da, eta genero-berdintasuna sustatuko duten adierazleak hedatzea aurreikusten du egokitzen jotzen den jardun-arloetan. Bestalde, 2021ean aurreikusitako Lanaldirako, interes berezia jarriko da bi sexuetao hizlariak kontratatzeo, hitzaldiek hizkuntza inklusiboa txerta dezaten eta banatzen den materialak genero-ikuspegia txerta dezan.

Azkenik, Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiak datorren urtean izango duen garrantzia aipatu behar da, Euskadiko Poliziari buruzko Legearen Testu Bateginetik eratorritako afekzio guztiak aplikatzeari dagokionez, bai eta hurrengo promozioan (XXXI) aplikatuko den Ertzaintzan Emakumeak Sustatzeko I. Plana garatzeari dagokionez ere.

POLIZIA ETA LARRIALDIETAKO EUSKAL AKADEMIA

Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademia Euskadiko segurtasun publikoaren prestakuntza-zentroa da, eta, bere garaian, funtsezko elementua da euskal autogobernuaren garapenean eta Ertzaintzaren sorreran. Akademiaren helburuek segurtasunari buruzko prestakuntza osoa eta zeharkakoa barne hartzen dute, Ertzaintzako eta Euskadiko polizia-kidegoetako kideen prestakuntzatik hasi eta Larrialdiei Aurre Egiteko Euskal Sistemari sartuta dauden profesional eta boluntarioen kolektiboetarako.

Lehenik eta behin, esan daiteke badaudela jada 2020an gauzatu diren baina horrekin amaitu ez diren jarduerak, 2021ean jarraipena duten jardueratzen jo ditzakegunak. Sakontzeko asmorik gabe, adibide batzuk aipatu behar dira, hala nola:

- Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiako langile guztiei berdintasunari buruzko sentsibilizazio-tailerrak ematea.
- Emakumeen aurkako indarkeriari buruzko prestakuntza-eskaintza sendotzea.
- Emakumeen aurkako indarkeriaren inguruan sentsibilizatzeko, prestatzeko eta salatzeo jarduerak egiten edo sustatzen jarraitzea, emakumeen aurkako indarkeria mota guztiak ikusaraziz eta indarkeria horren informazio-tratamendua hobetuz.
- Inprimaki, datu-bilketa, gogobetetzeari eta kalitateari buruzko inkesta eta estatistika guztiek sexu-aldagaia sistematikoki txerta dezaten zaintzea eta bultzatzea.
- Emakunderen egiaztapen-txostenak hobetzeko gomendioak sartzeko neurriak aztertu eta proposatzea, eta dagokion jarraipena egitea, EAEko Poliziaren eta Larrialdietako Zerbitzuen Ikastegiko langile guztiei berdintasunari buruzko sentsibilizazio-tailerrak emanez.

Bigarrenik, eta era berean Ikastegiko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Planaren barruan, zenbait jardura planifikatu dira, eta, ahal dela, plana amaitu aurretik egin behar dira, 2021ean. Jardura horien artean, honako hauek nabarmendu behar dira:

- Sustapen-prozedura sistematizatzeta eta/edo berrikusteta.
- Kontziliazioa langileen lehentasunezko erantzukizun gisa identifikatzeta hausteta.
- Ordutegi-aldeak eta bateragarritasun-neurriak kudeatzeta plantillako kolektiboen artean jardueraren arabera;
- Lidergoari eta generoari buruzko hausnarketa bultzatzea.
- Berdintasunerako koordinazio- eta lankidetzeta-egituretan parte hartzea.

Hirugarrenik eta azkenik, erakunde autonomoaren estrategian funtsezkotzen jotzen den jardura bat ere egin da, Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademian berdintasun-teknikariaren plaza sortu da, 2021eko Aurrekontu Orokorren kargura. Izan ere, sorrera hori 2021eko irailaren 24ko Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratu da, eta ahalik eta lasterren beteko da aipatutako lanpostua.

Horrela, 2022. urtean, Berdintasunerako Administrazio Unitatea jarriko da abian. Berdintasunerako teknikariak eta berdintasun-taldeak osatuko dute unitate hori. Akademiako Berdintasun Taldeak sortu zenetik egin duen lan bikaina ez da inola ere baztertuko, ezta gutxiago ere, baina zalantzarik gabe, talde horri esleitutako zereginetan

esklusiboki jarduten duen pertsona bat egoteak hobekuntza ekarri behar du erakunde autonomoan genero-desberdintasunak murrizteko neurrien ezarpenari dagokionez.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

EAEko Poliziaren eta Larrialdietako Zerbitzuen Ikastegiaren 2022. urterako plangintzak, dagokion P22Gen formularioan berariaz jasotzen den bezala, barne hartzen ditu berdintasunaren helburu esklusiboarekin planifikatutako honako jardura hauek, hau da, soil-soilik genero-desberdintasunak ezabatzeko eta/edo emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburua duten jarduerak:

- Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiako berdintasun-taldearen jarduerarekin jarraitzea;
- Ikastegian prestakuntza jasotzen duten kolektibo guztiei emakumeen aurkako indarkeriari buruzko prestakuntza-eskaintza sendotzea;
- Berdintasunerako administrazio-unitatea abian jartzea, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako teknikariaren plaza sortu ondoren.
 - Ikastegiko Berdintasun Taldearen jarduerarekin jarraituz;
 - Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana egiten;
 - Prestakuntza-ibilbidearen plangintza eginez;
- Planifikatu eta hedatu Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana onartu ondoren, plan hori;
- Bermatu Akademiaren berdintasun-politika zeharkakoa izango dela, , bai bere langileentzat, bai bere xedea betetzen dutenentzat.

Era berean, genero-ikuspegiarekin diseinatutako beste jardura batzuk ere biltzen ditu, hala nola emakumeen eta gizonen artean dauden desberdintasunak kontuan hartuta planifikatu direnak, baldintza berdinetako baliabideetarako sarbidea bermatu nahi dutenak eta benetako berdintasunerako bidean izandako emaitzak eta eraginak identifikatu eta ebaluatzen dituztenak. Jardura horien artean, honako hauek daude:

- Ertzaintzari buruzko jarduerak;
- Udaltzaingoari dagozkion jarduerak;
- Larrialdien eta Babes Zibilaren Arloan bildutako kolektiboetako buruzko jarduerak;
- Aipatu diren kolektiboetan sartzen ez diren beste kolektibo batzuei buruzko jarduerak;
- Komunikazioan berdintasuna txertatzea.

Halaber, Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiak uztailaren 22ko 1/2020 Legegintzako Dekretuaren 66. artikuluan ezarritako agindua beteko du. Dekretu horrek, Euskadiko Poliziari buruzko Legearen testu bategina onartzen du, eta "Berdintasunaren aldeko neurriak" izenburua du. Hori guztia Euskal Autonomia Erkidegoko polizia-kidegoetan sartzeko prozeduren deialdi guztietan, emakumeen eta gizonen presentzia orekatze aldera. Era berean, lana eta familia bateragarri egiteko neurriak sartzeko hautaketa-prozesuetan.

Bestalde, 2022rako genero-ikuspegidun plangintzan honako jardura hauek sartzen dira, genero-ikuspegiarekin diseinatzeko prozesuan:

- Parez Pare urteko prestakuntza-jardunaldiak;
- Kontratuetan emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak txertatzea;
- Plantillan kontziliazioaren beharrak eta zailtasunak identifikatzea.

Genero-ikuspegiarekin diseinatzeko prozesuan dauden jardura horiek honako hauek dira, besteak beste: polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako I. Planean garatutako 24 neurrietako batzuk ezartzea eta administrazio-klausula zehatzen agiriak Eusko Jaurlaritzak emandako araudira pixkanaka egokitzea. Araudi hori, bestalde, nahitaez bete behar dute sail eta erakunde autonomo guztiek.

Bestalde, 2022. urtean, Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiaren I. Berdintasun Plana amaitu ondoren, eta 2021. urtean zehar egin den urteko jarraipenean oinarrituta, aipatutako plana ebaluatu ondoren, eta emaitza-adierazleak bereziki azpimarratuz, baita horren eraginean ere, diagnostikoan atzemandako genero-arrakalak

murritzeari dagokionez, eta emakumeen eta gizonen berdintasunerantz lortutako aurrerapenei dagokionez, Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiarako II. Berdintasun Plana definituko da.

Segurtasun Sailaren 2022rako Berdintasun Planaren plangintzaren esparruan, zeinak, logikoa denez, eragina baitu Ikastegiko Berdintasun Planean, Ikastegiaren berariazko jarduerak biltzen dira, hala nola:

- Genero-ikuspegia txertatzea Laneko Arriskuen Prebentziorako Planean;
- Sexu-jazarpeneko eta sexuan oinarritutako jazarpeneko egoerak prebenitzeko eta egoera horietan jarduteko protokolo espezifiko bat egitea
- Aztertu emakumeen eta gizonen arteko tratu- eta aukera-berdintasuna bermatzeko premiazko neurriei buruzko martxoaren 1eko 6/2019 Lege Dekretuak enpleguan eta okupazioan duen eragina

03. LAN ETA ENPLEGU SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 6. artikuluan. Bere eginkizunak betetzeko, EAEko aurrekontu orokorraren %7,1 dauka. Txosten honen ondorioetarako, hau da aztertutako aurrekontua:

13 taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Lan eta Enplegu Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
LANA ETA ENPLEGUA	959.941.629
3110. Lanaren eta enpleguaren egitura eta laguntza	4.043.102
3112. Lana	17.556.081
3211. Enplegua	8.105.892
3212. Gizarte Ekonomia	7.652.483
Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:	
LANBIDE - Euskal Enplegu Zerbitzua	905.825.071
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	3.291.922
3111. Enplegu eta Pol. Egitura eta Laguntza Sozialak	38.912.114
3121. Gizarteratzea	449.143.472
3211. Enplegua	283.393.292
3231. Enplegurako Lanbide Heziketa	131.084.271
OSALAN Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea	16.759.000
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	727.680
3113. Osalan - Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea	16.031.320

Aurrekontu osoa iraunkorra da, eta garrantzi handia eta ertaina du, Hau da, eragin nabarmena izan dezake emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko politiken hartzaile diren herritarren artean.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko Lan eta Enplegu Sailaren estrategia orokorra lehentasun eta jarduera batzuetan oinarritzen da, eta horien azken helburua genero-desberdintasunak murriztea eta benetako berdintasun eraginkorra sustatzea da.

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana (2018-2021), Lan eta Justizia Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana (2018-2021), XII. Legegintzaldiko Gobernu Programa (2020-2024) eta sailetako plan sektorialak (besteak beste, Enplegu Plan Estrategikoa (2021-2024) eta Gizarteratzeko IV. Euskal Plana (2017-2021) Eta 2022ko aurrekontuetan jasoko da.

Lan eta Enplegu Sailak lanean jarraituko du genero-ikuspegia jardun publikoan pixkanaka txertatzeko, eta, horrela, Gobernu onerantz aurrera egiten laguntzeko. Aurrerapen hori ahalbidetuko duten neurriak bultzatzeko konpromiso politikotik abiatuta, 2022. urtean hainbat jardura aurreikusten dira, besteak beste: Sailaren berdintasun-politikak garatzeko aurrekontua handitzea; langileak berdintasunaren alorrean gaitzea prestakuntza-plan bat diseinatuz, esku-hartzean eta lan-prozeduretan genero-ikuspegia txertatzeko; eta

berdintasun-printzipioa txertatzea saileko araudian eta plan estrategikoetan. Hori guztia Berdintasun Unitateak sailean egiten duen lana indartzeko estrategia bat garatuta, koordinazio-talde sektorialetan parte hartuta eta aurrekontu espezifiko bat esleitura.

LAN eremuan, zehaztutako estrategiaren ardatza da, batez ere, EAEko enpresetan soldata-arrakala murriztea eta emakumeen laneratzea eta lan-baldintzak hobetzea enpresetan. Horretarako, "Euskadin soldata-arrakala murrizteko estrategia eta ekintza-plan eragilea 2021-2025"ren bultzatzaile nagusietako bat da Lan eta Enplegu Saila. Estrategia horren bidez, Eusko Jaurlaritzak dimentsio anitzetan heldu nahi die soldata-desberdintasunari eragiten dioten faktoreei, eta estrategia bat abiarazi nahi du, modu eraginkorrangoan borrokatzeko, gaur egun EAEn dagoen soldata-arrakalaren % 19,5 murrizteko.

Illo horretan, Lan eta Enplegu Sailak Laneko Ikuskaritzaren kanpaina espezifikoak garatuko ditu laneko iruzurraren aurka eta emakumeentzat diskriminatzailetzat jotzen den edo, oro har, indarrean dagoen legediak berdintasunaren alorrean ezartzen dituen betebeharrak betetzen ez dituen guztiaren aurka eta sexuan oinarritutako soldata-diskriminaziorik ez izateko eskubideari buruzko komunikazio-, sentsibilizazio- eta salaketa-jardunaldiak eta -kanpainak egiten jarraituko du, lan-harremanen arloko soldata-eskaintzari eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunari buruzko I. Kongresua antolatuz.

Bestalde, Gizarte Elkarriketako Mahaia sendotzen jarraituko du, lantaldeak indartuz (horien artean, Berdintasuneko lantaldea) eta gizarte-eragileei (erakunde sindikalak eta enpresaburuen elkarteak) zuzendutako berdintasunaren alorreko prestakuntza-planak sustatuz enpresetan berdintasun-planak negoziatzeko, berdintasun-planak eta haien erregistroa arautzen dituen 901/2020 Errege Dekretua betez.

Halaber, ENPLEGU eremuan, estrategiaren ardatza ekonomia eta enplegua suspertzea da, euskal enplegu-sistemaren eraldaketa barne hartzen duen funtsezko erronka gisa planteatuta. Horrela, honako helburu hauek proposatu dira: enplegua hazkunde iraunkorrera lerrokatzea, 2030 Agendarekin eta 'Sure' eta 'Next Generation EU' programekin; Enplegu Plan Berezi bat, ETE eta autonomoentzako likidezia-neurriekin; enplegurako prestakuntza, eta, bereziki, 45 urtetik gorakoentzako birkualifikazioa; gazte-enplegurako talka-plan bat: tokiko eta eskualdeko planak indartzea; enpresak eta ekintzailetzako enpleguak sor daitezen bultzatzea. Honako hauekin lotutako enpleguak: digitalizazioa, trantsizio ekologiko justua edo green economy, zahartze aktiboa edo silver economy eta zaintza ekonomia.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Aurretik adierazitako datu guztiak kontuan hartuta, eta estrategian adierazi den bezala, Lan eta Enplegu Sailak **Gobernu onaren** eremuan honako jardun hauek lehenetsiko ditu:

- Sailaren berdintasun-politikak garatzeko aurrekontua handitzea
- Estrategia bat garatzea Berdintasun Unitateak sailean egiten duen lana indartzeko, koordinazio-taldeetan parte hartuz plan sektorialak egiteko eta aurrekontu espezifiko bat esleitzeko (15.000 €).
- Araudian berdintasun-printzipioa txertatzea, Emakundek genero-eraginari buruzko txostenetan egindako gomendioak sartuz eta berdintasun-printzipioa Sailaren txosten juridikoetan sistematizatuz.
- Genero-ikuspegia txertatzea 2023ko aurrekontuetan
- Txertatu genero ikuspegia Sailaren plan estrategikoetan: Enplegu Plan Estrategikoan (2021-2024); Gizarte Ekonomiari buruzko Erakundearteko eta Sailarteko Plan Estrategikoan (2022-2026) eta etorkizuneko Gizarteratzeko V. Euskal Planaren oinarrietan (2022-2026).
- Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Saileko langileek emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan dituzten prestakuntza-premiak bilduko dituen diagnostiko bat eta diagnostikoaren bidez hautemandako premiei erantzungo dien Prestakuntza Plan bat egitea.

Lan eremuan, lehenasunezkoztat jotzen dira Euskadin soldata-arrakala murriztera bideratutako jarduerak, "Euskadin soldata-arrakala murrizteko estrategia eta ekintza-plan eragilea" izenekoan jasota daudenak (2021-2025)

- Jarduera-kanpainak egitea honako arlo hauetan: ezbehar-tasa, behin-behinekotasuna, lanaldi partzialeko kontratazioa, desgaituen kontratazioa, genero-ikuspegiarekin.

- Lan Ikuskaritzak gizonen eta emakumeen berdintasunarekin zerikusia duten arloetan egiten dituen jarduerak-kanpaina espezifikoei jarraitzea.
- Lan Ikuskaritzako ordainsari-berdintasunerako plan espezifikoei jarraitzea, soldata-auditoriako sistema bat abian jartzearekin batera.
- Sexuan oinarritutako soldata-diskriminaziorik ez jasateko eskubideari buruzko sentsibilizazio- eta informazio-kanpainak garatzen jarraitzea, bai enpresentzat, bai herritar guztientzat.
- Negoziazio kolektiboan gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren egoerari buruzko azterlan bat egitea.
- EAEko hitzarmen kolektiboen genero-inpaktuari buruzko txostenak egitea
- Antolatu soldata-berdintasunari eta emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko I. Biltzarra Lan-harremanen eremuan.
- Zabaldu balio bereko Lanari buruzko gida, 2020an egina.
- Garatu emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko berariazko prestakuntza-plana Euskal Autonomia Erkidegoko Lan Ikuskaritzarentzat.
- Bultzatu gizarte-eragileei zuzendutako berdintasunaren arloko prestakuntza- eta trebakuntza-programak, enpresetan berdintasun-planak negoziatzeko, berdintasun-planak eta haien erregistroa arautzen dituen 901/2020 Errege Dekretua betez.

Soldata-arrakalarekin lotutako lehentasunezko jarduerak horiek garatzeko, 687.561 euroko aurrekontua aurreikusten da. Era berean, EAEko enpresetan emakumeen lan-baldintzak hobetzeko beste jarduerak batzuk ere planifikatuta daude.

- Hiru alderdiko elkarriketa soziala eta gizarte-eragileen arteko etengabeko negoziazioa sustatzea Elkarriketa Sozialeko Mahaiaren bitartez, lantaldeak indartuz (horien artean, berdintasunerako lantaldea).
- Gizarte-eragileen prestakuntza-planerako diru-laguntzak arautzen dituen 191/2003 Dekretuaren aldaketa izapidetzen auzatzea, berdintasunaren arloko prestakuntzarako laguntzak barne.
- Gizarte eta lan arloko estatistikak hilerok argitaratzen eta urteko memoria egiten jarraitzea.
- "Oñatiko Adierazpena: lan-harremanen eredu berriturako dekalogo" delakoan jasotako helburuen garapena eta aplikazio praktikoa sustatzea. Adierazpen hori 2019ko apirilean onartu zen, Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) mendeurrena dela eta.

Bestalde, gizarte-ekonomiako enpresa-ehuna sustatu eta bultzatzeko, 2022an, abian jarriko da Gizarte Ekonomiari buruzko Sailarteko eta Erakundearteko Plan Estrategikoa (2022-2026) eta diru-laguntzak emateko hainbat programa bultzatuko dira:

- Diru-laguntzen agindua, gizarte-ekonomian ekiteko eta gizarte-ekonomiako enpresen lurralde-sustapen planifikaturako laguntzak arautzen dituen eta laguntzetarako deialdia egiten duena.
- Diru-laguntzen agindua, gizarte-ekonomiako enpresetan bazkideak sartzeko laguntzak arautzen dituen eta laguntzetarako deialdia egiten duena.
- Enpresetan langileek parte hartzeko laguntzen deialdia egiten duen eta laguntza horiek arautzen dituen diru-laguntza Agindua
- Diru-laguntzen Agindua, EAEko Enpresen Gizarte Erantzukizuna hedatzeko eta ezartzeko laguntzen deialdia egiten duena eta laguntza horiek arautzen dituen.

Enpleguaren eremuari dagokionez, honako hauek dira genero-desberdintasunak ezabatzea eta berdintasuna sustatzea eta, aldi berean, COVID-19k emakumeengan eta gizonengan eragin dituen ondorio desberdinak arintzea helburu duten jarduerak nagusiak:

- Enplegu Plan Estrategikoa diseinatzea (2021-2024), 2030erako Enpleguaren Euskal Estrategiaren (EEE 2030) formulazio estrategikoa zehaztuko duena.
- Gizarteratzeko V. Euskal Plana (2022-2025) onartzea, gizarteratzearen eremuan genero-ikuspegia kontuan hartuta bereziki.
- Euskal Enplegu Sistemaren Legea eta Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Legearen erreforma izapidetzea

- EGF Programa Operatiboaren plangintza, kudeaketa, kontrola eta ebaluazioa egitea (2014-2020)
- EGF Programa Operatiboan genero-ikuspegia txertatzeko lan egitea (2021-2027)
- Enpleguari buruzko IV. Biltzarra antolatzea, eragile publikoen eta pribatuen artean hausnartzeko eta esperientziak eta jardunbide egokiak trukatzeko gune gisa
- Enplegu- eta ekintzailtza-aukerak definitzeko eta sustatzeko estrategia bat egitea zainketen eta Silver Economyren esparruan, eta zainketen ekarpen ekonomikoa ikusaraztea.
- Diru-laguntzen deialdi bat egitea, emakumeen ekintzailtza sustatzeko eta enpresa eta erakundeetako zuzendaritza-organoetan emakumeen talentua txertatzeko.

LANBIDE

Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuaren helburua da enplegu egonkor eta kalitatezko eskubidea erabat garatzen laguntzea, eta langileen enplegarritasuna bermatzen eta enpresen eskakizunetara egokitutako langileen beharrak asetzen lagunduko duen lan-merkatua eratzen laguntzea, bai eta gizarte- eta lurralde-kohesioari laguntzea ere, enplegu-politikak kudeatuz eta legeria egikaritzuz. Lan-legepekoak direnak Halaber, bere zerbitzuen erabiltzaileei arreta emateko sistema modernizatzea eta informazioaren eta komunikazioaren teknologia berriak sartzeari du helburu.

Lanbide hiru helburu estrategiko ezarri ditu emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan.

1. LANBIDEREN ANTOLAMENDUAN ETA FUNTZIONAMENDUAN BERDINTASUNAREN ALDEKO KONPROMISOA TXERTATZEA, BERDINTASUN-POLITIKA PUBLIKOEN ESTRATEGIAK ETA ESKAERAK GARATZECO.
2. ZERBITZU INTEGRAL ETA PERTSONALIZATUAK ESKAINTZEA, EMAKUMEEK LAN-MERKATUAN BERDINTASUN-BALDINTZETAN SARTZECO, IRAUTEKO ETA AURRERA EGITEKO AUKERA IZAN DEZATEN.
3. EMAKUMEEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNAREN ALDEKO KONPROMISOA TXERTATZEA ENPRESEKIKO HARREMANETAN ETA ZERBITZUETAN

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Lanbidek, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan egiten duen jarduerari dagokionez, lan-ildo hauek lehenetsi ditu:

- Berdintasun-politikak garatzeko aurrekontua bermatzea eta giza baliabideak eta baliabide teknikoak ematea.
- PRESTATU eta SENSIBILIZATU Erakundeko langileak
- Plan egin politika aktibo guztietan ZEHARKAKOTASUNA ezartzeko
- EBALUATU Europako Gizarte Funtsaren Programa Operatiboaren esparruan Lehen Aukera deialdia genero-ikuspegitik
- Neurriak ezarri arlo MASKULINIZATUETAN emakumeak prestatzeko eta sartzeko neurriak
- Abian jarri genero indarkeriaren eta sexu esplotaziorako salerosketaren biktima diren emakumeen GIZARTERATZE SOZIOLABORALA programa

Illo horretan, Lanbidek neurriak aurreikusten ditu:

- Errenta-arrakalari heltzeko, eta diru-sarrerak bermatzeko errentari dagokionez, pobrezia-egoera berriei erantzutea, premiei erantzungo dieten eta kronifikazioa saihestuko duten proposamen integral, jasangarri eta eraginkorrekin. Hainbat kontzeptu berrikusiz, hala nola seme-alabak ardurapean dituzten emakumeentzako zenbatekoak, erroldatzearen eta benetako bizilekuaren baldintzak, bizikidetzaren unitatea eta genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako sarbidea malgutzea.

- Genero-arrakalari aurre egiteko, eta indarkeria matxistaren aurrean, emakumeen aurkako indarkeriaren biktimei arreta ematen dieten profesionalei prestakuntza iraunkorra, nahikoa eta erantzukizun-esparru eta -maila guztietara egokitua bermatzea.
- Hala behar duten eta bizirik atera diren emakumeen eskura jartzen diren enplegu-baliabideak handitzea, haien laneratzea areagotzeko, biktime diren emakumeei laguntzeko barne-protokoloak egokituz eta indarkeria-egoerak egiaztatzeko moduak eguneratuz.
- Soldata-arrakala murrizteko, enplegurako prestakuntzan lan-segregazioa murrizteko, tradizioz maskulinoak izan diren lanbide-arloei eta prestakuntza-espezialitateei zuzendutako prestakuntzetan emakumeak sartzeari lehentasuna emateko, emakumeen ordezkariak nabarmen txikiagoa duten prestakuntza-espezialitateen edo familien urteko txostenak argitaratzea. Prestakuntzako diru-laguntzen deialdietan genero-ikuspegidun emaitzak aztertzea.

Langabeen deialdian emakumeen kontratazioa sustatzea, prestakuntza-enpresei beren plantilletan emakumeak kontrata ditzaten eta, gainera, kontratu mugagabeekin kontrata ditzaten sustatuz. Emakumeentzako enplegu- eta prestakuntza-deialdi espezifikoak sektore maskulinizatueta. Prestakuntzan emakume gutxi dituzten lanbide-familien Lanbideren webgunea argitaratzea.

Familia- eta lan-bizitza eta sortutako enplegu-aukerak uztartzea sustatzea: kontziliazio-neurriak (eszedentzia edo lanaldi-murrizketa) hartzen dituzten langileak ordezkatzeko kontratazioagatiko enpresentzako laguntzak.

OSALAN

Programak Osalanen jardura biltzen du bere erantzukizun-arloan, hau da, Autonomia Erkidegoko botere publikoek laneko segurtasunaren eta osasunaren arloan ezartzen dituzten politikak kudeatzean, lanari datzekion arriskuak jatorrian ezabatzeko edo murrizteko eta laneko osasuna sustatzeko.

COVID-19ren pandemiaren (SARS-cov-2) bilakaera zalantzarik dela eta, baliteke Osalanen baliabideek osasun-agintariekin lankidetzan aritzea kasuen eta lan-ingurune harremanen jarraipenean, bai eta aholkularitza-lanetan eta dibulgazio-materiala lantzean ere, birusaren kutsadura eta transmisioa murrizteko, eta horrek, hala badagokio, eragin nabarmena izan lezake erakundearen gainerako jardueretan.

Nolanahi ere, 2022ko aurrekontu-ekitaldian, 2021-2026 Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Estrategia (LSOEE) hedatzen eta garatzen laguntzeko konpromisoa hartzen du, Erakundearen urteko Kudeaketa-Planean jasotako jardueren bidez.

2022rako, berdintasunaren arloan, Osalanek lehentasuna emango dio 2018-2021 aldiko erakundearen lehen berdintasun-planaren ebaluazioari, bai eta 2022-2024 aldiko berdintasun-plan berria egiteari ere, Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Estrategia berriarekin bat etorriz. Illo horretan, Osalanen lehentasunetako bat izango da Estrategiaren jardueren hedapenean genero-ikuspegia txertatzea, estrategiaren helburu estrategikoetan jasotzen den bezala. Era berean, laneko arriskuen prebentzioarekin lotutako profesionalak eta eragileak nahiz Osalaneko langileak generoaren eta segurtasunaren eta osasunaren arloan sentsibilizatzea eta prestatzea lan-ildo estrategikoa izango da 2022. urte honetan ere.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Lehen adierazitako datu guztiak kontuan hartuta, eta estrategian adierazi den bezala, Osalanek lehentasunez jotzen du generoak laneko segurtasunean eta osasunean duen eraginaren ezagutza sakontzea; ezagutza hori zabaltzea eta ezagutaraztea bai prebentzioko eta OSALANeko profesionalei bai herritarrei oro har, eta ezagutza hori enpresen prebentzio-praktikara eta lan-sektoreetara eraman dezaketen materialen eta tresnen garapenean eragitea. Bereziak Horregatik, eta lehen aipatutako strategiari jarraituz, Osalanek 2022an:

Gobernu Onaren eremuan, honako jarduera hauei emango die lehentasuna:

- Ebaluatu 2018-2021 aldirako berdintasun-plana eta 2022-2024 aldirako berdintasun-plangintza egin.
- Laneko berdintasunaren eta osasunaren arloko prestakuntza ematea Osalaneko langileei.
- Laneko segurtasun eta osasunerako 2021-2026 estrategiaren hedapenean genero-ikuspegia txertatzearen jarraipena egitea.
- Txertatu berdintasun-klausulak diru-laguntzen, hitzarmenen (Laneko Medikuntza eta Erizaintzako Katedra) eta kontratuen laginean.

Sektorekako lehentasunei dagokienez, Osalanek honako hau aurreikusten du:

- Laneko arriskuen prebentzioaren kultura sustatzea, genero-ikuspegia kontuan hartuta, lehentasunezko jarduera hauen bidez:
 - Argitaratu eta zabaltu generoari eta laneko segurtasunari buruzko informazioa, azterlanak eta materialak, webgunearen eta sare sozialen bidez, eta jardunaldietan parte hartuz.
- Genero-ikuspegidun laneko segurtasunari eta osasunari buruzko ezagutzak sortzea eta zabaltzea, lehentasunezko jarduera hauen bidez:
 - Azterketa egin feminizatutako kolektibo profesional baten laneko arriskuen prebentzioari buruzkoa, 2021-2026 Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea onartu ondoren zehaztu beharrekoa.
 - Sexu-jazarpenari eta sexuan oinarritutako jazarpenari aurrea hartzeko orientabideei buruzko material didaktikoa prestatu.
- Genero-ikuspegia pixkanaka txertatzea laneko arriskuen prebentzioaren kudeaketan, lehentasunezko jarduera hauen bidez:
 - Eskatzen duten enpresei aholku ematea genero-ikuspegia prebentzioaren kudeaketan txertatzeko jarraibideei buruz.

Emakumeen aurkako indarkeria desagerrarazteko ekintzei dagokienez, aurreko ekitaldian bezala, Osalanek Emakunderekin lankidetzan jarraitzeko asmoa du, sexu-jazarpena eta sexuan oinarritutako jazarpena prebenitzeko eta horren aurka egiteko prestatutako materiala zabaltzeko eta gai horren inguruan sentsibilizatzeko. Ez dago kostu zenbatetsirik, genero-taldeak gauzatu beharreko jarduera baita.

Azkenik, eta adierazi den bezala, COVID-19k eragindako pandemiaren ondorioz, Osalanek bere jardueraren zati handi bat osasun-agintariekin lankidetzan aritzera bideratuko du, lan-ingurune kasu positiboan eta harreman estuen jarraipena eginez, kontsultei erantzunez eta material teknikoak prestatuz pandemiarekin lotutako osasun-araudi berria betetzea errazteko, baita egoera horrek eragindako arriskuei aurre egitea ere.

04. GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazio sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 7. artikuluan. Horretarako, EAEko aurrekontu orokorraren %1,1 dauka.

Txosten honen ondorioetarako, hauxe da aztertutako aurrekontua:

14. taula. Aztertutako aurrekontua, programen arabera. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
GOBERNANZA PÚBLICA Y AUTOGOBIERNO	76.221.640
1125 - Euskadiko Aholku Batzorde Juridikoa	1.171.423
1211 - Eusko Jaurlaritzaren egitura eta laguntza Pub. eta Autogob.	5.813.321
1212 - Zerbitzu Orokorrak	28.675.759
1213 - Funtzio Publikoa, Langileen Hautaketa eta Prestakuntza	5.659.412
1214 - Informatika eta Telekomunikazioak	3.861.109
1215 - Berrikuntza eta Administrazio Elektronikoa	8.270.517
1217 - Erakunde-harremanak	3.119.424
1218 - Araubide juridikoa	4.085.294
1219 - Administrazio-datuen babesa EAEko publikoa	400.549
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	570.611
Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:	
IVAP - Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea	14.594.221
1216. Administrazioeko langileak hautatzea eta prestatzea Púb.	6.884.138
4714. Euskalduntzea eta Hizkuntza Normalizazioa	7.710.083

Aurrekontu guztia iraunkorra da, eta garrantzi handia eta ertaina du, los programas 1125, 1212, 1215 eta 1218 programak izan ezik, garrantzi baxukoa baita.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana (2018-2021) esparru-dokumentua da, eta bertan jasota daude legealdian berdintasun-politikan garatuko diren jarraibideak. Plan honek Gobernu Programaren konpromisoak eta ekimenak jasotzen ditu, EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planean oinarritutako berdintasun-arloko helburuekin, bereziki gobernantzaren atalean.

Plan horri esker, modu erantzunkide eta koordinatuan lan egin dezakegu sailetako zuzendaritzen eta erakundeen artean, bai eta gainerako sail eta erakundeekin ere, "Euskadi 2020-24 Gobernu Programan" jasotako helburu komuna lortzeko: "Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea".

Sailaren estrategiak, beraz, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren emakumeen eta gizonen berdintasunerako planean garatutako programetan oinarritzen dira.

2022aren hasieran, estrategia eta programa berriak landuko dira, hurrengo bi urteetan (2022-2024) berdintasunaren alorreko jarduerak berriak gidatuko dituztenak.

Urte hauetan, lehentasunetako bat izan da genero-ikuspegia sailaren prozedura guztietan txertatzeko bidean aurrera egitea. Horretarako, beharrezkoa da Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saileko Berdintasunerako Administrazio-Unitatea finkatzea, erreferente bihurtu dadin haren barruan. Horregatik, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saila BUA sendotzen ari da; 2018an, berdintasun-teknikari lanpostu bat sortu zen Lan Harremanen Zuzendaritzan, Administrazio eta haren Erakunde Autonomoetako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako I. Plana bultzatzeko, eta 2021ean, berriz, BUA propio bat sortu zen Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen (IVAP) barruan. 2022ko jardunerako aurrekontuari dagokionez, 2017an unitaterako partida propioarekin hasitako bideari jarraituko zaio.

Sailaren planaren eskemari jarraituz, langileen prestakuntzarekin jarraitzea da beste ildoetako bat. Horretarako, erreferentziatzen hartuko da Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saileko langileentzako berdintasun-arloko prestakuntza-plana (2019-2021), bai eta IVAPek egindako genero-ikuspegidun prestakuntza-planak ere. Bestalde, bereziki azpimarratuko da STTaren (Saileko Talde Teknikoa) prestakuntza, zenbait pertsona duela gutxi hasi baitira lanean eta ez baitute genero-prestakuntzarik. Halaber, nabarmenduko da Berdintasunerako Batzorde Iraunkorraren prestakuntza eta, sexu-jazarpenaren eta baita sexuan oinarritutako jazarpenaren kasuetan jarduteko protokoloari buruzkoa ere.

Era berean, nabarmendu behar da sektorekako eta zeharkako plan guztietan genero-ikuspegia txertatzeko beharra, hala nola egungo Gobernantzaren, Berrikuntza Publikoaren eta Gobernu Digitalaren Plan Estrategikoa 2030, diseinuan edo proiektuetan genero-ikuspegia txertatzeko, bai diseinu-fasean, bai ezarpen- eta jarraipen-fasean, saileko BUaren parte-hartzea bermatuz.

Orobat, sexuaren arabera bereizitako adierazleak biltzeko lanarekin jarraitu beharko litzateke, eta, horrela, balizko genero-arrakalak detektatzeko adierazleak sortu. Beharrezkoa da estatistiketan eta azterlanetan genero-ikuspegia txertatzeko helburua azpimarratzea, baita hirugarren laukiar buruzko eztabaida ebazteko beharra ere.

Azkenik, herritarrentzako arreta ere lantzen du sailak, eta, horregatik, garrantzitsua da administrazioetik eten digitala murrizteko jarduerak garatzea. Horretarako, banda zabala ezartzen jarraituko da, jarduerak estrategikoetako bat, alegia. Gainera, etorkizunean landa-eremuetan eten digitala murrizteko zer egin daitekeen hausnartuko da.

Sailaren berdintasun-planaz gain, 2017an, Lan Harremanen Zuzendaritzak Administrazio Orokorren I. Plana egin zuen, 2021ra arte indarrean egon dena; beraz, gaur egun ebaluazio-fasean dago. Horrela, 2022an Lan Harremanen Zuzendaritzari dagokio Administrazio Orokorren II. Plana egitea.

Bestalde, komunikazioaren eta hedapenaren eremuan, erakundearen kulturaren jardun-ardatzari dagozkio aurkeztutako ekintzak. Erakundeak genero-ikuspegia bere egin eta eremu guztietan txerta dezan, berdintasunaren aldeko kultura sustatu behar da, administrazioaren detektatzen diren genero-estereotipoak eta desberdintasunak desagerrarazteko. Horretarako, beharrezkoa da langile guztiak sentsibilizatuta egotea eta sentsibilizazio hori aldi-aldi egitea.

2020an egin zen Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan sexu-jazarpena eta sexuan oinarritutako jazarpena gertatzen den kasuetan jarduteko prozedura arautzeko protokoloa. Beraz, protokolo hori langileen artean zabaltzeko lan egin behar da, bai eta, beharrezkoa izanez gero, hura aktibatuko duten alderdi guztien prestakuntzan ere.

Bestalde, 2022an telelanaren esperientziek euskal administrazio publikoan izan duten eragina ebaluatzen jarraituko dugu, telelana egokitu ahal izateko.

Lan beragatik edo balio bereko lanagatik ordainsari berdina jasotzeko eskubidea nazioarteko, Europako, Estatuko eta EAEko legeriak aitortutako eta babestutako eskubidea da. Hori dela eta, Euskadin Soldata Balioa Murritzeko Ekintzarako Estrategia eta Plan Operatiboaren garapena arau-esparru horren barruan eratzen da, eta bat dator nazioartean soldata-berdintasunerako eskubidearen eta emakumeen eta gizonen arteko ordainsari-diskriminaziorik ezaren inguruan garatutako estrategia eta plan nagusiekin. Estrategia hori hainbat ardatzetan egituratzen da. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak horietako batzuk landuko ditu: soldata-arrakala eta administrazio publikoari buruzko prestakuntza-programa bat garatzea, eta Eusko Jaurlaritzako soldata-arrakalaren diagnostikoa egitea, besteak beste.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Arestian aipatu bezala, genero-desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko Sailaren jardura garrantzitsuak Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren barruan kokatzen dira. Plan hori EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren gobernu egokirako neurrietan oinarritzen da. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailean 9 programa biltzen dira, sailaren planaren barruan lantzen diren lehentasunak jasotzen dituztenak: Euskal Autonomia Erkidegoko Batzorde Juridikoa (1125. programa), Zerbitzu Orokorrak (1212. programa), Araubide Juridikoa (1218. programa), Berrikuntza eta Administrazio Elektronikoa (1215. programa), Datuak Babesteko Ordezkaritza (1219. programa), Informatika eta Telekomunikazioak (1214. programa), Funtzio Publikoa (1213. programa), Erakunde Harremanak (1217. programa) eta Egitura eta Laguntza (1211. programa).

I. PROGRAMA. KONPROMISO POLITIKOA

B2 ekintza: Berdintasun-politikak garatzeko aurrekontuak handitzea: 2017tik aurrekontua handituz joan da, sailaren planak ezarritako lehentasunak gauzatu ahal izateko. 2022an, 7.000 euroko aurrekontuari eusteko proposamenari eutsiko zaio, saileko prestakuntza-ekintzak planifikatzeko; 15.000 euroko aurrekontuari, sailean berdintasun-politikak sustatzeko; bai eta 43.000 euroko aurrekontuari ere, administrazio orokorreko berdintasun-plana ezartzeko.

B4 ekintza: Berdintasunerako unitate administratiboak sortzea eta indartzea. IVAPen BUA sortu ondoren, gobernantza saileko BUA sendotu da, berdintasun-teknikarien hiru lanposturekin: Zerbitzu Zuzendaritzan, Lan Harremanen Zuzendaritzan eta IVAPen. 2022an garatu beharreko helburua saileko berdintasun-unitatea indartzea izango da, sailean berdintasun-politikak modu koordinatuan bultzatzeko.

II. PROGRAMA. BERDINTASUNERAKO TREBAKUNTZA

BG5 ekintza: Erakunde publikoetako langile guztien prestakuntza eskatzen du, baita politikariena ere. Prestakuntza hori gauzatzeko, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saileko langileentzako berdintasun-arloko prestakuntza-plana (2019-2021) erabiltzen jarraituko da. Arreta berezia eskainiko zaie Saileko Talde Teknikoa (STT) osatzen duten langileei, bertan parte hartzen duten pertsona guztiek generoari buruzko prestakuntza dutela ziurtatzeko; baita Berdintasunerako Batzorde Iraunkorrari eta Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio orokorrean eta haren erakunde autonomoetan sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren kasuetan jarduteko prozedura arautzen duen protokoloaren hedapenari ere.

Era berean, aurreikusten da sailak garatzen dituen kudeaketetan berdintasun-politikak zeharka bultzatzen lagunduko duten prestakuntza-ekintzekin jarraitzea, hala nola berdintasuna araudian txertatzea, genero-ikuspegia duten aurrekontuak, sexuaren arabera bereizitako datuen bilketa, estatistikak, maskulinitateak, mikromatxismoak, etab. Horretarako, saileko BUAREN barruan lantalde bat sortuko da prestakuntza-ibilbideak sortzeko eta ibilbide horiek hedatzeko.

III. PROGRAMA. GENERO-IKUSPEGIA LAN-PROZEDURETAN

BG.11 ekintza: Sektorekako eta zeharkako planetan genero-ikuspegia txertatzea. Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saileko BUAK Gobernantza, Berrikuntza Publiko eta Gobernu Digitalaren Plan Estrategikoa (PEGIPGD 2030) berrikusten parte hartuko du, genero-ikuspegia plan horretan txertatzen dela bermatzeko. 2022an zehar, euskal enplegu publikoaren lege bat onartuko da, euskal administrazio publikoaren bitartekotasun-tasak murrizteko. Gainera, honako jardura hauek egingo dira Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorren **Enplegu Plana** garatzeko eta ezartzeko: herritarren eskariaren analititik ondorioak

ateratzea, bai eta horien proiektzioa ere enplegu publikoaren eredu berrirako; harrera- eta agur-plan bat garatzea, genero-ikuspegia kontuan hartuta.

Horrez gain, langileen gogobetetzeari buruzko inkestetan genero-ikuspegia txertatzea, adierazle guztiak sexuaren arabera bereiztea eta genero-adierazleak txertatzea planteatzen da, emakumeen eta gizonen arteko aldeak ezagutu eta aztertzeke.

Bestalde, **eten digitalari aurre egin** ahal izateko lan egingo da, sailak ematen dituen zerbitzuetatik hasita. Ekintza hori aurrera eramateko, azterketa bat egingo da herritarrentzako arreta-zerbitzuaren barruan, eta arrakala hori murrizteko nola lan egin ikusiko da.

BG6 ekintza: Estatistiketan eta azterlanetan genero-ikuspegia txertatzea proposatzen du. ITZren 3/2018 zirkularra enkarguetan berdintasun-klausula sartu ahal izateko diseinatu zen. 2019an haren ezarpenaren jarraipena egin zen, eta zirkular horren aplikazio txikia ikusi da. 2021ean zehar jarraipen hori egin bada ere eta enkarguetan klausula tipoaren aplikazioa handitu dela ikusi bada ere, asmoa da 2022ko ekitaldian hobetzea, eta, horretarako, enkarguen jarraipena eta kontrola egiten jarraituko da.

Birplanteatu eta berriz planifikatu beharreko beste jarduera bat gure gizartearen aniztasuna ikusaraztea da. Datuak biltzeko eta benetako egoera aztertu ahal izateko, beharrezkoa da dauden identitate ez-bitar guztiak ikusaraztea. Horregatik, aniztasun hori ordezkaturik egon daitekeen espazio bat sortzea da planteatzen zaigun beste erronketako bat. Horretarako, prozesu parte-hartzaile bat abiarazi behar da inprimaketako hirugarren laukiaren eztabaida ebazteko.

Sail honen beste bloke handi bat Administrazio Orokorreko eta haren erakunde autonomoetako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako **I. Plana** da. Bertan ardazten dira ezarritako lehentasunetako asko. 2021ean, I. plan honen ebaluazioa egin da; beraz, 2022an hasi behar da Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan emakumeen eta gizonen berdintasunerako II. Plana egiteko proiektua, aurreko planean hartutako neurriak finkatuz, egiteke dauden neurriak ezarriz eta plan horretarako definitutako helburuak garatzeko neurri berriak proiektatuz.

Halaber, 2022. urtearen hasieran, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren emakumeen eta gizonen **berdintasunerako planeko** estrategia eta programa berriak prestatu behar dira, hurrengo hiru urteetan **(2022-2024)** berdintasunaren alorreko jarduera berriak gidatzeko.

Euskadin soldata-arrakala murrizteko 2030 estrategiari dagokionez, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailak neurri hauek guztiz garatu ditu:

- Erakunde publikoetako zuzendaritza-postuetan eta administrazio-kontseiluetan emakumeen presentzia aztertzea.
- Aitatasun- eta amatasun-baimenak parekatzea 18 astera arte, bai eta zainketa-baimenak ere euskal administrazio publikoan.

Zati batean garatu du:

- Telelanak euskal administrazio publikoan izandako esperientzien inpaktua ebaluatzea.

Soldata-arrakalari buruzko diagnostikoa egiteari buruzko neurriak ezin izan dira egin, horien konplexutasunagatik, eta, horregatik, 2030erako strategiaren parte dira.

Horrela, honako hauek izango dira, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailaren barruan, Euskadin soldata-arrakala murrizteko 2030erako estrategia osatuko duten ekintzak:

- Soldata-arrakalaren eta administrazio publikoaren arloko prestakuntza-programa bat garatzea.
- Erakunde publikoetako zuzendaritza-postuetan eta administrazio-kontseiluetan emakumeen presentzia aztertzea.
- Telelanari buruzko dekretuarekin batera txosten tekniko bat egitea.
- Eusko Jaurlaritzako soldata-arrakalaren diagnostikoa egitea.

- EAEko erakunde, erakunde autonomo eta enpresa publiko nagusietako soldata-arrakalaren diagnostikoa egitea.

1- Beren osaera eta beren funtzio eta helburuen artean berdintasuna txertatzeko kontseilu eta organoen kopurua handitzea, zuzendaritza-postuetan eta administrazio-kontseiluetan emakumeen presentzia aztertze eta gaur egungo arrakala murrizteko ekintzak proposatzeko. 2022rako, honako hau proposatzen da:

Administrazio publikoari buruzko datu eguneratuak biltzen dituen urteko txostena egitea.

Administrazio-kontseilu guztiei berariazko klausulak proposatzea erregelamenduetan eta estatutuetan parekotasuna txertatzeko.

Goi-kargudunak izendatzeko gomendioen dekalogo sortzea.

2- Telelanari buruzko dekretu bat egitea.

2022an zehar, telelanaren esperientziek euskal administrazio publikoan izan duten eragina ebaluatzen jarraituko da, esperientzia horiek egokitzeko. Horretarako, txosten tekniko bat egingo da, genero-ikuspegiarekin, dekretu horrekin batera.

3- Diagnostikoak egitea Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan soldata-arrakala baloratzeko. Diagnostikoaren ondoren, ekintza-plan bat programatuko da, datuen tratamenduaren ondoren sor daitekeen diskriminazio-egoerari nola aurre egin ikusteko.

Amaitzeko, Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailetik emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitza librearen ardatzaren barruan, adierazi behar da 2020. urtean protokoloa egin zela Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean eta haren erakunde autonomoetan sexu-jazarpeneko eta sexuan oinarritutako jazarpeneko kasuetan jarduteko prozedura arautzeko, eta 2021eko irailaren 1ean argitaratu zela Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian. Beraz, 2022an zehar, prestakuntza hori langileen artean zabaltzeko beharrezkoa den kasuetan lan egin behar da, bai eta prestakuntza emateko beharrezkoa denean ere.

Bestalde, KZGUNEtan prebentzio-plana lantzen jarraituko dugu. Plan hori 2018an sinatu zen.

IVAP

Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP) erakunde autonomoa da, eta Gobernantza Publiko eta Autogobernu Sailari atxikita dago. Hiru jardun-eremu nagusi ditu:

- Giza baliabideen hautaketa eta prestakuntza,
- Herri-administrazioetako langileen euskalduntzea, bai eta administrazio-hizkeraren itzulpena, interpretazioa, terminologia eta normalizazioa ere, eta
- Administrazioari buruzko ikerketa eta irakaskuntza, oro har, eta, bereziki, euskal autonomiaren berezitasunei buruzkoa, bai eta liburuak eta aldizkari espezializatuak argitaratzea ere.

IVAPen berdintasun estrategia hurrengo dokumentu eta helburuetan oinarritzen da:

- **Emakume eta Gizonen Berdintasunerako VII Plana.** Helburuak: BG.5. BG.6. BG.7. BG.10. BG.12. BG.14
- **Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saileko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana.** BG.4. Berdintasunerako unitate administratiboak sortzea eta indartzea. BG.5. Prestakuntza ematea erakunde publikoetako langile guztiei, baita politikariei ere.

Aipatutako dokumentuetan jasotzen diren helburu eta betebeharrak IVAPen Plan Estrategikoan eta bertatik irteten den Kudeaketa Planean jasotzen dira. Modu orokorrean esan dezakegu IVAPen estrategiak hiru zutabe dituela. Lehenengon eta behin berdintasun egitura (BUA) sortzea eta finkatzea; bigarrenik, administrazioko langile zein politikariei zuzendutako berdintasunerako gaikuntza bermatzea eta, hirugarrenik, barne kudeaketan genero ikuspegiaren txertaketa bultzatzea.

- *Berdintasun egitura:* 2021ean sortu da Berdintasunerako Unitate Administratiboa. 2020an zehar, IVAP-ek berdintasun teknikari bi izan ditu lan-pilaketa kontratuarekin.
- *Berdintasunerako Prestakuntza.* IVAPen helburu eta betebeharren artean, administrazioko langileak berdintasunean prestatzea dago. Esparru honi dagokionez berdintasunerako prestakuntza ibilbide bat

diseinatzearen helburua jasota dago saileko I berdintasun planean. Helburu horrekin, IVAPek genero berdintasunarekin loturiko ikastaroak antolatzen ditu. 2021ean, 21 ikastaro desberdin antolatu dira. Ikastaro batzuk sentsibilizaziora bideratuta daude eta beste batzuk lanean genero ikuspegia txertatzeko gaikuntzara

Testuinguru honetan Eusko Legebiltzarrak IVAPi agindu dio –agindu hori berariaz sartuta 2020ko Aurrekontuen legean– emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko bi prestakuntza-plan diseinatzeko eta gauzatzeko: berdintasunaren eta indarkeria matxistarik gabeko bizitzaren arloko prestakuntza-plan bat eta sexu-abusuak prebenitzeko eta artatzeko prestakuntza-plan bat, 2020, 2021 eta 2022an gauzatuko dena.

2021ean sortu da prozesu talde berri bat, hain zuzen ere, PRO 01 Berdintasuna, Estrategia batzordean kokatuta.

Hauek dira zehazki IVAPeko estrategian jasotzen diren helburuak eta Kudeaketa Planean jasota daudenak

- PRO-01 Berdintasuna
- PRO-01-1 Berdintasun teknikaria Batzordeetan uztartzea
- PRO-01-2 EMAKUNDEekin lankidetzan aritzea
- PRO-01-3 Erakundearen jardura guztietan (argitalpenak, web orria, sare sozialetan...), hizkera ez sexista bermatzea
- PRO-01-4 IVAPeko kide anitzeko organo guztietan emakume eta gizonen presentzia parekidea bermatzea
- PRO-01-5 Administrazioan sartzeko hautaketa-probetan generoari buruzko gaiak sartzen direla bermatzea
- PRO-01-6 Estatistiketan genero ikuspegia kontuan izatea
- PRO-01-7 Prestakuntza ekintzetan berdintasunaren ikuspegia uztartzea
- PRO-01-8 Hautaprobetako emaitzetan generoaren aldagaiaren pisuari buruzko azterlanak egitea
- PRO-01-9 Hizkuntza-prestakuntzaren alorrean genero-ikuspegiko estatistikak eta azterlanak egitea
- PRO-01-10 Hizkuntza-ebaluazioaren alorrean genero-ikuspegiko estatistikak eta azterlanak egitea
- PRO-01-11 Prestakuntza jardueretan genero ikuspegia aplikatzeko gomendioen gida prestatzea
- PRO-01-12 Prestakuntzaren hartzaileen azterketa estatistikoak egitea, gizonen eta emakumeen presentziari buruz
- PRO-01-13 Erakundeak eskaintzen dituen produktu, zerbitzu eta prozesu guztietan haurdunaldiarekin eta amatasunarekin lotutako desabantailak saihestea

JARDUERA GARRANTZITSUAK

- Berdintasun unitatea eta jarduna IVAPen egituraren eta dinamikan txertatzea.
- IVAPen Berdintasunerako plana egitea (aurrekontua 15.000€)
- Berdintasunari buruzko prestakuntza ibilbide berezia eta egituratua diseinatzea (aurrekontua 37.000€)
- Erakundearen argitalpen eta zerbitzu guztietan hizkeraren eta irudien erabilera ez sexista ziurtatzea. Genero rolak eta estereotipoak ez erreproduzitu, eta berdintasun eta aniztasun balioak sustatu.
- Eskaintzen den prestakuntza guztian genero ikuspegia txertatzea eta horretarako formazioan genero ikuspegia txertatzeko gida egitea.
- Erakundeak eskaintzen dituen produktu, zerbitzu eta prozesu guztietan genero ikuspegia txertatzea erakundearen kultura propioa eta lehentasun estrategiko gisa.
- Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloko bi prestakuntza-plana gauzatzeko: berdintasunaren eta indarkeria matxistarik gabeko bizitzaren arloko prestakuntza-plana eta sexu-abusuak prebenitzeko eta artatzeko prestakuntza-plan bat. (aurrekontua 200.000€)

05. EKONOMIAREN GARAPEN, JASANGARRITASUN ETA INGURUMEN SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioiko sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 8. artikuluan. Bere eskumenak garatzeko, EAEko aurrekontu orokorraren % 5,9 du.

Txosten honen ondorioetarako, hauxe da aztertutako aurrekontua:

15 taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
DESARROLLO ECONÓMICO, SOSTENIBILIDAD Y MEDIO AMBIENTE	527.129.449
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	22.687.000
4421. Ingurumena babestea	29.538.323
5151 - Portuak	30.614.748
5411. Nekazaritzako eta basogintzako ikerketa eta garapena	19.439.398
5413. Teknologia	193.467.384
5414. Berrikuntza Funtza	18.338.000
5415 - Eraldaketa digitala eta ekintzaitza berritzailea	6.323.564
7111. Nekazaritza eta Landaren eta Itsasertzaren Garapena	82.638.150
7112. Arrantza	28.114.127
7113. Elikagaien Sustapena eta Kalitatea	24.206.566
7211. Egitura eta laguntza. Ekin, Sosten. eta MA garapena	8.678.014
7212. Industria Garapena	35.300.979
7213. Industria-segurtasuna	8.400.338
7214. Berrikuntza eta Lehiakortasun Estrategia	1.625.140
7311. Energia eta Meatzeen Politika eta Garapena	16.158.718
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:</i>	
Euskal Partzuergo zientifiko-teknologikoa	1.599.000
5413. Teknologia	1.599.000

Aurrekontu guztia iraunkorra da, 8 aurrekontu horietatik, 8 aurrekontu ertaintzat jotzen dira, eta 2 aurrekontu txikitat. (5151 y 7213). Ez dago garrantzi handiko programarik.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren Estrategia Orokorrak politikariek eta teknikariek emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde duten borondatea eta konpromisoa islatzen du.

Jaurlaritzaren berdintasunaren alorreko plangintzan eta aurreko Ekonomiaren Garapen eta Azpiegitura Sailaren XI. Legegintzaldirako Sailaren Berdintasun Planean eta Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren kokatzen da.

Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde lan egiteko Sailak 2022an hartuko dituen estrategiak honako hauek dira:

- Sakondu berdintasunarekiko konpromiso politikoa.
- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana egin XII. Legealdirako.

- Bateratu aurrekontua egiteko prozesuak eta horren betetze-maila berdintasuneko plangintza- eta ebaluazio-prozesuekin, Saileko Talde Teknikoarekin eta Saileko Genero-aurrekontuak taldearekin adostutako egutegiaren arabera.
- Prestatu saileko langileak eta karguak berdintasunean. IIIA mailako teknikarien eta zerbitziburuen berdintasun-ezagutza bermatu.
- Zabaltu oraintsuko berdintasun-araudia eta horren aginduak zerbitzu-burutzen artean, Aholkularitza Juridikoaren laguntzarekin.
- Plan estrategikoetan eta sektorialetan, Europako funtsei atxikitako jardueretan eta ingurumen-jasangarritasunaren estrategian genero-zeharkakotasuna sartzea printzipio gisa.
- Emakume Nekazarien Estatutua ezartzen jarraitzea.
- Aurrera egitea enpresen kultura eta praktika berdintasunerantz aldatzeko bidean, Kudeaketa Aurreratuaren bidez.
- Emakumeen ahalduztze ekonomikoa sustatzea, industria-enplegua, teknologiko sektore aurreratu eta trinkoenetan okupazioa eta nekazaritza-ustategien titulartasunak eskuratuz.
- Emakumeen ahalduztze politikoa sustatzea, nekazaritzaren eta landa- eta itsasertz-eremuko erakundeek eta elkarteek erabakiak hartzeko eremuetan duten partaidetza handituz.
- Berdintasunarekiko konpromisoa ikusaraztea, hizkuntzaren erabilera inklusiboaren bidez..

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Berdintasuna sustatzea helburu bakartzat duten jarduerak

- Indartu Saileko berdintasun-unitateak eta berdintasun-lantaldeak.
 - Aztertu berdintasun Unitatearen birdimentsionamendua
 - Kontratatu Sailari atxikitako erakunde publikoen egoera/egokitzapena aztertzeko azterlan bat, 4/2005 Legearen aldaketaren aginduari dagokionez.
 - Mantendu STT lantaldeak eta aurrekontuak generoarekin.

Berdintasunerako plangintza eta horren ebaluazioa hobetzea.

- Egin emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana XII. Legealdirako
- Finkatu hasitako prozesuak: zuzendaritzek berdintasun-politiketan erantzukizuna beren gain hartzea, berdintasunerako urteko plangintzan helaraztea eta 2021ean sortutako datu-basearen bidez ebaluatzea.
- Laneko prozesuak eta prozedurak hobetzea.
 - Zabaltu Sailean. Laguntzak berdintasun-araudira egokitzeko azterlanaren emaitzak eta ekintza positiboak azterketa.
 - Sakondu aurrekontuen genero-azterketan, aurrekontu-programak (A. Orok.) genero-ikuspegitik aztertzeko formularioa betetzean hobekuntzak eginez
 - Egin Sailean egiten diren kontratuen diagnostikoa, zuzendaritzen eta kontratu motaren arabera, pleguak egin ohi dituzten pertsonak adierazita.
- Berdintasunean formakuntza
 - Saileko langileak berdintasunari buruz dituzten ezagutzen mapa eguneratzea, Sailean sartutako langile berrien mapa sartuz.
 - Prestatu Saileko langile guztiak, zerbitzu-burutzetan arreta berezia jarritz. Horretarako, Berdintasun Atariko edukiak erabiliko dira, berdintasunari buruzko oinarritzko prestakuntza ezartzeko.
 - Lan-metaketetan eta urtebete baino gutxiagoko ordezkapenetan dauden pertsonentzako ekintza positiboak:
 - Onartu berdintasun-ikastaro bat zeregin-metatuen bidez kontratatutako pertsonen, edo urtebete baino gutxiagoko kontratuak dituztenei, beren zereginekin zerikusia badute.
- Berdintasunari buruzko araudia hobeto ezagutu eta laneko prozesuetan eta prozeduretan aplikatu.
 - 4/2005 Legearen aldaketaren edukiari buruzko ikastaroa
 - Zabaltu diru-laguntzei buruzko azterlanaren emaitzak.
- Mantendu ta eguneratu Sailaren intraneteko Berdintasun Ataria.
- Zabaltu berdintasunaren alorreko ezagutza sektoriala zuzendaritzetara.
- Lehenetsi lanpostuak betetzean, batez ere zerbitzu-arduradunen eta IIIA teknikarien kasuan, berdintasunaren arloko ezagutza.

- Teknikarien eta zerbitzu-arduradunen lanpostuak betetzeko zerbitzu-eginkizunetan, emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko ikastaroak, ALT lanpostuarekin lotura-maila dutenak, merezimendu gisa baloratuko dira.
- Zerbitzu-arduradunen eta IIIA teknikarien lanpostuak betetzeko proiektu-proben diagnostikoari buruzko atalean, genero-ikuspegiari buruzko galdera bat sartuko da.
- Incorporar la transversalidad de género en el nuevo marco jurídico de la PAC (Plan estratégico de Desarrollo Txertatu genero-zeharkakotasuna NPBaren (Landa Garapenerako Plan Estrategikoa) esparru juridiko berrian, Europako funtsekin lotutako jardueretan eta ingurumen-jasangarritasunaren estrategian.
- Sakondu I+G+B arloko politika publikoetan genero-ikuspegia txertatzen
 - Elkartek eta Emaitek programen talde ebaluatzaileetako prestakuntza- edo dibulgazio-ekintza, proiektuen plangintzan eta ebaluazioan genero-ikuspegia txertatzeari buruzkoa.
 - Proiektuaren memorietan atal bat sartzea, erakunde eskatzaileak I+G proiektua generoarekiko egokia den eta, hala badagokio, genero-ikuspegia nola txertatu den aztertzeke. Hazitek eta Bikaintek laguntzak.
- Emakume Nekazarien Estatutua ezartzea.
 - Estatutuaren Jarraipen Batzordearen Idazkaritza Teknikoari eustea eta haren lantaldeetan parte hartzea.
 - EMAREN laguntzak, nekazarien lana aitortzeko eta haien asoziazionismoa sustatzeko.
 - Partekatutako titulartasunei buruzko azterlana: zati kualitatiboa amaitu, emaitzak aztertu eta sektorean sartu berriei aholkularitza emateko sistema bakoitzak dituen abantailak kontuan hartuko dituen proposamena egitea.
- Emakumeen enplegua arrantza-jardueraren eremu guztietan erradiografiatzen duen azterketa bat egitea. Asoziazionismoari eta erabakiak hartzeko eremuetan emakumeek duten presentziari buruzko atal bat sartuko da.
- Aurrera egitea enpresen kultura eta praktika berdintasunerantz aldatzeko bidean, Kudeaketa Aurreratuaren bidez

Soldata arrakalaren aurkako jarduketak:

- Elkartek eta Emaitek programen talde ebaluatzaileetako prestakuntza- edo dibulgazio-ekintza, proiektuen plangintzan eta ebaluazioan genero-ikuspegia txertatzeari buruzkoa.

BRTA PATZUERGO TEKNOLOGIKOA

BRTA Partzuergo Teknologikoa (Basque Research and Technology Alliance) sortu da Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sareko 16 zentro teknologikoren eta ikerketa kooperatiboko zentrozen, Eusko Jaurlaritzaren, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru-aldundien eta SPRI Taldearen arteko lankidetzak-hitzarmen baten bidez. Helburua da Euskadiko industria-erronkei erantzun eta ikerkuntzan eta teknologiaren garapenean nazioarteko korporazio lider handiekin lehiatu.

BRTA Partzuergoaren ildo estrategikoak, berdintasunaren arloan, hasierako diagnostikoan identifikatutako puntu hauetan oinarrituko dira:

- Sustatu sareko erakundeen arteko lankidetzak-bideak (BRTA)
- Abian jarri berdintasunaren alorrean zientziaren eta teknologiaren arloko egitura-arazoei erantzuteko ekimen berritzaileak (BRTA)
- Eskaini sareko erakundeei berdintasunean aurrera egiteko bideak (BRTA)

Diagnostikotik identifikatutako ildo horietako ekintza zehatzak ekitaldia amaitu baino lehen lehenetsiko dira.

Plana ez da oraindik zehaztu, baina honako neurri hauek proposatu dira BRTA partzuergoa osatzen duten zentroetako berdintasun-arduradunekin egindako foroan.

- BRTAk berdintasun gaien sare bat sortzea, hitzaldiak, ikastaroak, etab., modu erraz eta eraginkorragoan antolatu eta dinamizatu ahal izateko.
- Partzuergoan parte hartzen duten erakundeen artean jardunbide egokien komunitate bat sortzea eremu askotan, hala nola kontziliazioan.
- Osatu BRTA kanal digitala. Dokumentazioa eta esperientziak partekatzeko eta ekimen zehatzetarako lantaldeak sortzeko aukera.
- PhD eta Post-doc ikertzaileentzako mentoring programa bateratua (partzuergoan interesa duten erakundeen artean), ahalduntzea eta lan-aukerak ezagutzeko aukera landuz, bai akademiatik hurbilago dagoen ingurunean, bai industrian.
- Tarteko arduradun izan daitezkeen emakumeen prestakuntzara eta ahalduntzera bideratutako baterako prestakuntza-programa.
- Berdintasunaren alde lan egiten duten zientziaren eta teknologiaren arloko erakundeen zigilua sortzeko aukera.
- Egindako lana aitortzeko bitartekoak eskaintzea, gehienak borondatezkoak izanik.

06. EKONOMIA ETA OGASUN SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 9. artikuluan. Bere eginkizunak betetzeko EAEko aurrekontu orokorraren %1 dauka.

Txosten honen ondorioetarako, hauxe da aztertutako aurrekontua:

16. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Ekonomia eta Ogasun Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
EKONOMIA ETA OGASUNA	72.600.860
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	12.376.603
6110. Ekonomia eta Ogasuneko egitura eta laguntza	2.862.361
6111. Ekonomia eta gastu publikoa	10.879.659
6112. Zerga-politika	3.292.973
6114. Ondarea eta Kontratazioa	10.178.310
6311. Finantza-politika	17.306.633
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:</i>	
Eustat - Euskal Estatistika Erakundea	13.959.321
5513. Eragiketa eta argitalpen estatistiko ofizialak	13.959.321
Lehiaren Euskal Agintaritza	1.745.000
6115. Lehiaren Euskal Agintaritza	1.745.000

Aurrekontu guztia iraunkorra da, eta horietatik bi programa garrantzi handikotzat jo dira (6110 y 6111), hau da, eragin nabarmena izan dezake emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko politiken hartzaile diren herritarren artean.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

2020-2024 Gobernu Programaren helburuetako bat Euskadi genero-berdintasunaren indizerik handiena duten Europako lehen sei herrialdeen artean kokatzea da. Gainera, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana eta Euskadi Basque Country 2030 Agendako konpromisoak ditu, emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko estrategia garatzeko.

Ekonomia eta Ogasun Sailak, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 15. artikulua betez, 2018-2021 aldirako saileko berdintasunerako plana egin du, Berdintasunerako VII. Planetik datozen esku-hartze ildoei eta jarraibideei jarraituz, eta 2022-2024 aldirako saileko plana diseinatzeko ari da. Horretarako, zuzendaritza, erakunde autonomo eta atxikitako erakunde guztien parte-hartzea izango du, modu koordinatuan eta parte-hartzailean. Horrela, saileko berdintasun-plan berriak politikarien eta teknikarien konpromisoa islatuko du jardura erremu guztietan, emakumeen eta gizonen benetako berdintasun eraginkorrean aurrera egiteko.

2022rako, genero-desberdintasunak murrizteko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu estrategikoak honako hauek dira:

❖ AURREKONTU OROKORRETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEKO PROZESUAN AURRERA EGITEA

2022an, genero-ikuspegia EAEko Aurrekontu Orokorretan txertatzeko prozesuan aurrera egiten jarraituko da. Aurrekontu Zuzendaritzaren eskumen nagusia izango da, eta lidergoa eta bultzada izango ditu. Aurreko urteetan, egindako bidea eta aurkitutako zailtasunak aztertu dira, estrategia bat diseinatzeko helburuarekin. Estrategia horrek gure Administrazioaren errealitatea izango du ardatz, eta borondate berritzailea izango du genero-ikuspegia aurrekontu orokorretan txertatzeko bultzada berri bat emateko. Horretarako, honako hauek hartuko dute parte: Ekonomia eta Ogasun Saileko zuzendaritzek, Emakunderen laguntzarekin, sailetako eta sailetako erakunde autonomoetako berdintasunerako administrazio-unitateek, Eusko Jaurlaritzako sailek eta beste eragile batzuek, hala nola EHUK.

Aipatzekoa da 2017az geroztik Sailak lankidetzat estua duela Euskal Herriko Unibertsitateko Ekonomia eta Enpresa Zientzien Fakultateko Ekonomia Aplikatua i Sailarekin, Eusko Jaurlaritzan genero-ikuspegia duten aurrekontuen prozesua bultzatzeko.

❖ LANGILE GUZTIAK PRESTATZEA, POLITIKOAK BARNE

Trebakuntzak berdintasun-politika publikoen plangintzan, garapenean, ebaluazioan eta hobekuntza-proposamenetan duen zeregina Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 4/2005 Legearen artikuluetan jasota dago, bai administrazio publikoetako langileek ezagutza espezifikoak eskuratzeko beharrari dagokionez, bai botere publikoek hasierako eta etengabeko prestakuntza-eskaintzan berdintasuna sartzeko duten betebeharrari dagokionez. Horretarako, berdintasunaren alorreko ezagutzen eta prestakuntza-premien diagnostikoa egingo da, eta langile berrientzat, genero-ikuspegia duen harrera-plan bat diseinatuko da.

Langileek berdintasunari buruzko prestakuntza urria dutenez, 2017an jarraibide bat eman zen, eta, horren arabera, berdintasun-ikastaroak urteko gehieneko prestakuntza-jardueren zenbaketatik kanpo geratu ziren.

2022rako, prestakuntza jardura estrategikoa izango da Sail osoan. Arreta berezia jarriko da zerbitziburuen prestakuntzan.

❖ ESTATISTIKETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEA.

Euskal gizartearen eta ekonomiaren alderdi guztiei buruzko informazio estatistikoa biltzeaz, aztertzeaz eta zabaltzeaz arduratzen den Euskal Estatistika Erakundeak (Eustat) honako eginkizun hauek ditu bereziki: estatistikak berdintasun-printzipiora egokitzeko metodologia diseinatzea eta planifikatzea, bai eta estatistikak egokitu eta eguneratzea ere, arlo guztietan emakumeen eta gizonen egoera desberdina zein den jakin ahal izateko.

Horretarako, 2018-2022 aldirako berdintasunerako plan propioa gauzatzen jarraituko du, 2022rako honako jardura hauetan arreta berezia jarritz:

- Euskal Estatistika Plana osatzen duten estatistika-eragiketetan eta estatistika-eragiketen urteko ebaluazioan genero-ikuspegia txertatzen jarraitzea.
- Eragiketen proiektu teknikoak arian-arian eguneratzea, hedapenean sartzen diren sexuaren araberako taulak barne.
- Eragiketa estatistikoetan COVID-19k emakumeengan eta gizonengan dituen ondorioak islatzea

❖ EAEKO SOLDATA-ARRAKALAREN AURKAKO PLANARI LAGUNTZEA

Gobernu Kontseiluak 2018ko azaroaren 27an onartu zuen Euskadiko soldata-arrakala murrizteko Estrategia eta Plan Eragilea, 2030ean soldata-arrakala txikiena duten Europako bost herrialdeen artean kokatzeko. Estrategia horren esparruan, Gobernu Kontseiluak, Ekonomia eta Ogasun Sailak proposatuta, jarraibide bat onartu zuen 2019ko martxoaren 8an, emakumeen eta gizonen arteko ordainsari-berdintasunerako klausulak eta soldata-arrakalaren aurkako neurriak txertatzeko euskal kontratazio publikoan. Ildo horretan, 2022rako, Sailak hobekuntzak aplikatu nahi ditu informazioa lortzeko, soldata-arrakalaren aurkako Planaren jarraipena eta ebaluazioa eta berdintasun-planen sustapena errazteko.

Jarraian, Ekonomia eta Ogasun Sailak 2022ko ekitaldian genero-desberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko egin dituen jarduera garrantzitsuenak zehazten dira:

1. SAILEAN BERDINTASUN-POLITIKAK BULTZATZEKO ETA KOORDINATZEKO ARDURA DUEN BERDINTASUNERAKO ADMINISTRAZIO- UNITATEA INDARTZEA:
 - Sailean berdintasun-politikak bultzatzeko nahikoa aurrekontu esleitzea. 2022rako 35.000 € daude esleituta.
 - Sailaren jardun-eremuekin lotutako berdintasunerako sare eta lantaldeetan parte hartzea.
2. SAILEKO LANGILEEN PRESTAKUNTZA:
 - Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko prestakuntzarako 8.000 €-ko aurrekontu- erreserba.
 - Genero-ikuspegia duen harrera-plan bat diseinatzea eta abian jartzea. Prestatutako pertsonen ehunekoa handitzea, batez ere zerbitziburuen edo arloburuen lanpostuetan daudenena.
 - Eskaini Eustaten lanbide-profilari lotutako prestakuntza espezifikoak
3. AURREKONTU OROKORRETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEKO PROZESUAN AURRERA EGITEA
 - Genero-ikuspegidun aurrekontuen diseinua bultzatzeko estrategia bat diseinatzea, administrazio hainbat eragile tartean sartuz.
 - Genero-azterketa aurrekontuak egiteko EKA aplikazio berrian sartzea:
 - Aplikazio berrian P-Gen formularioa sartzea.
 - Aplikazioaren hizkuntza berrikustea.
 - Superegituraren exekuzioaren jarraipena; “Soldata arrakala Talka Plana”
 - Berdintasun-arloan hurrengo ekitaldietarako gainegitura berriak sortzeko edo aldatzeko beharra aztertu
 - Metodologian sakontzen jarraitzea, Emakunderekin, sail eta erakunde autonomoetako berdintasunerako administrazio-unitateekin eta EHUrekin lankidetzan.
4. ARAUDIAN BERDINTASUNAREN PRINTZIPIOA TXERTATZEA
 - Gobernu Arduraturako Gidak eguneratzea sustatuko da, arreta berezia jarritz genero-ikuspegia EAEko sektore publikoko erakundeen zerbitzura dauden langileei eta erakunde horietako gobernu- organoen eta administrazio-kontseiluen osakerari dagokienez.
 - Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Publikoaren barneko ekonomiaren kontrola eta kontabilitatea garatzen dituen urriaren 31ko 464/1995 Dekretuan arautzen den ekonomiaren eta arauen kontrola egiteko eginkizuna garatzean, aztertuko da ea laguntzen eta diru-laguntzen deialdiak eta xedapen erregulatzailerak bat datozen berdintasunaren alorreko araudiarekin.
 - Euskal Autonomia Erkidegoko diru-laguntzen araubidea arautzen duen legearen aurreproiektua izapidetzean, Emakunde/Emakumearen Euskal Erakundearen parte-hartzea kontuan hartuko da, modu nabarmenean, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearekin bat datozen estipulazioak aurreproiektu horretara egokitzeak.
 - Kohesio Politikako eta Europako Funtsetako Zuzendaritzaren laguntza teknikoaren kontratazio-pleguetan, 5 punturekin lehenetsiko da emakumeen eta gizonen ordezkartza orekatua duen lantaldea. 2022ko ekitaldirako aurrekontua 329.167 €-koa da.
 - Egin BGAEen dekretu berri bat, emakumeek gobernu-organoetan benetan parte hartuko dutela bermatzeko.
 - Gauzatu berdintasun-neurriak arau, kontratu, diru-laguntza eta hitzarmenetan txertatzearen jarraipen sistematikoa.
5. GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEA SEKTOREKAKO ETA ZEHARKAKO PLANETAN
 - Garatu estatistika-planak eta -programak, estatistika-eragiketen diseinuan genero-ikuspegia bermatuz.

6. ESTATISTIKA ETA AZTERLANETAN GENERO-IKUSPEGIA TXERTATZEA

- EKONOMIAZ aldizkariak hazkunde inklusiboari buruzko zenbaki bat egingo du, non genero-berdintasunak presentzia handia izango duen. Aldizkariaren 2022rako kanpo-kontratazioaren aurrekontua 60.000 eurokoa da.
- Bultzatu Emakumeen eta gizonen arteko parekotasuna EKONOMIAZ aldizkariaren Aholku Batzordean.
- Sartu Euskal Ekonomiaren Urteko Txostenean genero-azterketa digitalizazioarekin eta gizarte-eraldaketarekin lotutako elementuetan.
- Datu-baseak eta estatistika ofizialak diseinatzea eta genero-ikuspegira egokitzea: UDAPMAP, Ikerbide
- Txertatu Aurreikuspen Sozial Osagarriari (GAO) buruzko urteko txostenetan ikuspegia
- Aztertu Euskadiko BGAEen eremuan emakumeen eta gizonen egoerari buruzko diagnostiko bat genero-ikuspegitik egiteko aukera.
- Sartu genero-ikuspegia Euskadiko Bonu Jasagarrien ekonomia- eta ingurumen-eraginari buruzko txostenetan
- Progresiboki eguneratzea Eustaten eragiketen proiektu teknikoak, hedapenean sartzen diren sexuaren arabeko taulak barne.
- Hobetu pixkanaka Eustatek hizkuntzaren inguruan erabiltzen dituen landa-eskuliburuak, galdetegiak eta bestelako dokumentazioa, genero-joera duten kontzeptuak saihestuz.
- Ebaluatu Eustaten estatistika-eragiketak aldian behin ebaluatzea genero-ikuspegitik

7. BERDINTASUNARI BURUZKO EDUKIAK SARTZEA ENPLEGU PUBLIKOAREN SUSTAPENEAN

- Langileak mailaz igotzeko prozedurak ebaluatzeko probetan berdintasunari buruzko gaiak sar daitezen bultzatzea

8. ZUZENDARITZA-ORGANOETAN ETA/EDO KIDE ANITZEKO ORGANOETAN EMAKUMEEN ETA GIZONEN ORDEZKARITZA OREKATUA SUSTATZEA

- Ordezkaritza- eta kontsulta-guneetan ordezkaritza orekatuaren egoerari jarraipena egitea.

9. KOMUNIKAZIOAN BERDINTASUNA SUSTATZEA

- Bermatu genero-ikuspegia Eustaten prentsa-oharretan, eta oraindik falta diren oharretan garatu.
- Sartu Eustaten eguneroko prentsa-txostenean emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko albisteak
- Eskaini Sailaren webgunean berdintasunari buruzko edukietarako gun e espezfikoa

10. EAEKO SOLDATA-ARRAKALAREN AURKAKO PLANARI LAGUNTZEA

- Sustatu ETEetan berdintasunerako plangintza, Elkargi, SGR eta Luzaro eta EFCrekin egindako hitzarmenen bidez.
- Sortu automatikoki, Kontratisten Erregistroaren aplikazio informatikotik txostenak, Soldata arrakalaren aurkako Planaren jarraipena eta ebaluazioa errazteko.

11. POLITIKA FISKALAREN EREMUAN EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNARI BURUZKO EZTABAIDA BULTZATZEA GIZARTEAN

- Zergak aldizkariaren "azterlanak eta Kolaborazioak" atalean gutxienez artikulua bat argitaratzea urtean, fiskalitatea aztertzeke emakumeen eta gizonen berdintasunaren ikuspegitik.

EUSTAT – EUSKAL ESTATISTIKA ERAKUNDEA

Eustat da Euskal AEko estatistika-informazio ofiziala garatu, ekoitzi eta zabaltzen duen erakunde publikoa. Otsailaren 18ko Legeak bi printzipio edo estrategia osagarri definitzen ditu, gaur egun nazioartean emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko egokientzat jotzen direnak: genero-ikuspegia txertatzea eta ekintza positiboa. Lege horrek, gainera, estrategia horiek eraginkortasunez aplikatzeko oinarriak ezartzen ditu, besteak beste, estatistikak eta azterlanak hobetzea.

Estatistika-jarduerari dagokionez, Lege horren 5. artikulua xedatzen du erakunde komunen eskumena dela berdintasunaren eta gizonen arloan honako hau: "Estatistikak berdintasun-printzipiora egokitzeo metodologia diseinatzea eta planifikatzea, bai eta estatistikak egokitu eta eguneratzea ere, esku-hartze autonomikoaren eremu guztietan emakumeen eta gizonen arteko egoera desberdina zein den jakin ahal izateko".

Ilido horretan, 4/2005 Legearen II. kapituluak 16. artikuluan ezartzen ditu euskal botere publikoek beren azterlanak eta estatistikak egiterakoan jarraitu behar dituzten jarraibideak, eta horien artean eta estatistika-jardueraren ondorioetarako nabarmentzen da estatistiketan sexuaren aldagaia sistematikoki sartzeari, baina baita, adinaren, prestakuntza-mailaren, bizikidetzaren, enplegu motaren eta abarren arabera ere, hori guztia kontuan hartuta Espezifikoak, batzuetan kalteberatasun handiagoko jatorria (bizilekua, lanbidea, desgaitasuna, immigrazioa ...) eta, garrantzi demografiko txikiagoa izateagatik, eragiketa gehienetan gutxiago edo ez ikusteko moduan geratzen direnak. Zeregin konplexu horrek gobernuko estamentu guztiei, orokorrean eta tokikoei eragiten die, eta hala adierazten dute arauak eta gomendioak, baina Eustat da zeregin nagusia duena, bere funtzioak direla eta. Ilido horretan, Eustatek ibilbide luzea du sexuaren arabera bereizitako estatistiketan.

Eustatek, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legean ezarritakoa betez, 2019-2022 aldirako Euskal Estatistika Planean ezartzen du plan horretan jasotako estatistikek genero-ikuspegia txertatuko dutela bildutako informazioa ustiatzeko eta aztertzeko etapetan.

Euskal Autonomia Erkidegoko organo eta erakundeek jardura estatistikoa arautzen du Urteko Estatistika Programak, Apirilaren 23ko 4/1986 Legearen 7. artikulua arabera, Urteko Estatistika Programak Plana garatzeko eta gauzatzeko tresnak dira, eta Jaurilaritzaren Dekretu bidez onartu beharko dira.

Ilido horretan, biztanleria modu intersektzionalean aztertzeo ahalegina egingo da, interesgarriak izan daitezkeen biztanleriaren ezaugarri desberdinak gurutzatuz, adibidez, helduak, nerabeak, haurrak, migratzaile izaerarekin lotuz, premia bereziak dituzten pertsonak, gizarte-bazterketako arriskuan dauden kolektiboak, genero-indarkeriaren biktimak ...

Datuak sexuaren arabera banakatzea garrantzitsua bada ere, estatistika guztietan oinarritzko baldintza izanik, estatistiketan genero-ikuspegia harago joan beharko litzateke, eta estatistika-produkzioaren fase guztietan kokatu.

Hau da, galdetegietan sexu baten eta bestearen errealitatearekin bat datozen galderak eta erantzunak txertatuz, landako langileek elkarriketetan genero-lerratzerik ez sartzearen garrantziaz jabetzea, ezta informazioaren tratamenduan ere, edozein etapetan, dela baliozkotzean, egoztean, estimatzean, pertsonen sexuari buruzko suposizio neutroak erabiltzea saihestuz, eta informazio guztia bereizita aurkeztu beharko da.

Eustatek genero-estatistikak egiten ditu, berdintasuna sustatzeko tresna bat, eta politika publikoak diseinatzeo eta ezartzeko ardura dutenei oinarri bat eskaintzen die, desberdintasunak saihesten eta estereotipoak deuseztatzen lagundu dezaketen neurriak aplikatzeko. Eustatek eta euskal estatistika-erakundeak estatistika-eragiketa guztien informazioa sexuaren arabera ikusarazteko beharrezkoak diren ahaleginak egingo dituzte.

Aurreko urtean bezala, COVID-19ak emakumeen eta gizonen biztanlerian dituen ondorioak estatistika-eragiketetan islatuko dira, ez bakarrik heriotzen estatistiketan, baita era guztietako estatistiketan ere, hala nola biztanleria aktiboaren estatistikan, industria-estatistikan ..., non pandemiak emakumeen eta gizonen egoeran duen eragina ikusi ahal izango da.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

ESTRATEGIA GARATZEKO JARDUERA GARRANTZITSUAK

Eustatek, alde batetik, emakumeei eta gizonei buruz egindako informazioa zabaltzearekin zuzenean lotutako jarduerak egiten ditu, hala nola:

1.- Emakumeen eta gizonen berdintasunerako atala Eustaten webgunean

Webguneako atal honen helburua berdintasunaren aldeko kultura bat sustatzea da (balio-aldaketa), emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko ezagutza estatistikoa sentsibilizatzeko, zabaltzeko eta jakinarazteko, gizarte zibilari, gizarte-eragileei eta administrazioari berari zuzenduta.

https://eu.eustat.eus/estadisticas/opt_2/tipo_10/arbola.html

2.- Euskal Autonomia Erkidegoko emakumei eta gizonei buruzko urteko txostena, martxoaren 8an zabaltzekoa, informazio berrienarekin eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Atalaren alderdi esanguratsuenekin, Eustaten webgunean.

Etengabeko jarduera, berdintasunaren aldeko kultura sustatzen duena (balio-aldaketa), emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan ezagutza estatistikoa sentsibilizatu, zabaltzeko eta jakinarazteko, sare sozialei zuzenduta.

<https://eu.eustat.eus/berdintasuna/2020/index.html>

3.- 65 urtetik gorako pertsonen estatistika-ikuspegia. Prentsa-oharra 2021eko urriaren 1ean argitaratuko da, Adinekoen Nazioarteko Eguna dela-eta. Bai prentsa-oharrean, bai txostenean, genero-ikuspegia txertatu da.

https://eu.eustat.eus/estadisticas/tema_1280/opt_1/temas.html

https://eu.eustat.eus/elementos/ele0019000/ti_euskal-aen-65-urtetik-gorako-10-pertsonako-20-urtetik-beherako-8-daude-horrek-esan-nahi-du-biztanleria-zahartzen-ari-dela-pixkanaka/not0019080_e.html

4.- Beste alde batetik, Eustatek jarduera positiboak egiten ditu:

- Emakumei eta gizonei buruzko informazio estatistikoa sortzea,
 - Estatistika-planak eta -programak garatzea, estatistika-eragiketen diseinuan genero-ikuspegia bermatuz.
 - Arian-arian eguneratzea estatistika-eragiketen proiektu teknikoak, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Atalaren hedapenean sartzen diren sexuaren arabera taulak barne.
 - Euskal Estatistika Planaren estatistika-eragiketa bakoitzaren urteko ebaluazioan, Eustat arduratuko da generoa aldagai egokia den lekuetan horri buruzko gogoeta egiteaz, eta, gutxienez, aldagai garrantzitsuenak sexuaren arabera tabulatuta daudela eta eragiketaren definizioek genero-ikuspegia kontuan hartu dutela ebaluatuko du.
 - Hizkuntzaren inguruko landa-eskuliburuak, galdetegiak eta bestelako dokumentazioa pixkanaka hobetzea, genero-joera duten kontzeptuak saihestuz.
 - Generoari dagozkion prentsa-oharretan genero-ikuspegia bermatzea eta oraindik falta diren oharretan garatzea..
 - Estatistika-eragiketen aldizkako ebaluaketa genero-ikuspegitik
- Langilei berdintasunaren arloko prestakuntza ematea,
 - Emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko oinarritzko prestakuntza. Berdintasunari buruzko 10 orduko tailer baten deialdia, Eustateko langile guztientzat.
 - Lanbide-profilari lotutako prestakuntza espezifikoak, IVAPen bidez, Eustatek diseinatuak. Prestakuntza lanbide-profilaren arabera diseinatzea.
 - Eguneroko prentsa-txostenean genero-ikuspegia aipatzen duten albisteak sartzea.
- Besteetan,
 - Erakundearen araudian berdintasun-printzipioa txertatzea.
 - Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea.

LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA

Lehiaren Euskal Agintaritzaren helburua da merkatuko lehia askearen eta gardentasunaren baldintzak sustatu, bermatu eta hobetzea, Euskal Autonomia Erkidegoan egiten diren jardura ekonomikoari dagokienez, Lehiaren Euskal Agintaritzari buruzko otsailaren 2ko 1/2012 Legean xedatutakoaren arabera. Lehiaren Euskal Agintaritzak, bere helburuak betetzeko, eskumen hauek ditu: zehatzekoa, sustatzekoa, aurkaratzekoa, irizpen eta kontsultakoa eta arbitrajekoa.

Lea/AVC Euskal Administrazio publikoaren erakunde autonomoak genero-ikuspegia txertatzen du bere politika eta ekintza guztietan. Horretarako, lege eta plan hauek hartu ditu erreferentzia nagusitzat:

- 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
- XII. Legegintzaldiko Gobernu Programa: 2020 – 2024

- EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana "2018-2021 aldirako, Gobernu Onerako Programak eta Neurriak ezartzen dituen".
- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Saileko Plana 2018-2021

Dokumentu horietatik abiatuta, planteamendu errealista egin da Lea/AVCren helburua eta funtzioak, aurrekontua eta osaera, eta jardueren garrantzia generoaren arabera ez izatea kontuan hartuta. Baldintza horiekin, produktoria/komunikaziora eramango den genero-ikuspegi kontziente bat "txertatzea" erabaki da langileen artean, bai eta emakumea ahalduztzen laguntzea ere, hainbat programaren bidez. Bi kasuetan, prestakuntza tresna erabakigarria da.

Laburbilduz, hauek dira Learen 2022rako helburu estrategikoak emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde lan egiteko:

- Komunikazioan berdintasuna sustatzea.
Lea/AVCren lanaren zati handi bat kanpoko komunikazioetan erreproduzitzen da, non genero-ikuspegia zaindu behar den diskriminazio-elementuak saihestuz: hizkuntzaren erabilera ez-sexista, emakumeen irudi diskriminatzaileak edo estereotipo sexistarik ez erabiltzea, berdintasun-balioak dituen irudi bat sustatzea, irudietan edo materialetan sexuen presentzia orekatua erabiltzea.
- LEAko langileak prestatzea, kargu publikoak barne.
Berdintasunaren alorrean ezarritako helburuak lortzeko, beharrezkoa da printzipio hori kontzienteki onartzea, bai eta printzipio hori egunero gauzatzeko behar diren ezagutzak ere. Horregatik, genero-berdintasunaren arloko prestakuntza zabaltzea eta bultzatzea da.
- Berdintasunerako plangintza eta horren ebaluazioa hobetzea, agintaritzak atxikita dagoen Ekonomia eta Ogasun Sailaren jarduerekin koordinatuta.
- Emakumeen sareetan parte hartzea bereziki maskulinizatuta dauden eremuetan, emakumeen ahalduztze pertsonalaren ikuspegia txertatuz, hori ezinbesteko baldintza baita berdintasuna lortzeko.

Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren Garapen Jasangarrirako 17 Helburuen artean, helburu espezifiko gisa jasotzen da "genero-berdintasuna lortzea eta emakume eta neska guztiak ahalduztzea", eta, horretarako, besteak beste, honako hau aurreikusten du (5. helburuaren xedeak): "Emakumeen parte-hartze osoa eta eraginkorra eta lidergo-aukeren berdintasuna zaintzea bizitzan erabakiak hartzeko maila guztietan: politikoa, ekonomikoa eta publikoa".

Esparru horretan, LEA erabaki du prestakuntzako, mentoringeko eta sareetan parte hartzeko programen aldeko apustua egitea.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Genero-ikuspegia txertatzeko LEA/AVCren jarduketak:

- Komunikazioan berdintasuna sustatzea: sortzen den kanpo-dokumentazioaren hizkuntzari arreta ematea eta hura berrikustea, betiere genero-ikuspegitik: hizkuntzaren eta irudien erabilera ez-sexista, eta emakumeen eta gizonen irudi berdintzaile eta estereotiporik gabekoa transmititzea.
- Lea/AVCko langileak prestatzea, politikariak barne: langileak genero-ikuspegian trebatzea, eguneroko lanean genero-ikuspegia finkatzea; bereziki, komunikazioan hizkuntza berdintasunez erabiltzea, 1. helburua lortzeko laguntza estrategiko gisa. Zenbatetsitako aurrekontua: 220 €
- Berdintasunerako plangintza eta haren ebaluazioa hobetzea: Berdintasunerako Plana planifikatzea eta haren jarraipena egitea, saileko planarekin koordinatuta.
- Emakumeen sareetan parte hartzea bereziki maskulinizatuta dauden eremuetan
 - Lehiaren zuzenbidearen munduan inplikaturako emakumeak ikusaraztea helburu duten sareetan parte hartzea: W@competition Iberia. Zenbatetsitako aurrekontua: 500 €
 - Graduatu gazteak lan-munduan sartzen laguntzea: "Europako Elkargoan lehiaren zuzenbidearen arloan graduaturako emakumeentzako Mentoring programa".
- Emakumeen lidergoari buruzko prestakuntza: "Emakumeen lidergoa aktibatu"-n parte hartzea

07. HEZKUNTZA SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazio sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 10. artikuluan. Bere politikak gauzatzeko EAEko aurrekontu orokorraren % 24,7 dauka. Txosten honetan honako hau aztertzen da:

17. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Hezkuntza Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
HEZKUNTZA	3.207.669.010
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	92.603.019
4211. Hezkuntzaren egitura eta laguntza	90.177.295
4222. Hezkuntza Bigarren Hezkuntza eta Lanbide Heziketa	1.015.166.929
4223 - Unibertsitateko irakaskuntza	1.127.920.546
4224. Araubide Bereziko Irakaskuntzak	350.718.520
4225. Hezkuntza- eta prestakuntza-berrikuntza Irakasleen arduraduna	58.149.104
4226. Etengabeko Ikaskuntza eta Arg. Helduen Hezkuntza	51.721.391
4231. Hezkuntza Sustapena	35.287.514
4715. Hezkuntza-sistemaren euskalduntzea	190.386.365
5412. Ikerketa	44.454.775
5414. Berrikuntza Funtza	74.013.842
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	11.369.710
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:</i>	
Haurreskolak Partzuergoa	65.700.000
4221. Haur eta Lehen Hezkuntza	65.700.000

Aurreko ekitaldiko aurrekontuetan bezala, aurrekontuaren % 100ari garrantzi handia edo ertaina eman zaio generoari.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

2020-2024 Gobernu Programaren 10 herri-helburuen artean dago "Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea". Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planak modu koordinatu eta orokorrean jasotzen ditu euskal botere publikoek berdintasunaren arloan izango duten jardura orientatzeko jarraibideak eta gidalerroak. Esparru horretan eta 4/2005 Legearen 15. artikuluari erantzunez, Hezkuntza Sailak XI. Legegintzaldirako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana onartu zuen Zuzendaritza Kontseiluan, 2019ko otsailaren 18an. Plan horretan, Sailaren berdintasun-politiken helburu estrategikoak jasotzen dira, eta jarraian, 2022rako lehentasunezko helburuak eta jarduerak zehazten dira, plan horren barruan:

Gobernantza hobetzeari dagokionez, Hezkuntza Sailaren 2022rako lehentasunezko helburuak dira berdintasunerako administrazio-unitatea indartzea, 18.000 euroko aurrekontuari eutsiz, eta Sailak egiten dituen lan-prozesuetan genero-ikuspegia txertatzen aurrera egitea. Horretarako, berdintasun-unitatearen aurrekontua 2021ean berdintasunaren arloan egiten ari den Prestakuntza plana abian jartzera bideratuko da, Saileko langileei berdintasunaren eta generoaren arloko prestakuntza emateko. Izan ere, genero-ikuspegia Sailaren politika

guztietan genero-ikuspegia benetan integratu eta zeharkakoa izateko, ezinbestekoa da teknikariak eta politikariak berdintasunean prestatzea.

Era berean, Sailak Legearen aginduei erantzuten dieten eta dagoeneko etengabe egiten dituen jarduerak garatzen jarraituko du, hala nola, araudian berdintasun-printzipioa txertatzea, aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea, diru-laguntzetan, laguntzetan, hitzarmenetan eta kontratuetan berdintasun-klausulak sartzea, hori guztia berdintasun-unitatearen aholkularitzarekin.

Azkenik, berdintasunaren alorreko koordinazioa hobetzeko, berdintasunerako unitateak sail arteko, erakunde arteko eta sail barruko berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeriarako koordinazio-egituretan parte hartuko du.

Berdintasunaren alorrean esku hartzeko ardatzei dagokienez, Hezkuntza Sailak honako jardun-ildo hauek ezartzen ditu lehentasunezkozat 2022rako:

HEZKUNTZA Sailburuordetzaren esku-hartze eremuan, “euskal hezkuntza-sistamarako II. Hezkidetzak Plana. Berdintasunerako eta tratu onerako bidean. 2019-2023” nabarmendu behar da; 2019an onartu zen. Horren bidez, Hezkuntza Sailak Euskal Hezkuntza Sistemari eta, zehazkiago, Haur Hezkuntzako, Lehen Hezkuntzako eta Bigarren Hezkuntzako etapei eskaintzen die aurretik hezkidetzazko eskolarantz hasitako bidean urratsak ematen jarraitzeko esparrua. Planean hiru helburu estrategiko ezartzen dira:

- Hezkuntza Sailari eta Hezkuntza Sistemari prestakuntza, egiturak eta pertsonak eskaintzea hezkidetzak-eskolaren ereduak modu koordinatu eta integralean bultzatzeko;
- Ikastetxeek beren kulturen, politiketan eta praktiketan genero-ikuspegia txerta dezaten bultzatzea;
- Emakumeen aurkako indarkeria prebenitzeko, garaiz detektatzeko eta horri erantzun eraginkorra emateko mekanismoak abian jartzea.

Helburu horiek lortzeko, Planean jasotako jarduerak ezartzen jarraituko da, baina honako hauek lehenetsiko dira: **irakasleak eta hezkuntza-komunitatea hezkidetzari buruz prestatzea**. 2022an honako hauek azpimarratuko dira bereziki: berdintasunerako hezkuntza afektibo eta sexualari buruzko prestakuntza; 3 urterako eta 10 ikastetxetan Hezkidetzak-Proiektu Integralak egitea; ikastetxeetan hezkidetzak-proiektuak egitea, ikastetxe publiko eta itunduei zuzendutako deialdien bidez; Hezkidetzak Planarekin lotutako baliabide guztiak irakasleen eta hezkuntza-komunitatearen esku jartzea, Hezkidetzak online plataformaren bidez; ikastetxeetan emakumeen aurkako indarkeria-kasuak hautemateko eta kasu horietan jarduteko jarraibideak eskaintzea. Era berean, 2022rako lehentasuna izango du informazioa biltzeko sistema izateak, ikastetxeetan detektatutako emakumeen eta nesken aurkako indarkeria-kasuei buruzko datuak izatea ahalbidetuko duena.

LANBIDE-PRESTAKUNTZAren eremuan, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatuko da **Lanbide Heziketako ikastetxeetan**, ikastetxeetan berdintasun-ekintzak ezartzea sustatuz. Era berean, Lanbide Heziketako Sailburuordetzak lehentasuna du industria-zikloetan gutxienez ikasleen % 13 emakumeak izatea 2022/2023 ikasturtean, eta, horretarako, sentsibilizazio-kanpainak egingo ditu.

UNIBERTSITATE ETA IKERKETA Sailburuordetzak euskal unibertsitate-sisteman berdintasun-politikak indartzea bultzatzen jarraituko du, Euskal Unibertsitate Sistemaren IV. Planaren bidez (2019-2022). Helburu nagusia euskal unibertsitate-sistemako 3 unibertsitateetan berdintasun-politikak garatzea da, eta zehazkiago 2022an aurreikusten da: (1) EHU/UPV: Gizonen eta emakumeen arteko berdintasunerako ekintzak abian jarri, genero-indarkeria kudeatzeko politikak indartzeaz gain; (2) Deustuko Unibertsitatea: kontzientziazio, sentsibilizazio, prestakuntza, komunikazio eta unibertsitate-politiketan eta berdintasuneko programetan parte hartzeko ekintzak garatu; eta Mondragon Unibertsitatea: berdintasun Planari jarraituz, gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren arloko ekintzak garatu.

Bestalde, ikerketaren arloan, lanean jarraituko dugu Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 4/2005 Legearen printzipio orokorrak leialtasunez betetzeko. Bereziki baloratuko dira, ikerketan laguntzeko deialdietan, ordezkartza urriena duten adarretan emakumeak buru dituzten proiektuak, eta ikerketa-taldeetan emakumeen eta gizonen ordezkartza orekatua dutenak. Era berean, estatistika eta azterketen egokitasunean lan egingo da genero ikuspegia kontuan hartuta, eta datuak sexuaren arabera bereiztea eskatuko du, bai berak egindako

txosten eta estatistiketan, bai kanpoan egindakoetan. Zentzu berean ahalegin berezia egingo da diru-laguntzetan, laguntzetan, beketan eta sarietan emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak txertatzeko. Bestalde, Euskadiko SOLDATA-ARRAKALA murrizteari dagokionez, Eusko Jaurlaritzak bere lehentasunezko helburuetako bat finkatu zuen, Euskadi 2030 urterako, soldata desberdintasun txikiena duten Europako bost herrialdeen artean kokatzea. Konpromisoa hori, gainera, XII Legealdirako Jaurlaritzaren programan islatuta dago, besteak beste. Horretarako, Euskadin soldata-arrakala murrizteko Estrategia eta Ekintza-Plan Operatiboa onartu ziren 2018an. Plana 2021 urtean amaituko da, eta Sailak Plan berriaren prestaketan parte hartzen ari da. Gutxienez, eta prozesu hori irauten duen bitartean, sailak, orain arte bezala, jarduteko lehentasunezko 4 ardatzetatik 3 lantzen jarraituko du: orduko soldata ezberdintasuna murriztea; lanaldiari dagokionez desberdintasuna murriztea; eta hezkuntza eta sentsibilizazio soziala.

Azkenik, Hezkuntza Sailak zientziaren eta teknologiaren arloko hezkuntza sustatzen jarraituko du hezkuntza-maila guztietan, eta arreta berezia eskainiko die emakumezko ikasleei STEAM Euskadi Estrategiaren bitartez. Azpimarratu behar da estrategia honek, beste helburu batzuen artean, Stem eremuko bokazio eta asmo profesionalak inspiratu nahi dituela, emakumezko ikasleei arreta berezia eskainiz, etorkizuneko erronken aurrean behar bezala prestatzeko. Gainera, ikastetxeetan STEAM estrategia garatzeko bideratutako lana hiru taldetan bildutako sei jarduera-ardatz nagusien inguruan egituratu daiteke, eta kasu honetan bi aipatu behar dira: **“5. ardatza: STEM helburu profesionalak eta STEM asmo profesionalak sustatzea genero-ikuspegitik”**, Stem lanbideak ikasleengana eta, bereziki, neskengana hurbiltzeari egiten dio erreferentzia, estereotipoak aktiboki apurtzea eta lanbide horiei buruzko ikuspegi errealista eta hurbila ematea bilatzen duen planteamendutik; eta **“6. ardatza: Stem arlo eta ikasgaietan genero-ikuspegia hobetu”**. Horrek STEM arloak eta ikasgaiak genero-ikuspegiarekin lantzeko beharra aipatzen du, ikasleekin genero-estereotipoak lantzeaz gain, motibazioetan eta interesetan eragiten duten beste faktore batzuk ere lantzen ditu, hala nola norberak Stem esparruetan ikasteko edo etorkizunean lan egiteko bakoitzak dituen gaitasunei buruzko autopertzepzioa.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Txosten honen aurreko puntuan adierazitako estrategiari jarraituz, 2022rako berdintasuna eta aurrekontu espezifikoak sustatzeko helburu eskusiboa duten jarduerak azaltzen dira:

Gobernantza hobetzeko jardueri dagokienez, 2022rako lehentasunezkoa da:

- *Onartu eta hedatu Sailaren Berdintasunerako Plana XII. legegintzaldirako.*
- *Hedatu eta ezartzen hasi berdintasunaren alorreko prestakuntza-plana, Saileko langileentzat.*
- *Sustatu berdintasunerako unitateak edo berdintasunean adituak diren langileek legealdirako adostutako plan sektorialetan parte har dezaten.*
- *Jarraitu GUREAN aldizkaria argitaratzen*
- *Txertatu berdintasun-printzipioa eta genero-ikuspegia araudian, berdintasun-unitateak eta Emakundek genero-eraginari buruzko txostenetan egindako gomendioak barne hartuta.*
- *Txertatu aurrekontuetan genero-ikuspegia*
- *Parte hartu berdintasuna sustatzeko erakunde arteko, sail arteko eta sail barruko koordinazio-egituretan.*

Horretarako, Saileko berdintasun-unitateak 18.000 €ditu.

Bestalde, esku hartzeko arloei dagokienez, Hezkuntza Sailburuordetzatik, euskal hezkuntza-sistamarako hezkidetzako II. Planaren esparruan. Berdintasunerako eta tratu onerako bidean. 2019-2023 aldian, honako jarduera hauek izango dute lehentasuna 2022rako:

- Bermatu hezkidetzako Proiektu Integralaren deialdia hiru urterako eta 10 ikastetxerako. Ez dago partida espezifikorik jarduera horretarako, baina 40.000 € inguruko kostua izango duela kalkulatzen da.
- Funts publikoekin sostengatutako haur-hezkuntzako, lehen hezkuntzako, derrigorrezko bigarren hezkuntzako eta batxilergoko ikastetxeetan hezkidetzako proiektuak egin daitezela sustatzea, 2021-2022 eta 2022-2023 ikasturteetan hezkidetzari heltzeko jarduera-proiektuak egiteko deialdiaren bidez. Ez dago partida espezifikorik jarduera honetarako, baina 1.333.835 €-ko kostua izango duela kalkulatzen da. Horrela, 50 ikastetxek beren hezkidetzako proiektua egitea aurreikusten da. Horretarako, ikastetxe bakoitzari ikasturte

batean irakasle erdia liberatzeko agindua ematen zaio. Gainera, hautatutako ikastetxeei Emakunderen Nahiko (haur eta lehen hezkuntza) eta Beldur Barik (bigarren hezkuntza) programetan parte hartzeko aukera ematen zaie. Biek 10 orduko prestakuntza izango dute, eta hezkidetzako arduradunak bertaratu ahal izango dira. Gainera, ikasturtean zehar antolatzen diren hiru jardunaldietan parte hartu ahal izango dute, eta programa horiek eskaintzen duten material didaktiko guztia eduki ahal izango dute. Azkenik, ikastetxe horietako hezkidetzako arduradunek Berritzeguneetako zonako mintegietan parte hartuko dute, eta haien aholkularitza izango dute..

- Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza eta Batxilergoa ematen duten itunpeko ikastetxeetan hezkidetzako proiektuak egin daitezten sustatzea. Hautatutako ikastetxe bakoitzari bi mila euroko diru-esleipena egingo zaio, irakasleen eta eskola-komunitatearen prestakuntza-jardueren gastuei aurre egiteko eta proiektua koordinatzeko eta zabaltzeko jardueri aurre egiteko. Horretarako, 100.000 €-ko aurrekontua dago.
- Hezkidetzari buruzko prestakuntza ematea honako hauei:
 - Saileko langile estrategikoak eta Berritzeguneetako eta ikastetxeetako hezkidetzako arduradunak, EHUren Hezkidetzan Esku Hartzen online ikastaroaren bitartez (250 ordu). Jarduera hori egiteko 2021erako aurrekontua 15.000 eurokoa da.
 - Edo ikastetxeetako hezkidetzako arduradunei, Berritzeguneen eremuko mintegien bitartez. Zonako Berritzegune bakoitzeko hezkidetzako aholkulariak antolatu eta emango du prestakuntza hori.
 - Edo irakasleei, Prest Gararen esparruan hezkidetzaren arloan eskainiko diren ikastaroen bidez. Horretarako, 50.000 €-ko aurrekontua dago.
- 2022an arreta berezia jarriko zaio hezkidetzako arduradunei berdintasunerako afektibitate- eta sexu-hezkuntzako derrigorrezko prestakuntza emateari, hezkidetzako planak egiteko deialdian onartutako ikastetxe publikoetan. Kalkulatzen da jarduera horrek 45000 euroko gastua izango duela.
- Eskaini ikastetxeei sexu- eta genero-aniztasunaren arloko prestakuntza eta aholkularitza emateko Berdindu zerbitzua.
- Eman ikastetxeei informazioa eta baliabideak II. Hezkidetzako Planaren ekimenei buruz, Hezkidetzagunea hezkidetzako espazioaren bitartez: ikasgelan hezkidetzaren zutabeak lantzeko materialak, ikastetxeko hezkidetzako Plana diseinatzeko materialak, jardunbide egokiak, etab.

Lanbide Heziketaren eremutik, 2022an, honako jarduera hauek lehenetsiko dira:

- Sentsibilizazio-jarduerak egitea industria-eremuko Lanbide Heziketan gizonen eta emakumeen arteko desberdintasuna murrizteko, 2022/2023 ikasturtean gutxienez ikasleen % 13 emakumeak izan daitezten industria-zikloetan.
- LHko ikastetxeen sarean Berdintasun Planak ezartzea. Horretarako, Antolakuntza Ebazpenean betebeharrak jasotzen da: proiektu funtzionalean eta Lanbide Heziketako Ikastetxe Bateratuen Plan Estrategikoan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plan bat sartzea, eta plan hori ikastetxearen Urteko Planean sartzea. Plan horretan, ikasturte bakoitzerako lehentasunezko jarduerak jasotzen dira, eta, gutxienez, emakumeen eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten bi ekintza sustatzen dira: emakumeen orientazioa, presentzia eta lekukotasunak lanbide teknikoetan.

Horretarako, 2022. urterako 100.000 €-ko aurrekontua dago.

Unibertsitate eta Ikerketa Sailburuordetzak, Euskal Unibertsitate Sistemaren IV. Planaren bidez (2019-2022), berdintasun-politikak garatuko ditu euskal unibertsitate-sistemako 3 unibertsitateetan. Plana garatzeko 5 ardatz estrategikotan oinarritzen da. 5. ardatzak unibertsitate-komunitatea barne hartzen du, eta gizarte osoan eragina duten unibertsitate-kolektiboen helburu batzuk lortzea du helburu. Zehazki, Sailak 3 esku-hartze eremu identifikatzen ditu, eta horien artean dago genero-berdintasunaren sustapena. Zehatzago esanda:

- EHUK gizonen eta emakumeen arteko berdintasunerako eta genero-indarkeria kudeatzeko politikak indartzeko ekintzak jarriko ditu abian. Horretarako, sailak 50.000 €-ko aurrekontua du 2021erako.
- Deustuko Unibertsitateak kontzientziazio-, sentsibilizazio-, prestakuntza-, komunikazio- eta partaidetza-ekintzak eta -programak garatuko ditu unibertsitate-politikan eta berdintasunaren aldekoetan. Horretarako 212.015€ko aurrekontua dago.
- Mondragon Unibertsitateak, Berdintasun Planari jarraiki, gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren arloko ekintzak garatzea aurreikusten du. 2021erako 30.000 €-ko aurrekontua.

Bestalde, jarraian, EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren III. esku-hartze ardatzeko jarduerak adierazten dira “Emakumeenganako indarkeriarik gabeko bizitzak”, 2022. urterako aurreikusitakoak.

Berdintasun-unitateak eta hezkuntza-ikuskaritzak sexu-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako arreta hobetzeko II. Akordioaren Erakundearteko Talde Teknikoan parte hartzen dute.

Era berean, Hezkuntza Sailburuordetzak, II. Hezkidetzatza Planaren esparruan, jarduera hauek egingo ditu:

- Prebentzio- eta sentsibilizazio-jarduerak egitea, Emakunderekin batera, indarkeria matxistaren arloan, barne-baliabideekin. Batez ere, hezkidetzatza-proiektuak egiteko deialdietan eta Emakunderen Nahiko eta Beldur Barik programetan hautatutako ikastetxeen parte-hartzea erraztuko da, eta Emakundek egiten dituen kanpainak zabalduko dira.
- Egin emakumeen aurkako indarkeriaren adierazpenei buruzko materialak, sortzen ari diren indarkeria-moduetan arreta berezia jarritz, indarkeria hautematen dela bermatzeko.
- Eskaini ikastetxeei indarkeria matxistaren kasuak (sexu-indarkeria barne) hautemateko eta kasu horietan jarduteko jarraibideak.
- Izan informazioa biltzeko sistema, ikastetxeetan antzemandako emakumeen eta nesken aurkako indarkeria-kasuei buruzko datuak izateko, mota guztietako eraso sexistak, eraso sexualak, homofobikoak, lesbofobikoak eta transfobikoak barne.
- Hezkuntza Ikuskaritzak txosten bat egin era guztietako eraso sexistak, eraso sexualak, homofobikoak, lesbofobikoak eta transfobikoak barne hartzen dituzten genero-indarkeriaren kasuen kopuruari buruz.

Aurreko jarduketaz gain, honako hauek ere egingo dira:

- Unibertsitateko zerbitzu akademikoaren prezio publikoaren erabateko salbuespena genero-indarkeriaren biktimentzat, hau da, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean genero-indarkeriaren biktimei laguntzeko koordinazio-mekanismoari buruzko martxoaren 1eko 29/2011 Dekretuaren babesean halakotzat jotzen direnentzat, eta haien kargura dauden eta harekin bizi diren 25 urtetik beherako seme-alabentzat. Ez dago horretarako partida espezifikorik. 2019an 104.914,72 € gastatu ziren.
- Emakumeen aurkako indarkeriaren biktima diren seme-alabak unibertsitatez kanpo eskolatzeak dakartzan gastuak ordaintzen laguntzea.
- Emakumeen aurkako indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alaben eskola-garraioan lehentasuna ematea, behin-behineko baimena eskatzen duten ikasleen kopurua plaza hutsen kopurua baino handiagoa denean.

Jarduera horiek ez dute aurrekontu-partida zehatzik. Horiek guztiak barneko baliabide pertsonalekin egiten dira (Berritzeguneetako langileak, hezkuntza-ikuskaritza, etab.).

Genero-indarkeriaren biktimentzako unibertsitate-zerbitzuen prezio publikoaren salbuespenei dagokienez, adierazi behar da 2020an 110.620 €-ko gastua izan zuela jarduerak.

Soldata-arrakala murrizteko estrategiari eta plan operatiboari dagokienez, eta estrategia berria egiten ari direla kontuan hartuta, jarraian 2021ean planifikatu ziren eta 2022an jarraitzea aurreikusten diren jarduketak zehazten dira:

1. ardatzeko neurriak: orduko soldataren desberdintasuna murriztea. 1.3 jarraibidea. Bokazio-orientazioko jarduera indartzea eta hobetzea, euskal gazteak informazio gehiago eta genero-estereotiporik gabeko karrera profesionalaren aukerara hurbiltzea lortzeko:

- Orientatzaileei zuzendutako bokazio-orientazio ez-sexistari buruzko prestakuntza garatzea eta ekintza-planetan ezartzea Berritzeguneen aholkularitzaren bitartez.
- Lanbide Heziketako orientazio-jardueretan lanbide tekniko eta teknologikoetan erreferenteak diren emakumeen ereduak aurkeztea, proiektu funtzionalean eta Lanbide Heziketako Ikastetxe Bateratuen Plan Estrategikoan Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana txertatuz eta, ikastetxearen urteko planaren barruan, ikasturte bakoitzerako lehentasuneko jarduera-ildoak jasoz, emakumeen eta gizonen berdintasunarekin zerikusia duten gutxienez bi ekintza txertatuz. Gizonak, orientazio-jardueretan lanbide teknikoetan emakumeen presentzia eta lekukotasunak sustatuz eta
- Ate irekien programa, laneratzeko eta laneratzeko indize handiena duten sektoreetako enpresak dituzten Lanbide Heziketako ikastetxeetan. 50.000 €-ko aurrekontua
- Lanbide Heziketari eta enpleguari buruzko sentsibilizazioa, tradizioz maskulinizatuta eta feminizatuta egon diren lanbide-adarretan. 50.000 €-ko aurrekontua

2. ardatzeko neurriak: lanaldiari dagokionez desberdintasuna murriztea. 2.4 jarraibidea. 0-3 urteko eskolatzea bultzatzea

- Diru-laguntzak ematea, familiak haur-eskola pribatuetan eta gizarte-ekimeneko eskoletan sar daitezen ahalbidetzeko. 25,5 milioi euro.
- Plan Zuzentzailea, 0-3 urteko hezkuntzaren estaldura unibertsala bermatuko duena. Matrikularen hobari-sistema, familien errenta estandarizatuaren arabera modulatu, 18.000 €-tik beherako errentak dituzten familientzako tarifen salbuespenaren bidez: 45 milioi euro

3. ardatzeko neurriak: gizarte-hezkuntza eta -sentsibilizazioa. 1.1 jarraibidea. Haurtzarotik berdintasunean oinarritutako hezkuntza sustatzea:

- Funtz publikoekin sostengatutako ikastetxeetan hezkidetzaproiektuak diseinatzeko deialdiak. Ez dago partida espezifikorik jardura honetarako, baina 1.333.835 €-ko kostua izango duela kalkulatzen da.
- Itunpeko ikastetxeetan hezkidetzaproiektuak egiteko deialdia: 100.000 €
- Hezkidetz Planaren hedatzea
- Irakasleen kompetentzia-profilaren etengabeko prestakuntza, hezkidetzareduen arabera. 50.000€
- Steam deialdia ikastetxe publikoetan eta emakumeen parte-hartzearen garrantzia: 200.000€

Txostenean 2022. urtean jaso den bezala, eta laburpen gisa, Sailak arreta berezia jarriko du EAEko hezkuntza-sistamarako hezkidetzako II. Planaren inplementazioan, berdintasunaren eta tratatu onaren bidean, eta Eusko Jaurlaritzaren soldata-arrakala murrizteko Estrategiaren eta Plan Eragilearen esparruan hartutako konpromisoak Lanbide Heziketako ikastetxeetan emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzea, Lanbide Heziketako V. Planean jasotako jardura-ildoak bultzatuz, eta Euskal Unibertsitate Sisteman Berdintasun Politikak indartzea bultzatuz.

Era berean, sail osoa ahalegin berezia egiten ari da genero-ikuspegia lan-prozeduretan txertatzeko, eta, batez ere, hizketaren erabilera ez-sexista egiteko, Sailak kudeatzen dituen diru-laguntza eta beketan berdintasun-klausulak sartzeko, eta estatistikak genero-ikuspegitik egokitzeko. Hori guztia errazteko, ezinbestekotzat jotzen da Saileko langileei berdintasunaren alorreko prestakuntza egokia ematea. Horretarako, berdintasunaren alorreko prestakuntza-plana egiten ari dira, saileko langileentzat, eta 2022an hasiko da ezartzen.

HAURRESKOLAK PARTZUERGOKA

Haurreskolak Partzuergoaren xedea haur-eskolen kudeaketa integrala eta hiru urtetik beherako adingabeen asistentzia- eta hezkuntza-arreta da, partzuergoa osatzen duten udalerrien lurralde-eremuan.

Une honetan 2022rako atazak, emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko diagnostikoaren berrikuspena, emakumeen eta gizonen berdintasunerako II. planaren ebaluazioa eta emakumeen eta gizonen berdintasunerako III. plana egiteke ditugun arren.. Haurreskolak Partzuergoak adierazten du gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren aldeko konpromisoa eta bultzada hartu dituela.

Horretarako, funtsezkoa da Haurreskolak Partzuergoaren hiru eremu bereizgarriak aipatzea.

Lehenbizikoa, hezkuntza-esparrua da. Familiarekin elkarlanean eta prestakuntzaren eta gizarteratzearen bidez haurren garapen osoa bultzatzea da esparru horren helburua, betiere, haurren eskubideak eta haien ongizate psikofisikoa errespetatu eta haien gaitasun guztiak (gaitasun afektiboak, sentitu eta mugitzeko gaitasunak, gaitasun kognitiboak eta harremanetarako eta gizartean parte hartzeko gaitasunak) garatzearen ikuspegitik. Horri lotuta, Hezkuntzari buruzko Lege Organikoak honako hauek ditu helburu, besteak beste: ikasleen nortasuna eta gaitasun afektiboak guztiz garatzea, oinarritzeko eskubideak eta askatasunak errespetatzea eta gizon eta emakumeen arteko benetako aukera-berdintasuna oinarri dituen heziketa ematea, aniztasun afektibo-sexuala onartzea eta desberdintasunak era kritikoan balioestea, jarrera sexistak alde batera utz ditzaten.

Hori dela-eta, Haurreskolak Partzuergoak zenbait ezagutza, balio eta jarrera transmititu nahi dizkio eskola-komunitate osoari, eta beharrezko trebetasunak indartu nahi ditu, pertsona bakoitzak, emakumezko zein

gizonezko izan, bere baitarako har ditzan. Alegia, lortu nahi du pertsona orok aukera izatea nortasuna guztiz garatzeko aukera emango dioten balio, jarrera eta ezagutzak indartzeko. Izan ere, horrek, aldi berean, lagunduko dio bizi den gizartean modu arduratsuan integratzen, sexua dela-eta inor bereizi gabe.

Bigarrena esparru soziala da. Izan ere, Haurreskolak Partzuergoak, hezkuntza-zerbitzuaz gainera, bi urtetik beherako haurrak zaindu eta haiei arreta emateko zerbitzua eskaintzen die familiei. Hortaz, herritarrentzako gizarte- eta komunitate-zerbitzua da, familia eta lana bateratzen laguntzen duena.

Azkenik, hirugarrena langileen barne-kudeaketaren eremua da, eta emakumeen eta gizonen tratua- eta aukera-berdintasuna lortzea du helburu.

Azpimarratu behar da Haurreskolak Partzuergoak konpromisoa hartu duela kontzientzia kolektiboan dauden balioak aldatzen jarraitzeko, lan-eremuari esleitutako roletan eta etxeko eremuari esleitutako roletan, bai eta berdintasunean proaktiboak diren pertsonen sustapenean ere, bereziki haurren hezkuntzan. Haur eskoletan etengabeko lana da beren lan-programetan hezkidetzat txertatzen jarraitzea, laneko zeharkako eta berariazko printzipio gisa.

Haurreskoletan berdintasunaren arloan **esku hartzeko ardatzak** eta horien helburuak Haurreskolak Partzuergoan 2021ean berdintasuna sustatzeko egingo dituen lehentasunezko jardueren ardatz izango dira:

1.- Erakundea:

- Berdintasuna:
 - Berdintasunerako unitatea berriro martxan jartzea.
 - Haurreskolak Partzuergoaren berdintasun-diagnostikoa eguneratzea.
 - Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Ekintza Planaren ebaluazioa egitea.
 - III. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Ekintza Plana egitea.
- Komunikazio ez-sexista eta inklusiboa: Haurreskolek egindako dokumentuetan hizkuntzaren erabilera ez-sexista hobetzen jarraitzea.
- Kontratazioa: Enprekin eta beste erakunde batzuekin egindako kontratuetan berdintasun-klausulak txertatzen jarraitzea.

2.- Langileak:

- Kontziliazio erantzunkidea: Formazio jarduerak on-line formatuan egitea hezkuntzako langileen familia eta lana bateragarri izateko.
- Formazioa:
 - Hezitzaileak eta kudeaketako langileak berdintasun-gaia trebatzen jarraitzea.
 - Berdintasuna zeharka lantzen jarraitzea prestakuntza-jarduerak guztietan.
- Jazarpen sexuala eta indarkeriaren prebentzioa: Haurreskoletako “Sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako protokoloa” berrikustea eta eguneratzea.
- Haurreskolak: Familiei zaintza eta hezkuntza zerbitzuaren eskaintza: jarraitu familiei Haurreskolak zerbitzuaren berri emateko kanpaineekin..

2021ari begira, Haurreskolak Partzuergoak honako jarduera garrantzitsu hauek ezartzea aurreikusten du, genero-desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko eta Haurreskolak Partzuergoaren jardueretan genero-ikuspegia txertatzeko. Berdintasuna sustatzen duten ekintzak honela banatzen dira:

Berdintasuna

- Haurreskoletan berdintasun-diagnostikoa eguneratzea, Haurreskolak Partzuergoan gaurko errealitatea zein den jakiteko. Prestakuntza-aurrekontuan sartuta
- III. ekintza-planaren ebaluazioa. Plana egin aurreko neurri zuzentzaileak ezarri. Prestakuntza-aurrekontuan sartuta
- Haur-eskoletan Berdintasunerako Plana egin. Prestakuntza-aurrekontuan sartuta

Kontratazioa:

- Enprekin eta beste erakunde batzuekin egindako kontratuetan berdintasun-klausulak txertatzen jarraituko da, berdintasuna bermatzeko. *Berariazko aurrekonturik gabe*

Komunikazio ez-sexista eta inklusiboa:

- Haurreskolek egindako dokumentuetan hizkuntzaren erabilera ez sexista hobetzen jarraitu nahi da haurreskoletatik sortzen diren dokumentuetan hizkuntza sexista ez dela bermatzeko. *Berariazko aurrekonturik gabe*

Kontziliazio erantzunkidea:

- Formazio jarduerak online formatuan egitea hezkuntzako langileen familia eta lana bateragarri izateko. *Berariazko aurrekonturik gabe*

Formazioa:

- Hezkuntza langileak berdintasuneko ikastaroetan trebatzen jarraitzea. Horretarako, berdintasunari buruzko ikastaro espezifikoak antolatu dira, Haurreskolak Partzuergoko langileei zuzendutako prestakuntza planaren barruan. 13.750,00
- Langile guztientzat, hezkuntza eta kudeaketakoentzat, sentsibilizazio ikastaroetan Horretarako, ikastaro desberdinak antolatu dira eta antolatuko dira hezitzaile eta kudeaketako langile guztientzat, Haurreskolak Partzuergoaren formazio oplanaren barruan formatzea eta bestelako formazio guztietan zehar lerro bezala garatzea. 143.750,00.

Familiak:

- Familiei haurreskolak eskaintzen duen zerbitzuaren berri emateko kanpainak egitea. Hainbat hitzaldi, on lineko formatuan antolatuko dira familiei zuzenduta. *Prestakuntza-aurrekontuan sartuta*

Jazarpen sexuala eta indarkeriaren prebentzioa:

- Haurreskoletako “Sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako protokoloa” berrikusi eta eguneratu nahi dugu gaurko legediak markatzen duenari jarraituz. Haurreskolak Partzuergoaren urteko aurrekontuan sartuta.

08. LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOAK

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 11. artikuluan. Bere politikak gauzatzeko EAEko aurrekontu orokorraren %4,3 dauka. Txosten honetan honako hau aztertzen da:

18. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOAK	211.930.077
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	5.000.000
4311. Egitura eta laguntza planf. Lurraldea Etxebizitza eta Garraioa	4.457.532
4312. Etxebizitza	104.532.491
4313. Lurralde Antolamendua	16.015.513
5131 - Trenbideko Garraioaren Azpiegitura eta Kudeaketa	66.358.337
5135 - EAEko trenbide-sare berria - Kudeaketa-kredituak	5.700.000
5141 - Garraioaren plangintza	7.136.204
5414. Berrikuntza Funtza	2.730.000

Aurrekontu osoa da egokia eta garrantzi handi eta ertainekoa, Ferroviario trenbide-garraioaren azpiegiturako eta kudeaketako programa izan ezik, garrantzi txikikotzat jo baita.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailak Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plan bat du, EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planarekin bat datorrena. Planak Sailak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan dituen helburu estrategikoak jasotzen ditu. Sailaren konfigurazio berriaren ondoren, Sailaren Plana berrikusi da eta konfigurazio horretara egokitu da. Hauek dira Sailaren helburu estrategiko orokorrak:

1. Berdintasunerako administrazio-unitateak indartzea.
 2. Erakunde publikoetako langile guztiak prestatzea, politikariak barne.
 3. Araudian berdintasunaren printzipioa txertatzea.
 4. Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea.
 5. Sektorekako eta zeharkako planetan genero-ikuspegia txertatzea.
 6. LAGetan, lurralde-plangintzako eta hirigintzako beste tresna batzuetan eta hiria berroneratzeko prozesuetan genero-ikuspegia txertatzea.
 7. Etxebizitza genero-ikuspegiarekin eskuratzea bultzatzea
 8. Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimek dituzten etxebizitza-premiei erantzuteko behar diren bitartekoak eta baliabideak jartzea eta horiei buruz hausnartzea.
 9. Genero-ikuspegia txertatzea Etxebizitza Sailburuordetzak kudeatutako etxebizitzak eraikitze prozesuetan.
 10. Garraioaren arloko erabakiak hartzeko eremuetan emakumeen parte-hartzea handitzea.
- Gainera, legegintzaldi honetarako beste helburu batzuk ere jasotzen dira:
11. Estatistika eta azterlanetan genero-ikuspegia txertatzea.
 12. Komunikazioan berdintasuna txertatzea.
 13. Kontratu, diru-laguntza eta hitzarmenetan berdintasunerako klausulak sartzea.
 14. Berdintasunerako koordinazioa eta lankidetzak indartzea.
 15. Ordezkaritza orekatua sustatzea pertsona anitzeko erakundeetan eta partaidetza-prozesuetan.

Helburu horien inguruko jarduerak 2018tik aurrera egin dira Aurreko urteetan egindako lanarekin jarraituz, 2022an helburu estrategiko horien inguruan lanean jarraitzea aurreikusten da.

Gobernu Onerako neurriei eta programei dagokienez, Sailak honako lehentasunezko helburu hauek ezarri ditu 2022rako:

- Berdintasunerako administrazio-unitateak indartzea. Aurrekontu-partida bat mantenduz eta unitateari eta berdintasun-politikei buruzko informazio praktikoa biltzen duen eskuliburu bat eginez. Eskuliburu hori langile guztien artean banatuko da.
- Erakunde publikoetako langile guztiak prestatzea, politikariak barne. Abian jarriko dira Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailaren emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko prestakuntza-planean 2022rako jasotako jarduerak.

Sailak, halaber, Legearen aginduei erantzuten dieten eta dagoeneko modu jarraituan egiten ari diren jarduerak garatzen jarraituko du: genero-ikuspegia txertatzea araudian, aurrekontuetan, estatistiketan eta azterlanetan; berdintasuna txertatzea komunikazioan; berdintasun-klausulak txertatzea kontratuetan, diru-laguntzetan eta hitzarmenetan; komunikazioa eta lankidetzak indartzea berdintasunerako; eta ordezkaritza orekatua sustatzea pertsona anitzeko organoetan eta partaidetza-prozesuetan.

Bestalde, Sailak lehentasunezko helburuak ezartzen ditu bere eskumeneko esku-hartze eremuetarako. Jarraian, 2022an jorratuko diren helburu estrategikoak zehazten dira:

- **Genero-ikuspegia txertatzea LAGetan, lurralde-plangintzako eta hirigintzako beste tresna batzuetan eta hiri-berroneratzeko prozesuetan.**
- Estrategiak honako helburu hauek izango ditu: LAGetan genero-ikuspegia txertatzen jarraitzea (2021ean, udako ikastaro batean parte hartuta); LPPen eta LPSen berrikuspenetan eta aldatetetan genero-ikuspegia txertatzeko mekanismoak antolatzea (edukiari eta izapidetzeari dagokienez); udal-plangintzan eta hirigintzan genero-ikuspegia txertatzeko udalei laguntzak emateko aginduarekin jarraitzea, eta gida bat egitea, hirigintzan genero-ikuspegia txertatzeko jarraibideak errazteko.
- **Etxebizitza genero-ikuspegitik eskura dadin sustatzea: etxebizitza eskuratzeko eta berrikusteko irizpideen bidez.**
- **Gogoeta egitea eta emakumeen aurkako indarkeriaren biktimek dituzten etxebizitza-premiei erantzuteko behar diren bitartekoak eta baliabideak jartzea.** Etxeko tratatu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobe egiteko erakundeen arteko II. Akordioan parte hartzen du Etxebizitza Sailburuordetza. Ildo horretan, 2022an neurriak mantenduko dira genero-indarkeriaren biktima diren emakumeek alokairuko etxebizitza eskuratzeko aukera izan dezaten, eta indarkeria matxistaren arloko fase guztietan prestakuntzaren eta arretaren hobekuntzaren aldeko apustua egiten jarraituko da. Incorporar la perspectiva de género en los procesos de edificación de vivienda gestionada por la viceconsejería de vivienda.
- 2022an, **eraikuntza-prozeduretan genero-ikuspegia txertatzeko neurriak artikulatzen jarraituko dugu.**
- **Garraioaren arloko erabakiak hartzeko eremuetan emakumeen parte-hartzea handitzea.** Errepideko garraioaren sektoreko elkarte profesional eta enpresarialentzako laguntzetan neurriei eutsiko zaie, baita OTEUSen eta Moveuskadi Mugikortasun eta Garraio Jasangarriaren Atarian genero-ikuspegia txertatzeko jarduerari ere, eta garraioaren eta mugikortasunaren sektorean emakumeek duten presentziari buruzko jardunaldi bat antolatzeko aukera landuko da.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailaren 2022ko jardura garrantzitsuak zehazteko, Sailak berak egindako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana hartu du abiapuntutzat. Plan horretan, Sailak emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan dituen helburu estrategikoak jasotzen dira, aurreko atalean definitu direnak.

Jarraian, Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailak 2022. urtean egitea aurreikusten dituen jardura garrantzitsuenak zehazten dira, xede duen helburuarekin lotuta; era berean, berdintasuna sustatzeko helburu eskusiboa duten jarduerak eta 2022erako kalkulaturako aurrekontua adierazten dira.

Helburua: Berdintasunerako administrazio-unitateak indartzea:

- Berdintasun Unitateak antolatutako berdintasun-arloko jardueretarako aurrekontuari eustea (berdintasuna sustatzeko helburu eskusiboa): 15.000 euro.
- Informazioa prestatu eta zabaltu, Berdintasunerako Unitatea eta berdintasun-politikak ezagutzeko tresna gisa (helburu bakarra berdintasuna sustatzea da).

Helburua: erakunde publikoetako langile guztiak prestatzea, politikariak barne:

- Abian jarri Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailaren emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko prestakuntza-plana (helburu bakarra berdintasuna sustatzea da).

Jarduera horiez gain, Legearen aginduei erantzuten dieten eta araudia, plangintza estrategikoa, estatistikak eta azterlanak, komunikazioa, ordezkartza orekatua, kontratu, diru-laguntza eta hitzarmenetako berdintasun-klausulak eta abar barne hartzen dituzten jarduerak garatzen jarraituko da.

Helburua: genero-ikuspegia txertatzea LAGetan, lurralde- eta hirigintza-plangintzako beste tresna batzuetan eta hiria berronertzeko prozesuetan.

Helburu estrategiko horren barruan, halaber, honako helburu hauek planteatzen dira:

- Antolatu LPPen eta LPSen berrikuspenetan eta aldaketetan genero-ikuspegia txertatzeko mekanismoak (edukiari eta izapidetzeari dagokienez).
- Sustatu, izapidetu eta onartu Araba Erdialdeko Lurralde Plan Partzialaren (LPP), Arabako Errioxako LPParen eta Itsasertza Antolatu eta Babesteko LPSaren berrikuspena, genero-ikuspegia txertatuz, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen Berrikuspena erreferentziatzen hartuta. Ez da aurrekontu bat bideratzen genero-ikuspegia txertatzeko berariazko mekanismoak antolatzera. Jardueren aurrekontu orokorra 215.000 €-koa da.
- Jarraitu udalentsako laguntzen aginduekin, udal-plangintzan eta hirigintzan genero-ikuspegia txerta dezaten (berdintasuna sustatzea da helburu bakarra). Diru-laguntzen lerro horrekin jarraituko da 2021eko ekitaldian. Erabilitako aurrekontua: 200.000 €
- Hirigintzan genero-ikuspegia txertatzeko jarraibideak erraztuko dituen gida (Helburu bakarra berdintasuna sustatzea) 15.000 €

Helburua: etxebizitza genero-ikuspegitik eskura dadin sustatzea: etxebizitza eskuratzeko eta berrikusteko irizpideen bidez.

Helburua: gogoeta egitea eta emakumeen aurkako indarkeriaren biktimek dituzten etxebizitza-premiei erantzuteko behar diren bitartekoak eta baliabideak jartzea (Berdintasuna sustatzeko helburu eskusiboa). Etxebizitza Sailburuordetzak Etxeko tratatu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumei harrera hobea egiteko Erakundearen artetik II. Akordioan parte hartzen du, eta akordio horretan deskribatutako ekintzak gauzatzen ditu:

- Genero-indarkeriaren biktimek diren emakumeak etxebizitza-premia berezia duten eskatzailatzat hartzen dira alokairu-erregimeneko esleipen-prozeduretan.
- Alokairu-erregimeneko etxebizitza bat zuzenean esleitzea, genero-indarkeriaren biktimek diren emakumeak prozedura orokorretik kanpo utziz. Neurri horiek garatzeko 21.000 €-ko gastua aurreikusi da.

Helburua: genero-ikuspegia txertatzea Etxebizitza Sailburuordetzak kudeatutako etxebizitzak eraikitze prozesuetan:

Bizigarritasunari eta Etxebizitza diseinatzeko Arauei buruzko Dekretuan eta etxebizitzak genero-ikuspegitik diseinatzeko gida proiektuan genero-ikuspegia txertatzeko lanaren jarraipena eginez, 2022rako erronka berri bat ezarri da:

- Neurriak antolatzea eraikuntza-prozeduretan genero-ikuspegia txertatzeko (helburu bakarra berdintasuna sustatzea da). Zenbatetsitako aurrekontua: 50.000 euro.

Helburua: garraioaren eremuan erabakiak hartzeko eremuetan emakumeen parte-hartzea handitzea. 2022an, jarduera hauek aurreikusten dira:

- Errepideko garraioaren arloko elkarte profesional eta enpresarialentzako laguntzak: berdintasun-klausulak mantentzea eta haien jarraipena egitea.
- OTEUS: genero-ikuspegia txertatzea lan-prozeduretan. 2021eko mugikortasunaren azterketa eta eskariaren irudia eta Euskadiko oinarritzko informazioaren eguneratzea.
- Txertatu Moveuskadi mugikortasunaren eta garraio jasangarriaren atarian genero-ikuspegia. Maas Euskadi sistema berria (Next funtsak) eta garraio-operadore publikoen inbertsio akutuak. Datuak denbora errealean lortzea (Next funtsak).
- Garraioaren eta logistikaren sektorean emakumeek duten presentziari buruzko azterlan proposamena eta hori aurkezteko jardunaldia (helburu bakarra berdintasuna sustatzea da).

III EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNERAKO VII. PLANAREN ESKU-HARTZE ARDATZA: "EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIARIK GABEKO BIZITZAK"

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren III. Esku-hartze ardatzaren barruan ("emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak") 2021erako aurreikusitako jardueri dagokienez, nabarmendu behar da Etxebizitza Sailburuordetzak parte hartzen duela Etxeko tratu txarrak eta sexu-indarkeria jasaten dituzten emakumeei harrera hobea egiteko Erakundeen arteko II. Akordioan, eta Sailaren Legegintzaldiko Planak bere helburuen artean jasotzen duela "gogoeta egitea eta Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimek dituzten etxebizitza-premiei erantzuteko behar diren bitartekoak eta baliabideak jartzea".

Etxebizitza Sailburuordetzak 2022an egingo dituen ekintzak:

- Alokairu-erregimeneko etxebizitza zuzenean esleitzea: genero-indarkeriaren biktima diren emakumeei alokairu-erregimeneko etxebizitza bat esleitzen zaie, eta horren kuota diru-sarreraren arabera izango da. Neurri hori kasu larrietan eta salbuespenezkoetan aplikatzen da, betiere baldintza batzuk betetzen badira.
- Etxebiden alokairuko erregimenean izena ematea: 4 puntu gehiago baremazio orokorrean eta lehentasunezko kupo batean sartzea; gutxieneko diru-sarrerak egiaztatzetik salbuestea;
- Etxebizitarik ez izatearen betekizuna salbuesteko aukera; eskatzen duen edozein udalerritan errolatzeko betebeharretik salbuestea, eta, arriskua egonez gero, etxebizitza alokairu-erregimenean aldatzeko aukera.
- Indarkeria matxistaren arloko sentsibilizazioa, Etxebizitza Sailburuordetzako langileak hedatzeko eta prestatzeko jardueren bidez.

Jarduera horiek ez dute aurrekontu-partida zehatzik. Etxebizitzen esleipen zuzenen kasuan, eta aurreko urteetako kalkuluetan (genero-indarkeriaren biktima diren emakumeei egindako zuzeneko esleipenei dagozkien kudeaketa-gastuen kalkulua) 2022rako 21.000 €-ko kostua aurreikusten da errentamendu-kontratuak kudeatzeko kostuaren kontzeptuan (ez da kontabilizatu langileen dedikazioa).

Indarkeria matxistaren arloan egindako prestakuntzaren kasuan, 3.000 euroko gastua izan dezakeela kalkulatu da.

Aipatutako helburuaz gain, Sailaren Planak beste hiru helburu ere baditu, "Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak" III. Esku-hartze ardatzean eragina dutenak, eta 2022an zehar lantzen jarraituko da:

- Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan, lurralde- eta hirigintza-plangintzako beste tresna batzuetan eta hiri-berroneratzeko prozesuetan genero-ikuspegia txertatzea. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek "genero-ikuspegia" kapituluaren eta gidalerroen barruan sartzen dute espazio publikoan segurtasuna bermatu beharra, eta hori lurralde- eta hirigintza-plangintzako gainerako tresnetara eraman beharko da.
- Etxebizitza genero-ikuspegiarekin eskuratzea sustatzea: araudi horretan genero-indarkeriaren biktimatzat ematen den definizioa berrikusiz eta haren irismena zabalduz Istanbulgo Hitzarmenak ezartzen duen moduan.

- Genero-ikuspegia txertatzea Etxebizitza Sailburuordetzak kudeatutako etxebizitzak eraikitzeke prozesuetan: besteak beste, segurtasunik eza edo segurtasunik ezaren pertzepzioa eragin dezaketen elementu guztiak nabarmenduta.

"Soldata Bankuaren aurkako Planaren" jardueri dagokienez, adierazi behar da Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila ez dagoela plan horren barruan.

COVID-19REN ONDORIOAK ARINTZEKO ESTRATEGIA

2021-2023 Etxebizitza Plan Zuzentzaile berriak osasun-krisi disruptiboaren ondoriozko testuinguru sozial eta ekonomiko bati aurre egin behar izan dio, eta etxebizitzaren arloan ondorio larriak izan ditu.

Covid -19 pandemiaren ondorio ekonomiko eta sozial negatiboak direla eta, eremu horretan garatzen ari ziren zenbait politika areagotu behar izan dira, eta eta ikuspegi berriei ekin behar zaie, pandemiaren eraginez sortutako premia berriei erantzuteko.

Etxebizitza eskuratzea eta haren jasagarritasuna dira, are nabarmenago, gizartean lehentasuna duten gaietako bat, batez ere gizarte-sektore kalteberenentzat, baina, era berean, gero eta gehiago, merkatu librean irtenbiderik aurkitzen ez duten edo etxeen iraunkortasuna, eraginkortasuna eta bizi-kalitatea hobetu behar duten gure gizartearen batez besteko geruza zabalentzat ere.

Horregatik, etxebizitza-politika berriak erantzun integrala bermatu behar die etxebizitza duin eta egokia behar duten pertsonai, eta, horretarako, alokairu eskuragarria eta egungo bizitegi-parkearen bizigarritasun- eta jasagarritasun-baldintzak hobetzera bideratutako baliabideen eskaintza handitu behar da.

Illo horretan, 2021ean, 2021eko apirilaren 13ko Aginduaren bidez (2021/04/21eko EHAA), alokairu librean ordaintzeko veste laguntza deialdia egin zen, COVID 19tik eratorritako kalteberatasun ekonomiko eta sozialari aurre egiteko. Bi programa jasotzen dira:

- Nagusia: pandemiaren ondorioz ERTE baten, langabezia-egoera baten, jarduera ekonomikoa itxi izanaren eta abarren ondorioz diru-sarrerak murriztu zaizkien pertsonai edo familia-unitateei eskainia.
- Osagarria: zuzenean diru-sarrerei eragin ez arren ohiko etxebizitzaren alokairua ordaintzeko zailtasun handiak dituzten pertsona edo bizikidetzak-unitate kalteberei eskainia.

Honako hauek jotzen dira zaugarritasun berezikotzat: etxegabetutako pertsonak, genero-indarkeraren biktimak diren emakumeak eta etxerik gabeko pertsonak. Programa honetarako laguntza handiagoa da, 3000 eurokoa (programa nagusirako 1.5000 eurokoa).

Era berean, Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioetako sailburuaren 2021eko iraileko Agindu bat izapidetzen hasi da. Agindu horren bidez, etxegabetze-prozedura eteteak eta bestelako bizitorik ez duten etxe ahuletarako kaleratzeak eragindako errentatzaile eta jabeen konpentsazioa aitortzeari buruzkoa.

Bestalde, Euskadiko Garraio Agintaritzak (EGA), Eusko Jaurlaritzak, foru-administrazioek, hiru hiriburuetako udalek, euskal udalerrien elkarteak eta garraio-operadoreek osatutakoak, hainbat jarduera adostu ditu Covid-19 krisiak eragindako egoerari aurre egiteko. Errepide bidezko trenbideko eta hiri barruko eta hiriarteko garraiorako hartutako neurri nagusiak honako hauek izan dira: Garraio publikoan zerbitzuen ordutegien eta maiztasunen %100 berreskuratzen joatea, indarrean dagoen araudiak ezarritako baldintzen arabera; geltoki, markesina, gurgildun material eta ibilgailuen garbiketa indartzea; tranbiak ez diren tren-geltoki guztietan hidrogelak jartzea; eroaleentzako babes-holtzak instalatzea; konboietan eta geltokietan segurtasuna indartzea; lur gaineko estazioetan erretzeko debekua; ahal den neurrian, irekiera automatikoko sistemak instalatzea konboien % 100ean; airea berritzeko ekipoen mantentze-zerbitzuak indartzea; dirua ez diren ordainbideak lehenestea eta egoera kudeatzeko gomendioak, prebentzio-neurriak eta informazio-neurriak (kartelen, sare sozialen eta abarren bidez).

09. OSASUN SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazio sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 12. artikuluan. Horretarako, aurrekontu osoaren % 33,2 hartzen du.

Txosten honetan aztertutako aurrekontua honako hau da:

19. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Osasun Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
OSASUNA	4.373.796.508
1229. COVID-19ak eragindako krisiaren aurkako neurriak	2.455.000
4111. Osasunaren egitura eta laguntza	14.888.434
4112. Finantzaketa eta Kontratazio Sanitarioa	279.287.572
4113. Osasun Publikoa	50.981.432
4114. Ikerketa eta Plangintza Sanitarioa	12.162.506
4115. Farmazia	531.410.218
4116. Adikzioak	4.884.993
5414. Berrikuntza Funtza	5.200.000
<i>Zuzenbide pribatuko erakunde publikoa. Administrazio-aurrekontua::</i>	
OSAKIDETZA	3.472.526.353

Osakidetza aztertutako aurrekontuaren % 31,6 eta Sailaren aurrekontuaren % 79 inguru kudeatzen du.

Generoari dagozkion programa guztiak, garrantzi handikoak, farmaziako eta Adikzioen programak izan ezik, garrantzi ertainekotzat jotzen baitira.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Osasun Sailak bere estrategia prestatu zuen, XI. Legegintzaldian genero-desberdintasunak murrizteko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko:

- **Gobernu Programaren konpromisoak (XI. Legegintzaldia)**, bai Osasun Sailari dagozkionak, bai Sail horrek bere egin nahi izan zituen beste batzuk. Konpromisoa hartu zuen osasunaren zaintzan pertsonen erantzukidetasuna sustatzeko, osasun-arretan ekitatea zaintzeko, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bultzatzeko garapen jasangarriaren funtsezko zutabe gisa, eta, nola ez, emakumeen aurkako indarkeria desagerrarazteko.
- **-EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana** hartu zuen erreferentziatzat, baita XI. Legegintzaldirako Sailak berdintasunaren alorrean dituen lehentasunen dokumentua egiteko Gobernu Programaren konpromisoak ere. Dokumentu horretan, Osasun Sailak konpromisoa hartu zuen aipatutako konpromisoak betetzeko eta, gainera, berdintasun-politikak garatzeko aurrekontuak handitzeko, aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko, Berdintasun Unitatea indartzeko, langileak berdintasunean prestatzeko, araudian berdintasun-printzipioa txertatzeko, genero-ikuspegia sektorekako eta zeharkako planetan txertatzeko, eta Adin guztietako emakumeak, erabaki- eta zuzendaritza-eremuetan emakumeen

presentzia eta eragina handitzea, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna gizarte-balio gisa onartzen laguntzea eta emakumeen kopurua handitzea.

- **Osasun Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana (2018-2021)** egitean kontuan hartu zen azaldutako guztia, helburu estrategiko hauekin batera: emakumeen osasuna hobetzea beren bizi-ziklo osoan, bereziki kontuan hartuta emakumeengan eragin handiena duten osasun-arazoak; sexuaren arabera osasun-desberdintasunak saihestea; emakumeei zuzendutako sendagaiei buruzko informazio fidagarria, argia eta erabilgarria ematea, nork bere burua zaintzea; esku-hartze estrategikoko kolektiboetako pertsonen premia soziosanitarioak identifikatzea, genero-ikuspegitik; emakumeak modu egokian ordezkatzeko, kanpaina eta komunikazio guztietan gizartean duten zeregina aitortuz, ahalduntze pertsonala eta kolektiboa errazteko; jokabide suizida errepikaria prebenitzea, genero-ikuspegia barne hartzen duen estrategia baten bidez; osasun-erregistroak eta -inkestak biltzen, ikertzen eta osasun-txostenak eta -gidak egiten jarraitzea, genero-ikuspegia; Emakumeen eta gizonen ezaugarri bereizgarriak ezagutzea, drogei eta jokoari lotutako arazoei dagokienez, eta adikzioak dituzten emakumeentzako esku-hartzea sustatzea.

Osasun Sailak, Zuzendaritza bakoitzaren inplikazioaren bidez, helburu horiek guztiak sartu ditu bere aurrekontu-programetan, 2022an lantzeko asmoarekin.

2022ko aurrekontuak egiteko jarraibideen arabera, zenbait arrailetan gauzatzen diren desorekak murrizten dituzten jardunak lehenetsiko dira, besteak beste, generoarena. Gure jardura guztiak **genero-arrakalak** eragindako desikilibrioak murriztera bideratuta daude. Bestalde, bereziki kontuan hartuko dira EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren III. Ardatzarekin ("**genero-indarkeriarik gabeko bizitzak**") lotutako jarduerak. Txosten honen 3. puntuan, gizonen eta emakumeen arteko desorekak murriztera eta emakumeen aurkako indarkeria desagerraraztera bideratutako ekintzak zehaztuko dira. 2022rako, lehentasuna emango zaie 2022an egitea aurreikusten diren "soldata-arrakalaren aurkako Planaren" jarduerari.

Lehendakaritzak eta Emakundek "Euskadin soldata-arrakala murrizteko estrategia eta ekintza-plan eragilea" landu zutenean, Osasun Sailak honako premisa hau onartu zuen: azken hamarkadetan aurrerapen nabarmena lortu bada ere, gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunek indarrean jarraitzen dute gure gizartean, eta gizonen eta emakumeen arteko soldata-arrakala desberdintasun horien ondorio larrienetako bat da, baita emakumeen eta gizonen arteko desberdintasuna errepikatzen eta iraunarazten duen faktoreetako bat ere (EAE % 24,4ko soldata-arrakala dago).

Zehazki, 2022. urterako, Osasun Sailak, desberdintasunik gabeko osasuna lortzeko, hurbilagoa eta pertsonen zerbitzura dagoena, ahalegin pertsonalari eta ekonomikoari eutsiko dio **COVID-19**ri aurre egiteko, nagusiki honako hauek indartuz: Euskal Osasun Sistema, LMA, Osasun Publikoa, Arreta Soziosanitarioa eta berrikuntza eta ikerketa sanitarioa. Euskadiko Osasun Sistemaren ekitate eta indartze hori aurrekontu berri honetan islatuko da, Osakidetza langileen baldintzak erraztu, finkatu eta hobetuz. Halaber, 2022ko aurrekontuan babestuta egongo da COVID-19ri aurre egiteko txerto berriak kudeatzea eta txertatzea. Duela hamarkada batzuk jakin zen gaixotasun bera pairatzen duten emakumeek eta gizonek sintoma desberdinak izan ditzaketela eta modu desberdinean erantzun diezaieketela tratamenduei. Oraintxe bertan Osasun Sailaren lehentasuna bizitzak salbatzea da, tratamenduak **pertsona bakoitzari** egokituta, sexua edozein dela ere..

Bestalde, nabarmentzekoa da Osasunaren Behatokia abian jarri dela, ikerketa-, analisi- eta komunikazio-organo gisa, osasunaren baldintzatzaileen eta osasun-desberdintasunen gainean lan egingo duena, genero-ikuspegiarekin.

Sail honen ustez, **euskara eta berdintasuna** osasun-sistema publikoaren kalitatea eta gizarte-kohesioa hobetzen laguntzen duten bi gai dira.

2020. urtera arte, Zuzendaritza bakoitzaren programetan ez ziren jasotzen genero-desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko eta genero-ikuspegia txertatzeko helburua duten jarduera guztiak. Une horretan, ahalegin handia egin zen aurrekontu-programak aldatzeko eta ekintza horiek sartzeko. Horregatik, oso jarduera gutxi daude genero-ikuspegia txertatzera eta genero-desberdintasunak ezabatzera bideratuta, eta dagoeneko ez dira islatzen.

Jarraian, genero-ikuspegia txertatzeko eta genero-desberdintasunak ezabatzeko aurrekontu-programetatik ateratako jarduerak azaltzen dira:

- Koordinatu IVA Pekin batera, Administrazio Orokorreko langileentzako zeharkako ikastaroen prestakuntza-eskaintza. (Berdintasun-ikastaroetarako zenbateko hau zenbatesten da). 20.000 €-ko aurrekontua
- Koordinatu Sailean emakumeen eta gizonen berdintasunaren sustapena. Aholkuak ematea eta gainbegiratzea. Aurrekontua: 25.000 €
- 2021eko kontratazioaren kalitatearen ebaluazioari buruzko urteko txostena, emaitzak sexuaren arabera berezita. Botton-up proiektuen urteko deialdian genero-ikuspegia sartzea
- Kontratazio-prozesuak indarreko araudira egokitzea. Gizonen eta emakumeen ordainsari-berdintasunerako irizpideak eta soldata-arrakalaren aurkako neurriak sartu kontratazio publikoan, Gobernu Kontseiluaren akordio bidez onartutakoan.
- Sailen arteko planetan eta programetan parte hartzea: immigrazioa, arreta goiztiarra eta genero-identitatea
- Egin aurretiazko Borondateen Erregistroaren erabilera/betetze-maila ebaluatzeko urteko txostena, sexuaren arabera berezitatuko datuekin. 2010ean, erregistroen % 63 emakumeek bete zituzten, eta % 37 gizonek.
- Jarraitu ama Esnearen Bankua finantzatzeko, ama goiztiarrei bularra ematea bermatzeko, amek bularra eman ezin dietenean. Aurrekontua: 45.501 €
- Genero-indarkeriaren arloko sentsibilizazio-jardunaldia Osakidetzako eta itunpeko osasun-sareko langileentzat. Aurrekontua: 20.000 €
- Hobetu txertaketa-programak. (12 eta 13 urteko neskei giza Papilomaren birusaren aurkako txertoa). Aurrekontua: 1.577.472 €
- Editatu haurdunaldian, erditzean eta erdiberriarloan emakumeei laguntzeko materiala editatzea. Aurrekontua: 12.500 €
- Sailaren laguntza-deialdiaren bidez finantzatzeko I+G proiektuen gutxieneko ehunekoa, emakume ikertzaile nagusiak (EIN) buru direla. Aurreko deialdietako datuen arabera, % 60 zenbatesten da. Aurrekontua: 1.649.615,40 €
- Jardueretan eta zerbitzuetan genero-ikuspegia txertatzea (datu-baseetan genero-ikuspegidun bilaketak egiteko genero-adierazleak ezagutzera emateko prestakuntza-ekintzak)
- Sartu 2022ko deialdian osasunari eta generoari buruzko ikerketa-lerro berri bat.
- Hartu genero-ikuspegia proiektua baloratzeko irizpidetzat
- Hartu ikerketaren subjektu gisa emakumeen artean dauden desberdintasunak kontuan hartzea
- Kontuan hartu adina modu desberdinean ikertzaile berrien kasuan. Normalean, amatasunagatik geldialdia dela eta, emakumeak beranduago hasten dira ikertzen (adin-muga desberdina sartu ikertzaile nagusi bat azaleratzen ari dela sortzeko)
- 2023ko Osasun Inkestaen diseinua, generoa sistematikoki kontuan hartzen duena. Aurrekontua: 525.000 €
- Osasuneko desberdintasunen monitorizazioa (kuantifikazioa). Generoa da kontuan hartu beharreko adierazleetako bat
- Osasunaren determinatzaileei eta osasuneko desberdintasunei buruzko ebidentziak zabaltzeko programa (OSAGIN)
- Osasunaren determinatzaileei eta osasun-arloko desberdintasunei buruzko ebidentziak hedatzeko programa. Osasunaren Behatokia
- Kudeatu HBEen erregistroa eta 2021eko urteko txostena argitaratu
- Bularreko Minbizia Goiz detektatzeko Programaren (TMGDP) Kalitatea Bermatzeko Programa (KBP) garatzen eta gainbegiratzen laguntzea
- EAEko espezialisten beharrak aztertzea. EAEko espezialista sanitarioen eskaintzaren eta eskariaren gutxi gorabeherako azterlana kontratatzea. Aurrekontua: 60.000 €

- Osasun-arloko erakundeei laguntzak ematea, prestakuntza-jardueren eraketa, funtzionamendua eta antolaketa bideratzeko. Aurrekontua: 79.409 €
- EAEko osasun-esparruko profesionalen prestakuntzarako banakako laguntzak eta bekak ematea. Aurrekontua: 124.212 €
- Xurgatzaileen eredu berri bat sartzea, genero-desberdintasunak arintzeko. Farmazia Zuzendaritzak tamaina estra-txikiko gernu-inkontinentziako xurgatzaileen lote berri bat sartu du 2020tik. Biztanle talde batek, gehienak emakumeak, ez zituen beharrak beteta. Aurrekontua: 1.920 €
- Urtean gutxienez medikamentuei buruzko informazio-fitxa bat egitea herritarrentzat (i-botika fitxa), emakumeen osasunari buruzko gaiei buruzkoa. Aurrekontua: 290,40 €
- Prebentzioiko eta arriskuak murrizteko programen hitzarmenak eta kontratazioa, Adikzioen VIII. Planaren helburuen arabera. Programa horiek erabiltzen dituzten emakumeak biztanleria osoaren % 20 dira; beraz, zenbatekoa horrela kalkulatzen da. Aurrekontua: 77.646,20 €
- Adikzioen Behatokia. Genero-ikuspegia sustatzea Adikzioen arloko azterlan eta ikerketetan. Aurrekontua: 25.000 €
- Adikzioen esparruan esku hartzen duten profesionalen prestakuntza eta gaikuntza, Prestakuntza eta informazioa trukatzeko parte-hartzeen bidez. Generoari eta adikzioei buruzko ikastaro eta jardunaldiatarako kalkulaturako zenbatekoa zehazten da. Aurrekontua: 5.000 €

Jarraian, EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planaren "**indarkeriarik gabeko bizitzak**" II. Esku-hartze ardatzaren barruan egitea aurreikusten diren jardueren laburpena aurkezten da:

- Genero-indarkeriaren arloko sensibilizazio-jardunaldia Osakidetzako eta itunpeko osasun-sareko langileentzat (20.000 €). Batzuetan, Osakidetzarekin batera egiten denez, Osakidetzak bere gain hartu ditu jarduera horre ondoriozko gastuak.

Orain, "Soldata Arrakalaren aurkako Planaren" jarduera bat aurkezten da, Osasun Sailak 2022an egitea aurreikusten duena:

- Kontratazio-prozesuak indarrean dagoen araudira egokitzea. Gizonen eta emakumeen ordainsari-berdintasunerako irizpideak eta soldata-arrakalaren aurkako neurriak sartzea kontratazio publikoan. Gobernu Kontseiluaren akordio bidez onartua.

Merezi du ekintza berritzaileenak nabarmentzea, Osasun Sailak inplikazio handiagoa baitu genero-desberdintasunak ezabatzen. 2019an ahalegin handia egin zen 2020rako ekintza berritzaileak proposatzeko. Oraingo honetan, eta 2022rako, ekintza berri horiek mantendu egin dira, beste berririk proposatu gabe.

Ikerketa eta Berrikuntza Sanitarioko Zuzendaritzak osasunaren eta generoaren inguruko ikerketa-ildo berri bat sartzeko jarraituko du 2022ko laguntza-deialdian. Proiektua baloratzeko irizpidetzat hartuko du genero-ikuspegia. Gainera, beste modu batean hartuko du kontuan ikertzaile berrien adina. Normalean, amatasunagatiko geldialdiaren ondorioz, emakumeak beranduago hasten dira ikertzen, eta hori desabantaila da emakumeentzat. Egiten dituzten ikerketetan, kontuan hartuko dituzte emakumeen arteko desberdintasunak ikerketa-subjektu gisa. Duela gutxira arte, lortutako emaitzak neutrotzat jotzen ziren, nahiz eta emakumeek neurri txikiagoan parte hartzen zuten saiakuntzetan.

Zuzendaritzak berak prestakuntza-ekintzak emango ditu, datu-baseetan genero-ikuspegidun bilaketak egiteko genero-adierazleak ezagutzera emateko.

Farmazia Zuzendaritzak herritar guztiei zuzentzen zien bere jarduna. 2020tik, teknika estra-txikiko gernu-inkontinentziako xurgatzaileen lote berri bat sartu du zentro soziosanitarioetan. Izan ere, biztanleria-talde bat zegoen, gehienak emakumeak, eta talde horren beharrak ez ziren dauden xurgatzaileekin betetzen.

XII. Legealdi honetan, Osasun Sailak Arreta Soziosanitarioko Zuzendaritza sortu du. Haren jarduerak 4112 Programan sartu dira. Jarduera horiek lehenago genero-ikuspegia kontuan hartuta egiten baziren ere, legegintzaldi honetan garrantzi berezia eman nahi izan zaie.

OSAKIDETZA – EUSKAL OSASUN ZERBITZUA

Osakidetza – Euskal Osasun Zerbitzua zuzenbide pribatuko erakunde publikoa da, Euskadiko Antolamendu Sanitarioaren ekainaren 26ko 8/1997 Legearen bidez sortua. 1983tik, EAEko osasun-prestazio publikoen sistemaz arduratzen da.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Genero-ikuspegia osasunaren alor transbertsaltzat jotzen da, eta zerbitzu-erakunde guztietan hedatu behar da, ekintza espezifikoekin. Genero-ikuspegiz lan egitea Euskal Osasun Sistemaren konpromiso estrategiko bat da, hala maila asistentzian nola antolamendukoan.

Osasun Sailak **2021-2024 marko estrategikoan** hauxe ezartzen du: **ekitatea, desberdintasunei aurre egiteko paradigma**. Osasunean gizarte- eta genero-desberdintasunak murrizteko, batez ere bizi dugun osasun- eta ekonomia-krisiaren egoeran. Horretarako, pertsona batek beste pertsona bati emandako arreta aldarrikatzen du, gehien behar duenari babes espezifiko eskaintzeko:

- Adinekoak
- Haurrak eta nerabeak
- Gizonen eta emakumeen arteko ekitatea
- Desgaitasunen bat duten pertsonak
- LGTBQ+ pertsonak
- Gutxiengo etniko, kultural eta erlijiosoak
- Gizarte- eta kultura-aniztasuna
- Askatasunaz gabetutako pertsonak
- Migratzaileak
- Zaurgarritasun-egoeran dagoen edozein pertsona

Funtsezkoa da Euskadin gizonen eta emakumeen arteko ekitatea bermatzea, osasun-sistema osorako zeharkako elementu gisa. Horretarako, beharrezkoa da identifikatzea zer osasun-esparrutan eta -arazotan txertatu behar den genero-ikuspegia gai horri heltzeko, inplikaturako eragile guztiekiko lankidetzan. Adibidez, gaur egun badakigu emakumeek bizi-itxaropen handiagoa dutela, eta gutxiago eskuratzen dituztela bihotzeko errehabilitazio-programak. Halaber, biriketako minbiziaren ondoriozko heriotza-tasa handitzen ari da, eta gizonena, berriz, murrizten. Gainera, emakumeek prebalentzia handiagoa dute polimedikazioari, inkontinentziari eta depresioari/antsietateari dagokienez, indarkeria matxistak emakume askoren osasunean izan ditzakeen ondorioak ahaztu gabe.

Euskadiko Osasun Behatokiak Euskal biztanleriaren osasuna ekitatearen eta generoaren ikuspegitik monitorizatzea eta ebaluatzea izango du helburu, osasun-egoerari eta haren baldintzatzaileei buruzko informazioaren eta ebidentziaren eskuragarritasuna eta erabilera hobetuz, osasun-arloko plangintza, erabakiak hartzen eta jarduera hobea egiten laguntzeko; horrela, Euskadiko biztanleriaren osasun-desberdintasunak eta horiek denboran zehar izan duten bilakaera ezagutu, aztertu eta balioetsi ahal izango dira. Era berean, aukera emango du informazio hori praktika klinikoan eta soziosanitarioan erabiltzeko.

HELBURUAK:

- 1. Pertsonak eta osasun-emaizak, arretaren ardatz, pertsona orok osasun-zerbitzuak eskuragarri dituela bermatzeko.**

Irisgarritasuna osasungintza-sistemaren printzipio gidarietako bat da, baina haren erronka nagusietako bat ere bada oraindik, bereziki COVID-19aren pandemiaren ondoriozko egoera honetan.

Lehen Mailako Arreta bultzatu eta sendotuko da, irisgarritasun handiagoa bermatzeko eta osasunaren arloko inekitateak eta desberdintasunak eragozteko, herritarrek gertuen duten maila asistentziala baita.

Era berean, ildo horretatik, osasungintza-sistamarako irisgarritasuna are gehiago hobetzeko, funtsezkoa ere bada **erizainen figura indartzea**, erizainen indikazioa guztiz garatzen duen eredu baterantz aurrera egin eta, era horretan, sistema erabakitzaileago bat bultzatzeko.

Sortzen diren profilen arretarako neurrietan are gehiago sakontzeaz gain, arreta berezia ere eskainiko zaie aurrerantzean umeek eta nerabeek nozitzen dituzten **osasun mentaleko** nahasmenduei, bai eta adingabeek haurren onkologiaren esparruan dituzten premia espezifikoiei ere. Eta Osasun Mentaleko Sarea bereziki adi ere egongo da, nola ez, pandemiak pertsonen osasunaren alderdi garrantzitsu honetan eragindako ondorioei.

Gaixotasun kardiobaskularrak, prozesu onkologiko eta neoplasikoekin batera, EAEko heriotza-kausa nagusietako bat dira oraindik, eta ospitalizazio-tasa handiak ere eragiten dituzte. Helburua honako hau da: gaixotasun horien intzidentzia ahalik eta gehien gutxitzea eta **paziente gehiagok bizirik irautea**, ahalik eta bizikalitate eta autonomia handienez, betiere genero-ikuspegiarekin eta desberdintasunak aintzat hartuta.

Osakidetzako **tabakismoari taldean aurre egiteko programaren** barruan, **genero-ikuspegia** aintzat hartzen duen esku-hartze bat jarri da abian, bi talde tipologia hauetan: mistoak eta emakumeak bakarrik (abiarazi eta ebaluatzeko daude COVID-19aren pandemiaren krisiaren ondorioz).

2. Herritarren parte-hartzea eta ahalduntzea

Osasun Eskola programa guztiz garatuko da, pazienteei prestakuntza emateko, nork bere gaixotasunaren prebentzio eta jarraipenerako erabaki onenak hartzen laguntzeko.

Osasun Karpeta berria ezarriko da, eta, eboluzio teknologikoz baliatuta; tresna berriak gehituko dira bertan. Are eremu handiagoa hartu behar du oraindik **osasuna sustatzeko** kulturak: ohitura osasungarriak bultzatu behar dira, Osasun Sailarekin elkarlanean, biztanleen zenbait kolektiboren artean, haien osasuna hobetzeko; Osasunerako Hezkuntza programak zabaltzeko behar dira, eta aurrera egin behar da Agindu Bizimodu Osasuntsua (ABO) programaren ezarpenean. Programa horrek aukera ematen die Lehen Mailako Arretako profesionalei kontsultara joaten zaizkien pertsonak beren udalerriko edo erkidegoko jardueretara bidaltzeko, inguruko baliabideak erabil ditzaten.

Osasun Sailarekin batera, **prebentzio-programa** espezifikoak indartuko dira berdintasun eza murrizteko, bai eta dieta, tabako eta alkoholari lotutako prebentzio-programak ere, eta VII. Adikzio Planaren garatzen jarraituko da, bereziki tabakismoa eta alkoholaren prebentzioari dagokionez.

Lanean jarraituko da **genero-indarkeriaren prebentzioan**, eta bereziki genitalen mutilazioaren prebentzioan.

Biztanleria bahetzeko programek, parte-hartzeko eta detekzio goiztiarreko uneko emaitza onei eustez eta COVIDaren albo-kalteak konpentsatzeaz gain, helburu dute **umetoki-lepoko minbiziaren baheketa** biztanleen % 100i ezartzea.

Anomalia kromosomikoen **jaioaurreko baheketa-programan** aurrera egiten jarraitzeko, ama-odolean dabilen fetuaren DNA zirkulatuaren testa gehituko da. Test hori Down-en sindrome kasuak are gehiago antzemateko aukera bat da, eta teknika inbasiboaren arriskuak gutxitzea ere badakar, hala nola fetua galtzea eta haien ondoriozko bestelako arriskuak.

OSAKIDETZAKO BERDINTASUN PLANA:

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Osakidetzako I. Plana (2021-2024) 2021eko apirilean onartu da. Plan horrek ekintzak zehazten ditu bi eremutan: barneko bat, langileei zuzenduta, eta kanpoko beste bat, Osakidetzak arreta ematen dien biztanleei zuzenduta.

Hogeia ardatz ditu, eta 4 urtean gauzatu beharreko 100 ekintza jasota daude horietan. Berdintasun-plan horren helburuen eta lehentasunen artean daude Osakidetzan egindako diagnostikoan antzemandako beharrak.

2022. urtean, berdintasunerako planaren hedapenak, jarraian zehaztutako helburuak landuko ditu bereziki, eta honako hau lortzeko ekintza zehatzak ekarriko ditu horrek:

- Soldata-arrakala murriztea, horri eragiten dioten faktoreak zehaztuz eta % 5eko baino gehiagoko arrakala duten kategorietan hura murrizteko neurriak ezarri.

- Genero-indarkeriaren, sexu-erasoen eta mutilazio genitalaren biktima diren emakumeei ematen zaien arreta indartzea eta hobetzea.
- Kultura korporatiboaren aldaketa: erakundeko langile guztiei sentsibilizazioa eta prestakuntza ematea indarkeriaren, sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren prebentzioaren, detekzioaren eta arretaren arloan. Plantilla osoari berdintasunaren arloko oinarritzko kontzeptuen gaineko prestakuntza ematen jarraitzea. Berdintasunaren arloko prestakuntza-beharren diagnostikoa egitea kolektibo espezifikoetara dagokienez.
- Osakidetzan dauden kontziliazio-neurriak aztertzea, eta ikustea ea emakumeek eta gizonek proportzioz neurri berean hartzen dituzten, familia eta lana kontziliatzearekin lotutako lizentzia eta baimenen erabilerari buruzko informazioa erauztea, analizatzea eta ustiatzea ahalbidetzen duen aplikazio baten bidez, biak sexuaren eta lanbide-kategoriaren arabera bereizita. Erantzunkidetasunean aurrera egitea.
- Kontratu publikoetan gizarte-klausulak sartzea eta horien jarraipena egitea.

NEURRI SEKTORIALAK:

2021-2028 aldirako Osasun Plan berriak genero-ikuspegia duten osasun-politikak ezartzen ditu, sexuaren arabera bereizketak dauden eremuei edo osasun-arazoei heltzeko.

Osakidetzaren lehentasun sektorialak zehazteko, aintzat hartzen dira Jaurlaritzak osasunari dagokionez XII. legegintzaldirako hartutako konpromisoak eta Osasun Sailak 2021-2024 Esparru Estrategikoan bildutako helburuak. Konpromiso horiek eta haiek gauzatzeko ekimenak garatzeko orduan, VII. Planean lotura duten ardatz zehatzeko gidalerroak hartuko dira kontuan, horien gauzapenean genero-ikuspegia sartzen dela bermatzeko.

2022. urtean, paziente eta erabiltzaileei begirako helburuak nabarmentzen dira, bai eta Osakidetzako langileei beraiei zuzendutako beste batzuk ere.

Pazienteen eremua:

- Emakumeen erantzunkidetasuna sustatzea beren osasuna zaintzeari dagokionez, Paziente Bizia programaren bidezko jarduketara zehatzak eginez.
- Ohitura osasungarriak sustatzea eta emakumeentzako baheketa-programak hobetzea.
- Tratu txarrak eta indarkeria pairatzen dituzten emakumeentzako arreta hobetzea, honako hauek bultzatuz: detekzio goiztiarra, datuak erregistratu eta biltzea eta beste erakunde batzuekiko lankidetzak.

Langileen eremua:

- Emakumeen kontrako indarkeriaren biktimak artatzen dituzten langileei prestakuntza ematea.
- Berdintasunerako Plana gauzatzeko eta haren jarraipena egitea.
- Osakidetzan enpleguaren kalitatea hobetzea; hau da, lan egonkorra gehitzea, kontziliaziorako eta erantzunkidetasuna bultzatzeko neurriak garatzea, eta soldata-arrakala txikiagotzea.

Aurreko helburuak lortzeko, Berdintasunerako Plana gauzatzeko partida espezifikoak jarri beharko dira, urteko programazioko jarduketak egiteko, eta bereziki handitu beharko dira honako hauetara bideratutakoak: emakumeen kontrako indarkeriaren arloko prestakuntza, berdintasunaren arloko prestakuntza eta kontziliazio-neurriak erantzunkidetasunaren ikuspegitik bultzatzea, bai eta soldata-arrakalaren arloko lantaldea indartzea ere.

2022. urterako jarduketa garrantzitsu bezala, Osakidetzak konpromiso argia du: 2022ko urteko Programa operatiboan programatutako ekintzak, Osakidetzako emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako I. Planaren (2021-2024) ondoriozkoak, Berdintasun Batzorde Korporatiboak proposatutakoak eta Osakidetzako Zuzendaritza Kontseiluak onetsitakoak.

1. Osakidetzaren jarduketetan berdintasuna sustatzeko eta genero-ikuspegia txertatzeko jarduketak. Aurrekontua.

1.1. Barneko eremua: 1: Enpresa. Osakidetzako profesionalak

- Genero-ikuspegia eranstea Giza Baliabideen prozesuetan, arrisku psikosozialetakoetan eta laneko indarkeriari buruzko protokoloan.
- Berdintasunari buruzko kolektibo espezifikoaren prestakuntza-premien diagnostikoa egitea.
- Berdintasunaren arloko parte-hartzea bultzatzea.

Soldata-arrakalaren aurka:

- Zuzendaritzako postuetan emakume gehiago egon daitezen sustatzea.
- Soldata-arrakalan eragiten duten faktoreak zehaztea eta hura desagerrarazteko neurriak ezartzea, % 5etik gorako arrakala duten kategorietatik hasita.
- Erantzunkidetasunean aurrera egitea: ordu-malgutasunari eta telelanari buruzko azterketa; plantillari sentsibilizazioa/prestakuntza ematea.
- Kontratazio publikoan berdintasun-klausulen jarraipena egitea.

1.2. Barneko/kanpoko eremua: 2. Dimensioa: Berrikuntza eta ikerketa

Osasun Saileko Ikerketa eta Berrikuntza Sanitarioko Zuzendaritzarekin elkarlanean aritzea arlo hauetan:

- Osakidetzako ikerketaren eta berrikuntzaren eremuan emakumeen presentzia proportzionala sustatzea.
- Emakumeen eta gizonen arteko ezberdintasunei erantzungo dien zientzia-ikerketa sustatzea (irisgarritasuna, diagnostikoa eta tratamendua)
- Genero-ikuspegia txertatzea ikerketa eta berrikuntzan.

1.3. Kanpoko eremua: 3. Dimensioa: Euskal gizartea. Pazienteak, erabiltzaileak eta arreta sanitarioa

Osasun Sailak aldeztutako osasun-arloko politikak, planak eta programak garatzeko zehaztutako jarduerak honako hauek dira 2022. urterako:

- Osasun-arretan, protokoloetan, programetan, osasunaren arloko esku-hartzeetan genero-ikuspegia eransteko metodologia definitzea.
- Kexen eta erreklamazioen azterketan, gogobetetzeari buruzkoan eta estatistika guztietan genero-ikuspegia sartzea.
- Erraztea emakumeek gero eta gehiago parte har dezaten osasunaren prebentzio, sustapen eta kudeaketan: harreman afektibo-sexualak, sexu- eta ugalketa-osasuna, menopausia; estresa, antsietatea eta depresioa detektatzea; osasun mentala; ohitura osasungarriak; haurdunaldia, erditzea eta erdiberriaroa.
- LGBTIQ+ kolektiboaren osasun-premiak identifikatzen laguntzea kolektiboa ordezkatzeko duten erakunde eta elkarteekin lankidetzan.
- Genero-indarkeria, sexu-erasoak eta mutilazio genitala pairatzen dituzten emakumeenganako arreta indartu eta hobetzea: genero-indarkeriarekin zerikusia duten osasun mentaleko arazoaren detekzio goiztiarra; mutilazio genitala emakumeenganako arreta eta prebentzioa hobetzea; kolektibo zaurgarriari arreta ematea; zerbitzuen arteko koordinazioa hobetzea.

2. Aurrerapausoak 2021. urtearen aldean

- Osakidetzako emakume eta gizonentzako I. Berdintasun Plana (2021-2024) 2021eko apirilean onetsi da.
- Osakidetzak kudeaketa-eredu bat jarriko du abian 2021-2024 aldirako Osakidetzaren I. Berdintasun Plana gauzatzeko, haren jarraipena egiteko eta ebaluatzeko, eta horri jarraikiz, **honako egitura hauek ere ezarri ditu 2021. urtean:**
 - Zerbitzu-erakundeetako 20 Berdintasun Batzordeak
 - 25 berdintasun-erreferente (pertsonek erakunde bakoitzeko, eta bi erakunde handietan)

- **Prestakuntzari** dagokionez, hauek egin dira:
 - Berdintasunaren arloko oinarritzko prestakuntza plantilla osoarentzat (online eta aurrez aurrekoa pixkanaka). 2021ean hauek egin dira: 2 edizio ekain eta irailean, eta bi gehiago urrian (euskaraz) eta azaroan (3.000 lagun inguru).
 - Berdintasuneko egiturako organoetako kideei prestakuntza espezifikoa ematea (oinarritzko kontzeptuei buruzko ikastaroa eta Berdintasun Plana Kudeatzeko ikastaroa). Irailetik azarora arte doan aldian (500 lagun inguru).
 - Prestakuntza espezifikoa ematea zuzendaritzako kargudunei, zuzendariei, zuzendariordeei eta arduradunei. Zuzendaritzako kargudunei, zuzendariei eta zuzendariordeei eman zaie apiriletik ekainera. Arduradunei prestakuntza ematen hasi da, irailean eta urrian ematen baitzaie (2.000 lagun inguru).
 - Prestakuntza espezifikoa ematea sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako protokoloa aplikatu behar duten organoetako kideei (21 Aholkularitza Konfidentzial eta Ikerketa Batzordea), bai eta Prebentzioko Oinarritzko Unitateei laguntzen dieten langileei (100 lagun inguru). 2021eko azaroan dago programatuta.
 - Genero-indarkeriaren arloko prestakuntza ematea kolektibo espezifikoari. Pilotaje bat egin da 2021ean eta online ikastaro bat egongo da.
- Aurrekontu zenbatetsia: 50.000 euro.**
- **Sexu-jazarpenari eta sexuan oinarritutako jazarpenari aurre egiteko protokoloa** 2021eko ekainaren 15ean onetsi da, aho batez, Berdintasun Batzorde Korporatiboan.
- Orobat, honako hauek eratu dira: **Sexu-jazarpenari eta sexuan oinarritutako jazarpenari aurre egiteko protokoloa aplikatzeko organoak**, 21 aholkularitza-konfidentzial eta 1 ikerketa-batzorde.
- **2021eko urteko programa operatiboa** prestatu da, Osakidetzako emakume eta gizonentzako I. Berdintasun Planeko (2021-2024) lehentasunezko ekintzak urterako programatzearen emaitza gisa.

3. Actuaciones previstas dentro del III eje de intervención del VII Plan de Igualdad de mujeres y hombres para la CAE “Vidas libres de violencia contra las mujeres” y, si lo hubiera, su correspondiente presupuesto para el ejercicio 2021.

Genero-indarkeriaren, sexu-erasoen eta mutilazio genitalaren biktima diren emakumeentzako arreta indartu eta hobetzeko helburuz, gauzatzen jarraitu beharreko zenbait jarduketa zehaztu dira:

- Tratu txarren eta genero-indarkeriaren prebentzioa eta detekzio goiztiarra sustatzea, tratu txarrekin eta genero-indarkeriarekin lotuta emakumeek dituzten osasun mentaleko arazoak goiz detektatzeko ekintzak ezartzeko.
- Estrategiak indartu eta diseinatzea elkarrekin eta erakundeekin elkarlanean, mutilazio genitala prebenitzeko eta haren biktima diren emakume eta neskentzako arreta hobetzeko.
- Genero-indarkeriaren eta haren adierazpenen arloko asistentzia ematen duten langileei prestakuntza ematea, haiek identifikatzeko eta datuak erregistratzearen garrantziaz sentsibilizatzeko.
- Informazioa biltzeko sistemak hobetzea eta erizainei erregistratzeko sarbidea ematea.
- Genero-indarkeriarekin lotutako kalteberatasun berezia duten emakumeen premia espezifikoak aztertzea kolektibo horien ordezkari-taldeekin.
- Genero-indarkeriako protokoloaren aplikazioaren jarraipena egitea.
- Zerbitzuen arteko barne-koordinazioa hobetzea, batez ere, Lehen Mailako Arretaren, Larrialdien, Osasun Mentalaren eta Pediatriaren artekoa, informazioaren zirkuitua zehaztea eta eduki eta pertsona erreferenteak identifikatzea.
- Genero-indarkeriaren arloko prestakuntza ematea kolektibo espezifikoari.

10. BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE-POLITIKAK SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 13. artikuluan. Bere eskumenak gauzatzeko EAEko aurrekontu orokorraren % 4 jasotzen du.

Txosten honetan, aurrekontu hau aztertzen da:

20. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE-POLITIKAK	449.733.198
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	15.100.000
1411. Justizia Administrazioa	155.098.330
1412. Justizia	41.833.513
1413. Espetxe-erakundeak	57.164.867
3111. Berdintasun, Just. eta Pol. Egitura eta Laguntza SOC.	5.936.911
3122. Immigrazioa	8.437.633
3123. Gizarte-zerbitzuak	63.147.368
3124. Familia eta Komunitate Politika	73.669.818
3222. Gazteria	9.540.652
4621. Biktimak eta Giza Eskubideak	7.643.906
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:</i>	
Emakunde - Emakumearen Euskal Erakundea	7.463.700
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	46.000
3223. Emakunde - Emakumearen Euskal Erakundea	7.417.700
Gogora - Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institutua	4.696.500
4622. Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institutua	4.696.500

Aurrekontu osoa egokitzen da eta genero altuarentzat garrantzitsutzat jo da, espetxeen programa izan ezik, garrantzi ertainekotzat jo baitute. Hau da, eragin nabarmena izan dezakete emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko politiken hartzaile diren herritarren artean.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

XII. Legegintzaldirako Gobernu Programak honako hau ezartzen du herrialdearen erronken artean: "Euskadi genero-berdintasunaren arloan indize handiena duten Europako sei herrialdeen artean kokatzea". Bestalde, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planak modu koordinatu eta globalean jasotzen ditu euskal botere publikoek berdintasunaren arloan 2018-2021 urteetan izango duten jardura orientatu behar duten esku-hartze illoak eta jarraibideak. Berdintasunerako Euskal Legearen aldaketa onartu eta EAEko plan berria egin bitartean, VII. Plana da EAEko berdintasun-politiken erreferentzia-esparrua. Alde horretatik, Sailak 2021eko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana egin du Sailak, eta plan hori 2021eko uztailaren egindako Sailarteko Batzordean onartu eta aurkeztu zen. 2022an, Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legegintzaldiko Plan berria diseinatuko du. Horrez gain, urriaren 1etik aurrera Sailaren eskumenekoak izango diren espetxeetako berdintasun-konpromisoak jasoko ditu.

Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailaren estrategiak eta ekintzak arreta berezia eskaintzen dio berdintasun-politiken zeharkakotasunari, barne-mailan eta sailen artean, bai eta gobernantza irekiari eta lankidetzari ere.

Helburu horrekin bat etorritik, Sailak berdintasunaren aldeko eta **emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzaren aldeko Herri Ituna** bultzatu zuen, EAEko udaletan sustatzen ari dena eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Euskal Legea onartuko du. Legea aldatzeko proposamena hainbat eragilarekin eta sentsibiltate politiko desberdinekin kontrastatu eta birdiseinatu da, eta urtea amaitu baino lehen onartzea aurreikusten da. Helburu nagusia berdintasun-politikak indartzea eta emakumeen aurkako indarkeria matxista desagerrarazteko lan egitea izango da. Legearen erronka handietakoa izango da emakumeen aurkako indarkeria, emakumeen eta gizonen desberdintasunaren arazo sistemiko eta unibertsalaren barruan kokatzeari buruzko ikuspegia bermatzea.

Bestalde, Sailak, Emakunderen koordinazioarekin, indarkeria matxistaren biktime diren emakumeentzako arreta hobetzeko eta biktimei eta haien seme-alabei lehentasunezko arreta integrala, doakoa eta kalitatezkoa bermatzeko erakunde arteko akordioa eguneratuko du. Leihatila bakarreko sisteman aurrera egingo da, emakume biktimeen kasuen arretan integratutako kudeaketaren bidez, beste leihatila bat sortu gabe; aitzitik, emakume biktimek hautatutako babes-sistemara laguntzea lortu nahi da, sarrerako lehen atetik hasita, ahaldundutza erraztuko duten eta berriz biktimizazioak saihestuko dituzten ibilbide pertsonalizatueta. Aldaketa horri esker, halaber, biktimeen erreparazio-eskubidea aitortuko da, eta neurriak hartu beharko dira biktime eta biziraule guztiei bermatzeko egia aitortuko zaiela, indarkeriazko egitateak ez direla errepikatuko eta biktime eta bizirik atera diren guztiak oneratu direla.

Bestalde, bereziki landuko da belaunaldi gazteenen arteko balio-aldaketa, hezkidetzak oinarri hartuta. 2021ean, bikoiztu egin da eremu horretarako aurrekontu-partida, eta, Hezkuntza Sailarekin eta Emakunderekin lankidetzan, hezkidetzak-plana egiten duten ikastetxeen kopurua handitzen jarraitu nahi da.

Desberdintasunaren egiturazko kausei aurre egiteko, enpresekin lanean jarraituko dugu, **soldata-arrakalaren aurka**, eta Emakunderen gidaritzapean, soldata-arrakalaren aurkako plan berria egingo da. Modu integralean lan egingo da soldata-arrakala murrizteko, pobrezia feminizazioa murrizteko neurriak bultzatuz.

Gizarte-errealitateak hobeto ezagutzeko eta gizarte-premietara gehien egokitzen diren neurriak hartu ahal izateko, **emakumeen eta gizonen berdintasunaren eta emakumeen aurkako indarkeriaren behatoki** bat jarriko da abian. 2021ean ez da egin, Berdintasunerako Legearen aldaketa onartzearen mende baitago, eta hor sortzea aurreikusten da.

Azkenik, zaintzak politiken erdigunean jartzeko eta gero eta erantzukideagoa den gizarte-antolaketan aurrera egiteko, **zaintzen Itun Soziala** bultzatuko da.

Sailaren berdintasun-estrategiaz gain, gure Saila osatzen duten eremuek genero-desberdintasunak murriztea eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzen duten jarduerak garatuko dituzte. **Giza Eskubideen, memoriaren eta lankidetzaren Sailburuordetzak** diskriminazio mota guztien aurkako borrokari eta bizikidetzaren sustapenari helduko dio, adiskidetzako eta bakean dagoen euskal gizarte baterantz aurrera egiteko asmoz, eta helburu hori ez da ulertzen emakumeen eskubideak eta ekarpenak kontuan hartu gabe. Hurrengo urteetan garatuko den Udaberri 2024 azpimarratu behar da, Bizikidetzaren, Giza Eskubideen eta Aniztasunaren Plana, berriki onartua. **Justizia Sailburuordetzak** justizia humanizatzen eta gizarte-gatazkak konpontzen lagundu nahi du, kolektibo ahulenen irisgarritasunari garrantzi berezia emanez, horien artean indarkeriaren biktime diren emakumeena. Era berean, espetxeen eredu berria ezarriko da, non berdintasuna eta genero-ikuspegia osagai nagusiak izango diren; epaitegiei, fiskaltzari eta Auzitegi Medikuntzako Euskal Erakundeari behar adina langile emango zaizkie, eta sistema judizialaren modernizazioan aurrera egingo da. **Gizarte politiketako Sailburuordetzak** balorazioa egingo du Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren hedapenari buruz, erantzukizun publikoko eta mistoko sistema gisa, zuzeneko kudeaketa publikoan eta gizarte-ekimenaren bidez nagusitzen dena eta Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa garatzen hasiko da. Migrazioko eta Asiloko Zuzendaritza Etorkinei Arreta Emateko Euskal Sistema sendotzen saiatuko da. Sistema horrek harrera, sentsibilizazio, aholkularitza eta informazioko zerbitzu erreferente eta integrala izan nahi du, bai etorkinentzat, bai herritarrentzat, oro har. Azkenik, **Gazteria Zuzendaritza** gazteriari buruzko politika integrala garatzen saiatuko da, Gazteen Legea onartzean islatuko dena. Horren helburua gazteriari buruzko politikak sendotzea eta areagotzea izango da, helburu hori politika publiko guztietan txertatuko baita.

Berdintasuna sustatzea helburu bakarra duten jardueren dagokienez, **gobernantza hobetzeari** dagokienez, Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailak lehentasunezko helburu hauek ezarri ditu: berdintasun-politikak garatzeko aurrekontua handitzea; berdintasunerako administrazio-unitatea indartzea; saileko langileak prestatzea; eta genero-ikuspegia txertatzea lege, estrategia eta plan sektorialetan eta zeharkakoetan. Helburu horiek betetzeko, 2022an honako jardura hauek garatuko ditu:

- Eutsi berdintasun-unitatearen 30.000 euroko aurrekontuari.
- Diseinatu Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legegintzaldiko plana.
- Garatu Sailak 2021. urtean berdintasunaren arloan egindako prestatuntza-plana.
- Diseinatu Justizia Administrazioako langileen eremuan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana, 2021ean egindako berdintasun-diagnostikoan hautemandako beharretan oinarrituta: 15.000 euro.
- Diseinatu Espetxeetako Administrazioaren Berdintasunerako Plana: 60.000 euro.
- Onartu haurren eta nerabeen eskubideei buruzko lege bat.
- Txertatu Gizarte Zerbitzuen 2021-2024 Plan Estrategikoan genero-ikuspegia; Gatazkak konpontzeko bitarteko alternatiboak sustatzeko eta finkatzeko plana; Adinekoekiko Euskal Estrategia; adingabeen aurkako indarkeriari aurre egiteko estrategia; gazteen emantzipaziorako 2030erako euskal estrategia, Eusko Jaurlaritzaren V. Gazte Plana eta 2022-2025 Justizia Plan Estrategikoa egitea.
- Sailak, halaber, Legearen aginduei erantzuten dieten eta dagoeneko etengabe egiten ari diren jarduerak garatzen jarraituko du, hala nola: araudian berdintasun-printzipioa txertatzea eta aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea. 2022rako berritasun gisa, Eusko Legebiltzarrean honako hauek sartu dira: garapenerako Lankidetzari buruzko Legea, Euskadiko Memoria Historiko eta Demokratikoari buruzko Legea, Haurren eta Nerabeen Eskubideei buruzko Legea, Leku, kultu-zentro eta erlijio-aniztasunari buruzko Legea, eta 14/2012 Legea, ekainaren 28koa, transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta aitortzeari buruzkoa, aldatzea. Gazteen Euskal Legea eta Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea onartzea.

Berdintasunaren alorrean esku hartzeko ardatzei dagokienez, Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailak lehentasunezko helburuak ezartzen ditu esku hartzen duen sektore-eremuetarako.

"Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak" lortzeko helburu espezifikoek dagokienez, Sailak honako hauek garatuko ditu 2022an:

- **Gazteak sentsibilizatzea emakumeen aurkako indarkeria prebenitzeko:** Gazteria Zuzendaritzak Gazteen Euskal Behatokiaren bidez egiten dituen jardueren gain, indarkeria sexistaren prebentzioari buruzko prestatuntza-jarduerak egingo dira gazteriaren alorrean lan egiten duten langileentzat, eta indarkeria matxistaren eta sexu-aniztasunaren prebentzioari buruzko irakurketa-gidak egin eta argitaratuko dira.
- **SATEVI (Indarkeriaren Biktimak diren Emakumeentzako Telefono Bidezko Arreta Zerbitzua)** kudeatzen eta koordinatzen jarraituko da, baita biktimak diren emakumeentzako laguntza ekonomikoak eta arretarako kudeaketa integratua ere. 2022rako zerbitzuaren aurrekontua handitu da, kalitatea eta irismena handitzeko. Era berean, erakundearen arteko koordinazio- eta lankidetzak ekintzetan parte hartzen jarraituko da, bai eta arretaren kalitatea hobetzen ere. Bestalde, emakumeekiko esku-hartze sozialeko jardueren hirugarren sektoreko erakundeek diru-laguntzak ematen jarraituko da. Arlo honetako berritasuna emakumeen aurkako indarkeria matxista baloratzeko tresna da. Emakundeko eta Gizarte Zerbitzuetako Zuzendaritzako langileek osatutako lantalde bat diseinatzen ari da, eta 2022an amaitzea aurreikusten da. Tresna hori II. Akordioaren jarraipena egiteko talde teknikoak eskatu zuen, eta, zehazkiago, hiru aldundiek, gizarte-diagnostiko bat egiteko tresna bat izateko, indarkeria matxistako egoerak identifikatzera bideratuko dituen, indarkeria hori pairatzen duten emakumeak gizarte-babesik gabeko egoeran jartzeko; emakume horiek behar dituzten laguntzak jaso ditzaten, eta laguntza hori Eta Autonomia Erkidegoko gizarte-zerbitzuetako profesionalak Zerbitzu horiei dagokien aurrekontua honako hau izango da:
 - Etxeko indarkeriaren edo sexu-indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako informazio- eta arreta-zerbitzua (SATEVI): 471.258 €
 - Genero-indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako diru-laguntzak: 1.600.000 €
 - Genero-indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako arretaren arloko kudeaketa integratua: gizarte-langileei genero-indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako arretaren arloko aholkularitza-ekintzak; eta genero-indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako arretan parte hartzen duten Eusko Jaurlaritzako sailekin eta gizarte-langileekin koordinatzeko ekintzak: berariazko aurrekonturik gabe,

Gizarte Zerbitzuen Zuzendaritzako eta Justizia Zuzendaritzako genero-indarkeriaren arloko langileen zereginak.

- Erakundeen arteko koordinazio- eta lankidetzak-ekintzetan parte hartzea: parte-hartze politikoa eta teknika II. Erakunde Akordioaren ondoriozko egitura guztietan, Bizkaiko Genero Indarkeriaren Behatokia. Aurrekontu-partida espezifikorik gabe, zerbitzuko langileen zereginen zati bat.
- Hirugarren sektoreko erakundeentzako diru-laguntzen esparruan, helburu nagusitzat indarkeriaren biktime diren emakumeekiko esku-hartze soziala duten proiektuak
- Doako laguntza juridikoaren kalitatea eta eraginkortasuna eta ofiziozko txanda bultzatuko dira. Sinplifikazio administratiboaz gain, doako laguntza juridikoaren zerbitzua ematen parte hartzen duten abokatuen baldintzak hobetu dira, arreta berezia jarriko zaie haien prestakuntza eta espezializazioari eta Doako Laguntza Juridikoaren Batzordeen lanari, horiek baitira eskubidea aitortzeko ardura duten organoak. Bestalde, jarraipena emango zaio Abokatutzaren Euskal Kontseiluarekin egindako hitzarmenari, genero-indarkeriaren biktime diren emakumei berehalako doako laguntza juridikoa emateko. Bestalde, jarraipena emango zaio Abokatutzaren Euskal Kontseiluarekin sinatutako hitzarmenari, genero-indarkeriaren biktime diren emakumei eta familia barruko indarkeriaren eta sexu-askatasunaren aurkako delituen biktimei berehalako doako laguntza juridikoa emateko: 3.100.992 €
- Euskadiko espetxe-eredu berria garatuko da, non berdintasuna eta genero-ikuspegia jardura-ildo bat diren, bai eta oinarritzko printzipioa ere. Eredu horren helburu izango da, berdintasunari dagokionez, genero-ikuspegia txertatzea; zehazki, arreta berezia eskainiko zaie emakumeen premia espezifikoak eta egoera berezietan (arreta berezia emango zaie immigrazioari, desgaitasunari, gaixotasun mentalari); espetxeetako langile guztientzako genero-prestakuntza jasotzeko eskubidea; eta arazo espezifikoak heltzera, hala nola genero-indarkeria, sexu- eta ugalketa-osasunari, amatasunari eta aitatasunari edo emakume askoren babes-saririk ezari.
- Justiziari **laguntzeko zerbitzu guztiak** egokituko dira Istanbulgo Hitzarmenean jasotako emakumearen aurkako indarkeriaren definizioa.
- **Epaitegietan behar besteko langile- eta material-hornidura bermatuko da** biktimei babes integrala emateko, bere adierazpide guztietan, eta arreta berezia jarriko da emakumeen aurkako indarkeriaren arloko epaitegietako langileen prestakuntzan, biktimeak eta biktimgileak bereizteko instalazioen egokitzapenean eta biktimei informazioa, arreta eta laguntza integrala emateko zerbitzuen indartzean.
- Bestalde, aplikazio informatiko berri bat jarriko da, datuak kudeatzeko eta estatistikak eta txostenak egiteko, Emakumearen aurkako **Indarkeria Koordinatzeko Euskadiko Zentroari**. Zentro hori da babes-aginduak jasotzen dituen koordinazio-puntua, eta biktimeak eskatzen dituen edo beharrezkoak diren laguntzak bideratzen ditu, komunikazio-sistema telematiko baten bidez, eguneko 24 orduetan eta 365 egunetan.
- Delituen biktimei arreta ematea bultzatuko da, Biktimgile Laguntzeko Zerbitzuaren lanaren bidez. Zerbitzu horrek lehen mailako arreta integrala ematen du, baliabide espezializatuetara bideratzen du eta delituen biktimgileen jarraipena egiten du, lehen mailako biktimgilizazioa arinduz eta bigarren mailako biktimgilizazioa saihestuz. Esparru horretan, biktimgile laguntzeko zerbitzua indartuko da, bereziki indarkeria matxistaren biktimei laguntzeko, eta, horretarako, emakumeen aurkako indarkeriaren biktimei laguntzeko sailaren jardura-planean jasotako ekintzak garatuko dira. Horretarako, biktimei informazioa, arreta eta laguntza integrala emateko programa (Zurekin programa) finkatu da, biktime horiei babes osoa emateko, adierazpide guztietan: 1.200.000.-euro (BLZren aurrekontu osoa, Zurekin Programaren garapena barne).
- Bestalde, Zigorrek Kudeatzeko Euskal Zerbitzuaren aurrekontua bideratzen duen bideratutako baliabideak berariaz handituz: 1.843.463.- euro (Zigorrek Kudeatzeko Zerbitzuaren aurrekontuaren gutzitzea, Gakoa programa barne).

Soldata-arrakala murrizteko helburu espezifikoak dagokienez, Euskadin soldata-arrakala murrizteko ekintza-planaren diseinuan eta garapenean parte hartuko du Sailak 2022an. Estrategia zehaztu gabe badago ere, neurri espezifikoak bultzatuko ditu, hala nola:

- Enpresa txiki eta ertainentzako laguntza-programa, soldata-arrakala diagnostikatzeko eta murrizteko neurriak ezartzeko: 65.000 €

- Kontziliazio erantzukidearen enpresa-egiaztapena eta -ziurtagiria: egiaztapen eta ziurtapeneko esperientziei eta kontziliazio-neurrien eraginkortasunari buruzko azterlana enpresetan: 50.000 €
- Enpresetan kontziliazio erantzukidea sustatzeko azterlanak egitea: 75.000 €
- Enpresentzako laguntza-lerroa, diagnostiko-diseinurako laguntza teknikoaren kontratazioa eta ondorengo uztartze-plana kofinantatzeko: 275.000 € (118.000 euroko kreditu-konpromisoa 2023rako).
- Zaintzaileei familia-ingurunean laguntzeko estrategia: 2022an, Euskal Kontseilu Soziosanitarioak onartutako estrategia garatuko da.

Kontziliazio erantzukideko programaren esparruan, lanean jarraituko dugu emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna hobetzeko ekimenak eskaintzeko. Kontziliazio informazio- eta laguntza-zerbitzuak, enpresei eta herritarrei zuzenduak. Lana eta familia bateragarri egiteko Neurriak ezartzen laguntzeko tresnak (bi hilean behin Newsletter bat) eta arlo horretako ikerketa-proiektuak, bai eta, Kontzilia empresa-komunitateari laguntzea eta Erkidegoa osatzen duten enpresen kopurua handitzea ere. Horren helburu nagusia kontziliazio erantzukidea sustatzea da, bai enpresen kolektiboan, bai herritarren artean. Era berean, diru-laguntzen agindua izapidetuko du, diagnostikoak eta ondorengo kontziliazio-planak egin nahi dituzten enpresei laguntzak emateko, betiere gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna eta erantzunkidetasuna sustatzeko beharra kontuan hartuta. Azkenik, familia-eremuan erantzukidetasunaren alde lan egitearen garrantziari buruzko gizarte-sentsibilizazioan lan egiten jarraitzea aurreikusten da, gizon eta emakumei gogorarazteko zaintza- eta hazkuntza-lanak guztion erantzukizuna direla, eta norberaren bizitza, familia eta lana uztartzeko neurriak zainketez gozatzeko eta horiek banatzeko aukera bat direla, langile guztientzat irekia..

Sailaren beste helburu eta/edo jarduera garrantzitsu batzuei dagokienez, honako hauek garatuko ditu 2022an:

- **Zeharkako gazte-politika bultzatzea:** Sailen eta erakundeen arteko koordinazioa gazteriaren arloan, GazteBizHitza emantzipazio-zerbitzua bultzatzeko, gazteen emantzipazioari eta Gazteen Euskal Behatokiari laguntzeko: 2.067.408.-euros.
- **Gaztetasuna sustatzea berariazko programa eta zerbitzuen bitartez:** GAZTEAUKERA gazte-ataria bultzatzea, edukiak zabalduz eta hobetuz; Gaztetxartela eta gazteriaren alorreko beste txartel batzuk bultzatzea; Euskadiko aterpetheen Sarea bultzatzea; Euskadiko Gazte Informazio eta Dokumentazio Sarea sustatzea eta zabaltzea; azte-ekipamenduen sarea bultzatzea; hezkuntzako aisialdia bultzatzea; eta gazteen enplegua hobetzeko ekimenak abian jartzea: 4.213.618.-euros.
- **Sustatu lankidetzaren eremuan mugikortasuna, kulturarteko ikaskuntza eta sentsibilizazioa:** Gazteen mugikortasuna sustatzea; gazteen esparruan erakarpenean, itzulera eta konexioa helburu duten ekimenak sustatzea; “Erasmus+/Gazteak” programa europarra eta “Europako Elkartasun Kidegoa” kudeatzea; Gazte Boluntariotzako Eremuak programa antolatzea; Euskadiko Gazteak Lankidetzan programa antolatzea; eta gazte-ibilbideei buruzko ezagutza kudeatzea: 1.248.264.-euro
- **Gazteen parte-hartzea sustatzea:** Gazteen asoziazionismoa sustatzea eta EAEren eremuan elkarrekin funtzionamenduari eta jarduerari laguntzea EAEren eremuan; eta Gazteakukera atariaren barruan sare sozialak bultzatzea, gazteek parte hartzeko bitarteko gisa: 879.210.-euro
- **ERABEREAN- Tratu Berdintasunaren eta Diskriminaziorik ezaren Sarea bultzatzea:** 2022an, Sarea indartzeko helburuarekin, bere lan-plana ezartzen jarraituko da. Plan horrek honako hauek jasotzen ditu: gorroto- eta diskriminazio-delituei lotutako prozesuetan arreta eta aholkularitza ematea, eta dibulgazio-materialak eta sentsibilizazio-kanpainak diseinatzea: 106.000,00.- euros.
- **BERDINDU Zerbitzuarekin jarraitzea,** LGTBI pertsonen, haien inguruneari eta familiei orientazioa eta aholkularitza emateko, eta LGTBI pertsonen aurkako diskriminazio-jarrerak saihesteko eta horiei aurre egiteko neurriak garatzea (errealitatea ezagutzeko azterlanak, sentsibilizazio-jarduerak, eta abar): 377.643.- euros.
- Eman biktimei errekonozimendua eta arreta, Terrorismoaren Biktimei Aitorpena eta Erreparazioa egiteko ekainaren 19ko 4/2008 Legean aurreikusitako laguntza integraleko sistemaren bidez, biktimek beren eskubideak balia ditzaten sustatzeko ekimenak bultzatzea, eta biktimei laguntzeko sortutako gizarte zibileko erakundeekin eta arlo horretan eskumena duten beste erakunde publiko batzuekin lotutako eginkizunak eta lankidetzak bultzatzea: 1.170.000.-euro.

- Indarkeria politikoaren testuinguruan giza eskubideen urraketak jasan dituzten biktimei errekonozimendua eta erreparazioa emateko uztailaren 28ko 12/2016 Legean xedatutakoa garatu eta ezartzea: 2.105.000.-euro
- 2021ean, ekainaren 27ko 9/2019 Legea onartu da, ekainaren 28ko 14/2012 Legea, (genero-identitateagatik ez baztertzeari eta transexualak aitortzeari buruzkoa) aldatzen duena, egindako aurrerapenetara egokituta, bai zerbitzu-zorroan bai transexualitate-egoeran dauden pertsonen arreta integrala emateko gidan, transexualei dokumentazio administratiboa ematen jarraitu ahal izateko.
- Pertsona, familia, talde eta komunitateekiko esku-hartze sozialeko jardueren **hirugarren sektoreko erakundeei diru-laguntzak ematea**, pertsona guztien autonomia pertsonala eta integrazio komunitarioa sustatzeko eta babesteko. Gaur egun, diruz lagun daitezkeen 3 lerro daude:
 - Esku-hartze sozialeko jarduerak pertsona, familia, talde eta komunitateekin: 2.620.436.- euros.
 - Esku-hartze sozialaren eremuan ekintza boluntarioa eta parte-hartze asoziatiboa indartzeko jarduerak: 315.000.- euros.
 - Esku-hartze sozialerako ezagutza kudeatzeko jarduerak: 419.300.- euros.

Diru-laguntza ildo horien bitartez, honako hauek finantzatu dira, besteak beste: emakume ijitoen elkarrekin, gizarte-bazterketako egoeran dauden emakumeekin, prostituzioaren arloko proiektuekin, guraso bakarreko familiei zuzendutako zaintzari laguntzeko proiektuekin eta emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutako hainbat gairi buruzko proiektuekin lotutako esku-hartze asoziatiboko proiektuak.
- Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko 18/2008 Legeko eta Euskadiko Toki Erakundeei buruzko apirilaren 7ko 2/2016 Legeko **gizarte-larrialdietarako laguntzak**. Bi jarduera horien zuzkidura 34.500.000 eurokoa da.
- **Telelaguntza-zerbitzua**, 2022ko ekitaldirako 10.729.000,00 euroko zenbatekoa izango du.
- Familiei Laguntzeko Erakunde arteko IV. Plana garatzea: planak jasotzen dituen kontziliaziorako laguntzei dagokienez, une honetan Agindu bat izapidetzen ari da, 2021-2022 ikasturtean **3 eta 14 urte bitarteko seme-alabak zaintzeko langileak kontratatzeagatik laguntzak** arautzeko.
- Bizi Berri II Planak diseinaturiko erantzun komunitarioko neurrien esparruan. Berdintasunaren alorrean lortu nahi dituen helburuak honako hauek dira: alde batetik, emakumeek beren lan eta karrera profesionalak garatzen jarraitu ahal izatea, eta, bestetik, etxe barruan eta kanpoan egiten diren etxeko lanak eta zaintza-lanak babestea eta onartzea gizartean eta ekonomian. Horrela, krisi horrek berdintasun bidean emakumeen eskubideen erabilerran ezberdintasunak areagotzea eta atzerapena eragitea saihestu egin nahi da Garapen Jasangarriko Euskadi Basque Country 2030 Agendan jasotako konpromisoarekin bat etorritik. Lana eta familia bateragarri egiteko jardueretarako baterako zuzkidura, lana eta familia bateragarri egiteko laguntza-ildoak barne hartzen dituen, 40.778.250 –eurokoa da.
- Era berean, Familiaren Behatokiak hainbat azterlan egiteko asmoa du, familien premiak hainbat esparrutatik ezagutzeko (seme-alabak izateko planteamendua, kontziliazio-zerbitzuak, premiak ...): 155.000.-euros.
- Bestalde, Haurren eta Nerabeen Behatokiak azterlan bat egingo du haur eta nerabeen pobrezia eta horrek aukera-berdintasunean dituen ondorioei buruz: 75.000.-euro.
- BILTZEN Integraziorako eta Kultura arteko Bizikidetzarako Zerbitzuaren laguntza teknikoarekin jarraitzea: 1.109.836.-euros.
- Lagundu etorkinak gizarteratzeko Euskal Foroaren esparruan sortutako berdintasun-batzordeari laguntzea: 20.000 euro.
- **Euskadiko migratzaileentzako aldi baterako harrera-zentro** hedatua eta esperimental kudeatzeko diru-laguntza (Olakueta Etxea, Berriz): 500.000.- euros

Emakunderen misioa berdintasun-politikak diseinatu, bultzatu, aholkatu, koordinatu eta ebaluatzea da, eta gizartea sentsibilizatzea, emakumeen eta gizonen arteko berdintasun erreala eta eraginkorra lortzeko Euskal Autonomia Erkidegoko bizitza politiko, kultural eta ekonomikoaren esparru guztietan.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Emakundek berdintasun-politikak diseinatu, bultzatu, aholkatu, koordinatu eta ebaluatzeko eta gizartea sentsibilizatze duen eginkizuna betetzeko, EAEko bizitza politiko, sozial, kultural eta ekonomikoaren esparru guztietan emakumeen eta gizonen benetako berdintasun erreala eta eraginkorra lortzearen, Emakundek bi jarduerara-ildo estrategiko eta osagarri lantzen ditu:

- Alde batetik, erakunde publikoekin lan egitea, batez ere Eusko Jaurlaritzarekin, foru-aldundiekin eta udalekin, erakunde horietan berdintasunaren aldeko egiturak eta baliabideak finkatuz eta politika publikoetan genero-ikuspegia txertatzeko neurriak praktikan jartzea bultzatuz,
- Eta, bestetik, gizartearekin oro har lan egitea, emakumeen ahalduntzea, gizonen inplikazioa, herritarrek eta funtsezko eragileak berdintasunaren alde sentsibilizatzea eta emakumeen aurkako indarkeria prebenitzea sustatuz. Lan hori, batez ere, aldaketarako funtsezkotzat jotzen diren gizarte-eragileen bitartez egituratzen da, hala nola emakumeen elkarten eta kolektibo feministen, hezkuntza-eragileen, enpresa eta erakundeen, komunikabideen eta publizitate-agentzien bitartez.

Bi estrategia horien hedapena 2022an gauzatuko da, 2022rako lehentasunezko erronkei aurre egitea ahalbidetuko duten programen bidez (jarraian zehazten dira), bai eta Institutu honek lehenago hasitako lan-ildoei jarraipena ematea eta horiek sendotzea ere:

- **JARRAITU COVID-19AK EMAKUMEENGAN DUEN ERAGINA AZTERTZEN:** Covid-19k EAEko berdintasun-politiketarako sortutako egoeraren inpaktuaren ebaluazioa eta jarraipena egiten jarraituko da, arriskuak eta esku hartzeko premia berriak identifikatuz. Era berean, erakundeen arteko koordinazioari eutsiko zaio, testuinguru horretan emakumeen aurkako indarkeria matxistari erantzun egokia emateko, eta egoera berezi horretan emakumeen aurkako indarkeria matxistaren arloan eskuragarri dauden zerbitzu eta baliabide instituzionalei buruzko informazio eguneratua izango da.
- **EUSKADIN SOLDATA-ARRAKALA EZABATZEN LAGUNTZEA:** Soldata-arrakala ezabatzeko helburuarekin jarraitzea, Euskadin soldata-arrakala murrizteko 2021-2025 ekintza-plan berria garatuz, estrategia orokorra koordinatuz eta Emakunderen lan-eremu propiotik berariazko neurriak sustatuz.
- **ERAKUNDEEN ESKU-HARTZEA INDARTZEA ETA SENDOTZEA EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN AURREAN:** Nazio Batuen Programa Bateratu Orokorraren nazioarteko kalitate-estandarrak eta Eusko Legebiltzarrak etorkizunean onartuko duen Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen bigarren aldaketaren lege-proiektua kontuan hartuta, prebentzioa hobetzeko eta araututako arreta-zerbitzuak emateko, koordinatzeko eta ebaluatze baterako lanarekin jarraituko da, emakumeen aurkako indarkeriaren biktimentzat.
- **EAEKO EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNERAKO POLITIKA PUBLIKOAK GIDATZEA:** Berdintasunerako egiturak indartuz eta lagunduz, Administrazio langile guztiak berdintasunean gaitzeko prozesuei lagunduz, Administrazioaren lan-prozeduretan genero-ikuspegia txertatzeko estrategia sendotzen aurrera eginez, eta Berdintasunerako koordinazio-gune instituzionalen lidergoaren bidez, estatuko eta nazioarteko lankidetzak babestuz eta areagotuz, Nazioartekotzeko estrategiaren esparruan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen aldaketa onartzea funtsezko elementua izango da berdintasun-politiketan aurrera egiteko.

- **BALIOEN ALDAKETA ETA EMAKUMEEN ETA NESKEN AHALDUNTZEA BULTZATZEA:** Emakundek estu-estu jarraituko du lanean ehun ekonomikoko, emakumeen elkarrekin eta sare feministako, hezkuntza-komunitateko eta komunikabideen eta publizitate-agentzien eremuko eragile klabeekin, gizarte-aldaketa sustatzeko, lan-egituren eta -sareen bidez, bai eta ezagutza sortzeko sentsibilizazio- eta prestakuntza-prozesuen eta -tresnen bidez ere lagunduta. Esparru horretan, 2022rako ekintza garrantzitsuen artean, berdintasunerako eta indarkeria matxistaren aurkako GIZARTE-EKINTZA bultzatuko da, Beijingeko IV. Konferentziaren 25 urteko ospakizuna dela eta garatu den “Generation Equality” proiektuaren esparruan.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Jarraian, Emakunderen programaren helburu orokorrak eta horietako bakoitzerako 2021ean esleitutako aurrekontua deskribatzen dira. Era berean, Soldata Bankuaren aurkako Planean bildutako jarduerari eta Covid-19ren aurrean esku hartzeko estrategiari buruzko informazioa ematen da. Helburu orokor horiek osatzen dituzten gainerako jarduerak Emakunderen aurrekontu-programako P21-Gen formularioan zehazten dira.

- **Bultzatu emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearen aplikazioa bultzatzea.**
70.000 €-ko zuzkidurarekin, helburu horrekin sustatu nahi da 4/2005 Legean aurreikusitako aginduen ezagutza eta betetzea, bai eta horien betetze-mailaren bost urteko ebaluazioa ere.
- **Hobetu Institutuaren kudeaketa.**
Emakunderen kudeaketa hainbat planen bidez egiten da, hala nola Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana, Kudeaketa Publiko Aurreratuaren Plana eta Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plana. Horretarako 66.092 €-ko aurrekontua dago.
- **Ezarri berdintasunaren arloan euskal botere publikoen jardura bideratuko duten jarraibide orokorrak ezartzea.**
Helburu horren aurrekontua 540.000 eurokoa da, eta EAEn berdintasunaren arloko plangintza bideratuko duten esku-hartze ildoak onartzera zuzendutako jarduerak jasotzen ditu, baita emakume eta gizonen arteko berdintasunari buruzko diagnostikoak egiteko eta/edo berdintasunerako planak eta/edo plan sektorialak egiteko eta ebaluatzeko laguntzak kudeatzeko jarduerak, eta udalerri, kuadrila eta mankomunitateek emakumeen aurkako indarkeriaren arloan dituzten tokiko protokoloak ere.
- **Sustatu administrazio publikoko langile guztien berdintasun-trebakuntza.**
Berdintasunerako berariazko prestakuntza diseinatzeko eta ematen eta prestakuntzan genero-ikuspegia sartzen IVAPEkin lankidetzan egindago jarduerak ez dute berariazko zuzkidurarik.
- **Lagundu Euskal erakunde publikoei laguntza berdintasuna integratzen beren antolakundean, beren lan-prozeduretan eta beren politika espezifikoetan.**
EAEko erakunde publikoei laguntza eta aholkularitza ematea, berdintasuna sar dezaten beren lan-prozeduretan eta berariazko politiketan. Horretarako, Emakundek 35.000 euroko aurrekontu espezifiko bideratzen du.
- **Koordinazioa bultzatzea EAEko berdintasun-politika publikoen garapenean.**
Erakunde arteko Batzordearen eta Sail arteko Batzordearen koordinazioa bultzatzeko eta EUDELekin tokiko berdintasun-politiketarako hitzarmena garatzeko, 149.800 € ditu Emakundek.
- **Areagotu estatuko eta nazioarteko lankidetzak.**
Helburu horren bidez, institutuaren antzeko helburuak dituzten Estatuko, Europako eta nazioarteko beste erakunde batzuekin partaidetza- eta lankidetzak-harremanak sendotu eta erraztu nahi dira; esate baterako, Nazio Batuen Biztanleria Funtsekin. Erakunde horrekin lankidetzan ari gara, eta, horretarako, diru-laguntza ematen zaie, “We Decide” proiektuei eta indarkeriaren biktimak diren emakume eta neskatilentzako Funtsezko Zerbitzuen Programa Bateratuari ere. 28.000 €-ko aurrekontua du.

– **Sustatu emakumeen ahalduntze pertsonala, kolektibo, sozial eta politikoa.**

Emakumeen ahalduntze pertsonala, kolektibo, sozial eta politikoa sustatzeko helburua 488.400 €ko aurrekontua du. Horri esker, emakumeen federazio, fundazio eta elkarteei laguntza ekonomikoa ematen zaie, baldin eta Berdintasuna lortzera, emakumeen autonomia sustatzera eta emakumeen posizio soziala, ekonomikoa eta politikoa indartzera bidaratutako jarduerak egiten badituzte; etga emakumen eta gizonen berdintasunaren arloko ezagutza ditua bultzatzen due jarduerak egiten dira, generoaren eta dokumentazioaren arloko laguntza eta prestakuntzaren bidez.

– **Bultzatu Gizarte- eta ekonomia-antolamenduaren eraldaketa, eskubideak bermatzeko.**

Helburu horrek 2.185.055 €-ko aurrekontua du, eta soldata-eremuan emakumeen aurkako diskriminazioari aurre egiteko Soldata-Arrakalaren Planean bildutako jarduez gain, emakumeen ahalduntzea eta ekonomien eta gizarte-antolamenduaren eraldaketa bilatzen duten beste jarduera batzuk garatzen dira.

Era berean, Emakundek berdintasunerako eta indarkeria matxistaren aurkako GIZARTE-PAKTU baten sustapenean parte hartzen du, Beijingeko IV. Konferentziaren 25 urteak ospatzeko garatu den "Generation Equality" proiektuaren esparruan.

Berdintasunerako gizarte-antolamenduaren eraldaketa bultzatzeko, GIZARTE INFORMAZIO ETA SENSIBILIZAZIOKO kanpainak eta beste ekintza batzuk egitea aurreikusi da, bai eta berdintasunaren alorreko EZAGUTZA ADITUA bultzatzeko jarduerak ere, generoaren arloko ikerketa eta prestakuntza aztertuz, dokumentatuz eta lagunduz. Ildo horretan, nabarmentzekoa da on-line" berdintasunari buruzko prestakuntza-eskola" izeneko proiektu berria. Horren helburua da emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari eta emakumeenganako indarkeriaren aurkako prestakuntzari buruzko eskola birtual bat abian jartzea.

Dagoeneko sendotuta dauden lan-ildoak garatzen jarraitzen dugu, honako jarduera hauen bidez: herritarrak eremu pribatuan sexuagatiko DISKRIMINAZIO-EGOEREN aurrean defendatzea; NAHIKO HEZKIDETZA-Programa komunitarioaren kudeaketa, berdintasuna, errespetua eta indarkeriarik eza sustatzeko; GIZONDUZ ekimena, gizonak emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren alde gehiago inplika daitezen sustatzeko; eta BEGIRA publizitate eta komunikazio ez-sexista erabiltzeko Aholku Batzaordearen lan-plana kudeatzea eta garatzea.

Azkenik, gizarte- eta ekonomia-antolaketaren eraldaketa bultzatzeko, berdintasun-politiken garapena sustatzen da ENPRESETAN eta erakunde pribatueta, aholkularitzaren, prestakuntzaren, laguntza ekonomikoaren eta aintzatespen sozialaren bidez.

– **Emakumeen aurkako indarkeria matxista murrizten eta prebentzioa, detekzioa eta arreta hobetzen laguntzea.**

Emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean erakundeek erantzuna indartu eta sendotzeak Emakunderen lanaren eta baliabideen zati handi bat biltzen du, eta horretarako 2022rako **947.000** euroko aurrekontua du. Besteak beste, jarduera hauek egingo dira:

Emakumeen aurkako indarkeria matxista murrizten laguntzea, gazteen artean indarkeria sexista prebenitzeko BELDUR BARIK erakunde arteko programaren bidez, eta emakumeen aurkako indarkeriazko portaerei buruzko sentsibilizazio- eta/edo prebentzio-jarduerak bultzatzea eta sustatzea, erakunde, elkarte eta fundazioei diru-laguntzak emateko deialdien bidez.

Emakumeen aurkako indarkeria matxistari buruzko informazioa, ikerketa eta prestakuntza sustatzea, Deustuko Unibertsitateak emakumeen aurkako indarkerian esku hartzeko unibertsitate-master ofiziala egiteko laguntzak kudeatuz edo berdintasunaren, detekzio goiztiarren eta emakumeen aurkako arretaren arloko prestakuntza-programa kudeatuz.-JABETUZ.

Emakumeen aurkako indarkeriaren arloko erakundeek arteko koordinazioa gidatuz eta babestuz, sexu-esplotaziorako Emakume eta Haurren Salerosketaren aurkako Mahaia koordinatuz, eta Berdintasunaren

esparruan Indarkeria Batzordean garatu beharreko jardueren antolaketan parte hartuz eta lagunduz.-
BERDINSAREA

EAEn emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean jarduteko Erakundearteko II. Akordioa eguneratzea.

Azkenik, Emakundek lehentasunezko helburu hau du 2022rako: COVID-19aren aurreko esku-hartze instituzionalak ez areagotzeko eta genero-desberdintasun diskriminatzaile gehiago ez handitzeko eta sustatzeko eta soldata-arrakala ezabatzeko prozesua bultzatzea.

Jarraian, Institutuak Covid-19ren aurka egin asmo dituen ekintzak jaso ditugu::

- EAEko berdintasun-politiketarako 19. Komunitateak sortutako egoeraren eraginaren ebaluazioa eta jarraipena, arriskuak eta esku hartzeko premia berriak identifikatuz.
- Jarraitu COVID-19ari erantzuteko hedatutako neurrien genero-inpaktuari buruzko ezagutza zabaltzen.
- Jarraitu erakundeen arteko koordinazioarekin, COVID-19k sortutako egoeraren aurrean emakumeen aurkako indarkeria matxistari erantzun egokia emateko.

Soldata-arrakala ezabatzeko helburuari dagokionez, honako ekintza hauek garatuko dira:

- Euskadin soldata-arrakala murrizteko 2021-2025 ekintza-planaren ezarpena, koordinazioa eta jarraipena.
- Sustatu enpresetan eta erakunde pribatuetan berdintasun-politiken garapena, aholkularitzaren, prestakuntzaren, laguntza ekonomikoaren eta aintzatespen sozialaren bidez.
- Kudeatu berdintasunerako, errespeturako eta indarkeriarik ezerako NAHIKO HEZKUNTZA-PROGRAMAREN garapena.
- Garatu GIZONDUZ ekimena, gizonak emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde gehiago inplika daitezen sustatzeko.
- Defendatu herritarrek eremu pribatuan gertatzen diren sexuagatiko diskriminazio-egoeren aurrean, informazioa eta aholkularitza emanaz, ikertuz eta gomendioak iradokituz.
- Koordinatu Elkarrizketa Sozialeko Mahaiko genero-taldea.

GOGORA – MEMORIAREN, BIZIKIDETZAREN ETA GIZA ESKUBIDEEN INSTITUTUA

Gogora Institutuaren eginkizun nagusia memoria kritiko bat gordetzea eta transmititzea da, dibulgazio- eta pedagogia-helburuekin. Horretarako, memoriaren eremuan lan egiten duten beste instituzio eta gizarte-erakunde batzuekiko eta giza eskubideen sustapenarekiko lankidetzeta eta elkarlana sustatzen ditu, gizartearekin ahalik eta harreman handiena izateko bidea bermatuz.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

– Zuzendaritza Kontseilua

Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institutuaren Estatutuei buruzko azaroaren 3ko 204/2015 Dekretuaren 7. artikulua 3. puntua betez, Gogora Institutuaren Zuzendaritza Kontseilua modu paritarioan osatuta dago, emakume eta gizon kopuru berdinez. Bestalde, genero-politika publikoen zeharkakotasuna kontuan hartuta, Emakundeko zuzendari nagusia Kontseiluko kide izendatutako pertsonetako bat da. Beraz, organo horren baitan hartzen diren erabaki guztietan genero-ikuspegia presente dago.

– Diru-laguntzak

Emakumeen eta gizonen berdintasunerako araudiak jasotzen du nahitaezkoa dela genero-ikuspegia txertatzea politika publikoetan eta ekintzetan, halako moduz non horietan guztietan ezberdintasunak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra ezarriko duten.

Araudi hori betez, Gogora Institutuak urtero egiten dituen diru-laguntzen hiru deialdiak diruz lagundu beharreko proiektuaren memorian genero-ikuspegia sartzeari da baldintza. Bereziki, hautaketa- eta balorazio-irizpideen artean, zeharkako politikak sartzeari nabarmen zuzentzen da, eta horietatik puntuazio handiena lortuko dute egindako jardueren genero-inpaktua memorian jasotzeko konpromisoa sartzen dutenak eta emakumeen parte-hartzea bultzatuko duten ekintza positiboak egitea aurreikusten dutenak izango dira.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Memoria historikoaren eta mugimendu asoziatibo memorialistaren eremuan, begirada androzentrikoa nagusitzen da, eta, horregatik, gizonak ikusarazten dira ospatzen diren gertaeren aktore nagusi gisa, baita gogoratzen diren biktimen aktore nagusi gisa ere. Memoria-elkarte eta -erakunde gehienak gizonek osatzen dituzte, eta, oro har, ez dute ikerketarako prestakuntzarik, nagusi den ikuspegi androzentrikoa alde batera utzita.

Gogora Institutuak hori egiaztatu du, eta genero-ikuspegia txertatuko duen memoria bat berreskuratzeko lan egin du. Horrela, biktima diren emakumeak ezagutzea eta aitortzea sustatzen da, bai eta emakumeak buru dituzten borrokak ezagutzea eta aitortzea ere, eta emakumeak balio demokratikoen aldeko borrokan aktibo diren subjektu politiko gisa identifikatzen dira.

- Genero-desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko helburua duten jarduerak, eta genero-ikuspegia txertatzera bideratutakoak:

Hildo horretan, lehen fasea amaitu da, eta ekitaldi honetan egin da 1936-1978 bitarteko oinarritzko eskubideen urraketei buruzko txostenaren bigarren fasea. Txosten horretan, Gerra Zibilean eta lehen frankismoan (1936-1945) izandako kartzela-errepresioari eta ikerketa datu-basearen bidez jendaurrean jartzeari heldu zaie. Tresna horrek biktimen zifrak argitzen ditu, sexuaren arabera bereizita, baita jasan dituzten giza eskubideen urraketa motak ere; horrela, gerran eta gerraostean emakumeen presentzia ikusarazten du.

– Dibulgazio-jarduerak

Aurreko ekitaldietako jardueren ildotik, Gogora Institutuak jardunaldiak eta hitzaldiak antolatzen ditu, non genero-ikuspegia bi alderditan barne hartzen den:

- Emakumeen memoria demokratikoa berreskuratzeari.
- Emakumeak ahots espezializatu eta aditu gisa.

– Diru-laguntzen programa

- Euskal Autonomia Erkidegoko elkarteek edo fundazioek memoria historikoa berreskuratzeko proiektuak egiteko laguntzak. 112.500 euros.
- Memoria historikoa berreskuratzeko proiektuak egiteko diru-laguntzak, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek eta gainerako toki-erakundeek garatuak. 137.500 euros.
- Memoria demokratikoa berreskuratzeko liburuak argitaratzeko eta dokumentalak egiteko diru-laguntzak. 100.000 euros.

11. KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazio Sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 14. artikuluan. Bere eginkizunak betetzeko EAEko aurrekontu orokorraren %2,5 dauka. Ia guztiak txosten honetan aztertzen dira, taula honetan ikus daitekeen bezala:

21. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Kultura eta Hizkuntza Politika Saila

Programen arabera aztertutako aurrekontua	
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	316.097.244
1229. COVID-19ak eragindako krisiaren aurkako neurriak	900.000
4511. Kultura eta Pol. Egitura eta Laguntza HIZK.	3.638.504
4512. Kirolak	10.551.085
4513. Kultura sustatzea	22.552.337
4514. Ondare Historiko Artistikoa	34.646.984
4515. Gizarte Hedabideak	400.000
4711. Hizkuntza-politika	22.061.590
5414. Berrikuntza Funtza	2.410.000
Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuergoak:	
Habe - Instituto de Alfabetización y Reeskul. A.	55.878.000
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	46.000
4713. Inst. Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea	55.832.000
Zuzenbide pribatuko erakunde publikoa. Administrazio-aurrekontua:	
EITB - Euskal Irrati Telebista	163.058.744

Sailaren aurrekontuaren %52 EITB-Euskal Irrati Telebistak kudeatzen du.

Aurrekontua, guztira, generoari dagokio, guztiak garrantzi handikoak dira.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Kultura eta Hizkuntza Politikako Sailak, XII. legealdian, aurreko legealdian egindako **Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII Planak** ezartzen zituen gidalerroei jarraituko die.

Horrela, 2022an garatzekoak diren helburuak ezarriko dira. Horien artean gobernantzako honako helburuak lehenetsi dira:

1. Saileko berdintasunerako egiturak eta plangintza sendotzea

Aurten, sailean dauden 3 lantalde teknikoek gain hiru azpisektore bakoitzeko lan-talde politikoa sortzeko beharra ikusi dugu, berdintasun politiken lidergotza sailean areagotzeko.

Era berean, sailaren berdintasun-politikak indartzeko helburuarekin iaztik sailean hiru palnifikazio egiten ditugu urtero berdintasunaren arloan, hau da, berdintasun-plan bat daukagu azpisektore bakoitzeko: HPS, Jarduera fisikoa eta kirola, Kultura.

2022an egitura hauek eta plangintzak sendotzen jarraituko dugu.

2. Diru-laguntzetan, kontratueta eta hitzarmenetan berdintasun-klausulak txertatzea eta horien jarraipena egitea.

Kultura eta Hizkuntza Politika Saileko Zerbitzu Zuzendaritzan lan-talde politiko teknikoa sortu da berdintasun-klausulak eta Hizkuntza-klausulan saileko kontratu handietan txertatzeko.

2022an lan-talde honekin jarraitzea aurre ikusten da eta saileko kontratu handi guztietan berdintasun eta hizkuntza klausulak txertatzea.

3. Komunikazio inklusiboa bultzatu

2021ean hizkuntza inklusiboari buruzko 4 ikastaro antolatu ditu Berdintasun Unitateak. Guztira saileko 81 pertsona (45 emakume eta 35 gizon) parte hartu dute ikastaroetan (horien artean zerbitzu buru guztiek, zuzendari guztiak eta sailburuordeak).

Gainera, hizkuntzaren erabilera inklusiborako Orientabideen dokumentua sortzen ari gara gure sailerako eta 2022rako mahaiko egutegi bat langileen artean banatzeko.

4. Genero-ikuspegidun aurrekontuak areagotzea

Aurten aurrekontuen hausnarketan areagotzeko eta PG22 inprimakiak betetzeko hiru saio antolatuko ditugu sailean, bat sailaren eremu bakoitzeko. Saio horietan Zerbitzu buruak eta kargudunek parte hartu dute. Eta berdintasun teknikariak dinamizatuko ditu. Gainera, berdintasunerako-planeko ekintzak bultzatzeko berariazko aurrekontu-partidak gordetzen jarraitu dugu. Esan behar da 2022ean beren beregi berdintasun-ekintzak egiteko aurrekontuan honako hau dela:

- Zerbitzu Zuzendaritza (Berdintasun unitatea): 15.000 €
 - Hizkuntza Politika: 195.000 €
 - Kultura Sustapena: 175.000 €
 - Jarduera fisikoa eta Kirola: 150.000 €
 - Ondare Kulturala: 50.000 €
- GUZTIRA: 585.000 €

5. Prestakuntza eta gaitasun teknikoa genero ikuspegia txertatzeko handitu.

Gaur egun berdintasunean prestakuntza minimoa duen langileriaren portzentaia % 42,07koa da. Berdintasun unitateak portzentai hori igotzeko ikastaroak antolatzen ditu urtero. 2022ra begira prestakuntza saioak berriro antolatuko ditu bai saileko kargudunentzat bai teknikarientzat, bere beharrak kontuan hartuta.

Berdintasuerako esku-hartze ardatzei dagokienez, Kulturako eta bere eskumen-areen arabera Kultura eta Hizkuntza-Politikako Sailaren hurrengo helburu estrategikoak ezartzen ditu oraingo Legealdiari begira:

❖ HIZKUNTZA POLITIKA:

1. Helburua: Azterketa soziolinguistikoan genero ikuspegia txertatu eta generoaren eta hizkuntzaren inguruko ikerketak sustatu.

2. Helburua: Berdintasun politiken (Feminismoaren) eta hizkuntza politiken (euskalgintzaren) ezagutza eta praktikak uztartzeko lagungarri izango den marko teorikoa, diskurtsoa, eztabaida guneak eta ezagupena eraiki.

3. Helburua: hizkera sexista saihestea, eta hala, berdintasunaren aldeko hizkera gorpuztu eta baliabideak eskaini.

4. Helburua: Euskalgintzan diharduten profesionalen gehiengoak emakumeak direla kontuan harturik, bere lan-baldintzak hobetu eta lan-esparrua duindu; une honetan, gainera, kontuan izan behar da COVID 19ak desparekotasun egoerak areagotu dituela.

5. Helburua: HABEn Berdintasun politikak garatzen jarraitu.

❖ KULTURA ETA ONDAREA:

1. Helburua: Genero ikuspegitik kulturaren esparrua aztertzea. Diagnosiak egitea

2. Helburua: Koordinazio eta bateratasuneko ekintzak bideratu Kultura eremuan. Moduak diseinatu eta partekatu (Museoetan eta arte zentroetan). Berdintasun Planak indarrean jarri.

3. Helburua: Kultura eremuan emakumeen ahalduntzea sustatu.

❖ KIROLA:

1. Helburua: Kirol politiketan genero ikuspegia txertatzea.

- 2. Helburua:** Mugiment egitasmoa aztertu genero ikuspuntutik eta ez aktiboak diren emakume eta neskak jarduera fisikoa edo kirola ez egitearen arrazoen oztupoak identifikatu eta horiei aurre egiteko ekintzak sustatu.
- 3. Helburua:** Berdintasuna sustatu Kirol federazioetan eta horren ekintzen jarraipena egin.
- 4. Helburua:** Emakume kirolariek jasaten duten indarkeria sinbolikoa eta fisikoari aurre egin.
- 5. Helburua:** Zerbitzu teknikoak eta medikuak genero ikuspegitik aztertu eta emakumeen eta gizonen behar ezberdinetara egokitu
- 6. Helburua:** Goi-mailako kirolarien egoeraren azterketa genero ikuspuntutik egin.
- 7. Helburua:** Medikalizazioa genero ikuspuntutik aztertu. Anabolizante eta esteroideek duten eragin ezberdina emakumeen eta gizonengan ikertu.
- 8. Helburua:** Kirolaren ikasketetan eta prestakuntza-jardueretan emakume eta gizonen parte hartze orekatua sustatzea.
- 9. Helburua:** Kirolaren lanbideetan emakume eta gizonen arteko arrakalak murriztea.
- 10. Helburua:** Federazioekin lan egin, euskal kirolen modalitateen baitan, emakumeek egiten dituzten jarduerak kirol federatuaren baitan onartzeko.
- 11. Helburua:** kirol munduan Covid 19ak eragindako kalteak genero, ikuspuntua kontuan izanda, aztertzen jarraitu neurriak hartu ahal izateko
- 12. Helburua:** Covid 19ak kaltetutako kirol eragileak lagundu, haien jarduerekin jarraitu ahal izateko genero ikuspuntua kontutan izanda.
- 13. Helburua:** Kirol politikak Covid 19aren eraginaren arabera egokitu, genero ikuspuntua txertatuz.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

❖ EGITURA ETA LAGUNTZA

- Saileko Legegintzaldiko Plana egin (2022-2024)
- Saileko urteko plana egin, jarraitu eta ebaluatu
- Saileko lan talde teknikoak eta politikoak dinamizatu
- Prestakuntza saioak antolatu
- 5.Diru-laguntzetan, kontratuetan eta hitzarmenetan berdintasun-klausulak txertatzea eta horien jarraipena egitea saioak antolatu.

Berdintasun Unitatearen aurrekontua: 15.000 €

❖ HIZKUNTZA POLITIKA

- "Genero eta hizkuntza" batzordea sortu da Euskararen Aholku Batzordearen barruan eta 2022an horri garapena emango zaio (20.000 €).
 - 2.BERDINTZEN bekak. Genero eta Hizkuntza uztartzen dituzten ikerketak bultzatzeko (30.000 €).
 - 3.Generoa eta hizkuntza batzen dituzten argitalpenak eta jarduera askotarikoak, bereziki hedapenari begira (100.000 €).
 - Jakin: Geruzak egitasmoa (45.000€)
- Guztira: 195.000 €

❖ KULTURA SUSTAPENA

- 1.Kultura sektoreko diagnosi lanean aritu (5.000 €)
 - Emakumeen ahalduntzea. Musika, arte eszenikoetan, eta liburugintzan ekintzak diseinatu (60.000 €).
 - NOKA emakume zinemagileei bideratutako programa (50.000 €)
 - AUKERA programa (30.000€)
 - BASQUE DISTRICT OF CULTURE AND CREATIVITY-KULTURA ETA SORMEN INDUSTRIEN BARRUTIA) proiektuaren barnean berdintasun diagnosiak eta planak kultura eta sormen industrien enpresetan egiteko tresna sortuko da (20.000 €).
 - Koordinazio eta bateratasuneko ekintzak (10.000 €)
- Guztira: 175.000 €

❖ ONDARE KULTURALA

- Berdintasun Plana garatzeko (genero ikuspegia) (50.000 €)
- Guztira: 50.000 €

❖ JARDUERA FISIKOA ETA KIROLA

- Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren eremuan genero-ikuspegia txertatzeko estrategia garatzea (150.000 €). Horren barnean honako ekintzak aurreikusten dira:
 - Sentsibilizazio-kanpainak.
 - Prestakuntza
 - JFKZko langileentzako sentsibilizazioa
 - Generoa eta Kirola uztartuko dituen jardunaldi bat antolatzea
 - ZURE TALDEKOAK GARA zerbitzua ematen jarraitzea, kirol-eremuan sexu-jazarpena, sexu-abusua eta sexuagatiko jazarpena prebenitzeko zerbitzua. Eta honen berri ematea.
 - Kirolaren eta emakumeen arloko foro espezializatueta parte hartzea.
 - Emakume eta kirolari buruzko material espezifiko egitea eta zabaltzea
 - Ikerketak: 1. Emakumeen kirolaren presentzia eta tratamendua sare sozialetan eta
- Unibertsitate-adinean dauden 6 eta 16 urte bitarteko euskal gazteek kirola egiten duten bitartean hautemandako eta izandako indarkeriaren azterketa esploratzailea.

Guztira: 150.000 €

Berdintasun ekintzetara Kultura eta Hizkuntza Politikak bideratuko duen aurrekontu guztia: **585.000 €**

HABE – HELDUEN ALFABETATZE ETA BERREUSKALDUNTZERAKO ERAKUNDEA

XII. Legealdirako 2020-2024 gobernu-programan onartu zen. Gobernu programa horretan herri-helburuen artean 5. Euskadi genero-indizierik altuena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea dugu. II. ardatzean Pertsonak 13. Jarduketako arloa: Genero-berdintasuna berorri dagozkion konpromiso eta ekinbideak finkatuz.

Halaber, Gobernu XII. legegintzaldirako 2020-2024 Gobernu Programan jasota daude euskararekiko 3 konpromiso nagusiak: 118. konpromisoa: Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabilera azpimarratzea gizarte- eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan; 119. konpromisoa: Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetzak baterantz aurrera egitea eta 120. konpromisoa: Erakunde arteko lankidetzak indartzea euskararen lurralde guztiekin

Berdintasun plangintza orokorrari dagokionez Eusko Jaurlaritzako Sailarteko Batzordeak legealdiko sailtako berdintasunerako planak egiteko irizpideak adosten ditu eta 2021ean batzorde horrek Emakunderen proposamena onartu du. Horrela, Eusko Jaurlaritzako sailek- eta HABE erakunde autonomo bezala irizpide bera jarrituz- XII. legealdirako berdintasunerako plana 2022an diseinatuko da 2022-2024 epealdirako, erreferentziako markotzat hartuta legealdiko Gobernu Programa eta indarrean jarraitzen duen EAEko emakumeen eta gizonen VII. Plana.

Hortaz, plan horren egitura, ardatz eta helburuak jarraitzaileak izango dira.

Bestalde, kontuan izan behar da 4/2005 Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen aldaketa izapidetzen ari dela Legebiltzarrean. Gauzak horrela, legearen aldaketak gauzatzen direnean ezinbestean kontuan izan beharko ditugu gure berdintasun estrategian.

Berdintasun unitatea aurreko legealdiaren erdialdea pasa ondoren sortu eta hornitu zen eta hortaz, lanketa sakona egin behar da genero ikuspegia erakundearen prozedura administratibo guztietan txertatu dadin Eusko Jaurlaritzako sailek azken hamarkadan egin duten bezala.

Berdintasunerako administrazio-unitateak garatutako lan guztiaren helburua honako hau da: erakundearen planifikatzen eta garatzen diren jarduketetan berdintasuna sustatzeko eta genero-ikuspegia eransteko aholkularitza eta laguntza ematea.

HABEren berdintasunaren alorreko politikak GOBERNU ONAREN ardatzean eta, erakundearen ESKU-HARTZE SEKTORIALAREN eremuan antolatzen dira azken honetan emakumeen ahalduntzea, ekonomien eta gizarte-

antolamenduaren eskubideak bermatzeko eta emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak ardatzetan egituratuz.

❖ GOBERNU ONA

Berdintasunerako administrazio-unitateak garatutako lan guztiaren helburua honako hau da: erakundeetan planifikatzen eta garatzen diren jarduketetan berdintasuna sustatzeko eta genero-ikuspegia eransteko aholkularitza eta laguntza ematea. 2022. urtean, berdintasunerako administrazio-unitateak laguntza emateko lan horrekin jarraituko badu ere, zehazki zein jarduketei emango zaien garrantzi gehiago txosten honen 3. puntuan garatzen da.

❖ HABEren SEKTOREKO JARDUERAN

Erakundearen esku-hartze sektorialeko arlo batzuetan emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko lan egingo da (euskaltegi-sarea, material didaktikoen ekoizpena, egiaztatze-gintza, irakasleen prestakuntza, teknologia berrien erabilera euskararen irakaskuntzan).

HABEk lan-esparru guzti horietan euskaltegiekin elkarlanean aritzen da. Horregatik, 2022an EAEko euskaltegietan emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko neurriak eta politikak ezagutzeko diagnostikoa burutuko da.

Diagnostiko horrekin bete nahi ditugun helburuak honako hauek dira:

- EAEko euskaltegietan emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bultzatzeko orain arte garatu diren politika edota ekintza nagusiak ezagutu eta orain arte egindako ibilbidea balioan jarri.
- EAEko euskaltegietan emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bultzatzeko egun identifikatzen diren erroka, zailtasun eta aukera nagusiak identifikatzea eta horiei aurre egiteko- edo hauek aprobeitzatzeko – ekintza eta estrategia posibleak formulatzea, bereziki HABEk dituen eskumen eta funtzioak oinarri hartuta bultzatu daitezkeenak jasoz.
- EAEko euskaltegiek sortzen duten ekosisteman emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren inguruko eztabaida eta elkarrizketa eman dadin lagun, egun gai honen inguruan dauden ikuspegi eta jarrera desberdinak ezagutu eta horien arteko elkartrukea bultzatuz.

Diagnostiko horren emaitzek markatuko dute zein izango diren legegintzaldiko planean garatuko diren esku-hartze ildoak gure jarduera-eremuan, betiere gure eskumenen esparruan.

Emakume eta gizonen berdintasunaren arloko sentsibilizazioa eta prestakuntza euskaltegietako irakasleentzat, genero-berdintasunaren arloko berriazko prestakuntza-saioak ezarri.

Helduen kontziliazio-premietara hobeto egokitutako eskaintza bat sustatzea, ikaskuntza-modalitate erdipresentzialaren bidez eta plataforma birtualen erabileraren bidez, betiere euskaltegiekin elkarlanean eta COVID-19ak sortutako egoerara egokitu.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Aipatutako datuak eta aipatutako estrategia kontuan hartuta, HABEk lehentasunezkoztat jotzen du helduen euskararen irakaskuntzan genero-ikuspegia txertatzeko bidean aurrera egitea. Horregatik, eta lehen aipatutako 2022ko estrategiari jarraituz, honako jarduera hauek lehenetsiko ditu:

- Berdintasun politikak garatzeko aurrekontua bermatzea eta 25.000 euro esleitzea.
- 2022-2024 Legealdiko plana diseinatzea. Berdintasun plangintzari dagokionez Eusko Jaurlaritzako Sailarteko Batzordeak legealdiko berdintasunerako planak egiteko irizpideak adosten ditu. 2021eko izandako bileran Emakunderen proposamena onartu da. Horrela, Eusko Jaurlaritzako sailek- eta HABE erakunde autonomo bezala irizpide bera jarrituz- XII.legealdirako berdintasunerako plana 2022an diseinatuko da 2022-2024 epealdirako, erreferentziako markotzat hartuta legealdiko Gobernu Programa eta indarrean jarraitzen duen EAEko emakumeen eta gizonen VII. Plana.

- Berdintasun arloan erakundeko langileen sentsibilizazioa eta prestakuntza hobetzea. IVApek, Emakundek, Eusko Jaurlaritzako erakunde desberdinek edota barne prestakuntzaren bitartez erakundearen langileen berdintasunean trebatuz.
- Erakundearen kontratueta emakumeen eta gizonen berdintasunerako klausulak txertatzeko Emakundek gai honekin lotuta 2021eko sortutako lantaldean onartzen diren gomendioak aplikatzeko lanketa teknikoak egin.
- Berdintasun alorreko komunikazioa indartzeko eta IKASTEN plataforma baliatuz Emakume eta Gizonen Berdintasunerako Foroan berdintasunari dagozkion berriak erakunde osoan zabaltzea.
- Berdintasunerako administrazio-unitatea sendotzea eta ezagutaraztea ezinbestekoa eta, horretarako erakundearen langile berriei harrera egiteko “HABEn Berdintasun politika, egiturak, plangintza eta genero ikuspegia txertatzeko oinarriak” dokumentua langileen artean hedatzen jarraitu da. Berdintasun harrera-dokumentua eguneratuko da. Bestalde, 2021ean sortutako berdintasun-unitatearen web gunea elikatu eta gaurkotuko da.
- Helduen euskara irakaskuntzako datu bilketa eta azterlanetan generoaren aldagaiak kontuan izan datu horiek genero ikuspegitik ustiari ahal izateko.
- Emakumeen eta gizonen berdintasuna txertatzea erakundearen komunikazioan eta kanpainetan.

❖ **HABEren politika sektoriala:**

- EAEko euskaltegietan emakume eta gizonen arteko berdintasunerako neurriak, politikak eta jarrerak ezagutzeko diagnostikoa burutuko da.
- Genero-berdintasunaren azterketa egiaztatze gintzako probetan txertatzea. Horretarako formulario bat diseinatuko da. Horrela entzungaietan, irakurgaietan eta irudietan genero-berdintasunaren aurre analisiak egingo da.
- Halaber, kanpo proba-sortzailentzako jarraibideak diseinatu eta zabalkuntza egitea.
- Material didaktikoak ekoizterakoan berdintasunari buruzko sentsibilizazioa sustatu. Horretarako, berdintasunerako unitatea lankidetzan arituko da edukien arloarekin berdintasuna sustatzen duten materialez hornituz. Ikasleek eta irakasleek beren euskalduntze-prozesuan erabiliko dituzten materialak, alegia.
- Sekuentzia didaktikoetan edota ariketen gaiak hala eskatzen badu berdintasun unitatearen txosten edota aholkua jaso ahal izango da.
- HABEren liburutegian ondare bibliografikoan feminismoa eta berdintasuna jorratzen dituzten liburuak eskuratu eta zabaltu - Lisipe eta Escafandraren bildumak, besteak beste, eta sare sozialetan oihartzun berezia eskaini.

❖ **Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak**

- Emakumeen aurkako indarkeria-motei eta horiek desberdinkeriarekin duten harremanari buruzko gizarte – pertzepzioa areagotzea euskara ikasten ari diren ikasleen artean. Euskara ikasi/irakasteko HABEk lantzen dituen baliabideen bitartez emakumeen aurkako indarkeriari buruzko sentsibilizazioa handituz.
- Gobernantza eta Autogobernu sailak sexu-jazarpeneko eta sexuan oinarritutako jazarpeneko kasuak gertatzen direnean prozedura arautzen duen Agindua onartu du 2021ean. Agindu honek ekar ditzakeen lan-jardunak burutzea.

❖ **Soldata-arrakalaren aurka**

- Gobernu Kontseiluak 2019ko martxoaren 5ean egindako bilkuran onartutako “Soldata-arrakalaren aurkako neurriak eta gizonen eta emakumeen ordainsari bera jasotzeko klausulak kontratazio publikoan sartzeko jarraibidea” aplikatzea.

EITB – Euskal Irrati Telebista zuzenbide pribatuko erakunde publikoa da. Eusko Jaurlaritzak 1982an sortu zuen, eta euskal irrati eta telebista publikoari sostengua eman zion.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Genero ikuspegia EITB Taldean hamar urtez baino gehiagoz sakon garatutako kontzeptu bat da. 2010a baino lehen, genero-berdintasuna Kultura Sailarekin koordinatuta kudeatzen zen, baina urte horretan EITBk berezko mekanismoak sortu zituen gizonen eta emakumeen berdintasunerako planak modu autonomoan kudeatzeko.

Arauzko esparrua 4/2005 Legetik, EAEko Gizonen eta Emakumeen Berdintasunarenetik, dator, gero 3/2012 Legean eraldatutakotik. Legedi hori aplikatuz, EITBk honako mugarri hauek gainditu ditu bere kudeaketan:

- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako I. Plana 2010ean gizonen eta emakumeen berdintasunaren lehen diagnosia egin zen, kontratazioari eta soldata-sistemari buruzko ebidentzien analisiak, plantillaaren eta organigramaren analisiak, galdetegiak, foku-taldeak eta elkarrizketak biltzen zituen metodologia osatu eta zehatz baten bitartez. Diagnosiaren ondoren, 2011-2014 aldirako Berdintasunerako I. Plana egin eta onetsi zen, eta EITBk bere kudeaketa-ereduan aplikatzen duen sistema estandarizatuarekin kudeatu zen: planifikatu – egin – neurtu – ebaluatu/zuzendu.
- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana. Beste diagnosi baten ondoren (2015), bigarren plana egin zen, 2015-2018 aldirako, eta bertan ahalegin gehigarria egin zen EITBko edukiei zegokienez.
- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako III. Plana 2019an, beste diagnosi bat egin da, EITBn berdintasunaren aurrerapena eta egoera berrikusteko, eta aukera eman du EITB talderako 2019-2022 aldirako Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako III. Plana egiteko.

Kudeaketa aurreratuaren ikuspegitik, emakumeen eta gizonen berdintasunerako politika formalizatuta dago EITBren kudeaketa-sisteman. Hona hemen ebidentzia batzuk:

- EITBren 2022-2025 programa-kontratuak, gaur egun definitzen ari denak, EITBk berdintasunarekin duen konpromisoa jasoko du, zeharka eta berariaz, EITBk enpresaren barruan eta edukietan berdintasuna bultzatzeko proiektuak abian jartzeko konpromisoa hartzen duen jarduera-eremu ugartan.
- EITB 2030 Estrategiak, gaur egun definitzen ari denak, zehaztuko ditu EITBk datozen urteetarako dituen lehentasunak. Berdintasun-ikuspegia presente egon da hura egiteko hausnarketetan, eta hura definitzen duten proiektuetan islatuko da; esaterako, kirol-informazioan eta -atzerapenean emakumeen presentzia bultzatzea.
- EITBren Estilo Liburuak genero-berdintasunaren eta indarkeria matxistaren alorrean informazioa jorratzeko jarraibideak ditu, eta 2019 eta 2020 ekitaldietan berrikusi dira (3. edizioa).

EITBk bere berdintasun-planetan hiru adar osagarri garatzen ditu, hedabide-enpresa den neurrian:

- Barneko enpresa-alderdia: EITBko profesionalen lan-baldintzetan berdintasuna bermatzeko eta monitorizatzeko politikak garatzeari buruzkoa. Besteak beste, soldata-arrakalari buruzko datuak aldzika ebaluatzea, sexu-jazarpeneko edo sexu-arrazoiengatiko jazarpeneko jokabideekiko zero tolerantzia, edo kontziliazio-neurriak hartzea.
- Hedabidearen berezko adarra: eduki ez-diskriminatzaileak eta genero-ikuspegia dutenak garatzeari dagokiona. Besteak beste, politika proaktiboak aktibatzea hedabide guztietan hizkera inklusiboa erabiltzeko; emakumeek egindako kirolaren presentzia mailaka normalizatzeko; emakumeen eta gizonen presentzia orekatzeko elkarrizketetan, solasaldietan eta iritzi-mahaietan; indarkeria matxistaren alorreko informazioa modu egokian tratatzeko; eta abar. Hori guztia lortzeko, material tekniko eta akademiko ugari sortu behar da profesionalen prestakuntza emateko, eta edukiak sortzean balio-kate osoan genero-ikuspegi sakona sustatzeko.
- Alderdi instituzionala: berdintasuna bultzatzeko sare instituzionaletan parte hartzeari dagokiona. Ingurune baten parte gara, baita ingurune hori eraldatzen duen eragile ere. Besteak beste, Begira, publizitate eta komunikazio ez-sexista erabiltzeko Aholku Batzordea. Foro horretan egindako lanaren artean, azpimarratzekoa da Publizitate eta komunikazio ez sexistarako Kode Deontologikoa Euskadin egin dela. Hedabideek, publizitate- eta komunikazio-agentziek sinatu dute.

Testuingurua aztertzeko ikuspegitik, EITBk inplikazio-maila gorena du berdintasunare-kin, beste multimedia-komunikabide publiko batzuekin alderatuta; izan ere, berdintasun-planak kudeatzeko sistema oso errotatua du, beste komunikabide batzuekin partekatu-tako proiektuetan harreman instituzionalak ditu, berdintasunaren arloko kazetaritza-praktikaren kodeak garatzeko, eta aurrerapena monitorizatzea ahalbidetzen duten neur-keta-eta ebaluazio-sistemak ditu.

2021eko ekitaldian genero-ikuspegia duten proiektuak garatzeko, EITBk interes handiko proiektutzat jotzen ditu:

- Emakumeen kirol-eskubideak eskuratzeko eta ekoizpena eta komunikazioa indar-tzeko finantza-zuzkidura. Azpimarratzekoak dira kasu adierazgarri hauek:
 - Plazandreak (pilota). EITBk antolatu eta emandako Pilota Lehiaketa, modalita-te honen oinarriak finkatzeko eta emakume kirolariekin duten konpromisoa indar-tzeko.
 - Emakumeek kirol-informazioan presentzia handiagoa izateko konpromisoa ko-munikabideen atzean ere islatzen da. EITBk Europa Ligako esatari bakarra du.
- Interes orokorreko dokumentu- edo fikzio-serie berriak finantzatzea, baita nazioarteko merkaturako ere, emakumeen eta gizonen berdintasunaren funtsezko alderdien inguruan, ikuspegi eta tratamenduagatik erreferentziatzeko produktua izan dadin. Azpimarratzekoak dira kasu adierazgarri hauek:
 - "Irabazi Arte" telesaila emakumezkoen futbol talde baten ingurukoa da, eta EITBrentzat oso garrantzitsuak diren gai eta balioak jorratuko ditu, hala nola emakumeak kirolean, elkartasuna eta adiskidetasuna.
 - Podcast feminista baten proiektua www.eitb.eus webgunean.
- ETB3ko (haurrentzako katea) parrilako edukiak eskuratzeko eta programatzeko politika garatzea, balioen ikuspegitik, tartean genero-berdintasunarena, EAEko Lehen Hezkun-tzako ikastetxeen eta haien guraso-elkarteen $\geq$ % 80ra helduko den sozializazio-proiektu batekin.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

2019ko uztailaren 23an, EITBko Zuzendaritza Nagusiak III. EITBko Berdintasun Plana 2019-2022 aldirako. Beraz, lau urteko aldi honetarako aktibatutako plana da.

III. Berdintasun Plan honek Emakunderen Emakumeen eta Gizonen Berdintasun-nerako VII. Planaren jarraibide orokorrak betetzen ditu. Plan horrek Aukera Berdintasunaren arloan honako hauek ebatzea eskatzen du, beste batzuetan: "Administrazioaren antolamendu-aldaketaren eta/edo barne-funtzionamenduaren erronkak, bai eta balio-aldaketa, emakumeen ahalduntzea, antolaketa sozial eran-tzukidea eta emakumeen aurkako indarkeria desagerraraztea sustatzeko erronka sozialak ere".

III. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plana EITBren dokumentu estra-tegikoetan babestuta eta oinarrituta dago, bai "2020-2025 Programa-Kontratua"-n bai "EITB 2030 Estrategia"-n (biak gaur egun garatzen ari dira). Biek konpro-miso esplizitua eta berdintasunean aurrera egiteko hainbat proiektu espezifiko ja-soko dituzte. Kudeaketan egindako aurrerapenei dagokienez, nabarmendu behar da EITBren kudeaketa legedi berrira egokitzen ari dela, eta, besteak beste, solda-ta-arrakala kalkulatzeko dela eta AENOREk urtero egiaztatzen duela EITB Talde-aren Informazioari eta Gizarte Erantzukizun Korporatiboari buruzko 2020ko Es-tatuko Txosten Integratuaren barruan. Txosten hori eitb.eus-eko Gardentasunaren atarian dago argitaratuta.

EITBk hartu duen antolamendu- eta kudeaketa-eredua zeharkakoa da, eta, beraz, helburuen hedapen handia dago programen arabera, Planetik bertatik ateratako hedapen-taulak adierazten duen bezala.

III. Gizonen eta emakumeen berdintasunerako planak honako programa hau hartzen du:

1. Programa: lidergoa eta Estrategia

- EITBren berdintasun-politika EITBren estrategian eta po-litika korporatibo guztietan zeharka txertatuta dagoela bermatzea, oinarritzko printzipio horren garapena eta ezarpena ziurtatzeko.
- EITBko berdintasunerako organoak sortzea eta indar-tzea, Berdintasunerako Planari eta garatzen duen politikari egitura eta araudi bat emanez, haren jarraitutasuna eta denboran hedatzea ziurtatzeko.

2. Programa: antolaketa-politika eta –kultura

- Langileak emakumeen eta gizonen berdintasunaren beharraz sentsibilizatzea.
- Prestakuntza-ekintzak abian jartzeko ibilbide-orri bat definitzea, EITBko profesionalek beren lan-eremuan genero-ikuspegia txerta-tzen dutela bermatzeko.
- Edukietan zein barne-prozesuetan komunikazio inklusi-boa erabiltzea, emakumeak EITBn eta gainerako gizartearen ikusarazteko.
- Sexuaren aldagaia EITBk sortzen dituen datu-base eta analisi estatistiko guztietan modu sistematizatuan txertatzeko aukera zabal-tzen jarraitzea, eta aldagai hori jasotako beste guztiekin gurutzatzea, etorki-zunean erakundean gerta daitezkeen diskriminazio-egoerak identifikatzeko..

3. Programa: pertsonen kudeaketa.

- EITBko pertsonen lana, bizitza pertsonala eta familia uztartzeko eskubidea erabili ahal izatea bermatzeko jarduerak abian jartzea, zuzeneko edo zeharka-ko diskriminaziorik eragin gabe.
- EITBko gizon eta emakumeen arteko soldata-berdintasuna zaintzea.
- Emakumeen eta gizonen artean lanbide-kategorietatik edo -taldeetatik erator daitezkeen diskriminazio zuzenik edo zeharkakorik ez dagoela bermatzea.
- Prebentzioko, lan-osasun fisikoko eta psikosozialeko po-litikan genero-ikuspegia txertatzea.
- Sexu-jazarpenik eta sexuan oinarritutako jazarpenik ga-beko lan-ingurunea bermatzea, eta hura prebenitzeko eta egon daitezkeen sa-laketak edo erreklamazioak bideratzeko prozedurak bideratzea.

4. Programa: trakzio-erakunde gisa, ingurunearekiko harremanak.

- Baldintza-agirietan eta enpresa hornitzaileekiko kontratazioetan genero-ikuspegia sartzea.
- EITB Taldearen komunikazio korporatiboaren tratamen-dua genero-ikuspegiarekin egin dadin sustatzea, gainerako gizartearentzat mezu eredugarri bat zabaltzeko.
- Berdintasuna sustatzeko sare instituzionaletako kide iza-ten jarraitzea.

5. Programa: edukiak.

- Enkarguzko produkzio-programetan edukien genero-ikuspegiaren tratamendua sustatzea.
- Emakumeen eta gizonen presentzia parekatzea solasaldie-tan, programetako kolaborazioetan eta abarretan, eta, gainera, emakumeen parte-hartzea sustatzea tradizioz gizonekin lotura handiagoa duten gaietan (kirolak, politika) eta gizonena emakumeekin lotura handiagoa duten gaietan (gizartea, gizarte-gaiak, genero-indarkeria).
- Indarkeria matxistari eta haren adierazpen anitzei buruz-ko informazio-tratamendu egokia egitea, indarkeria hori testuinguruan koka-tzen duen kontakizun bat eraikitzen lagunduz. Dena bat dator indarreko lege-riarekin, EITBren estilo-liburuan eta Begiraren komunikazio ez-sexistarako kode deontologikoan zehaztutako printzipioekin.
- EITB Taldeko hedabide guztietako informazio-agendan emakumeek egindako kirolaren presentzia eta tratamendu egokia sustatzea.
- Zinemaren Batzordean proiektuak hautatzerakoan gene-ro-ikuspegia sartzea zabaltzea (% 6).
- EITBko haurrei zuzendutako edukiak genero-berdintasunarekin bat datozela bermatzea.
- Publizitatea onartzeko irizpideei buruzko arau-tresnak betetzen direla eta emakumeentzat iraingarriak eta/edo diskriminatzaileak di-ren irudi edo mezuak ez erabiltzeko betebeharra dagoela zaintzea, bereziki emakumeen aurkako indarkeria justifikatzen, hutsaltzen edo bultzatzen dute-nak. Programa horiek guztiak, dagozkien ildoe-kin

Programa horiek guztiek eta dagozkien ekintza-ildoe-kin edukiak sortzearekin eta kudeake-ta-prozesuekin lotutako prozesuekin lotutako ehunka pertsona lerrokatzea eskatzen dute.

EITBk berdintasun-planak diseinatzeko eta garatzeko hartu duen zeharkakotasun-ereduak erakunde osoari eragiten dio aurrekontuetan, eta, bereziki, zuzendaritza jakin batzuei:

- Zuzendaritza Nagusia: diseinuan, garapenean eta jarraipenean, oro har, bai eta proiektu espezifiko batzuetan ere.
- Estrategia eta Komunikazio Zuzendaritza: garatzeko eta gauzatzeko erantzukizuna du, plana zuzendaritza honetan baitago. Zuzendaritza horren mende dago berdintasun-buruzagitza, berdintasun-plana abian jartzeaz arduratzen dena.
- EITBko albistegien Zuzendaritza (zeharkakoa): edukien Batzorderako profesionalak liberatzeko eta informazio-zerbitzuetan prestakuntza eta jarduera-gidak ezartzea errazteko.
- ETBko Programen Zuzendaritza eta Eusko Irratiko Programen Buruzagitza: edukien Batzorderako profesionalak liberatzeko eta jarduteko giden prestakuntza eta ezarpena errazteko.
- EITBko Kirol Zuzendaritza (zeharkakoa): gizonen eta emakumeen parekotasuna ezartzeko kirolen arloan eta kirol-informazioan eta -emankizunetan.
- Giza Baliabideen Zuzendaritza: arlo horrekin lotutako programak garatzeko eta berdintasun-batzordearen lidergoa lortzeko.
- Prestakuntza-burutza: enpresa-prestakuntzan parekotasun-irizpideak aplikatzeko eta berdintasunari lotutako programen berriazko prestakuntzaren antolaketa eta kostua bere gain hartzeko.
- Prebentzio eta Osasun Burutza: sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren protokoloa kudeatzeko eta emakumeei eta gizonei osasun-proba espezifikoak emateko.
- Zerbitzu Juridikoaren Zuzendaritza: aplikatu beharreko legeriaren jarraipena egiteko eta aplikagarri zaizkien prozesuetan ezartzeko, batez ere kontratazio administratiboko prozesuetan eta erosketetan.
- Sistemen Zuzendaritza: kudeaketa-prozesuen oinarri diren sistema informatikoetan datuen bereizketa eta barne-estatistikak behar bezala garatzen direla ziurtatzeko.
- Komertzial- Zuzendaritza (zeharkakoa): publizitatearen kontratazioan eta jaulkipenean berdintasunaren Kode deontologikoa ezartzeko.
- ETBko antena eskubideen eta koprodukzioen buruzagitza: berdintasun-irizpideak inplementatzeko eskubideak erostean eta beste erakunde batzuekiko koprodukzio-proiektuetan.
- Haurren edukien koordinazioa: balioetan oinarritutako programazio-eredu bat aplikatzeko, besteak beste, gizonen eta emakumeen berdintasunarena.

12. TURISMO, MERKATARITZA ETA KONTSUMO SAILA

Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuak, Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioiko sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituenak eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituenak, Sailaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen ditu 15. artikuluan. Horretarako, EAEko aurrekontu orokorraren % 0,4 dauka, 4 aurrekontu-programatan banatuta.

Txosten honetan aztertutako aurrekontua honako hau da:

22. taula. Programen arabera aztertutako aurrekontua. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila

PRESUPUESTO ANALIZADO POR PROGRAMAS	
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	42.184.583
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	2.049.000
7510. Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren egitura eta laguntza	2.540.549
7511. Turismoa eta ostalaritza	12.969.375
7612. Barne-merkataritza	17.994.769
<i>Sailari atxikitako erakunde autonomoak eta partzuegoak:</i>	
Kontsumobide - Kontsumoko Euskal Institutua	6.630.890
1229. COVID-19k eragindako krisiaren aurkako neurriak	40.000
4432. Kontsumobide - Kontsumoko Euskal Institutua	6.590.890

Aurrekontuaren %100 egokitzen eta genero altu eta ertainerako garrantziztatzen da. Hau da, sailaren politika publikoen xede diren kolektiboetan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko eragina izateko gaitasuna dute.

GENERO-DESBERDINTASUNAK MURRIZTEKO ETA EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERTINTASUNA SUSTATZEKO ESTRATEGIA OROKORRA

Dokumentu honetan Sailaren estrategiaren ikuspegi orokorra emango da eta, aldi berean, 2022ko ekitaldirako lehentasunetako neurriak nabarmenduko dira.

Eusko Jaurlaritzaren XII. Legegintzaldirako Gobernu Programak 3 printzipio, 4 ardatz, 10 Herri-helburu, 25 jardun-arlo, 149 konpromiso eta 714 ekimen ezartzen ditu. Herri-helburuen artean dago "Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatu. Horregatik, Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren estrategia helburu hori lortzera bideratu behar da.

Aurreikuspenen arabera, XII. Legegintzaldirako, Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Plan berria egingo da 2022ko lehen hiruhilekoan. Horretarako, 2021eko uztailean Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Sailarteko Batzordean adostu zen bezala, erreferentziazat hartuko dira XII. Legegintzaldiko Gobernu Programa eta VII. EAEko Berdintasunerako Plana.

Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Planaren lehentasunak zehazteko, Gobernu Programaren ekimenak eta EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana gurutzatzen ziren, eta arreta berezia jarri zitzaion Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren eskumen espezifikoak diren bi dokumentuen ekimenei eta helburuei.

Beraz, Sailaren Berdintasun Plana eta bertan sartzen diren lehentasunak Gobernu Planarekin eta EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Planarekin lerrotuta daude.

Azpiarratu behar da, plangintza egiteko, genero-arrakala nagusien ezagutzatik eta jarduera-estrategiak diseinatzerakoan berdintasun-politikak ezartzeko aurreko ibilbidetik bertatik abiatu zela. Gainera, plana egiteko, plangintzarako partaidetza-prozesu bat aktibatu zen. Prozesu horretan, saileko zuzendaritza guztiek parte hartu zuten, baita Kontsumobidek eta Basquetourrek ere, berdintasunerako neurrien sustapenean parte hartzen duten erakunde atxikiek, alegia.

Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Planean zehaztutako helburuetatik, legealdi honetan arreta berezia jarriko da honako hauetan:

❖ GOBERNU ONAREN EREMUA

- **Handitu berdintasun-politikak garatzeko aurrekontuak handitzea.**
 - Berdintasunerako Administrazio Unitateari aurrekontua emango zaio.
- **Langile guztiak prestatzea, goi-kargudunak barne.**
 - Teknikarien eta politikarien prestakuntzan arreta berezia jartzen jarraituko da
- **Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea.**
 - Ildo berean lan egiten jarraituko da, Genero-ikuspegia duten aurrekontuei buruz 2019an hasitako hausnarketa-prozesuan sakontzeko. 2021eko prozesuaren ebaluazioa egingo da, eta hautemandako hobekuntza-neurriak abian jarriko dira..
- **Kontratu, diru-laguntza eta hitzarmenetan berdintasunerako klausulak sartzea.**
 - Gaur egun laguntza eta kontratuetan eta Sailak sinatutako hitzarmenetan sartzen ari diren berdintasun-klausulak aztertzeko lan-prozesuarekin jarraituko da, behar diren hobekuntzak egiteko, horien jarraipena bereziki azpimarratuz.
- **Estatistika eta azterlanetan genero-ikuspegia txertatzea.**
 - Sailtako estatistika ofizialen azterketa egingo da, ahal den neurrian informazio guztia sexuaren arabera banakatuta ustiatzeko eta interpretatzeko.

❖ EREMU SEKTORIALA

- **Genero-arrakalak aztertzea sailaren eskumen-eremuan.**

Sailen egungo beharretako bat genero-arrakalei buruzko datu eguneratuak edukitzea da. Horregatik, azterketa bat egingo da turismoaren arloan dauden arrakalak aztertzeko. Lan hori atzeratuta geratu zen osasun-krisiarekin eraginez, eta 2022. urtean ekingo zaio berriro. Izan ere, ezinbestekoa da sektorean genero-berdintasuna sustatzeko aukera emango duen diagnostiko bat izatea, “turismo-enpresetan berdintasun-programa bat garatuz”. Ekimen hori 41. Konpromisoan “Euskadi-Basque Country turistikoa segurua, jasagarria eta arduratsua” jasota dago.

- Era berean, sailaren estrategia orokorraren parte izango da genero-ikuspegia txertatzea politika guztietan eta araugintzan, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legeak adierazten duen bezala. Konpromiso hori Sailaren Egitura Dekretuan aipatuko da lehen aldiz.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Jarraian, modu sintetikoan deskribatuko dira Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailaren 2022rako jarduerak, genero-desberdintasunak ezabatzea eta berdintasuna sustatzea helburu dutenak, genero-ikuspegia txertatzera zuzendutakoez gain.

❖ GOBERNU ONAREN ARLOKO JARDUERAK

- Berdintasunerako Administrazio Unitateari aurrekontu espezifikoak emango zaio, berdintasuna bultzatzeko gobernantza-neurriak bultzatzeko. Aurrekontua 5.000 eurokoa izango da.

- Emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutako ikastaroetan parte hartzea sustatuko da, langile guztiak pixkanaka prestatzeko. Horretarako, 1.500 euroko aurrekontu-zuzkidura aurreikusi da.
- Se seguirá trabajando en la integración la perspectiva de género en los presupuestos Antzemandako hobekuntza-neurriak abian jarriko dira.
- Teknikariei kontratu eta diru-laguntzetako berdintasun-klausulei buruzko prestakuntza emango zaie. Era berean, gaur egun laguntzetan eta kontratuetan sartzen ari diren berdintasun-klausulak aztertuko dira, behar diren hobekuntzak egiteko, eta klausura horien jarraipena bereziki azpimarratuko da.
- Saileko estatistika ofizialak aztertuko dira, informazioa sexuaren arabera ustiari eta interpretatzeko.

❖ SEKTORE-ESPARRUKO JARDUERAK

– Turismoa

Sektorearekin koordinatuta, turismo-enpresetan berdintasun-programa bat garatzeko prozesua hasiko da. Horretarako, diagnostiko bat egingo da sektore turistikoko emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunei eta arrakala nagusiei buruzko diagnostikoa egingo da, eta lan-ildoak eta garatu beharreko esku-hartzeak identifikatuko dira, hautemandako genero-desberdintasunak murriztu ahal izateko. Programa honen helburu nagusietako bat sektore turistikoa soldata-arrakala murriztea da. Diagnostikoa egiteko aurrekontua 30.000 eurokoa izango da.

– Merkataritza

Merkataritzako Bulego Teknikoen funtzionamendurako laguntzei buruzko 2021eko Aginduan, 100 puntutik 7 puntu eman zaizkio gehienez eskaeren balorazioari, proiektuan genero-ikuspegia txertatzeko:

- Proiektua genero-ikuspegitik planifikatu, garatu eta ebaluatzen da: 5 puntu, gehienez. Erakunde eskatzaileak proiektuan genero-ikuspegia sartu badu, hau da, emakumeen eta gizonen egoera, baldintza eta premia ezberdinak modu sistematikoan kontuan hartu baditu, eta, horretarako, desberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko helburu eta jarduketak espezifikoak txertatu baditu; era berean, irizpide eta indize ebalagarriak ezarriko dira, proiektuan sartu diren identifikatzeko eta baloratzeko.
- Erakunde eskatzailearen gobernu-organismoan kideen artean generoen arteko parekotasuna dagoela egiaztatuz: 2 puntu.

KONTSUMOBIDE

Kontsumobide-Kontsumoko Euskal Institutua erakunde autonomoa da, Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailari atxikia, eta helburu hau du: kontsumitzaileak eta erabiltzaileak defendatzeko eta babesteko Jaurilaritzaren politikak definitzea, planifikatzea, bultzatzea eta betearaztea.

Kontsumobideek genero-desberdintasunak murrizteko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko duen estrategiaren ikuspegi orokorra emateko, bi ikuspegitatik aztertu behar da: Administrazioaren ikuspegitik eta gobernu onaren parametroetatik, eta kontsumoaren ikuspegi espezifikoetatik.

Gobernu Onaren ikuspegitik, esan behar da berdintasun-plana 2018an definitu zutela Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Sailak, oro har, eta, zentzu horretan, erakundea osatzen duten pertsonen eta antolamenduari eragiten dieten jarduerak Sailaren gainerako esparruetakoekin bat etorriko direla, eta, aldi berean, X. Gobernu Programaren eta Berdintasunerako VII. Planaren parametroei jarraitzen dietela. Emakumeak eta gizonak Estrategia hori honako ekintza espezifiko hauetan zehazten da:

- Berdintasun-politikak garatzeko aurrekontuak handitzea, Berdintasunerako Administrazio Unitateari aurrekontu espezifikoak emanez.
- Langile guztiak prestatzea, baita politikariak ere.
- Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea, aurrekontuak egiteko genero-eraginaren aurretiazko ebaluazioa eginez.

- Kontratu, diru-laguntza eta hitzarmenetan berdintasunerako klausulak sartzea.
- Estatistika eta azterlanetan genero-ikuspegia txertatzea.

Kontsumoaren arloaren ikuspegi sektorialetik, institutuak 2 ardatzetan lan egingo du, sailaren berdintasun-planean definituta, kontsumoaren eremura egokituta: alde batetik, emakumeen ahalduntzea babestea maila pertsonalean eta kolektiboan, sozialean eta politikoa, eta, bestetik, politika ekonomiko eta sozialak konektatzea, ekonomia indartsuagoak eta gizarte iraunkoragoak eta berdintasunezkoagoak sortzen laguntzeko

Horretarako, 2022rako jarduera-ildoetan honako ekintza hauek bultzatu behar direla uste da:

- 2. LERROA: Informatu eta prestatu modu arin eta eraginkorrean: kontsumoaren arloko informazioa eta hezkuntza ezinbesteko tresnatzat hartzen dira kontsumoaren esparruko gatazkak prebenitzeko eta murrizteko, gatazka horiek konpontzeko eta kontsumitzaileen eta erabiltzaileen jarrera arduratsuak sustatzeko, tresna horien bidez haien babesaren partaide izango baitira. Horrela, eten digitala murriztea lortuko da eta ahalduntzea bultzatuko da.
- 6. LERROA: Indartu kontsumoaren ikusgarritasuna indartzea: kontsumitzailea eta erabiltzailea babesteko, tresna erabilgarri eta eraginkorrak garatzeaz gain, beharrezkoa da prestakuntza-lana egitea, kontsumo-ekintzak egiten dituzten pertsonak horien berri izan dezaten. Institutu mailan egiten den lana herritarrengana iritsi behar da, prestatuta eta informatuta egon daitezen, merkatuan ahalik eta babes handienarekin esku har dezaten eta, horrela, kalte egin diezaieketen gatazkak saihestu ditzaten.

Laburbilduz, Kontsumobideren zerbitzuak tresna erabilgarri eta eraginkortzat hartzea da helburua, kontsumoaren arloko gatazkak konpontzeko eta are prebenitzeko ere, kontsumitzaileari eta erabiltzaileari babes osoa emateko, eta, horretarako, ezinbestekoa da behar bezala prestatuta eta informatuta egotea.

JARDUERA GARRANTZITSUAK

Txostenean adierazi den bezala, ez dago berdintasuna sustatzea helburu duen ekintza zehatzik, baina badira emakumeen eta gizonen arteko berdintasun erreal eta eraginkorraren helburua lortzeko lagungarri izan daitezkeen ekintzak. Honako hauek azpimarra ditzakegu:

- Kontsumobideko langileen prestakuntza: Gobernu onaren estrategian jasotzen den bezala, erakundeko langileak prestatuta egotea funtsezko piezetako bat da genero-berdintasunaren helburua zeharka txertatu ahal izateko Institutuaren jardura guztietan. Kontsumobidek genero-berdintasunari buruzko ikastaro espezifiko bat eskaintzen die hala eskatzen dutenei, eta helburu hori lortzen lagun dezaketen beste bi prestakuntza-ekintza ere bai.
- Sentsibilizazio- eta informazio-kanpainak: Institutuak lantzen duen ardatzetako bat da kontsumitzaileei eta erabiltzaileei prestakuntza eta informazioa ematea Institutuak eskaintzen dituen zerbitzuei buruz eta kontsumoaren alorreko eskubide eta betebeharrak buruz. Horretarako, unean interesgarriak diren gaiei buruzko kanpainak egiten dira, kontsumoaren arloan esku hartzen duten pertsonak, behar adinako prestakuntza eta informazioarekin, beren babesaren jabe izateko tresnak izan ditzaten, sortzen diren gatazkei aurre egiteko gai izan daitezen, baita horiek saihesteko ere. Prestakuntza- eta informazio-lan horrek eragin zuzena du emakumeen ahalduntzean, eta zenbait alderdi murrizten lagun dezake, hala nola eten digitala, COVIDen denboretan eragin berezia duen gaia. Gainera, institutuak lan egin du 2020ko ekitaldian, eta hala egiten jarraituko du 2021ean, herritarrekiko interakzio-bideak sendotzen, haientzat irisgarria izan dadin eta ez dadin kolektibo bakar bat ere, bereziki kalteberenak, babesik gabe geratu.
- Azterlanak: 2022 ekitaldirako, oraindik zehazteke dauden azterlanak egitea aurreikusi da, baina azterketa horietan generoaren aldagaia sartuko da, datuak sexuaren arabera bereizita
- Kontsumitzaileentzako eta erabiltzaileentzako prestakuntza: Kontsumobidek bere aurrekontuaren zati bat hainbat kolektiboren prestakuntzara bideratzen du, gazteenetatik adinekoen kolektibo bereziki kalteberenetara. Bigarren atalean adierazitakoaren ildotik, prestakuntza ezinbesteko tresna da kontsumitzaile eta erabiltzaile guztiak babesteko.

7. ONDORIOAK

COVID-19ren pandemiak eragindako osasun-, gizarte- eta ekonomia-krisiak erronka garrantzitsuak dakarzkie 2022ko aurrekontu orokorre. Pandemia bat, eta modu berezian eragiten dieten ondorioak emakumeei eta gizonei, adinekoei, lan prekarioak edo informalak dituztenei, migratuei, pobrezia-egoeran daudenei... Hala, orain, lehen baino garrantzitsuagoa da errealitate berri horri genero-ikuspegi intersektionalek begiratzea, politika publikoek bizitzaren iraunkortasuna erdigunean jar dezaten, ondorio negatiboak neutraliza ditzaten eta berdintasunaren bidean aurrera egiteko aukera eman dezaten inor atzean utzi gabe.

Eusko Jaurlaritzak, 2022ko aurrekontu-gidalerroetan, beste ekitaldi bat proposatzen du, aurrekontu hedakorrek, oraingo honetan krisitik irteteko eta pandemiak gizarte- zein erakunde-egituretan eragindako inaktu negatiboak konpontzeko. Ildo horretan, garapen jasagarriko helburuekin (GJH) eta trantsizio teknologiko-digitalari, energetiko-klimatikoari eta sozial-sanitarioari aurre egitearekin lotutako erronkak dituzten aurrekontuak, erronka demografikoak markatutako ongizate inklusiboaren ikuspegitik. Azken horri dagokionez, 2022ko aurrekontuak honako hauetara bideratzen ditu:

- Indartu osasun-sistema, osasun-zerbitzuaren maila eta kalitatea berreskuratzeko, eta balizko osasun-larrialdiei aurre egiteko prestatu, COVID-19tik ikasitako ikasgaietatik abiatuta.
- Erantzun etxe eta kolektibo kalteberenen beharrei, arreta soziosanitarioko mekanismoak indartuz. Kolektibo horien artean, emakumeek, guraso bakarreko familiek, genero-indarkeriaren biktima diren emakumeek eta gizarte-bazterketako arriskuan dauden pertsonen gehiegizko ordezkaritza dute.
- bermatu hezkuntza-sistema bidezkoa eta inor atzean utziko ez duena.
- Babestu enpresa-sarea, eta, bereziki, ETEak.
- Sustatu enplegu eta prestakuntzako politikak.
- Bizi-proiektu duinak garatzea ahalbidetuko duen kalitatezko enpleguaren alde egitea.
- Bateragarri egin familia eta lana, eta emakumeen eta gizonen berdintasuna bermatuko duten bidezko soldatak. Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailak, Emakunderen gidaritzapean, Soldata-Arrakalaren aurkako Plan berria egingo du, eta Zainketen Itun Soziala bultzatuko du.
- Etorkizun hobea bilatzen Euskadira iristen diren migratzaileen beharrei erantzun egokia eman

Aurrekontuak genero-ikuspegiarekin diseinatzeko konpromiso esplizituari eusten zaio. Ibilbide luzeko prozesua da Eusko Jaurlaritzan, eta sail guztiek, haien erakunde autonomoek eta partzuergoek eta zuzenbide pribatuko erakunde publikoek (EITB eta Osakidetza) parte hartzen dute. Horren emaitza txosten honen aurkezpena da. Parte-hartze horri guztiari esker, EAEko aurrekontu osoaren % 84 aztertu ahal izan da. Hala ere, bide hori konplexua da berarekin dakarren paradigma-aldaketagatik, eta horregatik, denbora eta zehaztasuna behar dira. Ildo horretan, Ekonomia eta Ogasun Sailak 2022ko aurrekontu horietarako estrategia bat diseinatzea proposatu du, aurrekontuak genero-ikuspegiarekin egiteko prozesuari bultzada berria emateko. Horretarako, Emakunde inskribatuta dagoen Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Saila izango du, besteak beste.

arrakalari eta indarkeria matxistari aurre egiteko identifikatutako zenbatekoetan igoera txikia egiaztatu da. Zehazki, gutxienez % 0,68 soldata-arrakalari aurre egitera bideratuko da, eta EAEko aurrekontu orokorraren % 0,22 indarkeria matxistaren aurkako borrokara. Ehuneko horiei Osakidetza eta EITBk beren berdintasun-planak gauzatuz egindako ekarpena gehitu beharko litzaieke. Halaber, indarkeria matxistaren aurkako borrokan genero-ezberdintasunak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko helburu espezifikoarekin garatuko diren jarduerak guztiek laguntzen dute, bai eta, neurri txikiagoan bada ere, genero-ikuspegiarekin diseinatutakoak ere. Ildo horretan, txosten honetarako egiaztatu ahal izan da EAEko aurrekontu orokorraren % 9,2, gutxienez, 2022ko plangintzan genero-ikuspegia neurri desberdinean txertatzen. Gainera, aipatzekoa da, ehuneko horiekin batera, Administrazio langileek aurreko jarduerak garatzeko egindako ahalegina ere kontuan hartu beharko litzatekeela (I. kapitulu jasota dago horien aurrekontua), bai eta II. kapitulu jasota dauden horiek gauzatzeko beharrezkoak diren funtzionamendu-gastuak ere.

Izpta.: Josu Iñaki Garay Ibañez de Elejalde Aurrekontu Zuzendaria Ekonomia eta Ogasun Saila	Izpta.: Zaloa Urbizu Sierra Berdintasunerako Administrazio Unitatea Zerbitzu Zuzendaritza Ekonomia eta Ogasun Saila
--	--

8. ERANSKINAK

TRESNA METODOLOGIKOEN LABURPENA

Ekonomia eta Ogasun Saileko Aurrekontu Zuzendaritzak formularioak eta txostenak eskatu eta bildu ditu, beharrezkoak baitira genero-ikuspegia duten aurrekontuen diseinuan aurrera egiteko eta aurrekontu orokorreko buruzko genero-eraginari buruzko txostena egiteko.

1. SAILAK, ERAKUNDE AUTONOMOAK ETA PATZUERGOAK

Alde batetik, aurrekontu-programa bakoitzeko formulario bat (P-Gen) betetzen dute. Programak bost atal eta hainbat azpialal ditu:

1. Programa
2. Programaren generoarekiko egokitasunaren analisia
3. Programaren generoarekiko garrantziaren analisia
 - 3.1. Programaren deskribapen orokorra eta berdintasun-betebeharrak barne hartzen dituzten arau- eta programa-aginduen betetze-mailarekiko alderaketa.
 - 3.2. Programak generoari garrantzia ematea
4. Garrantzi handiko edo ertaineko programaren analisia:
 - 4.1. Sailera atxikirik dauden erakunde autonomoak eta beste entitate publikoek kudeatzen dituzten helburuen zerrenda
 - 4.2. Berdintasunerako garrantzi txikikotzat edo ezegokikotzat jotako programako helburuen zerrenda
 - 4.3. Programak bereziki nabarmentzen duen biztanleriaren azterketa: emakumeen eta gizonen bizi-baldintzak
 - 4.4. Azterketa, aurrekontu-inpaktuari eta aurrekontuaren plangintzan genero-ikuspegia txertatzeari buruzkoa
5. Gogoeta eta programaren hobekuntza-proposamenak:
 - 5.1. Aurrerapenak aurreko ekitaldien aldean
 - 5.2. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta horrek dakartzan emaitzak bultzatzeko eta desberdintasunak ezabatzeko bidean aurrera egiteko hobekuntza-neurri zuzentzaileak
 - 5.3. Zer prozesuri jarraitu zaio formularioa betetzeko? Zenbateraino hartu dira kontuan berdintasun-unitateak planteaturiko oharra? Hobekuntza-proposamenak.

Bestetik, lau atal dituen txostena egin dute:

1. Sailaren, erakunde autonomoaren edo patzuergoaren jardura nagusien hartzaile den biztanleriaren diagnostiko sozioekonomikoa
2. Estrategia orokorra
3. Jardura nabarmenak

2. ENTEAK: EITB ETA OSAKIDETZA

Biek ere honako egitura hau duen txostena betetzen dute:

1. Diagnostikoa genero ikuspegitik
 - 1.1. Hartzaileei zuzendua
 - 1.2. Enteren zerbitzura dauden langileentzat
2. Emakumeen eta gizonen benetako berdintasun eraginkorra sustatzeko estrategia orokorra
3. Jardura nabarmenak.